

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
ДЗЯРЖАЎНАЯ НАВУКОВАЯ ЎСТАНОВА
ІНСТИТУТ ГІСТОРЫИ

**ВІЗІТЫ УНІЯЦКІХ ЦЭРКВАЎ МІНСКАГА
І НАВАГРУДСКАГА САБОРАЎ 1680–1682 гг.**

зборнік дакументаў

апрацаваў і выдаў Дзяніс Васільевіч Лісейчыкаў

Мінск
2009

УДК 930.25:271.4(476) "1680/1682"

ББК 79.3 (4Беи)+86.37 (4Беи)

В42

Праца выканана ў рамках Дзяржаўнай комплекснай праграмы навуковых даследаванняў на 2006–2010 гг. «Гісторыя беларускай нацыі, дзяржаўнасці і культуры» (навуковы кіраўнік праграмы доктар гістарычных навук, прафесар А.А. Каваленя).

Рэкамендавана да друку Вучоным саветам Інстытута гісторыі
Нацыянальнай Акадэміі навук Беларусі

Складальнік: Д.В. Лісейчыкаў

Рэцензенты: доктар гістарычных навук В. А. Фядосік,
кандыдат гістарычных навук В. В. Яноўская

М Візіты уніяцкіх цэркваў Мінскага і Навагрудскага сабораў
1680–1682 гг.: Зб. дак.-таў / Склад. Д.В. Лісейчыкаў. – Мінск.: І.П. Логвінаў, 2009.
– с., 270 с.: іл.

ISBN 978-985-6901-23-5

У зборніку прадстаўлены візіты уніяцкіх цэркваў Мінскага і Навагрудскага сабораў 1680–1682 гг. з фондаў Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі. У іх маюцца апісанні 212 цэркваў і 104 капліц у розных паветах Вялікага княства Літоўскага. Сетка звізітаваных парафій ахоплівае звыш 1400 населеных пунктаў.

Кніга адрасавана гісторыкам, архівістам, краязнаўцам і усім, хто цікавіцца пытаннямі рэлігіязнаўства і гісторыі Беларусі.

УДК 930.25:271.4(476) "1680/1682"
ББК 79.3 (4Беи)+86.37 (4Беи)

ISBN 978-985-6901-23-5

© Д.В. Лісейчыкаў, 2009

ЗМЕСТ

1. УВОДЗІНЫ	4
1.1. Прадмова	4
1.2. Агульныя зневінні і ўнутраныя прыкметы рукапісу	7
1.3. Перадумовы правядзення генеральнай візітацыі 1680–1682 гг.	12
1.4. Структура візітаў	14
1.5. Асноўныя асаблівасці візітаў	24
2. ТЭКСТ	31
3. НАВУКОВА-ДАВЕДАЧНЫ АПАРАТ	166
3.1. Паказальнік імёнаў	166
3.2. Геаграфічны паказальнік	183
3.3. Прадметны паказальнік	222
4. СЛОЎНІК ТЭРМІНАЎ	225
5. СЛОЎНІК ЛІТУРГІЧНАЙ ЛІТАРАТУРЫ	231
6. ДАДАТКІ	236
6.1. Пералік звізітаваных храмаў	236
6.2. Колькасць цэркваў, капліц і душ вернікаў	246
6.3. Тытулы цэркваў і капліц	247
6.4. Парафії, у якіх налічвалася 1000 і болей душ	248
6.5. Уладальнікі зямлі, на якой размяшчаліся уніяцкія парафіі	249
6.6. Аб'ём царкоўных кнігазбораў	250
7. ІЛЮСТРАЦІИ	251
8. СПІС СКАРАЧЭННЯЎ І ЎМОЎНЫХ ПАЗНАЧЭННЯЎ	268

1. УВОДЗІНЫ

1.1. Прадмова

У апошнія два дзесяцігоддзі актывізацыі духоўнага жыцця беларускага грамадства значна ўзрасла цікавасць да канфесійнай гісторыі, у тым ліку гісторыі уніяцкай царквы. У гады панавання ў савецкай гісторыяграфіі навуковага атэізму сфера рэлігіі заставалася практична па-за ўвагай, а фонды духоўных устаноў, што захоўваліся ў гісторычных архівах Беларусі, амаль не падлягалі навуковай распрацоўцы. Працэсы перабудовы ў апошнія гады існавання Савецкага Саюза і атрыманне Рэспублікай Беларусь дзяржаўнага суверэнітэту актывізавалі навуковыя доследы ў гэтай галіне. З'явілася вялікая колькасць прац па гісторыі уніяцтва на Беларусі. Аднак шэраг разглядаемых у іх пытанняў даволі невялікі: перадумовы заключэння Брэсцкай уніі 1596 г., біяграфіі вышэйшых царкоўных іерархаў, рэлігійная палеміка першай паловы XVII ст., роля уніяцтва ў захаванні традыцый усходнеславянскай культуры, падрыхтоўка да скасавання уніі на беларуска-літоўскіх землях у 30-я гг. XIX ст.

Характар найбольш выкарыстоўваемых крыніц, сярод якіх пераважаюць заканадаўчыя і іншыя рэгламентуючыя акты, не даваў магчымасці даследчыкам паширыць кола разглядаемых пытанняў. Запаўненне існуючых «белых плямаў», як слушна адзначыў украінскі гісторык царквы І. Скачыляс, адбываеца пераважна ў дыскурсе гісторыі падзеяў¹. Па-за ўвагай застаюцца структуры царкоўнай штодзённасці, асвятліць якую «традыцыйныя» крыніцы не ў стане. Да таго ж вельмі карысным падаецца ўвядзенне ў навуковы ўжытак новых архіўных дакументаў, кола якіх у пераважнай большасці сённяшніх даследчыкаў канфесійнай гісторыі абмяжоўваеца археаграфічнымі выданнямі канца XIX – пачатку XX ст.

Візіты з'яўляюцца выключна інфарматыўнай крыніцай для вывучэння не толькі канфесійнай, але і эканамічнай гісторыі, генеалогіі, тапанімікі, яны змяшчаюць неацэнны матэрыял для даследчыкаў гісторыі штодзённасці і краязнаўцаў².

¹ Скочыляс І. Генеральні візітациі Кіевскай унійнай митрополії XVII–XVIII століт’я. Львівсько-Галицько-Кам’янецкая епархія. Т. 2: Протоколы генеральных візітаций. Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. – С. XV.

² Больш падрабізну харкторыстыку гэтага віда архіўных крыніц гл. у нашым артыкуле: Лісейчыкай Дз. В. Візіты і інвентары уніяцкіх храмаў Беларусі як крыніца па гісторыі штодзённасці (паводле матэрыялаў НГАБ) // Беларускі археаграфічны штогоднік. Вып. 6. / Рэд. калегія: У. К. Коршук (гал. рэд.) і інш. – Мн.: БелНДДАС, 2005. – С. 94–101.

Першую грунтоўную спробу публікацыі візітаў уніяцкіх храмаў у пачатку XX ст. здзейсніла кіраўніцтва Віленскай навучальнай акругі. У 1902–1904 гг. былі апрацаваны і выдадзены візіты 58 уніяцкіх цэрквеў Навагрудскага і Цырынскага дэканатаў 1798 г. з фондаў рукапіснага аддзела Віленскай публічнай бібліятэкі³. На жаль, археаграфічная апрацоўка дакументаў пакідае жадаць лепшага (асабліва гэта тычыцца візітаў Цырынскага дэканата, якія апрацоўваў Ю. Крачкоўскі). У наяўнасці вялікая колькасць памылак у напісанні асабовых імёнаў і геаграфічных пунктаў. Апрацаваныя З. Даўгялам візіты Навагрудскага дэканата пакідаюць лепшае ўражанне. Заслугоўвае ўвагі таксама складзеная З. Даўгялам грунтоўная прадмова да публікуемага тэкста.

На нашу думку, кіраўніцтва Віленскай навучальнай акругі невыпадкова спыніла свой выбар менавіта на гэтых візітах. Паколькі галоўнай мэтай выдання «Археографических сборников» былі змаганне з польскім уплывам, то матэрыял візітаў Навагрудскага і Цырынскага дэканатаў 1798 г. з'яўляўся адной з найбольш яскравых ілюстрацый пранікнення ва ўсе сферы жыцця уніяцкай царквы польска-каталіцкіх традыцый і норм. Цэркви Цырынскага дэканата ўвогуле былі аднымі з самых занядбаных і бедных у эканамічным плане, а святыя адрозніваліся нізкім узроўнем адукцыі (гэтага нельга сказаць, да прыкладу, аб суседніх Слонімскім і Нясвіжскім дэканатах). Між тым, значна больш цікавыя, поўныя і раннія візіты, якія меліся ў распараджэнні публікатараў, было вырашана не выдаваць.

Іншых сур'ёзных спробаў апрацоўкі і публікацыі візітаў уніяцкіх храмаў не назіралася амаль да канца XX ст. Аднак з пачатку 90-х гг. ХХ ст. пачала прайаўляцца ўсё большая ўвага да гэтага цікавага віду гісторычных крыніц. Польскім і украінскім навукоўцамі былі адноўлены заходы па комплекснай апрацоўцы і выданні вялікай колькасці візітаў. Да ліку найбольш грунтоўных выданняў у гэтай галіне можна аднесці працы І. Скачыляса і М. Радвана⁴. І. Скачылясам, апрача іншага, была распрацавана метадалагічная база вядзення падобнай работы. У прыватнасці, ім акрэслены асноўныя пункты,

³ Археографический сборник документов, относящихся к истории Северо-Западной Руси, издаваемый при Управлении Виленского Учебного Округа. – Т. XIII. Вильна: Типография А. Г. Сыркина, 1902. – С. 154–235; То же. Т. XIV. – Вильна, 1904. – С. 56–125.

⁴ Скочыляс І. Генеральні візітациі Кіевскай унійнай митрополії XVII–XVIII століт’я. Львівсько-Галицько-Кам’янецкая епархія. Т. 2: Протоколы генеральных візітаций. Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2004. – CCVIII+512 с.; Wizytacje generalne parafii unickich w województwie Kijowskim i Bracławskim po 1782 roku. Opracował i wydał Marian Radwan. Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL, 2004. – 912 s.

якія павінны прысутнічаць пры апісанні візіты: арыгінальная назва, дата, мова, матэрыялы і тэхніка выканання, аздабленне, аправа, змест, правененцы (адзнакі аб паходжанні), аўтографы, паходжанне, стан захавання, інскрыпцыі. У сваіх працах І. Скачыляс абапіраецца на досвед заходнегарапейскіх гісторыкаў, якія маюць вялікі вопыту выданні візітаў каталіцкіх касцёлаў. Сістэматычную публікацыю візітаў беларускіх уніяцкіх храмаў распачала польская даследчыца І. Вадзяноўская⁵. У нарысах краязнаўчага характара пачалі з'яўляцца публікацыі тэксту асобных візітаў (напрыклад, публікацыі Г. Брэгера ў шматтомным краязнаўчым выданні кніг «Памяці»⁶, а таксама артыкулы А. Цвіркі і З. Яцкевіча⁷). Акрамя гэтага, публікацыю даволі вялікай колькасці візітаў беларускіх храмаў ажыццяўлі А. Гіль⁸ і У. Свяжынскі⁹.

Бадай, самым істотным недахопам усіх пералічаных прац (за выключэннем публікацыі І. Скачыляса) з'яўляецца практична поўная адсутнасць каментарыяў і навукова-даведачнага апарата, што значна ўскладняе пошук інфармацыі ў візітах і расшыфроўку незразумелых скарачэнняў і спецыфічных тэрмінаў. У выпадку з 1000-старонковым выданнем М. Радвана, не забяспечаным паказальнікамі, эффектыўны пошук інфармацыі робіцца практична немагчымым. Да таго ж бывае цяжка патлумачыць матывацыю выбару даследчыкамі тых ці іншых візітаў у якасці аб'екта апрацоўкі (за выключэннем ідэалагічна абгрунтаваных матываў кіраўніцтва Віленскай навучальнай акругі пачатку XX ст.).

Прадстаўленыя ў дадзеным зборніку візіты уніяцкіх цэркваў Мінскага і Навагрудскага сабораў Кіеўска-Віленскай епархii 1680–1682 гг. з'яўляюцца першымі масавымі пісьмовыя занатаванымі дакументамі ў сваім родзе, што захаваліся да нашага часу. Яны ахопліваюць вялікую тэрыторыю (13 пратапопій), маюць апісанні

⁵ Greckokatolickie dekanaty błoński i puchowicki w latach 1783–1784. Wstęp i opracowanie Irena Wodzianowska. Sandomierz, 2006.– 292 s.

⁶ Брэгер Г. М. Візіта Азарыцкай уніяцкай парафіяльнай царквы; Ён жа. Генеральная візіта Каленкавіцкай уніяцкай царквы // Памяць. Гіст.-дакум. хроніка Калінкавіцкага р-на. Мн.: Ураджай, 1999. С. 60–63; Ён жа. Візіта Маламажайскай парафіяльнай уніяцкай царквы // Памяць. Гіст.-дакум. хроніка Шчучынскага р-на. Мн.: БелЭн, 2001. С. 60–61.

⁷ Цвірка А. А., Яцкевіч З. Л. Візіты Заслаўскай уніяцкай царквы Праабражэння Гасподня за 1681, 1792 гг. // Беларускі археаграфічны штогоднік. Вып. 6 / Рэд. калегія: У. К. Коршук (гал. рэд.) і інш. – Мн.: БелНДІДАС, 2005. – С. 230–246.

⁸ Gil A. Unickie cerkwie Brześcia w opisie wizytacyjnym z 1726 roku // Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Rok (4) 2006. – S. 25–51.

⁹ Хроніка Убарцкага Палесся / Аўтар-укладальнік А. І. Атнагулаў. – Мн.: Тэхнаглія, 2001. – С. 82–108, 116–123.

цэрквой амаль усіх цэнтральных і часткова заходніх і ўсходніх беларускіх земляў. Інфармацыя, якая ўтрымліваецца ў візітах, дазваляе не проста прайлюстраваць асаблівасці рэлігійнага жыцця ў пэўнай мясцовасці, а дае магчымасць уяўіць агульную карціну стану уніяцкай царквы ў ВКЛ ў канцы XVII ст. і асаблівасцей міжканфесійных адносін таго часу. Менавіта таму, на нашу думку, распачынаецца працу па апрацоўцы і выданні гэтага выключна цікавага віда крыніц неабходна з візітаў 1680–1682 гг.

1.2. Агульныя зневінні і ўнутраныя прыкметы рукапісу¹⁰

Візіты уніяцкіх цэркваў Мінскага і Навагрудскага сабораў Кіеўска-Віленскай епархii 1680–1682 гг. захоўваюцца ў НГАБ у фондзе № 136 («Мінская праваслаўная духоўная кансісторыя»), воліс № 1, адзінка захавання № 42042.

Рукапіс пераплецены. Крышкі пераплётут зроблены з кардона. Іх памер $31,3 \times 20,5 \times 0,1$ см. Крышкі выходзяць за блок на 0,4–1,4 см. Спінка выраблена з дэрмацину цёмна-чырвонага колеру, яе таўшчыня складае каля 3 см. Гэта вынік праведзеных у лютым-траўні 1997 г. рэстаўрацыйных і пераплётных работ.

Колер паперы – ад белага да светла-карычневага з мноствам пачэртасцей і плямаў. Аб'ём – 109 аркушаў. Усе аркушы маюць філіграні ў выглядзе лацінскай манаграммы «CBR», абліямаванай дзвюма перакрыжаванымі і перавязанымі галінкамі, зверху – карона (гл. Ілюстрацыю 2). Яны дазваляюць вызначыць, што папера была выраблена на Слонімскай паперні ў 1677 г.¹¹

У справе маеца старая вокладка (20-я гг. XX ст.). Яна ўяўляе сабой аркуш шчыльной паперы жаўтаватага колеру памерамі $18 \times 29,5$ см. На ёй маюцца тры простакутныя атрамантавыя пячаткі фіялетавага колеру з наступнымі легендамі: першая «Менскае аддзяленне Дзяржархіваў СССР Ф. № 70 Інв. № 42042 зв. № ____»¹², дзве астатнія «Центральны

¹⁰ Фрагменты дадзенага падраздела і папярэдняя вынікі апрацоўкі візітаў былі надрукаваны ў нашым артыкуле ў 5-м выпуску «Rocznika Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej». Гл.: Лісейчыкаў Дз. В. Пратаколы генеральнай візітацыі уніяцкіх цэркваў Кіеўска-Віленскай епархii 1680–1682 гг. у фондах НГАБ // Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Red. J. Kłoczowski, A. Gil. Rok (5) 2007. Lublin. – S. 123–138.

¹¹ Лауцявічус Э. Бумага в Літве в XV – XVIII вв. Атлас. Вільнюс: Минтис, 1967. – С. 464.

¹² Зроблена, відавочна, паміж 1933 і 1938 гг. Гэта пацвярджаюць асаблівасці арфаграфіі: слова – «аддзяленне» напісаны паводле рэфармаванага беларускага правапісу 1933 г., а ў слове

*Государственный исторический архив в г. Минске. № фонда 136. № описи I. № ед. хр. 42042*¹³. На вкладцы маюцца надпісы атрамантаванай асадкай фіялетавага колеру: «Минская Духовная Консистория | Визиты церквей: Минской, | Бобруйской, Новогрудской | и Нивенской за 1681 год», шарыкавай ручкай чорнага колеру: «Клецкой, | Несвижской, | Циринскай пратопопий», шарыкавай ручкай сіняга колеру: «Борисовской, | Логойской, | Долгиновской, Завалейской (Кри|вичи)».

Паводле старога рукапіснага вопісу, складзенага 26 лютага 1938 г., назва адзінкі захоўвання з'яўляецца наступнай: «Визиты церквей: Минской, Бобруйской, Новогрудской и Нивенской за 1681 г.» Назва вельмі павярхоўная і нават недакладная – невядома што за «Нівенскую» царкву меў на ўзве складальнік. На самой жа справе дакументы адрозніваюцца як паводле даты складання, так і паводле паўнаты інфармацыі. Яны ўяўляюць сабой візіты уніяцкіх цэркваў Мінскага і Навагрудскага сабораў¹⁴ (у складзе першага – Бабруйская, Барысаўская, Блонская, Даўгінаўская, Ігуменская, Лагойская, Мінская, Мядзельская і Пухавіцкая пратапопії, у складзе другога – Клецкая, Навагрудская, Нясвіжская і Цырынская пратапопії). Візіты Навагрудскага сабору і Бабруйскай пратапопії – чыставыя, а астатнія восем пратапопій Мінскага сабору – чарнавыя. І тыя, і другія складзены некалькімі пісарамі. Намі былі ідэнтыфікаваны пяць розных почыркаў (гл. Ілюстрацыі 3.1–3.5):

Почырк № 1. Арк. 1 адв.

Почырк № 2. Арк. 2–14 адв., 15 адв.–16, 18–24 адв., 25адв.–27, 27 адв.–31 адв., 32 адв.–33, 34–34 адв., 35 адв., 38–39, 41 адв.–43, 44–44 адв.

Почырк № 3. Арк. 15–15 адв., 16–17, 25–25 адв., 27–27 адв., 32–32 адв., 35, 36–37, 38, 39–40 адв., 43 адв.–44, 44 адв.–45 адв.

Почырк № 4. Арк. 33–34, 37 адв.

Почырк № 5. Арк. 45 адв.–46, 47–107 адв.

Зрэшты, з прычыны выцвітання атраманту дакладная колькасць почыркаў не можа быць устаноўленай канчатковая.

Візіты складзены на польскай мове з невялікім працэнтам царкоўнаславянскіх словаў і беларусізмаў. Царкоўнаславянская лексіка ў сваёй большасці абмяжоўваецца назвамі літургічнага начыння і

¹³ «Менскае» ўжыта форма напісання сталіцы Беларусі (Менск), якая існавала да 1938 г.

¹⁴ Зроблена не раней за 1963 г., паколькі ў гэтым годзе ЦДГА БССР быў пераведзены з г. Магілёва ў г. Мінск.

¹⁴ Сабор – старабеларускі адпаведнік каталіцкага тэрміну *aficyjalam* – адміністратыўна-тэрытарыяльны адрэзак, якія аб’ядноўвалі некалькі пратапопій (у традыцыях Заходніх царквы – дэканатаў).

некаторых царкоўных святаў, але нават яны падаюцца з заўважным уплывам беларускага маўлення – *potrachil* замест *epitracbil*, *naloy* замест *analoy* і інш. Трапляюцца і беларускія лексемы: (напрыклад, *swieszczenik* альбо *ociec* замест *kapłan/oycie*, а таксама *iaszczyczek/jaszczyczek*, *Nierukotworennny Obraz*, *Uspienie*, *plaszczonica*, *Swiataja Swiatych*, *stanowlenie*, *hramota*, *zertownik* (*zartownik*), *Rożestwo Preswiatoi Bohorodzicy* і інш. Можна адзначыць цікавую асаблівасць – мінскі візітатар ведаў польскую мову горш за навагрудскага. Так, ён паўсядна ўжывае тэрміны *Naswięszy*, *Ewanelia*, *w pusce* замест правільных польскіх *Najświętszy*, *Ewangelia*, *w puszcze*. Да таго ж спалучэнне літар *on* ён паўсядна намагаецца перадаць «больш польскай» літарай *q*, а спалучэнні *en* адпаведна літарай *ę*. Атрымаліся такія новатворы як *korqka*, *zapqka*, *documęty*, *antepedium*.

Напісанне імёнаў парохаў у дакументах лацінізавана слаба – досьць рэдка сустрэкаюцца лацінскія варыянты царкоўнаславянскіх імёнаў *Euseby* (Яўсей), *Theophil* (Феофіл). Амаль паўсядна сустрэкаюцца «ўсходнія» імёны – *Pachomiy*, *Jerofiej*, *Ewstafiy/Eustachi*, *Artemi*. Паралельна з *Teodor/Theodor* фігуруе *Fedor*, з *Bazyli* – *Wasiley*, з *Tymoteusz* – *Timofey* і інш. Назвы ж населеных пунктаў падаюцца, як правіла, па-беларуску (*Apimachi*, *Rapiechi*, *Hanczary*, *Horawiec*, – яскрава прайяўляеца прынцып акання, выкарыстання фрыкатыўнага «г», «г» выбухное выкарыстоўваецца хіба ў назвах балцкага паходжання – *Gierwiele*, *Girduciszki*, *Goyzowo*). На некаторых аркушах візітатар Навагрудскага сабору маюцца інскрыпцыі сярэдзіны XVIII ст., дзе канцылярист зрабіў надрадковы пераклад незразумелага яму царкоўнаславянскага і беларускага тэрміна *protopotia*, замяніўшы польскім *dziekania*.

Адзіны дакумент у справе, які складзены на «рускай» мове – копія ўказа ад 2 верасня 1681 г. аб пачатку правядзення візітацыі цэркваў Мінскага сабору. Тут цяжка вызначыць адметнасці, паводле якіх мову можна аднесці да т.зв. «старабеларускай» ці «стараўкраінскай», але мы больш схіляемся да другога варыянту, паколькі ў адзінковых словамах заўважна схільнасць да выкарыстання літары *и* – *misto, opitati*.

Трэба адзначыць, што тэкст візітатар падаеца не адзінм масівам, а ў пяці блоках накшталт табліцы, якую ўтвараюць вертыкальныя лініі, зробленыя тым жа атрамантам, што і сам тэкст. Гэта выглядае наступным чынам:

1. 1	2.	3. 4. 5.
------	----	----------

У слупку 1 фіксуецца колькасць святароў шляхам прысваення ім своеасаблівых парадковых нумароў. Гэты слупок запоўнены амаль

выключна па Навагрудскім саборы і Бабруйскай пратапопії. У некаторых месцах ён мае калантытул *Kapłani*. (Гл. ніжэй). Пры перадачы тэкста мы вынеслі інфармацыю з гэтага слупка ў агульны тэкставы масіў. У слупку 2 падаецца асноўны тэкст візіты. Па Навагрудскім саборы і Бабруйскай пратапопії тэкст візіты адной царквы аддзелены ад тэксту наступнай візіты гарызантальнай лініяй. У слупках 3, 4, 5 фіксуецца колькасць цэркваў, душ і капліц адпаведна, месцамі гэтыя слупкі маюць калантытулы *Cerkwi* | *Dusz* | *Kaplic* (Гл. ніжэй). Пры перадачы тэкста адзнакі аб цэрквах і капліцах (якія рабіліся ў выглядзе лічбы «1» у 3-м, 4-м альбо 5-м слупку) мы проста апускалі, а колькасць душ вернікаў са слупка 4 мы палічылі мэтазгодным падаць у агульным масіве тэкста.

У тэксце візітаў маюцца шматлікія інскрыпцыі. Тыя з іх, што тычацца непасрэдна тэксту візіты (такія як удакладненні ва ўнутраным убранстве царквы, новапрыданыя прадметы) мы змясцілі ў тэксце, выдзеліўшы іх *курсівам*. У такім разе пазначаўся характар інскрыпцыі – колер атраманту, месца занатоўкі: паверх тэкста, на палях і інш. Апрача гэтага, некаторыя інскрыпцыі носяць прыкметы інфармацыйна-пошукавага апарата (складзены не раней за пачатак XVIII ст.). Яны кепска стасуюцца з асноўным тэкстам візітаў, таму, каб пазбегнуць блытаціны, мы палічылі мэтазгодным пералічыць іх у прадмове і падаць нумары аркушаў, на якіх знаходзяцца падобнага кшталту інскрыпцыі. Гэты пералік выглядае наступным чынам:

1681 7bra m(iesiąca)ca | dnia 2 – у ніжнім правым куце на аркушы 1 адв.

Cerkwi | *Dusz* | *Kaplic* – у верхнім правым куце (вертыкальна) 2 адв., 3 адв., 4 адв., 5 адв., 6 адв., 7, 7 адв., 10–14, 18, 27, 52, 53 адв., 54.

Cyrynski – уверсе 72, 74, 75, 76, 77, 78, 81, 82, 83, 84, 85.

Cyrynski – уверсе 87.

Cyrynski Nieswiski – уверсе 88.

Decanat Cyrynski – уверсе 72 адв.–73.

Dziekania – уверсе 107 адв.

Dziekania Klecka – уверсе 102 адв.–103, 103 адв.–104, 104 адв.–105.

Kapłani – у верхнім левым куце (вертыкальна) на аркушах 52, 53 адв., 54.

Minska protopropia – уверсе 2.

Nieswiski – уверсе 86 адв., 89, 90, 92, 95, 97, 99.

Nieswiski Cyrynski – уверсе 86.

Nowogrodzka – уверсе 52 адв., 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69.

Protopropia puchowicka – уверсе 36.

На адваротным баку указа Ц. Жахоўскага (арк. 1) маюцца чарнавыя запісы XVIII ст. гаспадарчага характара. Іх змест не мае дачынення да візітаў. Як вынікае са зместу, яны зроблены параграфіяльным святаром, у архіве якога на той час знаходзіліся візіты. Гэта занатоўкі аб нарыхтоўках збожжа, аб хрышчэнні немаўлятаў і бластвленні шлюбаў. Змест іх наступны:

Jęczmienia kop 28, snopow 2. | Item społu kop 2, snopow 12. | Item jęczmienia kop 9, snopow 23. | Item jęczmieniu kop 5, snopow 5. | In uniwersum (...) facit kop 44, snopow 43. | Żyta w stronie 22 augusta kop 6. | Wstępnie w stan święty małżeński | Adam Horbaczewicz z Łydczyc z Ewą | Kondraciukowną zapowiedz. 12 d(nia) 3. | Tego z roku m(ie)s(ia)ca junia (...) dnia ochrzczony Michał | urodzony z Jana Kota y matki Theodory (...), | bywszey w pierwszym małżeństwie (...) | (...) teraznieyszey Janowej Kotowej. Kumem | był Antoni Aysak. Kumą Theodora Janowa Dzierżnowicza. Wszyscy z Niehniewicz. | Wstępnie w stan święty małżeński Siemion (...) | z Choroszczy | z Hannusią (...)ską zapowiedz(...) |

Назвы населеных пунктаў (Лычыцы, Нягневічы, Харосіца), якія ўзгадваюцца ў гэтых інскрыпцыях, сведчаны аб тым, што ў XVIII ст. візіты знаходзіліся пры царкве в. Нягневічы Навагрудскага пав. (у склад паравій якой уваходзілі ўсе згаданыя населеные пункты). Такія высновы ўскосна пацвярджае і той факт, што з 20 студзеня 1723 г. і да сярэдзіны 50-х гг. XVIII ст. нягневіцкім парохам з'яўляўся навагрудскі дэкан Сымон Галоўчыц¹⁵. Як вядома, пры дэкане захоўваўся дэканаткі архіў. Цалкам верагодна, што большасць інскрыпций XVIII ст. зроблены менавіта Галоўчыцам.

Інскрыпцыі, магчыма, былі і на некаторых іншых аркушах, але ў выніку няўдала праведзенай у 1997 г. рэстаўрацыі яны былі страчаны падчас абрэзкі краёў паперы.

У афармленні візітаў прысутнічаюць некаторыя элементы мастацкага аздаблення: Буквіцы *P* і *M* у словаспалучэнні *Protopropa Minski*, а таксама *P* у слове *Przewielebny* (арк. 2).

У напісанні некаторых загалоўкаў выкарыстаны вялікія, тлустыя абведзеныя літары: *Protopropia Bobruyska* (арк. 47); *Proto(po)pia Cyrynska* (арк. 70.); *Protopropia Nieswiska* (арк. 85 адв.); *Protopropia Klecka* (арк. 100).

¹⁵ НГАБ. – Ф. 1502. – Вол. 1. – Спр. 13. – Арк. 22 адв.

1.3. Перадумовы правядзення генеральнай візітацыі 1680–1682 гг.

Як вынікае з першых радкоў дакумента, асобай, што ініцыявала правядзенне візітацыі, з'яўляецца мітрапаліт Цыпрыян Жахоўскі (гл. Ілюстрацыю 1).

Варты адзначыць, што з самага пачатку здабыцца мітрапаліцкай пасады Ц. Жахоўскі (1674 г.) прыкладаў намаганні па вызначэнні колькасці падуладнай паства і парохаў. Прычыны для гэтага былі самыя важкія – у 1654 г. у часе першага этапу вайны Маскоўскай дзяржавы з Рэччу Паспалітай большая частка архіва уніяцкіх мітрапалітаў, які на той час захоўваўся ў Полацку, была знішчана маскоўскімі войскамі. У 1655 г. працу па аднаўленні страчаных дакументаў распачаў тагачасны мітрапаліт Антон Сялява, але ў хуткім часе ён памёр. У 1669 г. гэтыя заходы аднавіў новы мітрапаліт Габрыэль Календа¹⁶. Але невядома, ці далі яго высілкі нейкі плён, бо ў 1674 г. памёр і Г. Календа.

Улетку 1674 г. была здзейснена няўдалая спроба візітавання цэркваў Пінска-Тураўскай епархii. У ролі візітатора тады выступіў Пінска-Тураўскі епіскап Міхал-Марцыян Белазор. Плён быў мізэрны – праваслаўнае насельніцтва праста не пусціла епіскапа да цэркваў. У 1676 г. было прынята кампраміснае раашэнне – замест візітацыі епіскап накіраваў свайго ўпаўнаважанага Пятра Курціловіча, пінскага пратапопа, з мэтай падліку святараў, што захавалі вернасць уніi. Вынікі для Ц. Жахоўскага і М.-М. Белазора аказаліся кепскімі. Паслушэнства уніяцкаму мітрапаліту выказаў 86 святараў, сярод іх толькі адзін пратапоп – сам П. Курціловіч¹⁷. Паводле наших падлікаў Пінска-Тураўская епархія на мяжы XVII–XVIII ст. складалася з 13 пратапопіяў: 10 – у Пінскай частцы і 3 – у Тураўскай. Да таго ж П. Курціловіч не пазначыў, які працэнт сярод названых святараў складалі бязмесцавыя, а таксама вікарны. Так што колькасць уніяцкіх парафій на Піншчыне павінна была быць меншай за колькасць святараў. Трохі раней, у 1672 г., М.-М. Белазор так апісваў становішча уніяцкай царквы на Піншчыне: «Вялікая шкода Божай робіцца, і ўзнаўляюцца норавы горшыя за паганская ... Не ходзіце ў нядзельныя і святочныя дні на набажэнства і Божую службу, хоць у гарадах і вёсках ваших маеце цэрквы, паставленыя

¹⁶ НГАБ. – Ф. 1730. – Вол. 1. – Спр. 38. – Арк. 1670–1670 адв.

¹⁷ Археографіческий сборник документов, относящихся к истории Северо-Западной Руси, издаваемый при управлении Виленского Учебного Округа. Т. VI. Вильна: Печатня О. Блюмовича, 1869. – С. 353–354.

вашымі продкамі ... А іншы ходзіць у схізматыцкія цэрквы, пакідаючы святое адзінства, сваіх святараў і епіскапаў»¹⁸.

Дзеля вырашэння спрэчных пытанняў і для пошукаў паразумення ў студзені 1680 г. у г. Любліне з ініцыятывы Ц. Жахоўскага адбыўся сумесны сабор іерархаў уніяцкай і праваслаўнай цэркваў. Плён ад гэтага мерапрыемства аднак быў невялікім і практычных вынікаў т. зв. «Люблінскі калёквіум» не прынёс. Паводле словаў самога Ц. Жахоўскага, «быў выдатны статак авечак, але не схачеў увайсці ў авечы двор вярхоўнага рымскага пастыра і з'яднацца з тымі, хто слухае яго голас і не столькі бацца яго, колькі любіць... Святое Адзінства вяртаеца дахаты»¹⁹. Між іншым, Ц. Жахоўскі падрыхтаваў аб'ёмную працу, прысвечаную апісанню сабору 1680 г. пад называй «Colloquium Lubielskie»²⁰, дзе расписаў усе свае заходы і заходы папярэднікаў па ўмацаванні царкоўнага адзінства. На партрэце Ц. Жахоўскага 1681 г. на заднім плане можна заўважыць яго «Colloquium Lubielskie», які мастак палічыў вартым размясціць разам з творамі такіх аўтараў, як Васіль Вялікі, Тамаш Аквінскі і Ян Златавусны (гл. Ілюстрацыю 1).

Менавіта ў такіх умовах – пасля фактывнай паразы унійнай справы на Піншчыне і безвыніковага Люблінскага сабору – Ц. Жахоўскі вырашыў прыступіць да генеральнай візітацыі цэркvaў Кіеўскай-Віленской епархii.

Ва ўказе Ц. Жахоўскага называюцца асобы, што павінны праводзіць візітацыю цэркvaў Мінскага сабору 1682 г. Гэта слонімскі і парэцкі пратапоп Марцыян Пятровіч, генеральны візітатар, і святар царквы ў в. Пагарэлае Мінскага пав. Самуэль Загароўскі, памочнік і, хутчэй за ўсё, – пісар. Паводле інфармацыі з актавых кніг Слонімскага земскага суда Марцыян Пятровіч ў 1668–1690 гг. з'яўляўся парафіяльным святаром цэркvaў у в. Высацк і Дзераўная²¹. М. Пятровіч, відавочна, з'яўляўся пратэжэ мітрапаліта, бо ў 1676 г. з рук апошняга атрымаў прызначэнне на пасаду святара царквы Св. Тройцы ў г. Слоніме, месца не толькі пачаснае і прыбытковае, але і адказнае²².

Візітацыю цэркvaў Навагрудскага сабору 1680–1681 гг. праводзіў пісар Навагрудскага сабору, святар царквы ў в. Сенна Аляксандар

¹⁸ Тамсама. С. 246.

¹⁹ Цыт. паводле: Коялович М.О. Литовская церковная унион. Т. II. СПб.: Типография духовного журнала «Странник», 1861. – С. 234.

²⁰ Тамсама. – С. 230.

²¹ НГАБ. – Ф. 1785. – Вол. 1. – Спр. 42. – Арк. 4, 114; НГАБ. – Ф. 1785. – Вол. 1. – Спр. 46. – Арк. 27.

²² НГАБ. – Ф. 1774. – Вол. 1. – Спр. 3. – Арк. 990 адв.

Валасовіч. Прамых сведчанняў аб гэтым няма. Але пад 12 каstryчніка 1680 г. у візітах маеца цікавы запіс. Пры візітаванні Сенненскай царквы пісар адзначае, што «вялебны айцец Габрыэль Валасовіч, сын айца пісара, да вяртання з візіты айца пісара жыве пры Сенненскай царкве і ў бацькоўскай плябаніі»²³. Ёсць яшчэ адно ўскоснае пацвярджэнне таго, факта, што візітацыю праводзіў менавіта А. Валасовіч. У візітах цалкам працытаваны тэкст толькі аднаго царкоўнага фундуша, які знаходзіўся на момант візітацыі ні ў каго іншага, як у пісара Навагрудскага сабору, г. зн. у таго ж Аляксандра Валасовіча²⁴.

Якбачым, Ц. Жахоўскі даверыў правядзенне візітацыі прадстаўнікам белага кліру, а не больш адукаваным базыльянам, з якімі мітрапаліт меў складаныя стасункі.

1.4. Структура візітаў

Варта адзначыць, што самая ранняя з дайшоўших да нас візітаў цэркваў Кіеўска-Віленскай епархii датуецца 1666 г.²⁵ Гэты дакумент адзінкавы. Найбуйнейшы сучасны даследчык інстытута візітатарства уніяцкай царквы ўкраінскі гісторык І. Скачыляс сцвярджае, што іншых пісьмова занатаваных да 80-х гг. XVII ст. візітаў Кіеўска-Віленскай епархii не захавалася. Больш падрабязна пра асаблівасці правядзення генеральных візітацый у 1596–1720 гг. гл. працы названага даследчыка²⁶.

Такім чынам, мы са шкадаваннем вымушаны канстатаваць, што параўнанне структуры складання візітаў 1680–1682 гг. з больш раннімі аналагамі немагчыма ў сілу адсутнасці апошніх.

Агулам візітамі 1680–1682 гг. ахоплены 212 цэркваў і 104 капліцы. Гэта амаль уся тэрыторыя Мінскага і Навагрудскага паветаў (за выключэннем праваслаўных «санклаваў»), значная частка Ашмянскага, невялікая прастора ў Аршанскім і Рэчыцкім паветах, адзінкавыя цэрквы

²³ НГАБ. – Ф. 136. – Вол. 1. – Спр. 42042. – Арк. 69 адв.

²⁴ Тамсама. – Арк. 62 адв.

²⁵ М(алышевский) Н. Заметка о визитах как хранилищах исторических сведений и документов (на память о митрополите Иосифе) // Литовские епархиальные ведомости. – 1869. – № 10. – С. 658.

²⁶ Напрыклад: Скачыляс І. Генеральні візітацыі ў украінсько-білоруськіх епархіях Кіеўскай уніяцкай митрополії. 1596–1720 роки // Записки научового товариства імені Шевченка. Т. CCXXXVIII. Праці Історично-філософскай секціі. Львів, 1999. – С. 46–94; Скачыляс І. Генеральні візітацыі Кіеўскай унійной митрополії XVII–XVIII століття. Львівско-Галицко-Кам’янецкая епархія. Т. 2: Протоколы генеральных візітацый. Львів: Видавництво Украінського Католицкага Університету, 2004. – CCVIII+512 с.

і капліцы ў Слонімскім павеце і Полацкім ваяводстве. Маюцца ўзгадкі аб вялікай колькасці населеных пункттаў (каля 1400).

Структура раздзелаў візітаў Навагрудскага і Мінскага сабору адрозніваецца нязначна. Яна ўтрымлівае ў сваёй большасці стандартны набор раздзелаў:

1. Дата візітацыі.

Візіты Навагрудскага сабору і Бабруйскай пратапопіі маюць дакладную даціроўку. Візіты Мінскага сабору за рэдкім выключэннем не маюць пазнак, якія б сведчылі аб часе іх складання. Але ў тэксце трапляецца інфармацыя, якая дазваляе сцвярджаць, што складаліся яны пазней, чым 1680–1681 гг.

Храналогія правядзення візітацыі па пратапопіях выглядае наступным чынам:

Навагрудская – 20 верасня – 12 каstryчніка 1680 г.;
Цырынская – 18 каstryчніка – 9 лістапада 1680 г.;
Нясвіжская – 10 лістапада – 4 снежня 1680 г.;
Клецкая – 6 снежня 1680 г. – 1 студзеня 1681 г.;
Даўгінаўская – студзень 1682 г.;
Бабруйская – 5–11 лютага 1682 г.;
Пухавіцкая – люты 1682 г.;
Блонская – люты-сакавік 1682 г.;
Мінская – не раней за сакавік 1682 г.;
Лагойская – не раней за сакавік 1682 г.;
Мядзельская – не раней за сакавік 1682 г.;
Ігуменская – не раней за сакавік 1682 г.;
Барысаўская – не раней за сакавік 1682 г.

Устанаўленне часу складання дакументаў у асобных выпадках ускладняецца пісарскімі памылкамі. Так, пры апісанні царквы ў в. Возера Мінскага пав. стаіць дата 31 лютага. Паколькі 1682 не з'яўляецца вісакосным годам, то можна дапусціць, што мелася на ўвазе 3 сакавіка.

Даты пададзены паводле грыгарыянскага календара – на перадапошнія старонцы візітаў побач з датай: «1 студзеня 1681 года» маеца заўвага «па-новаму»²⁷. Гэта цікавая адметнасць, паколькі ва уніяцкім справаводстве таго часу, як правіла, выкарыстоўваўся юліянскі календар.

Каб пазбегнуць блытаніны неабходна ўлічваць і спецыфічнае пазначэнне лацінскіх назваў месяцаў: 7bra – Septembra – верасня; 8bra – Octombra – каstryчніка; 9bra – Novembra – лістапада; 10bra альбо Xbra

²⁷ НГАБ. – Ф. 136. – Вол. 1. – Спр. 42042. – Арк. 107.

– *Decembra* – снежня.

2. Назва і тытул царквы.

Пры апісанні цэрквай Мінскага сабору ў загаловак вынесена назва населенага пункта (у месным склоне), імя і прозвішча калятара (альбо назва ўстановы-землеўласніка). Далей падаецца тытул царквы, імя і прозвішча святара, які «знаходзіцца пры ёй». Пры апісанні цэрквай Навагрудскага сабору (а таксама Бабруйскай пратапопії) ў загаловак вынесена толькі назва населенага пункта і дата візітацыі. Далейшы тэкст пачынаецца з наступнай фармулёўкі: «*Вялебны ў Богу айцец ..., прэсвітер ...-ски, трymae царкву... фундацыi ix міласцей паноў ...*»

Тытул цэрквай у некаторых выпадках не пазначаны ўвогуле. Гэта яшчэ ў большай ступені датычыць капліц. З культам Хрыста звязаны тытулы 41 храма, а з марыйным культам – цэльых 79. Судносіны паміж колькасцю цэрквай пад рознымі тытуламі гл. у Дадатках у табліцы 6.3.

3. Агульнае апісанне царкоўнага будынку.

Пры апісанні цэрквай Мінскага сабору гэты падраздел альбо адсутнічае ўвогуле, альбо падаецца напрыканцы документа і абмяжоўваецца некалькімі словамі, напрыклад, «сама царква драўляная». Цэрквы Навагрудскага сабору і Бабруйскай пратапопії маюць больш поўнае апісанне будынку. Пазначаны матэрыял, стан захаванасці – новая, спарахнелая, нядайна паставленая, на каменным падмурку, добра альбо кепска накрытая і г.д., адзначана наяўнасць бабінца, званіцы, цвінтара, шпіталя, зредку агароджы і г. д. Пры апісанні будынка царквы ў м. Пухавічы Мінскага пав. маецца ўзгадка пра купалы – «пад трима купаламі»²⁸.

4. Апісанне іканастаса і захаванасці Святых Дароў.

Чарговасць апісання іканастаса і Святых Дароў, на думку І. Скачыляся, з'яўляецца прыкметай пранікнення (альбо непранікнення) ва уніяцкое справаводства каталіцкіх нормаў²⁹. Калі на першым месцы ў апісанні ўнутранага ўбранства царквы знаходзіцца іканастас – «*багаслоё ў колерах*» – гэта яскравая прыкмета захавання традыцый ўсходніх царквы, калі ж на першых пазіцыях фігуруюць Святыя Дары, то гэта ўпльбі посттрыйдэнцкага заходняга хрысціянства, які рабіў акцэнт на выключнай важнасці Еўхарыстыі ў літургіі.

Візіты Мінскага і Навагрудскага сабору ў гэтым пункце маюць

²⁸ НГАБ. – Ф. 136. – Воп. 1. – Спр. 42042. – Арк. 37 адв.

²⁹ Скочыля І. Генеральні візітациі в украінсько-блорускіх епархіях Кіевскай уніяцкай митрополіі. 1596–1720 роки // Записки науковага таварыства імені Шевченка. Т. ССХХVIII. Праці Історично-філософскай секціі. Львів, 1999. – С. 66–67.

амаль дыяметральную супрацьлегласць. Цэрквы Навагрудскага сабору, Бабруйскай пратапопії, а таксама царква ў в. Возера Мінскага пав. (візіты ўсіх гэтых храмаў складзены Почыркам № 5) на першым месцы маюць апісанні іканастаса альбо канстататацыю яго адсутнасці. Пры апісанні астатніх цэрквай на першым месцы значыцца Святая Еўхарыстыя.

Іканастасы ў візітах маюць лаканічнае апісанне – як правіла, некалькі слоў. Найбольш распаўсюджаныя харектарыстыкі: «даскаткова ўпрыгожаны», «паводле канонаў Святых Айцоў», «абразы на сваіх месцах» і інш. Больш канкрэтныя апісанні сустракаюцца радзей: «стараасвецкага малявання», «новы», «маляваны на палатне», і інш. Аб тым, што іканастас успрымаецца як неад’емная частка аздаблення уніяцкага храма, сведчыць наступны факт. Пад 24 лістапада 1680 г. узгадваецца новая «прыгожая» царква Ператварэння Божага ў г. Нясвіжы. Асабліва адзначана, што новы іканастас знаходзіцца ў працэсе пабудовы коштам нясвіжскага бурмістра.

Разам з тым, у планіроўцы уніяцкіх храмаў пачынаюць з'яўляцца бакавыя алтары – запазычанне з традыцый Заходняй царквы. Наяўнасць бакавых алтароў адзначана ў цэрквях м. Даўгінава, м. Вілейка, в. Спягla Ашмянскага пав. У царкве м. Маладзечна Мінскага пав. знаходзіцца «брацкі бакавы алтар» – пабудаваны, відавочна, коштам братычыкаў.

Большай падрабязнасцю вылучаецца апісанне абразоў. Асабліва гэта тычыцца абразоў цудатворных. Асноўная ўвага, што праўда, надавалася не самому абразу, а ватыве – ахвяраванням на яго. Зредку адзначаецца матэрыял, на якім намаляваны абраз – дрэва, палатно альбо папера. Цікавая асаблівасць – у царкве Св. Тройцы ў Мінску знаходзіцца абраз Блажэннага Язафата Кунцэвіча³⁰, што сведчыць аб наяўнасці яго культу ў тия часы.

Нават цэркви з цудатворнымі абразамі мелі невялікую колькасць ватывы. Выключэнне складае пэўная колькасць храмаў (усе Навагрудскага сабору), напрыклад, у м. Новы Свержань Навагрудскага пав. Паводле візіты, ватыва на новасвержанскім абразе Збавіцеля складалася са 104 срэбных таблічак рознай велічыні. У тэксце візіты Забяльскай царквы Навагрудскага пав. расписаны заходы па пераплаўцы часткі ватывы ў срэбную дараносіцу і крыж.

³⁰ Кунцэвіч Язафат (1580–1623) – полацкі уніяцкі архіепіскап. Распаўсюджваў уніяцтва на тэрыторыі сваёй епархіі. Забіты праваслаўнымі жыхарамі г. Віцебска. 16 траўня 1643 г. прылічаны да ліку блажэнных каталіцкай царквы. 22 красавіка 1867 г. абвешчаны святым.

Для захавання запасных Святых Дароў канонамі была прадугледжана спецыяльная ёмістасць – дараносіца з золата альбо срэбра. На практыцы ж у большасці выпадкаў для гэтых мэтаў служылі дараносіцы валавяныя. Бадай, самай багатай з'яўлялася срэбная вызалачаная ёмістасць для Святых Дароў у выглядзе «головы трупа» – чалавечага чэрапа – асабістая ўласнасць святара царквы ў м. Валеўка Навагрудскага пав. Цімоха Левановіча.

У царкве в. Суляцічы Навагрудскага пав. паралельна захоўвалася два віды Святых Дароў – «грэцкія» (прасфоры) і «крымскія» (гостыі).

У некаторых бедных цэрквях у якасці дараносіц выкарыстоўваліся тыя ж самыя пасці (келіхі), з якіх адбывалася прычашчэнне вернікаў, альбо нават становыя ёмістасці для солі – сальнічкі. Так было ў г. Барысаве, м. Крупкі Аршанскае пав., у м. Блонь і в. Пухавічы Мінскага пав.

5. Царкоўнае начынне.

Царкоўнаму начынню ў час візітацыі надавалася самая пільная ўвага. Ва ўсялякім разе яго апісанне складае найбольшы працэнт ад агульнага аб'ёма тэкста. Да ліку царкоўнага начыння адносілася мноства вырабаў з тканіны: абрусы, воздухі, пакроўцы, ілітоны, рушнікі, хусткі, харугвы, заслонкі перад абразамі, сукні для накрыцця нябожчыкаў у час адпівання і інш. З тканіны вырабляліся таксама такія важныя элементы начыння, як антымінсы і заслоны перад алтарамі. Да ліку «працоўных прыладаў» святара можна аднесці кадзільніцы і падсвечнікі (медныя, латунныя, бляшаныя альбо драўляныя). У некаторых цэрквях адзначана наяўнасць драўляных і срэбных крыжоў, а таксама свечак, што належалі братыкам.

Асобна адзначалася наяўнасць званоў, алтаровых званочкаў, кляпадлаў, літургічнага посуду і адзення. Акрамя неабходнага для прыгатавання Еўхарыстыі посуду – пасці, дыскаса, звяздзіцы і лыжачкі – у тэксле ўзгадваюцца мірніцы (ёмістасці для захавання Святога Міра і алею), кацялкі для свяцінай вады, ампулкі. Сярод відаў адзення адзначаны: рызы з епітрахіямі і поручамі, фелоні (арнаты), стыхары, альбы, гумералы, паясы і інш.

Багатым убранствам вылучаліся тыя нешматлікія храмы, якія не былі абраставаны (альбо ўвогуле разбураны ці спалены) маскоўскімі і казацкімі войскамі ў 1654–1667 гг. Да ліку іх адносіцца, напрыклад, царква ў г. Ляхавічы Навагрудскага пав. – аднаго з нямногіх гарадоў, што вытрымалі маскоўскую аблогу.

Акрамя «маскоўскіх» рэчаў і «Маскоўшчыны» (гл. далей **Асноўныя**

асаблівасці візітаў) ў тэксле ўзгадваецца яшчэ некалькі катэгорый прадметаў так ці іншай звязаных з этнонімамі. Іх няшмат. Гэта рознага кшталту ювелірныя вырабы, упрыгожаныя «чэшскімі» дыяментамі, якія сустракаліся пры многіх цэрквях – крыжыкі, кулончыкі, бранзалеты, завушніцы. У царкве в. Суляцічы Навагрудскага пав. былі адзначаны завушнічкі «шоцкія». «Шоты» альбо «шкоты» – назва шатландскіх эмігрантаў, што асели ў Рэчы Паспалітай і займаліся пераважна дробным гандлем. Гэтыя завушнічкі, хутчэй за ўсё, і былі набытыя ў шоцкіх гандляроў.

Да ліку этнонімаў у той ці іншай ступені можна аднесці эпітэты, якімі было прынята называць два хрысціянскія абряды – усходні «грэцкі» і заходні «крымскі». У дачыненні да мовы напісання некаторых літургічных кніг ужываліся азначэнні «руская» (царкоўнаславянская) альбо «польская».

Многія цэркви начыння не мелі ўвогуле. Асабліва вялікая колькасць такіх храмаў была ў Мінскім пав., які моцна пацярпеў у час вайны 1654–1667 гг. У в. Ігрушак Аршанскае пав. царкоўнае начынне схаваў і не дазволіў апісваць сам святар Дзяніс Акаловіч. Матывацію такога ўчынка патлумачыць цяжка. Магчыма, айцец Дзяніс, як і многія іншыя святары, падчас падзеяў 1654–1667 гг. пакінуў унію і нават у 1682 г. не пажадаў падпарадкоўвацца уніяцкаму кірауніцтву.

Ніякага начыння не мелі амаль усе капліцы. Як правіла, адзначалася, што святар прыязджая да капліцаў са сваім начыннем.

6. Кнігазборы.

Адной з асноўных функцый храмаў было зборанне і захаванне літургічнай літаратуры. Аб'ёмы царкоўных кнігазбораў у 1680–1682 гг., як сведчаць візіты, былі невялікімі. Рэдкая царква мела больш за дзесятак асобнікаў. Гэта тлумачыцца тым, што ў многіх святароў былі ўласныя кнігі, абсолютна большасць якіх не фіксавалася ў візітах. З 212 цэркваў наяўнасць прыватных святарскіх кнігазбораў адзначана пры 77. Цікава, што асноўная маса з іх прыпадае на цэркви Мінскага сабору (68 з 77), дзе аб'ём і змест прыватных кнігазбораў не фіксаваўся ўвогуле. Па цэрквях жа Навагрудскага сабору склад святарскіх кнігазбораў у большасці выпадкаў раскрываўся. Увогуле ў візітах згадана 763 асобнікі 20 асноўных назваў кніг. Падрабязныя падлікі пададзены ў Дадатках у табліцы 6.6.

На фоне кепскай забяспечанасці літургічнай літаратурай вылучаецца царква ў в. Сенна Навагрудскага пав., святаром якой з'яўляўся пісар Навагрудскага сабору і генеральны візіттар цэркваў

Навагрудскага сабору Аляксандр Валасовіч. Сенненскі кнігазбор складаўся з 26 кніг.

Пры цэрквях Навагрудскай пратапопії даволі часта сустракаюцца «пісаныя ўставам» Евангеллі. Гэта, хутчэй за ёсё, плён дзейнасці старажытнага Лаўрышаўскага манастыра, які знаходзіўся на тэрыторыі пратапопії. Асаблівую цікавасць уяўляе апісанне Евангелля з кнігазбору царквы ў в. Ваўкавічы Навагрудскага пав. Яно пралівае свято на паходжанне знакамітага помніка беларускага пісьменства XVI ст. – т. зв. «Ваўкавыскага евангелля», што зберагаецца ў бібліятэцы Акадэміі Навук Літвы ў Вільні. Частка даследчыкаў лічыць, што адна з інскрыпцый аб святарами «церкви Волковицкай», паводле якой паходжанне Евангелля прывязалі да г. Ваўкавыска, была неправільна патлумачана, а паходжанне кнігі належыць звязваць з Ваўкавічамі. На карысць гэтага меркавання сведчыць і інфармацыя з візіты.

7. Плябанія і царкоўныя ўладанні.

Апісанне плябаніі абмяжоўваецца простым пералікам жылых і гаспадарчых пабудоў. Да ліку першых адносіцца ўласна хата з сенямі, каморай і пякарняй. У візітах адзначаны хаты двух тыпаў: белая і чорная. Іх адрознасць, відавочна, палігае ў спосабах ацяплення. Печы ў «курных» хатах, якія тапіліся па-чорнаму, не мелі комінаў – дым выходзіў праста ў памяшканне, а потым у вакно. Трэба адзначыць, што чорныя хаты ў святарскіх плябаніях адзначаюцца крайне рэдка і ўспрымаюцца хутчэй як выключэнне. Пералік гаспадарчых пабудоў таксама невялікі: хлявы, аборы, пуні, гумны, асеці, стайні, лазні і бровары. Будынкі амаль заўсёды драўляныя, зредку «храсцяныя» – плеценыя з галля альбо хмызняку накшталт плятня.

Адной з асноўных задач, якія ставіў перад візітарамі Ц. Жахоўскі, было высвяленне стану фундушоў – дакументаў на права валодання маёmacцю. Арыгіналы фундушоў большасці цэркvaў згарэлі, частка захоўвалася ў мітрапаліцкім архіве, частка – у калятараў. У выпадку, калі арыгінал па той ці іншай прычыне быў страчаны, візітатар загадваў святару распачаць судовы працэс аб яго узнаўленні.

У адрозненне ад візітаў XVIII ст. фундуш апісаеца лаканічна, без пазначэння даты выдачы, а то і без узгадкі прозвішча фундатара. Анататыя зместу альбо вытрымкі не прыводзіцца. Выключэнне складае толькі фундуш царквы ў в. Валеўка Навагрудскага пав., нададзены Крыстынай Масальскай 20 ліпеня 1620 г., які цалкам працытаваны.

Згодна з тэкстам візітаў, фундушы давалі святарам права на троі асноўныя крыніцы дабрабыту: зямельныя ўладанні (амаль у кожнай

царквы паўтары-дзве валокі), пляцы, на якіх будавалася плябанія альбо «садзіліся» агароднікі, і прыгонныя сяляне. Пляцы меліся пераважна ў гарадскіх і местачковых цэркваў. Так, на пляцах Мінскай Уваскрасенскай царквы сядзела 8 агароднікаў, Ляхавіцкай царквы Навагрудскага пав. – 6, Мірской царквы Навагрудскага пав. – 5, Сталовіцкай царквы Навагрудскага пав. – 4. Працэnt цэркvaў, пры якіх меліся ўласныя прыгонныя альбо агароднікі, быў даволі вялікім. Як вынікае з тэкста візітаў з 212 цэркvaў прыгонныя былі ў 45 (альбо 21,2 % ад агульнай колькасці). Усяго ў тэксце ўзгадваюцца 123 прыгонныя дымы. Іх размеркаванне па пратапопіях выглядае наступным чынам:

Навагрудская – 33 дымы; Даўгінаўская – 23; Цырынская – 20; Барысаўская – 16; Мінская – 11; Нясвіжская – 11; Клецкая – 5; Мядзельская – 3; Лагойская – 1. Бабруйская, Блонская, Ігumenская і Пухавіцкая пратапопія не мелі ніводнага прыгоннага.

Памер паншчыны ў тэксце ўзгаданы толькі аднойчы. Пры візітаванні царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. адзначана, што адзін з пяці прыгонных служыць пры храме званаром і адрабляе паншчыны трэх дні на тыдзень.

У фундушы царквы ў м. Валеўка Навагрудскага пав. ад 20 ліпеня 1620 г. калятарка Крыстына Масальская піша, што яе падданыя будуть адрабляць на карысць святара паншчыну з разліку 1 дзень на год з 1 валокі зямлі. Магчыма, падобныя правілы (для цэркvaў без уласных прыгонных) дзейнічалі не толькі ў Валеўцы.

Зусім рэдка фундушы агаворвалі грашовыя ахвяраванні калятараў на карысць царквы. Напрыклад, калятар Ян Аколаў ахвяраваў царкве ў в. Акаловічы Навагрудскага пав. 500 злотых.

8. Парафія.

Адным з важных элементаў візітацыі было фіксованне разлегласці парафіі і колькасці парафіян. Агулам у тэкстах візітаў узгадваюцца каля 1400 населеных пунктаў. У абалютнай большасці падаваўся іх прости пералік з агульнай лічбай душ вернікаў. Да гэтай інфармацыі трэба ставіцца асцярожна – у большасці выпадкаў пададзены круглыя лічбы, што наводзіць на думку аб іх недакладнасці.

Парафіі уніяцкіх храмаў 1680–1682 гг. рэдка абмяжоўваліся адной толькі вёскай ці мястэчкам, у якім знаходзілася царква. У гэтым палягае істотная адметнасць ад сеткі уніяцкіх парафій на ўкраінскіх землях, дзе прыход царквы складала, як правіла, адно паселішча³¹.

³¹ Скочиляс І. Генеральні візитациі в украінско-білорускіх спархіях Кіевскай уніяцкай мітраполіі. 1596–1720 роки // Записки научового товариства імені Шевченка.

Пры апісанні пафыі царквы ў м. Турэц Навагрудскага пав. пададзены звесткі і аб колькасці душ – 1600, і аб колькасці дымоў – 436. Вынікае, што сярэдняя колькасць насельніцтва на адзін дым складае 3,7 чалавека.

9. Капліцы, вікарыйствы, алтары.

Як ужо ўзгадвалася, у тэкстах візітаў адзначана наяўнасць 104 капліц. Амаль заўсёды ў дачыненні да іх ужываецца тэрмін «царква». За рэдкім выключэннем унутранае ўбранства і харктыстыкі будынка капліц не занатаваны. Падчас не падаеца нават іх тытул.

У традыцыях усходняй царквы было прынята мець аднаго святара на пафыі. У 1722 г. уніяцкі мітрапаліт Леў Кішка напіша: «Оу Грековъ засъ и Руси ... немаш ани Викарииство, ани Алтарии, ани иныхъ оурядовъ, маючихъ свои особливыи доходы, але кождая церковъ маєт еднаго пароха, и то недобре оуфундованного»³². Але тэксты візітаў 1680–1682 гг. сведчаць аб tym, што і вікарыйствы, і алтарыі началі з'яўляцца ва уніяцкіх цэрквях нашмат раней за пачатак XVIII ст. Пасады вікарыйяў існавалі пры пяці цэрквях Нясвіжскай пратапопіі – в. Вялікія Жухавічы, г. Нясвіж, в. Салтанаўшчына, м. Новы Свержань, м. Mір, і адной на тэрыторыі Клецкай пратапопіі – у самім г. Клецку. У царкве в. Дарава Навагрудскага пав. калятарка Ганна Дарэўская фундавала алтарыю. На яе ўтрыманне яна адпісала фальварак з трывма прыгоннымі дымамі. Для алтарыста і спынення калятаркі падчас наведванняў началі будаваць жылое памяшканне і стайню. Цікава, што на пачатку XVIII ст. трыв пафыі з гэтых шасці возьме пад сваю юрысдыкцыю базыльянскі орден.

Да таго ж нярэдкай з'явай на той час былі пафыі з двумя парохамі. Такімі былі, напрыклад, цэркви ў м. Пухавічы, м. Радашковічы, м. Шацк Мінскага пав., в. Сенна і м. Лахва Навагрудскага пав. У м. Цімкавічах парох згарэлай ў часе вайны з Маскоўскай дзяржавай царквы Св. Мікалая да моманту канчатковага аднаўлення свайго храму служыў набажэнствы ў другой цімкавіцкай царкве – Св. Іллі.

10. Апісанне асабістых харктыстык святара.

У абсолютнай большасці візітаў гэты пункт выключна кароткі –

Т. ССХХVIII. Праці Історично-філософскай секціі. Львів, 1999. – С. 55.

³² (Кішка Л.) Собрание припадковъ краткое, и духовныхъ особымъ потребное. Имущее в себе Науку о Сакраментахъ, о десяти Божиихъ Приказанияхъ, о Приказанияхъ Церковныхъ, и о Науце Христианской, съ выкладомъ Символа или Исповедания Веры Православныя Кафолическийя, съ выкладомъ Молитвы: Отче нашъ: и Богородице Дево: Такожде Науку, како подобаетъ наставляти малыхъ или невежовъ в Веры Православной, содержащее. Супрасль, 1722. – С. 58 адв. – 59.

некалькі словаў накшталт «сам святар прыкладны і пабожны». З масавых заўваг можна вылучыць хіба загады распачаць судовыя працэсы або узнаўленні фундшоў. Пры апісанні цэрквой Мінскага сабору такі пункт часта ўвогуле апускаўся. Тэксты візітаў цэрквой Навагрудскага сабору дазваляюць больш разгорнута прааналізаць асноўныя накірункі праверкі адпавядальнасці святара сваёй пасадзе.

Святармусіў прадставіць направерку ў царкоўную документацыю: стаўленую грамату – епіскапскае прызначэнне да пафыі, презенту – пісьмовы дазвол калятараў на атрыманне пасады пароха, пасведчанне або выплаце падатку на карысць епіскапскай кафедры (т. зв. «катэдратык»), асобнік пастановы епархіяльных сабораў, метрычныя кнігі рэгістрацыі нараджэнняў і шлюбоваў у пафыі.

Аб tym, як належала захоўваць дакументы, гаворыцца ў візіце царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав., святаром якой быў цырынскі пратапоп Цімох Галубовіч. У яго захоўваліся ўсе саборныя пастановы («канстытуцыі») пачынаючы ад 1674 г. (год узыходжання Ц. Жахоўскага на пасаду мітрапаліта), на якія быў складзены адмысловы рэестр.

Візітатар высвяцілі, ці не маеца якіх-небудзь нараканняў на святара з боку калятараў, парофіян альбо суседніх парохоў. Святар жа ў сваю чаргу мог падаваць на іх свае скаргі. З найбольш цікавых здарэнняў можна вылучыць наступныя. У в. Савічы святар аславіўся на ўсю ваколіцу свавольным жыццём, у в. Вялікія Лукі пароха часта бачылі ў корчмах у святарскай вітраты. У в. Акаловічы і Забелы візітатар рэкамендаваў замяніць пароху, першага за кепскую падрыхтоўку, другога – за канфлікты з калятарамі. У в. Морач калятар «узненавідзеў» пароха і задаўся мэтай зжыцьця яго з займаемай пасады. У м. Валеўка святар быў прызнаны вартым лепшага месца. У в. Пацейкі калятары прысабечылі сабе частку парохавых функцый – так, калі паміраў нехта з парофіян, пансі цівун браў гроши за прадастаўленне месца на могілках. У в. Ахонава, Вайкавічы і Труханавічы парохі былі прызнаны кепска падрыхтаванымі для выканання сваіх абавязкаў. Ахонаўскага накіравалі на вучобу ў суседнюю Марозавіцкую царкву тэрмінам на паўгады, вайкавіцкага і труханавіцкага пакінулі на месцы, бо уся неабходная літаратура была ў іх у наяўнасці. Усе троє мусілі на бліжэйшым епархіяльным саборы вытрымаць экзамен на прафесійную прыдатнасць.

1.5. Асноўныя асаблівасці візітаў

Да таго ж візіты 1680–1682 гг. утрымліваюць шэраг асаблівасцей, якія не сустракаюцца ў пазнейшых дакументах такога ж тыпу. Гэтыя асаблівасці не вылучаны ў асобныя падраздзелы, міжтым, яны займаюць істотны аўёт тэкста. Сярод такіх асаблівасцей найбольш заўажныя: «маскоўскі» след, аднаўленне паруйнаваных святыняў, супрацьстаянне: уніяты–праваслаўныя.

1. «Маскоўскі» след.

Адной з самых цікавых асаблівасцей візітацыі 1680–1682 гг. з'яўляецца наяўнасць т. зв. «маскоўскага следу». Часцей за ўсё Масковія ўзгадваеца ў негатыўным сэнсе, у такіх словаспалучэннях, як «маскоўскае нашэсце» альбо «маскоўская навала». Як правіла, гэтыя словаспалучэнні ўжываліся пры апісанні прычынаў занядбанага стану царкоўных будынкаў. Па цэрквах Навагрудскага сабору «Масква» альбо «Маскоўшчына» часцей за ўсё ўзгадваеца ў якасці прычыны спалення альбо страты фундуша. Прыйдзі, візіттар вылучае ў «Маскоўшчыне» некалькі этапаў. Так, пры апісанні царквы ў м. Мыш Навагрудскага пав. было адзначана, што «фундуш загінуў у часы першай Маскоўшчыны»³³. Пад гэтым, відавочна, маюцца на ўвазе выправы маскоўскіх войскай 1655 г., падчас якіх Мыш дазвання была спалена разам з замкам.

Аднак часы т. зв. Маскоўшчыны пакінулі і пэўныя станоўчы след ва уніяцкіх храмах. Многія цэрквы зайлі сярод свайго начыння рэчы «маскоўскага» паходжання. У м. Дубровы каля абраzu для працэсіяў мелася заслона «маскоўскай» работы. У в. Замасточча – вышываная золатам «маскоўская» альба. У в. Латыгаль – рукапіснае «маскоўскае» Евангелле. У царкве Нараджэння ПМ у м. Пухавічы адзначаны нават «Маскоўскі» аброзок, апраўлены срэбрам»³⁴. Можна дапусціць, што візіттар мае на ўвазе рэчы, так бы мовіць, праваслаўнага паходжання. Праваслаўныя выданні актыўна выкарыстоўваліся ва уніяцкіх набажэнствах, да прыкладу, «Треодъ цветная» куцейнаўскага выдання, што на працягу стагоддзя належала святарскай дынастыі Сахоўскіх з г. Бабруйску. Асобнік гэтай кнігі захаваўся ў бібліятэцы Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі³⁵ і мае ўласніцкі інскрыпцыі прадстаўнікоў роду Сахоўскіх. Але для азначэння праваслаўя ў візітах выкарыстоўваецца

³³ НГАБ. – Ф. 136. – Воп. 1. – Спр. 42042. – Арк. 76 адв.

³⁴ НГАБ. – Ф. 136. – Воп. 1. – Спр. 42042. – Арк. 37 адв.

³⁵ Треодъ Цветная. Кутейна (?) , 1631. Бібліятэка Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі. Шыфр 15727.

дакладны тэрмін: «схізма» альбо «схізматыцкі». Абразы ж увогуле не маюць яскравай канфесійнай прыналежнасці. Так што т. зв. маскоўскія рэчы былі альбо прывезены з Маскоўскай дзяржавы калятарамі альбо, што малаверагодна, былі падараваны прадстаўнікамі новых уладаў у часе вайны. Ускосным чынам наяўнасць маскоўскага следу можа сведчыць аб тым, што ў часе вайны 1654–1667 г. храм перайшоў пад праваслаўную юрысдыкцыю.

Адзначана ў візітах і іншая цікавая праява «маскоўскага» следу. Пакуль яшчэ адзінава, але ўжо пачынаюць з'яўляцца ў Беларусі харэктэрныя тапонімы. Назвы населеных пунктаў з корнем *маскаль* сустракаюцца нават на заходнебеларускіх землях. У парафii царквы ў в. Лучай Ашмянскага пав. утварылася паселішча з называй *Маскалік*. Праз некалькі дзесяцігоддзяў пасля масавага расселення стараабрадцаў-уцекачоў з Маскоўскай дзяржавы, падобныя назвы зробіліся практична паўсюднымі.

2. Захады па аднаўленні паруйнаваных святыняў.

Другая асноўная мэта візітацыі – фіксацыя фізічнага стану храмаў. У вайну уніяцкай царкве панесла значныя матэрыяльныя страты.

З дзесяці уніяцкіх храмаў, што існавалі ў Мінску перад 1654 г., пяць былі спалены дазвання – ад іх засталіся толькі пляцы. Царкву Св. Мікалая ў 1682 г. пачаў адбудоўваць на прыбыткі ад мітраполіцкіх маёнткаў сам Ц. Жахоўскі. Мураваную царкву Ушэсця Божага ўзялі пад сваю юрисдыкцыю базыльяне Мінскага канвенту.

З 32 цэркваў Мінскай пратапопіі 9 ляжалі ў руінах. У Мядзельскай пратапопії была спалена царква ў самім Мядзелі. Рознай ступені разбурэння падлегла звыш 50 цэркваў (з 212). У сілу разрабавання буйных гарадоў і мястэчак рэзідэнцыя клецкага пратапопа перамясцілася ў м. Новы Свержань, нясвіжскага – у в. Малева, цырынскага – у в. Шчорсы, блонскага – у м. Дукора.

Згодна з інскрыпцыямі на палях візітаў, аднаўленне парафіяльных цэркваў праводзілася марудна, маленькімі ўрыўкамі – набыты рушнік, абраz, крыж, кніга. Выключэнне складаюць хіба некалькі храмаў, да прыкладу царква ў в. Быстрыца Навагрудскага пав., фундаваная калісьці вядомай Соф'яй Алелькавіч. Для храма за перыяд 1680–1684 гг. быў набыты шэраг дарагіх прадметаў, у ліку якіх два званы, напрастольнае Евангелле і Евангелле Павучальнае, першае – у срэбным аблакадзе.

У візітах таксама адзначаны намаганні па аднаўленні базыльянскіх кляштараў. З царквы ў в. Гайна на аднаўленне кляштару Св. Духа ў г. Мінску быў узяты вялікі звон і два кляпадлы. З царквы ў в.

Порплішча Ашмянскага пав. звон быў узяты для аднаўлення кляштару ў м. **Беразвetcha**.

Аднаўленчыя працы вяліся не толькі паводле ўказанняў уніяцкай царкоўнай іерархіі і калятараў. Адбudoўвалі спаленыя цэрквы і самі парохі. Святар Бягомльскай царквы Лявон Песляк на ўласныя сродкі пабудаваў у мястэчку капліцу. Ігumenскі пратапоп Аляксандр Гаўрыловіч за свой кошт узвёў побач з царквой капліцу Св. Мікалая. На яе базе ў пачатку XVIII ст. будзе сфармаваная асобная парафія. У некаторых выпадках ініцыяタрамі будаўнічых работ выступалі пафіяне. Напрыклад, капліца Св. Тройцы ў в. Гарэлае (у парафіі старажытнай Мсціжскай царквы Мінскага пав.) была пабудаваная мясцовымі сялянамі: «Хлопы самі са згоды свайго пана паставілі»³⁶. На сродкі нясвіжскіх мяшчан у прадмесці г. Нясвіж у пасляваенны час была пабудавана новая царква. Паводле стану на 1680 г. яе будаўніцтва ўжо было скончана, але фундуша яна не мела. У в. Райца Навагрудскага пав. здарыўся проста беспрэцэдэнтны выпадак – пасля вайны парохам мясцовай царквы зрабіўся адзін з калятараў, Мікалай Раецкі. У візітатара ўзнікла толькі адная просьба да новага святара – жыць на царкоўных землях, а не ў спадчынным маёнтку.

На візітах цэркvaў Навагрудскага сабору мающа інскрыпцыі 1684 г., якія сведчаць, што за тры гады быў ўзвядзены шэраг новых уніяцкіх капліц. Да прыкладу ў в. Ганцавічы, Круговічы і Хорастаў Навагрудскага пав. У 1684 г. пачалі адбudoўваць царкву ў в. Пукава.

Сярод цэркvaў, апісаных у візітах, фігуруюць толькі тры мураваныя храмы – Ушэсця Божага ў г. Мінску, Св. Тройцы ў м. Мір і Ўнебаўзяцця ПМ у м. Новы Свержань (два апошнія ў Нясвіжскай пратапопії). Іх далейшы лёс паказальны для ўсіх заможных парафіяльных уніяцкіх цэркvaў. Аднаўленню ўсіх трох так ці іначай паспрыяў базыльянскі орден, які прыклалі намаганні, каб замацаваць іх у сваіх руках. Мінская царква лічылася базыльянскай ужо ў часе правядзення візітациі, дзве апошнія адышлі да ордэна пасля смерці мітрапаліта Ц. Жахоўскага (у 1693 г.), у якога не ладзіліся стасункі з базыльянамі.

3. Супрацьстаянне: «уніяты–праваслаўныя».

Вайна 1654–1667 гг. паставіла перад уніяцкай царквой новыя пытанні і прымусіла паглядзець на феномен уніі па-новаму. Уніят цяпер успрымаўся як чалавек грэцкай рэлігіі, што захаваў вернасць найперш Рэчы Паспалітай, а пасля ўжо Апостальской Сталіцы. Вядома, былі і выключэнні. Сярод тых, хто прысягнуў на вернасць маскоўскаму

³⁶ НГАБ. – Ф. 136. – Воп. 1. – Спр. 42042. – Арк. 13 адв.

цару ў 1655 г. быў троі уніяцкія святары, у тым ліку і парох царквы Ператварэння Божага ў г. Мінску Ян Балгароўскі³⁷. Але наяўнасць «унійских попов» у маскоўскіх крыжапрывадных кнігах сведчыць аб tym, што нават прадстаўнікі праваслаўнай дзяржавы пачалі ставіцца да уніі як да адмысловай канфесіі.

Многія святары і вернікі пакінулі ідэю еднасці цэркvaў і вярнуліся да праваслаўя. Асаблівага размаху гэты пераход набыў на ўсходнебеларускіх землях. Дакладны маштаб суадносін «унія/дызунія» у новых, пасляваенных, умовах быў невядомы. Таму адной з першачарговых мэтаў правядзення візітациі Ц. Жахоўскі ставіў акрэсліванне межаў распаўсюджання уніяцтва. У сваім указе аб пачатку візітациі ён агаворвае дзеля чаго ўсё гэта робіцца – дзеля таго, каб запанавалі «хвала Божоя и едъност»³⁸. Па ўсходзе і поўдні Беларусі вынікі для Ц. Жахоўскага аказаліся несуцяшальнымі. З дзесяці пратапопій Мінскага сабору, толькі шэсць здолелі захаваць сваю даваенную структуру. Рагачоўская ўвогуле выйшла з-пад юрысдыкцыі уніяцкага мітрапаліта. Бабруйская акрамя цэнтра, Бабруйска, налічвала толькі 5 цэркvaў. Па 6 і па 7 цэркvaў налічвалі адпаведна Пухавіцкую і Ігumenскую пратапопіі. Цікавая асаблівасць – амаль усе цэрквы Ігumenской пратапопіі (пяць з сямі) знаходзіліся на землях каталіцкай царквы. Барысаўская, хоць і здолела захаваць структуру, страціла шмат прыхаджанаў – на 18 цэркvaў пратапопіі налічвалася ўсяго 1585 душ. У самім Барысаве (разам з навакольнымі вёскамі) засталося толькі 50 уніятаў. «Горад Барысаў – амаль усе схізматыкі» – гаварылася ў візіце³⁹. Нясвіжская пратапопія тонкай палоскай цягнулася з заходу на ўсход, агінаючы праваслаўнае насельніцтва Слуцкага княства. Адным словам, у рознай ступені была размыта структура ўсіх усходніх пратапопіяў. На поўдні ж Беларусі уніяцкія парафіі ўпіраліся ў вялікі масіў праваслаўных прыходаў Мазыршчыны, Піншчыны і Случчыны. На тэрыторыі Мінскага пав. вымаліваліся даволі буйныя праваслаўныя «анклавы» у раёне мястэчак Койданава, Рубяжэвічай, Смалявічай і Саламярэцкага Гарадка.

Некаторыя парафіі ўдалося перавесці з праваслаўя ва уніяцтва непасрэдна падчас правядзення візітациі. Да прыкладу – ў м. Лахва Навагрудскага пав. Вось што пісаў візітатар пра яе святара Кірылу Разгановіча: «Вялебны айцец Разгановіч амаль да сённяшняга часу не

³⁷ Памятники истории Восточной Европы. Т. IV. Крестоприводная книга шляхты Великого княжества Литовского 1655 г. Москва-Варшава, 1999. – С. 60.

³⁸ НГАБ. – Ф. 136. – Воп. 1. – Спр. 42042. – Арк. 1 адв.

³⁹ Тамсама. Арк. 30.

уладзе, і ў хуткім часе мае сам з'явіцца перад пастырам»⁴⁰. А вось царкву ў в. Агарэвічы Навагрудскага пав. зрабіць уніяцкай візітатару не ўдалося: «(Тут) унія заўсёды была, а цяпер схізматык прыязджае праз нядбайнасць калятараў і клецкага пратапопа»⁴¹.

Вяртанне парафіянаў да праваслаўя мела месца яшчэ і таму, што ва уніяцкіх цэрквах часта не хапала святароў. Калі побач дзейнічаў праваслаўны прыход – сяляне звярталіся з духоўнымі патрэбамі да праваслаўнага айца. Але з цягам часу сітуацыя для уніятаў палепшилася. Напрыклад, як сведчаць інскрыпцыі на палах візіты, за перыяд 1680–1684 гг. у Нясвіжскую пратапопію былі прызначаны 4 новыя парохи⁴².

Адзінства Заходній і Ўсходній цэрквай ставілася ў многіх выпадках на першае месца. Часам, нават неапраўдана. Падчас праверкі маральных якасцей уніяцкіх парохаў тым, хто не пакінуў унію ў цяжкі для яе перыяд, рабіліся значныя палёгкі. Так, святар царквы ў в. Вялікія Лукі Навагрудскага пав. Якуб Радзевіч неаднаразова быў заўважаны парафіянамі ў корчмах, прычым у святарскай вонратцы, не вёў метрычныя кнігі, захопліваў сялянскія зямельныя надзелы, але быў прызнаны адпавядальным свайму месцу паколькі «моцна трymаеца за адзінства Божай Царквы»⁴³.

Ад узмацнення напружання паміж уніятамі і праваслаўнымі ў пэўнай ступені выйграла каталіцкая царква. Так, на патрэбы касцёла (хутчэй за ёсё Пухавіцкага) быў зняты зvon са званіцы царквы ў в. Лапічы Мінскага пав.⁴⁴ Частку зямлі, што належала царкве ў м. Халуй Мінскага пав., адабралі самі калятары з мэтай пабудаваць замест уніяцкай капліцы каталіцкі храм⁴⁵. А уніяцкі парох царквы ў м. Стоўбцы Навагрудскага пав. Марцін Панкевіч скардзіўся, што «мае вялікія перашкоды ў адпраўленні шлюбаў і хрышчэнняў асобам грэцкай рэлігіі ў сваёй парафіі праз ксяндзоў дамініканаў»⁴⁶.

* * *

Пры перадачы тэкста мы намагаліся прытрымлівацца сучасных археаграфічных правілаў. Таму напісанне польскіх літар *ż*, *ń*, *ś*, *ć*, *q*, *ę*, *ź*, *ó*, якія ў арыгінале часта перадаюцца літарамі *z*, *n*, *s*, *c*, *a*, *e*, *z*, *o*, мы падавалі паводле напісання арыгінала. Раскрытыя скарачэнні

⁴⁰ Тамсама. Арк. 107.

⁴¹ Тамсама. Арк. 107 адв.

⁴² Тамсама. Арк. 100.

⁴³ Тамсама. 78 адв.

⁴⁴ Тамсама. 45 адв.

⁴⁵ Тамсама. 37.

⁴⁶ Тамсама. 91 адв.

пададзены ў круглых дужках (), нумары аркушаў – у квадратных дужках [курсівам], вынасныя літары ў «рускім» тэксле ўказа Ц. Жахоўскага выдзелены курсівам, у польскім – падаваліся надрадковым шрыфтам. Пачатак новага радка адзначаны вертыкальной рыскай |, пачатак новага аркуша – дзвюма ||. Падкрэсліванні, якія маюцца ў арыгінальным тэксле, захаваны. У мэтах эфекту́насці пошуку апісання таго ці іншага храма масіў арыгінальнага тэкста візіты падзелены ўстаўкамі на сучасны беларускі мове з пазначэннем населенага пункта, у якім знаходзілася царква альбо капліца, з тагачаснай адміністратыўна-тэрыторыяльнай прыналежнасцю.

Для больш зручнага карыстання тэкстамі візітаў у канцы кнігі змешчаны навукова-даведачны апарат, які складаецца з трох паказальнікаў: імёнаў, геаграфічнага і прадметнага. Прозвішчы і імёны ў паказальніку падаюцца па-беларуску з пазначэннем арыгінальнага напісання, тагачасныя геаграфічныя назвы, якія патрабавалі скрупулёзнай ідэнтыфікацыі, падаюцца па-беларуску згодна з даведнікам Я. Рапановіча⁴⁷ і таксама маюць пазначэнне арыгінальнага напісання. Немэтазгоднасць складання навукова-даведачнага апарату на мове арыгінала палягае ў тым, што многія населенныя пункты і прозвішчы асоб з-за непісьменнасці альбо з-за апісак складальнікаў у шэрагу выпадкаў прывялі б да іх няправільнай ідэнтыфікацыі. Правільнасць перадачы прозвішчаў парохаў і калятараў правяралася намі паводле іншых крыніц: актавых кніг гродскіх і земскіх судоў, больш позніх візітаў, справаў аб дваранскім паходжанні родаў з фондаў Мінскага губернскага дваранскага сходу і інш.

Змешчаныя напрыканцы кнігі дадаткі ў сістэмазаваным выглядзе падаюць статыстычныя звесткі аб некаторых аспектах стану уніяцкай царквы ў канцы XVII ст. – колькасці парафіян, тытулах цэркваў і капліц, аб’ёмах царкоўных кнігазбораў, прозвішчах калятараў і інш. Слоўнікі тэрмінаў і літургічнай літаратуры раскрываюць найбольш часта сустракаемыя ў візітах тэрміны, паняцці і назвы кніг. Ілюстрацыі даюць уяўленне аб знешнім выглядзе рукапісу, а адмысловая схема асвятляе геаграфію візітованих цэркваў.

Аўтар выказвае шчырую падзяку **Герману Максімавічу Брэгеру** (Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі, г. Мінск) за метадычныя

⁴⁷ Рапановіч Я. Н. Слоўнік населеных пунктав Віцебскай вобласці / Рэд. П. П. Шуба. – Мн.: Навука і тэхніка, 1977. – С. 504 с.; Тоэ ж Брэсцкай вобласці. – Мн., 1980. – 176 с.; Тоэ ж Мінскай вобласці. – Мн., 1981. – 360 с.; Тоэ ж Гродзенскай вобласці. – Мн., 1982. – 319 с.; Тоэ ж Магілёўскай вобласці. – Мн., 1983. – 240 с.; Тоэ ж Гомельскай вобласці. – Мн., 1986. – 240 с.

парады ў складанні навукова-даведачнага апарата, кансультациі ў вобласці палеаграфіі і дапамогу ў ідэнтыфікацыі населеных пунктаў, **Юрыю Мікалаевічу Лаўрыку** (Нацыянальны музей гісторыі і культуры Беларусі, г. Мінск) за кансультацию пры ідэнтыфікацыі літургічных кніг і складанні іх спіса, а таксама **Галіне Яўгенаўне Акуловіч, Альбіне Францаўне Аляксандравай, Вользе Уладзіміраўне Бабковай, Уладзіміру Мікалаевічу Дзянісаву, Людміле Міхайлаўне Ліпскай, Дзмітрыю Часлававічу Матвейчыку** і ўсім супрацоўнікам Нацыянальнага гістарычнага архіва Беларусі, якія так ці іначай дапамагалі пры складанні гэтай кнігі.

Дзяніс Лісейчыкаў

2. ТЭКСТ

Указ мітрапаліта Ц. Жахоўскага аб пачатку правядзення візітациі цэркваў Мінскага сабору.

2 верасня 1681 г.

[*I адв.*] (...) Жоховский (...) С(вя)тои Апостольскои (...) | (...) митрополита Киевского, Галицкого и всяя Роси, архиепископъ Полоцкого, Оршанский, Мстиславский и Могилевский епископъ, Дубменский | (...) архимандрита (...) игумень Честьнага Креста | (...) отцомъ протопопомъ Минскому, Долгиновскому, Мядельскому, Бобруйскому, Логойскому, Блонскому, Пуховицкому, Игуменскому, Борисовскому, Рогачевскому и всемъ честнымъ отцомъ презъвитеромъ (...) | (...) и благословения пасытырского (...) | (...) архипастырским ижъ вмісто собору вже на тре(...) | (...) потребную и душеполезную визит(...) | (...) честности ваших посыаемъ и постановляем | (...) визитатора енералного церквеи собору Минскаго назначаем з владзы | нашои архипастырской пречестнаго отца Марцияна Петровича, прото|попу нашего Слонимскаго и Порецкаго, прыдаючи ему до сих трудовъ | честныхъ да (...) служителя поспишника честнаго отца Самуеля | Загоровскаго, презъвитера Погорельскаго, даочы власт сию визитовати | порадком звычайным недавно в церквах собору Новагроцкаго справованымъ, | отправовати яко бы мы з помененои визиты скучочную (...) | (...) хвала Божоя и едъност стаят прэзъ честь(...) | (...) и есьли честности ваши болш (...) | (...) о повераных душах нижли о временныхъ и премияючых дарах | (...) визитатор опитати маеть и до грамоты (...) | (...) на нас пастира честные отцы прэзъвітеры собору Минскаго в розных протопопияхъ подлуг уваги пречестнаго | отца визитатора нашаго (...) видавати и оддати повинни будуть | (...) тъ на нас самых яко на честнаго отца архидиакона нашаго а так тежъ и (...) | (...) пречестнаго отца визитатора и его собслужителя до учиненя | (...) мирные и кунічные также (...) | (...) покажут (...) руки отца визитатора давати | (...) утеканя ся стрежу (...) | (...) визитаторови нашему аби не чинили и не (...) | (...) нас, пастыра, почита(...) | (...) овы(...) будем, а для лепшаго (...) | (...) печати нашей мітраполітанской рукою власъною сес лист под | (...) монастаре Супраслском м(еся)ца сен্টября второго д(ня) | (...) тисеча шестсот осмъдзесять перъвого году | (...) Locus Sigilli. ||

*МИНСКИ САБОР
МИНСКАЯ ПРАТАПОПІЯ
Цэрквы ў г. Мінску.*

[2] Protopopa miński.

Przewielebny w Bogu ocieci Eusebi Kostrowski, protopo|pa miński w mieście Mińskim trzyma cerkwiey. |

Naprzod założenia Świętej Troycy, przy kturey sam mieszka. | W kturey na ołtarzu venerabile w puszcze cynowej przystoyniey | uczciwe stoy. Tuwalen osm. Na ołtarzach lichtarzow mosiądzowych | par czytry. Aperat fialkowy tabinowy *szyty⁴⁸* z stułą y naręczaki. | Drugi buracikowy czarny bez stuły y naręczakow. Trzeci kitay|czany czerwony sam ieden. Czwarty atlasowy biały sam ieden. | Piąty atlasowy c(z)erwony napeleki złotogłowowe. Alby dwie | tkackie. Czytry komzy. Chustka iedwabiem czerwonym szyta. | Antimis podwizny j(ego) m(iłości) xiędza Kolędy. Kielich srebny s patyną | pozłocistą, gwiazda y łyżeczka. Wozduszkow małych trzy, wielki ie|den kitayczane. Plasz(c)zenica miasto antependiu^m na Ołtarzy Wielkim | tuwalnia do ocierania rąk kapłanow. W tey ze cerkwi ołtarz bojkowy Naswięszej Panny. Obraz, na kturym koron dwie, serdu|szek srebrnych czytry, piąte pozłociste, tabliczek czterdzies|cia dwie, rączek czytry, *gw(i)azdeczek srebrnych siedm⁴⁹*, Naswie(t)sza Panna w promieniu sreb(nym), | krzyzykow srebrnych trzy, czerwony złoty na obrazie wisi lancuz|kow srebrnych dwa, na jednym krzyzyku pozłocisty, koralow roz|nych sznurow osm, apenagia, krzyz srebny do pocałowania. | U tego z obrazu zapona kitayczana ceglasta. Obraz zas za | procesią noszący, na kturym gwiazdeczka srebrna, paciorek | sznurow czytry, krzyzykow mosiądzowych trzy. Obrazek we sre|bro oprawny Bło(gosłowiego) Jozefata, u tego z obrazu zaponek kitayca|nych dwie. W tey ze cerkwi przed namiesnymi obrazami antependi czerwone. Obrazow przy filarzach dwa ozdobnych | bez ołtarzow. Chorągwi szesc. Pokrycie na nałoczyk buraci|kowe. Xięgi cerkiewne: Trafoły pisany, Ochtay drukowany, | inne xięgi wieleb(nego) oyca. Na zwonici dzwonow trzy, do sygno|wania ieden. Gruntow do tey cerkwi, ani placu niema. W(ielebny) o(ciec) | protopopa plebanią na umarłych postawił. Po zmarłym mie|szczaninie sławatnym Teod(o)ru Maciuku na pultory beczki gruntu | do tey cerkwi należącego za miastem ograniczenia xiędza pro|topopa s kim graniczny nie wie. Przy tey ze cerkwi skoła | na cętarzu.

Druga cerkiew założenie Przemienienia Pańskiego w Za|mku. Venerabile

⁴⁸ Hanicana ryły

⁴⁹ Danicana pawerh aschoўnaga тэкста.

w bursie w litoniku na ołtarzu uczciwie y ochendznie zostaie. Tuwalen dwie. Antependiu^m płotniane. Aperatow, | x(i)aq y innych apamentow, krom obrazow, zadnych niema. || [2 að&.] Ani gruntu, ani placu zadnego | do tey cerkwi niemasz. |

Trzecia zas cerkiew założenia Praxedы Męczeniczki na | ulicy Tatarskiej, w kturey aparamęta zadnego niemasz. Je(d)no | deiisus na płotnie malowany. Obraz Praxedы Męczeniczki | na drzewie. Gruntow do tey cerkwi zadnych, tylko ogrod około | cerkwi. *Czwarta⁵⁰*.

Czwarta zas cierkiew Soborna była w Zamku przed incur|sią moskiewską. Po inkursii zas moskiewskiey tylko plac, | to iest mieysce poswięcone, kture mieysce potrzebuie opatrze|nia. Przynamniey aby krzyz był postawiony. Grunta do | tego nienabudowanego placu, niwa nazwana Zakomo|rowką. Do tey ze cerkwi Ewanelia aksamitna czerwona, | na kturey blach pięć pozłocistych, klawzurki srebne po|złociste, puklow p(i)eć takze pozłocistych. |

Piąta zas cerkiew założenia Michała Archanioła była. | Po incursii moskiewskiey pustym mieyscem została, na | kturym wielmozny j(ego) m(iłość) pan Zawisza, starosta minski, stayną | pobudował. Funduszow y praw na zadną cerkiew nie pokazał. | *Niwa za błotem Komorowką.⁵¹* |

Sam zas wiel(ebny) ocieci protopopa przystoyny y poboznego | zycia. Metriki krzszenia dziatek y dawania szlubow, | inny wszelki porządek, jako należy kapitule, ma y porządnie pokazał. |

Szosta cerkiew S(więtego) Mikołaja w iuryzdyce j(ego) m(iłości) | xiędza metropolity, kturey po inkursii moskie|wskiey do tych czas nie było. Teraz, w roku 1682, | poczęto budowac. |

Siodma cerkiew murowana Wniebowston|pienia Pańskiego teraz w zawiadzaniu oy|cow bazylianow conventu minskiego. A przed tym | był kapłan swiecki y fundus na swieckiego kapła|na, a teraz w pustkach zostaie. || [3]

W tym ze mieście J(ego) Krol(ewskiey) M(iło)sci Minsku. |

Cerkiew założenia Zmartwychwstania Pańskiego | przy kturey w(ielebny) o(ciec) Efrem Dmitrowicz Poucinka zo|staie. W kturey wenerabile ustawnicze w cerkwi | byc nie moze, bo barzo zbutwiała cerkiew. Tuwalen dwie. Kielich cynowy ze wszytkim. Liton. Antimis | j(ego) m(iłości) samego. Wozduszkow dwa, trzeci wielki. Aperat a(t)lasowe czerwone z stuło, pułtłasowe na|ręczaki. Alba tkacka. Xięgi wcale iest wszytkie | wielebnego oyca. Dzwonek ieden na dzwonicy, do sygnowania dwa. Lampa mosiądzowa.

⁵⁰ Данісана іншым атрамантам.

⁵¹ Данісана паверх асноўнага тэкста іншым атрамантам.

Kadzilnica | mosiądzowa. Lichtarzow zescianych para. Gruntu | do tey cerkwi niwa nazwana Bohuszówka na | beczek trzy nasienia. Sianozęc w Czarnym Brzeżu nad rzeką Swisłoczą *na wozow siedm⁵²*. Druga sianozęc w Cegielni na wozow trzy. Placow osm, na kturych ogrodni|kow osm z zydem, co browar ma. |

Plac, albo raczy mieysce, na ktorym przed inkursią | moskiewską cerkiew założenia S(więtego) Jerzego była. | Do kturey cerkwi plac nadany, na kturym teraz ogro|dnik ieden, drugi zyd mieszkał. |

Mieysce zas w tym ze Minsku na Troieckiey Gurze | na kturym była cerkiew założenia S(więtych) Męczennikow Hleba y Borysa. || /3 адс.

Царква ў в. Тарасава Мінскага пав.

(W) Tarasowie, w majątnosci wielmożnego j(ego) m(iłości) pana Chotkiewicza. |

(Wie)lebny o(ciec) Tomas Czerniewicz zostaie przy cerkwi założenia | Świętego Piotra, w kturey venerabile na ołtarzu w bursie | w litoniku ochond(o)znie zostaie. Tuwalen dwie na ołtarzu | jedwabiem czerwonym szyte, trzecia biała cerkiewne. Kielich cynowy z patyną y gwiazdą, tak tez y łyżeczka same(go) | wielebnego oyca. Wozduszkow mały y wielki kitayczane. Li|chtarz mosiądzowy. Na innych ołtarzach tuwalen osm. | Obrazow namiesnych dwa. Na obrazie Naswiętszej Panny zau|szniczek dwie z serduszkiem z dyiametow czeskich, korąka | bursztynowa, paciorek prostych sznurow trzy. Choragiew | dwie. Dzwonow dwa na dzwonniccy. Gruntu do tey cerkwi włok dwie. Placu zadnego niemasz. Na tych ze włokach plebania w(ielebnego) | oyca: yzba s komorką y sien, obora pleciana, gumno stare. Sam | w(ielebny) o(ciec) człowiek przystoyny. Metriką porządną, mirlinica y age|dę pokazał. Parafia do tey cerkwie wies Kaczyn, Tarasow, Waskowcy, Ratomka. Dusz 60. |

Царква ў м. Засла́е і капліца ў в. Вязынка Мінскага пав.

W Zasławiu w majątnosci jasnie wiel(moznego) j(ego) m(iłosci) pan(a) woiewody Połockiego. |

Wielebny ociec Bobr trzyma cerkiew założenia Przemie|ni(e)nia Panskiego. Venerabile na ołtarzu w pus(z)ce cynowej *N(ota) B(ene)⁵³* | stoi.

Tuwalen dwie stare barzo. Kielich srebny | s patyną, *gwiazda⁵⁴* y łyżeczką. Wozduszkow dwa małych, wielki w(ielebnego) o(y)ca. | Krzyz srebny do połaowania. Na obrazie Naswiętszej Pa(n)y tabliczek niewielkich cztery, koralow prawdziwych drobnych | sznurow dwa, paciorki czarne z dzięgiami zawi(i)anemi sznur ieden, | krzyzykow dwa srebrnych, zaponka czerwona kitayczana. | Aperat adamaszkowy barszczowy bez stuły i naręczakow, | drugi buratikowy takze bez stuły i naręczakow. Antependium | czerwona buratikowa. Tuwalen na drugich ołtarzach cztery. Chu|stka iedwabiem czerwonym sztyta. Choragiew cztery. Alba tkacka. || /4/ Lichtarzow mosiądzowych pięć. Na dzwonniccy dzwonow cztery, | do sygnowania ieden. Zaponka kitayczana. Na obrazie Świętego Spasa tabliczka cynowana. Kadzilnica mosiądzowa. | Krzyz do procesią, tuwalnią okryty. Funduszu nie pokazal. Gruntu do tey cerkwi włok dwie. Placow dwa. Ieden, | na ktorym poddany wielebnego oyca, a drugi pustuie, poddany | odszedł precz. Placow siedm, na kturych plebania wieleb|nego oyca. Budynki: izba biała wielka s komorą y sie(nmi), | piekarnia naprzeciwku, w sieniach swiatełka bokowa. | Stary budynek: izba biała, obory porządne, swirem, gumno, odrynek trzy. Parafia: miasteczko Zasławie, wies Windzielew, Wiekszycy, Pietrysiki, Kryczki, Lipienow, | Sieleczyki, Horoszki, Sukowicze, Prudziszcz, Woroszy|ły, Zacharycze, Słobotka. |

Tenze w(ielebny) o(ciec) Zasławski cerkiew drugo trzyma we wsi Wiazuniu, w majątnosci jasnie wiel(możnego) j(ego) m(iłosci) pana starosty Zmuyckiego. Założenia Jerzego Świętego, do kturey cer|kwi zadnego niemasz aparametu y gruntu. |

Царква ў в. Выганічы Мінскага пав.

W Wyhoniczach, w majątnosci j(ego) m(iłosci) pana Jana Matuszewicza. |

Wielebny ociec Demian Stephanowicz zostaie | przy cerkwi nowofundowaney założenia Zwiaستowa|n(i)a Naswiętszej Panny. W kturey venerabile na ołta|rzu w kielichu cinowym przystoynie y ochandoznie | stoi. *Tuwalen⁵⁵* na Wielkim Ołtarzu dwie. Chu|stka po rogach kwiaty iedwabne ze złote^m. Kielich srebny ze wszystkim. Wozduszkow malych dwa, trzeci wielki | drukowany turecki. Antependium sukna granatowego | roznego koloru kwiatkami naszywana. Lichtarzow mosiądzowych para. Aperat kitayczany niebieski, stuła, na|ręczaki kindyiakowe. Fartuchow dwa harusowych. Kadzilnica mosiądzowa. Fartuch siatkowy płociany. | Tuwalnia nad obrazem

⁵² Данісана паверх асноўнага тэкста.

⁵³ Данісана паверх асноўнага тэкста.

⁵⁴ Данісана паверх асноўнага тэкста.

⁵⁵ Слова напісаныя двойчы.

Naswiętszey Panny. Krzyz do noszenia, | tuwalnią okryty. Choragew trzy. Deisus z włoska malowany. || /4 адв./ (Dzwonow) na dzwonicy dwa, trzeci do signowania. Gruntu do tey | (cer)kwie w(ielebny) o(ciec) mienił ze ma dac włoką jedną, poddanego na puławki j(ego) m(iłośc) pan kolator. Do tego plac, na kturym plebania. Budynki: | piekarnia, sien y komorka, swiren, gumno, obora, osiec, odryna. | Parafia: wies Wyhonicze, Worzyki, Słobotka, Duczycy, Sidorowka, Perezor. Dusz 102. Sam w(ielebny) o(ciec) zycia poboznego. Metrykę, mirnicę, agęde porządne | te wszystkie rzeczy ma. |

Царква ў м. Ракаў Мінскага пав.

W Rakowie, majątoscia jasnie przeoswieconego xięc(i)a j(ego) m(iłości) | Sanguszka. |

Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego w pustkach zostaie. Kapłan ziachał. W kturey aparametu zadnego excepto kielich cinowy z patyną. Aperat buracikowy | z stulą y naręczakami. Tuwalen osm starych. Choragiew dwie. | Dzwonek na zwonnicy. Kadzilnica mosiądzowa. Drugi dzwonek | xięże dominikani wzieli. Fundusz na te cerkiew niemasz, ani | gruntu je(d)no obrem, na kturym cerkiew stoi y szpital. Parafia: | miasteczko Rakow, wies Gierwiele, Girewicze, Palikszty, Macewicze, Zuki, Wielka Wies. || /5/

Царква ў в. Крывічы Мінскага пав.

W Krzywiczach, majątoscia j(ego) m(iłości) pana Kniazewicza. | Cerkiew założenia Świętego Mikołaja, przy kturey w(ielebny) o(ciec) | Roman Romanowski zostaie. W kturey wenerabile na ołtarzu w kielichu cynowym przystojnie y ochondoznie stoi. | Tuwalen zadnych cerkiewnych niemasz excepto płotna szmat | tkackiego. Aperat z stulą y naręczakami buracikowe. Dzwonek | na dzwonicy. Gruntu do tey cerkwi włok trzy. Parafia: wies | Dubasze, Sosnowcy, Zarzecze, Zalesie, Kreczowcy, Strałplewicze. Dusz 80. | Sam kapłan przystojny y poboznego zycia. Plebania: piekarnia s komorą, sien, gumięko, jowia. |

Царква ў м. Яришевичы Мінскага пав.

W miasteczkę w Jerszewicach⁵⁶. | Cerkiew założenia Zasnienia Naswiętszey Panny w pustkach, nie nakryta. Aparametu zadnego w niej niemasz, | ani plebaniey. Gruntu włok dwie. Parafia: wies Wozgi|niszki, Kisieli. |

⁵⁶ Слова напісана двойчы. Другі раз паверх асноўнага тэкста іншым атрамантам.

Царква ў в. Кіявец Мінскага пав.

W Kiiowcu, majątoscia j(ego) m(iłości) pana Tarleckiego. | Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego. Stara | barzo. W pustkach zostaie. Stol upadła. || /5 адв./

Царква ў м. Дубровы Мінскага пав.

W Dubrowie, majątoscia j(ego) m(iłości) pana Hlebowicza successine | spadley jasnie wiel(możne)mu j(ego) m(iłosci) panu staroscie Žmuyckiemu, hetmanu polnemu | Wiel(kiego) Xięstwa Lit(ewskiego). |

Cerkiew założenia Naswiętszey Panny Narodzenia, przy kturey | wielebny ojciec Marcin Marciniewski zostaie. W kturey vene|rabile na Ołtarzu Wielkim w litoniku, wielkiego opatrzenia y polprawy w(ielebnemu) o(ycu) około szafowania Taimnic Panskich potrzeba. Tu|walen osm, starych cztery. Chustek dwie iedwabiem czerwonym szyte, liszta czarnym, druga czerwonym iedwabiem szyte. Kielich cy|nowy z patyną gwiazdą y lyczeką. Wozduszki małe y wielkie wieleb|nego oyca. Antimisu niema. Aperat buracikowy z stulą y naręczakami. Alba tkacka. Krzyz do poświęcania cynowy. Lichtarzow mo|siążdowych para. Obraz na bokowym ołtarzu brackim Naswiętszey | Panny, na kturym tabliczek srebrnych trzy, pierscieniow srebrnych | trzy, koralow prawdziwych z piankami sznur ieden, puł sznura z | dżemami zawianemi, wianeczkow cztery z ciagnionego srebra | robionych, korunek srebrnych puł lokcia, strzała z fatoci robiona | na głowie Naswiętszey Panny, rozych paciorek sznurków osm, | agnuskow mosiądem oprawnych dwa, zaponka harusowa zielona. Obrazy: deisus na plotnie malowany. Choragew pięć. Kobi|rzec. Dzwon na zwonnicy, małych dwa do signowania. Krzyz za | procesią noszący. Fartuchow tkackich dwa. Antependika u wob|raza za procesią noszącego złotem kwiaty naszywane moskiewskie roboty. Kap osm brackich. Swiec brackich dwie wielkich, | a trzecia mała. X(i)egi wiel(ebnego) oyca wszystkie. Gru(n)tu do tey cerkwi | włok dwie. Placow trzy. Parafia: miasteczko Dubrowy, wies | Usza, Bortniki, Apimachi, Ogrodniki, Tatarskie Siło, Pu|hacze, Sciecki, Gelonka, Goyzowo, Kaycieni, Nowosiółki. |

Царква ў в. Пажарычча Мінскага пав.

Wies Pozary⁵⁷

Wies Pozarysze ich m(iłosciow) panow Pozaryckich. | Cerkiew założenia Świętego Miłotaia, przy kturey wielebny | ojciec Zachariasz

⁵⁷ Слова зацёртыя.

Łapinski zostaie. W kturey venerabile na Ołta|rzu Wielkim w puszce cinowaney opatrzenia potrzebuie. | Tuwalnia jedna w || /6/ kwiaty iedwabiem y złotem szyta. Obrusow dwa. Płotna tkackiego | łokci dwa. Na obrazie Naswięszey Panny agnuskow pięknie ro|bionych dwa, paciorek roznych sznurow pięc, szkaplerzow | szesc. Kielich srebrny s patyną, lyzeczką y gwiazdą cynową. | Wozduszkom małych dwa, wielki ieden. Aperat czerwony | sztametowy z stułą y naręczakami. Alba tkacka. Na drugim | obrazie Naswięszey Panny korąka bursztynowa z koralami, | roznych paciorek sznurow pięc. Chorągiewek cztyry. Chus|tek dwie. Lampa zesciana. Lichtarzyk niewielki mosiądzowy. | Wianeczkow ciągnionego srebra dwa. Chusteczka s korunkąmi niewielka. Dzwon na zwonnicy. Parafia do tey cerkwi: | wies Girduciszki, Zakorenietka, Korable, Bielow. Gruntu | do tey cerkwi niemasz, tylko na beczkę wilękę pod Ostrow|cem. Było włok pięc, ale panowie kolatorowie miedź | się rozebrali, na co proces kazałem uczynic. Sam kapłan na placu pod cerkwią mieszka. W parafii dusz 100. | Antimis samego j(ego) m(iłosci) sam(ego) kapłan(a) potrzebuie poprawy. |

Царква ў м. Хоўхлава Мінскага пав. і капліца ў м. Гарадок.

W Cholchlowie⁵⁸

W Cholchlowie, w miasteczku j(ego) m(iłosci) pana Galimskiego. |

Cerkiew założenia Piotra y Pawła, przy kturey wielebny | ocieci Alexander Bokszanski zostaie. W kturey venerabile na ołtarzu w tym ze kielichu cinowym co y do mszy świętey, | a podczas mszy świętey w litoniku zostaie. Aperat materiey | i(e)dwbney, kwiaty po nim srebne, stuła y naręczaki inny | materiey. Alba tkacka. Wozduszki małe y wielki. Tuwalen | zadnā niemasz. Dzwon na zwonicy ieden. Xiegi w tey cerkwi: Psalterz y Ochtay cerkiewne, inne x(i)eji wielebnego oyca. |

W tey ze majątkosci, w miasteczku nazwanym Grodku. |

Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego, przy kturey ten ze | wielebny ocieci Alexander Bokszanski. Do kturey aparamęta | zadnego niemasz excepto kielich cynowy ze wszystkim. Obrazy|| /6 ad&e./ (n)amiestne. Chorągiewek dwie czerwone. Dzwonka do tey | cerkwie, ani x(i)eji zadnych. S tamtey cerkwie w(iebny) o(ciec) ze wzytkim | pryjedza. |

Царква і дзве капліцы ў м. Маладзечна Мінскага пав. і капліца ў в. Мясата.

W Mołodeczniey, w majątkosci j(ego) m(iłosci) pana Kotła, marszałka | oszmianskiego. |

⁵⁸ Harticana paverh асноўнага тэкста іншым атрамантам.

Cerkiew założenia Zesłania Ducha Świętego, przy kturey | zostaie wielebny ocieci Fiedor Danilewicz. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim w kielichu srebnym. Do kturego kielicha | patyna, gwiazda y lyzeczka iest. Tuwalen na ołtarzach y obra|zach rąbkowych szwapskich tkackich dwadzie(scie) szesc. Tuwalnia | złotem szyta. Chustek iedwabiem y złotem szytych dwie. Antependium płotniana. Kielich cynowy. W(o)zdzuski małe wielebne(go) | oyca, a wielki cerkiewny. Ampułki cynowe dwie. Aperat bu|racikowy czerwony z stuło y naręczakami. Stuła zielona, druga | buracikowa. Xiegi tey cerkwi: Ewanelia Uczytelnaia, Ochtay | y Ustaw cerkiewne, inne xiegi wiel(ebnego) oyca. Kadzilnica mosiądzowa. Swiec brackich szesc, siódma mała. Zapona | w Carskich drzwiach harusowa czerwona. Wotywa srebrna | niewielka na Ołtarzu Wielkim. Chorągiew cztyry. Przystawę|czka cynowa. Ołtarz bracki bokowy. Obraz Naswięszey Panny, | u ktorego zapona zielona harusowa. Na drugim boku ob|raz Katarzyny Świętej. Na dzwonicy dzwonów dwa, trze|ci na cerkwi w bani, do signowania ieden. Parafia do tey | cerkwi: miasteczko Mołodeczyn, wies Przedmiescie, Miejsota, Pisarowszczyzna, Kaszewniki, Wiezowiec, Słobotka. Grunta do tey cerkwi włok trzy, placów dziesięć, | na kturych plebania wielebnego oyca. Budynki: izba biała | z komorą, sien, piekarnia, swirem, gumno, osiec, obora. |

W tym ze m(i)asteczku Mołodeczynie cerkwi dwie. Jedna | założenia Narodzenia Naswięszey Panny, druga Praxedę Męczenniczkę. Do kturzych zadnego ani aparamętu, ani gruntu | niemasz. || [7]

Ten ze wielebny ocieci mołodeczński cerkiew trzy|ma we wsi Mysocie, do kturey | zadnego gruntu, ani aparamętu niemasz.

Царква і дзве капліцы ў м. Краснае Сяло Мінскага пав.

W Krasnym Siele, w majątkosci wielmożnego j(ego) m(iłosci) pana | Kmicica, strażnika Wielkiego Księstwa Litewskiego. |

Cerkiew założenia Świętego Heliasza, przy kturey | wielebny ocieci Jan Wołosowicz zostaie. W kturey wenera|bile na Ołtarzu Wielkim w kielichu cynowym. Tuwalnia | jedwabiem szyta, a dwie białe. Obrus. Chustka złotem szyta. Tabliczka srebrna y krzyzykow trzy. Kielich s patyną, | gwiazdo y lyzeczką srebrny. Wozduszek wielki adamaskowy, na kturym | krzyz y dokoła perełkami drobnemi naszywany. Aperat ka|mellowy wiszniowy z stułą y naręczakami. Drugi kitajczany | czerwony stary. Chorągiewek dwie. Dzwonek na dzwony|cy jeden, do sygnowania małej. Xiegi cerkiewne: Ewanelia | Uczytelnaia, Psalterz, ynne xiegi wielebnego oyca. Gruntu do tey cerkwi włok iedynascie. Placów trzy, na czwartym wiel(ebny) ocieci chłopa

zachozego niedawno osadzył. | Parafia do tey cerkwi: Krasne Sioło, wies Iwoncewicze, | Rowiaki, Wielkie Sioło, Usza, Łosie, Hraniczy, Pieciuki. |

W tym ze miasteczku kaplic dwie. Jedna założenia | Świętego Jerzego, druga założenia Pokrowy Naswięszey Panny. | Dusz w tey parafii 273. || [7 адс.]

Царква ў м. Радашковічы Мінскага пав.

W Radoszkiewiczach, w mieście J(ego) Kr(ólewskiey) M(iłosci), fundacij kniaza | Wiereiewskiego Gasztalta. |

Cerkiew założenia Świętej Troycy, przy kturey wielebny | ociec Fiedor Mrayski z synem w(ielebnym) o(ycem) Michałem. W kturey | venerabile w cymboriu^m w puszcze cynowej ochandoznie | stoy. Antependiu^m płutniana. Tuwalen osm. Chustek złotem | szytych dwie, liszta iedwabiem szyta. Kielich kontrifałowy z pałtyną, gwiazda srebrna. Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki. | Aperat pułiedwabny, materyey pole czerwone ze kwiaty białe | z stulą y naręczakami. Drugie czarne kamelowe z stulą y na|ręczakami. Alb dwie tkackie. Pasy dwa. Ieden jedwabny | czerwony. Xięgi: Ewanelia pisana, Apostoł drukowany, Ochтай | drukowany, Psalterz drukowany, *Jermoloczyk drukowany, Połustaw cerkiewne*⁵⁹. Inne xięgi wielebnego (o)yca. Krzyz do po całowania w ołtarzu cynowy. Lichtarzow par dwie, | para cynowych, a para mosiędzowych. Ręcznik do ocierania rąk. | Chorągiewek trzy, sztametowych dwie, kitayczana iedna. | Na obrazie Naswięszey Panny tabliczka srebrna, zaponka kitayczana zielona. Dzwony na dzwonicy dwa, do signowania ieden. Kadzilni|ca mosiązna wielebnego oyca. Swiec brackich stanownych | trzy. Sukno czarne nakrywac mary. Swiec kiovych dwana|scie. Parafia do tey cerkwi: miasteczko Radoszkiewicze, | wies Huia, Hricuki, Harki, Kisiele, Hłuszana, Bołiare, Weremieyki, Jermaki, Wiazyn po młyn, Bakszty, | Siczewice, Putniki, Wołocki, Czyrewicze, Szar|szuny, Rewkuciewicze, Kamieniec, Hołowacze, | Nowy Dwor, Zbarawiczy, Łomszyn, Deynarowicze. | Dusz w tey parafiey 400. | Plebania: izba biała, sien, piekarnia naprzeciwko, | swiren, gumno, obora, browar. Sami wielebni oycowie | przykładni y pobożnego zycia. || [8]

Царква ў в. Бялікія Бяседы Мінскага пав.

W Besiedach, w majątoscji j(ego) m(iłosci) pana Krazewskiego. | Cerkiew założenia Mikołaja S(więtego), przy ktorey w(ielebny) o(ciec

⁵⁹ Harticana paverh асноўнага тэкста.

Jan Zda|nowicz zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim | w kielichu cynowym ochędoznie y przystoynie stoy. Do ktu|rego kielicha patyna, łyżczka y gwiazda cinowe. Antimis | samego j(ego) m(iłosci). Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki w(ielebnego) o(yca). Ape|r(a)t adamaszkowy czerwony z stulą y naręczakami. Drugi zie|lony harusowy. Alba tkacka. Tuwalnia. Chustka jedwabie^m | czerwonym szyta. Obrus. Xięgi: Byblia, w kturey Ewanelia, Apo|stoł, Psalterz, Ochtay pisany, Słuzebnik, metryka zgorzała. In|ne xięgi w(ielebnego) o(yca). Tuwalenka do ocierania rąk. Na obrazie Naswięt(t)szey Panny wianeczkow dwa z ciągnionego srebra. Na obra|zie S(więtego) Mikołaja tabliczek srebrnych dwie, manelka bursztyno|wa, paciorek sznurow trzy. Chorągiewek dwie. Dzwon ieden, | do sygnowania drugi. Fundusz zgorzał, proces uczyniono. La|mpa zesciana. Gruntu do tey cerkwi włok czytry. Parafia: wies | Pawleniata, Karpiłowka, Daszkiewice, Mancuki, Dzieniski. | Dusz 80.

Царква ў в. Вялікія Бяседы Мінскага пав.

W Biesiedach Wielkich, w majątoscji Zaliwskie|go, cerkiew pusta. Fundusz do niey niemasz. |

Царква ў м. Бяларучы і капліца ў в. Жукоўка Мінскага пав.

W Białoruczu, majątoscji j(ego) m(iłosci) p(ana) Jana Kaniowskiego, | podstolego minskiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Wasil Ta|tarczyk zostaie. W kturey wenerabile na Ołtarzu Wielkim w | pus(z)ce cynowej. Tuwalnia złotem szyta. Bialych dwie. Obrus. | Kielich cynowy z patyno, gwiazdo y łyżczko. Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki. Aperat tabinowy pomaranczowy | z stulo. Drugi czarny harusowy w(ielebnego) o(yca). Alby dwie, tkacka ied|na, płotna prostego druga. Chorągiewek czytry. Dzwonow dwa, | do signowania ieden. Fundusz zginieł, proces kazałem uczy|nic. Antimisu niemasz. Gruntu dwie włoki. | Plac, na kturym plebania stoy. Budynek: izba biała, sien, pieka|rnia, gumno, obora. Xięgi: Ewanelia pisana, Apostoł drukowany. || [8 адс.] Inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Parafia: miasteczko Białorucze, wies Ha|jany, Simkowo, Markowicze, Lesiny, *Bucewicze*⁶⁰, Zukowsz|czyna. Dusz 200. |

W Zukowszczyznie, j(ego) m(iłosci) p(ana) Jerzego Kęsowskiego, stolni|ka upickiego, kaplica. |

⁶⁰ У тэксле памылкова *Ducewicze*.

Царква ў в. Відаючча Мінскага пав.

W Widochoszczy u j(ego) m(iłosci) pani Zawiszyney, starosciny | Brasławskiey. Cerkiew założenia Podniesienia | Krzyza, przy kturey kapłana niemasz. Z Białorucza w|iezdza. Gruntu włok dwie. Funduszu niemasz. |

Царква ў в. Прылепы Мінскага пав.

W Przylepach, w majątku jasne przeoswiecone w Bogu nayprzewielebniejszego j(ego) m(iłosci) xięda Cypryliana Zochowskiego⁶⁰, metropolity Kieńskiego y Cały Rusi. |

Cerkiew założenia Jerzego S(więtego), przy kturey w(ielebny) o(ciec) Fasłowicz zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim w kielichu cynowym ochędznie y (przy)stoynie stoy. | Aparamet wszelki, przystoyny y ochędzny. Fundusz | jasne przeoswieconego w Bogu zeszłego xięda metropolity Ruckiego, do kturey włok trzy fundowanych. || [9]

Царква ў в. Замасточча Мінскага пав.

W Zamosciu, majątku j(ego) m(iłosci) pana Nawackiego | dzierzawy, a wieczność j(ego) m(iłosci) pana Służki. |

Cerkiew założenia S(więtego) M(ikołaja), przy kturey w(ielebny) o(ciec) Wasili | Weryha zostaie. W kturey venerabile w chuscie czarney w kuble zchowano. Na ołtarzu zadney ani tuwałni, ani obruseczka. Wielki nieporządek dzieje. Antimis samego j(ego) m(iłosci). Kielichów dwa cynowe | z patynami, gwiazdami. Wozduszków niema. Alba moskiewska ze złotem. Alba prostego płotna. |

Царква ў в. Трасцянец Мінскага пав.

W Tresciu, majątku wielmoznego j(ego) m(iłosci) pana | Teodora Druckiego Horskiego, podkomorego minskiego⁶¹. |

Cerkiew założenia Zwiastowania Naswiętej Panny. | Przy kturey w(ielebny) o(ciec) Piotr Stephanowicz zostaie . W kturey | venerabile w penagice zostaie. Na ołtarzu tuwalen | dwie sztye, trzeci obraz. Litonow dwa. Antimis samego | j(ego) m(iłosci). Kielich cynowy ze wszystkim, drugi srebrny z łyżeczką | tey ze cerkwi w(ielebnego) oyca koroliszczeńskiego. Wozduszków trzy, | dwa małe, trzeci wielki kitajczane. Aperat kitajczany

| zielony z stuło, naręczaki czerwone kitajczane. Alba tkačka. Na obrazie Naswiętej Panny cudownym tabliczek | srebrnych osm, cynowych dwie, krzyzyków srebrnych dwa, | pierscieniow srebrnych pięć, agnusków robionych osm. | *Lichtarzow cynowych para. Kadzilnica mosiądzowa.*⁶¹ | Choragiew czerwona sztametowa. Dzwonek na dzwonicy, do | sygnowania drugi. Gruntu do tey cerkwi włok dwie, morgi | czytry. Plebania: izba biała, sien, piekarnia. Parafia: Tre|scieniec. Dusz 50. | Xiegi cerkiewne: Słuzebnik y Trebnik, Połustaw, Treod | Cwitnaia, Akafist, Czasosłów. || [9 адс.]

Царква ў в. Карапішчавічы і капліцы ў в. Лошица і Апчак Мінскага пав.

W Koroliszewicach, majątku w(jelmoznego) j(ego) m(iłosci) pana Teofilii Karola Druskiego Horskiego, podkomorego minskiego⁶². |

Cerkiew założenia Pokrowy Naswiętej Panny, przy ktu|rey w(ielebny) o(ciec) Isaak Tatarczyk zostaie. W kturey venerabile | w puszcze cynowej na ołtarzu. Tuwalia. Obrus. Antepe|ndium buracikowe. Litonow dwa. Antimis samego j(ego) m(iłosci). | Kielich cynowy ze wszystkim. Wozduszków dwa, mały | y wielki kitajczane. Aperat atlasowy czarny. Alba | płotna prostego. Tuwaleńek na obrazie starych czytry, zaponka atlasowa czarna. Choragiew czerwona szta|metowa. Swiec brackich⁶². Xiegi wszytko wielebnego oyca. | Dzwonek na dzwonicy, do signowania mały. Gruntu do tey | cerkwi włoka. Na tey ze plebania w(ielebnego) o(yca): izba biała, sien, piekarnia, gumno, obory. Parafia: wies Karoliszczewicze, Siniło, Abczak, Iwankowszczyzna, Macewicze, Łoszyca. Dusz 100. |

Ten ze w(ielebny) o(ciec) trzyma cerkiew we wsi Łosznicach. Do | kturey cerkwi ani aparametu, ni fundusza niemasz. |

Ten ze wielebnny ociec trzyma cerkiew we wsi Obyczaku, do ktorey zadnego aparametu niemasz. |

Царква ў в. Гамава і капліца ў в. Пашковічы Мінскага пав.

W Hatowie, majątku ich m(iłosciow) | panien bernardynek minskich. |

Cerkiew założenia S(więtey) Troycy, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Hry|hory Weryha zostaie. Wkturey venerabile wpuszce|srebney. Tuwaleń trzy. Obrusów dwa. Litonow dwa. | Kielich srebrny s patyno. Wozduszków małych kitajca|nych 2, wielki 1. Ornament atlasowy zielony z stuło | y naręczakami.

⁶¹ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

⁶² Колькасьць свечак прапушчаная.

Други бураківі з стуло ў наречакамі. || [10] Alb дwie tkackich. На образе Насвітшэй Панне | tabliczek srebrnych trzy. Dzwonek na dzwonicy, drugi | do signowania. Choragiewek dwie harusowych czerwo|nych. Antimisa niema. Funduszu niema. Gruntu | do tey cerkwi pułwloki. Na kturym gruncie pleba|nia stoy: izba biala, sien, piekarnia, osiec, gumno, | obory. Parafia: wies Hatowicze, Maczuliscze, Os|trowy, Michonowicze. Dusz 160. |

Ten ze w(ielebný) o(cieci) trzyma cerkiew we wsi Paszkow|szczynzie założenia Narodzenia Naswieszey Panny. | Do kturey cerkwi zadnego aparametu niema. || [10 адб. пусты] [11]

МИНСКИ САБОР
ЛАГОЙСКАЯ ПРАТАПОПІЯ
Церкви ў г. Лагойск Мінскага пав.

W Łohoysku, w majątku j(ego) m(iłosci) pana Michała Tyszkiewicza. |

Cerkiew w Łohoysku⁶³ założenia Narodzenia Naswieszey Panny, | przy kturey wiel(ebny) ocieci Dmitri Rucki, protopopa łohoyski, | zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim w kielichu | cynowym uczciwie y ochandoznie stoy. Na kturym ołtarzu a|parament. Naprzod obrus. Tuwalnia iedwabiem czerwonym | szyta. Antependia płotniana z korunkami białemi. Antimis | j(ego) m(iłosci) x(iędza) Kolędy. Liton. Kielich srebny dostańi z patyno, gwia|zdo y łyżeczką staroswieckie roboty. Krzyz srebny tey ze ro|boty, na kturym krucifix pozłocisty, a wkoło diametrami czeskie|mi sadzony. Kadzilnica srebrna, takze staroswieckie roboty. Dostatnia Ewanelia w aksamicie czarnym, na kturey blach | pięć, puklow pięć, klawzur dwie, bogato oprawna. Wozduszkow małych dwa bławatnych, trzeci lamowy, czwarty | atłasowy czerwony struczko ze złotem ocyrklowany. Wozduszek | wielki z korunkami ze złotem. Aperat aksamitny czerwo|ny, stuła y naręczaki saiowe zelone. Alba tkacka z umerajlem. Na drugim ołtarzu obraz Naswieszey Panny ta|bliczek srebrnych szesc, koron dwie srebrnych, krzyzykow | srebrnych dwa, trzeci pozłocisty, mosiądzowych krzyzykow srebrnych, pierscien srebny, koralow sznurow dwa, z pia|nkami ieden, paciorek roznich sznurow szesc z dzieha|mi. Tuwalen dwie. Obrus zaponek harusowych czerwonych | trzy. Lichtarzow mosiądzowych trzy, cynowym trzy. Na | obrazach tuwaleniek siedm, osma iedwabiem szyta. | Zaponka płotniana na obrazie Naswieszey Panny. Cho|ragiew wielka kitayczana zielona. Małych choragie|wek harusowych dwie. Antependium medelanowa pło|tnianych trzy. Do nakrycia

⁶³ Данісана паверх асноўнага тэкста.

ołtarzu szmat harusu. Przy|stawka cynowa. Swiec⁶⁴ brackich dwie. Deysus | płotniany. Namiesne obrazy drewniane. Dzwon ieden | na dzwonicy, drugi rozbity, do signowania ieden. Do | tey cerkwi plac pod cerkwią ieden. |

Druga cerkiew założenia Bohoiawlenia || [11 адб.] Soborna w Wale, do kturey fundacia z dawnych czasow | była, wsi trzy: Zabore, Zaciene, Szczzmielewicze. Po | zeysciu s tego swiata kolatorow, ich m(ił)osciow panow Tyszkiewiczow | successorowie te(y) cerkwi Bozey odebrali y na siebie obrocili. | W kturey teraz zadnego aparamęta niemasz, tylko koro|na srebrna na Naswieszey Panny obrazie. Choragiewek dwie. | Obrus. Zaponeczki harusowie dwie. |

Trzecia cerkiew Przemienienia Panskiego, przy | kturey cerkwi plebania wiel(ebnego) oyca protopopy. W cerkwi na | Ołtarzu Wielkim obrus iedne. Tuwalnia malowana. Choragiew dwie harusowych. Dzwon ieden. Gruntu wlok czy|ry do tey cerkwi. Plebania na tych ze wlokach: izba biala | s komorą, sien, naprzeciwku piekarnia, osobliwie piekarnia, gumno, obora. Parafia: pułmiasta Łohoyska, wies | Mhło, Chocienow, Mieduchow, Bielany, Dobrenia, Ciero|chowcy, Zahorodz. Metrykę, mirnice, Trebnik porządnie pokazał. Xiąg zadnych cerkiewnych niemasz. | Wszytkie wielebnego oyca. Dusz 200. | Sam wiel(ebny) ocieci zycia poboznego. |

W tym ze mieście Łohoysku. |

Cerkiew założenia Świętego Mikołaja, przy | kturey cerkwi wielebný ocieci Jerzy Chomeczycki, | prezbiter łohoyski. W kturey venerabile na Olta|rzu Wielkim w kielichu cynowym. Wozduszkow małych dwa, saiowy i bławatny wielki. Materyą | tureckiey (roboty). Tuwalnia iedwabiem szyta. Druga bielō szyta. | Antependium płotniana malowana. Aperat pło|tniany, drukowany samego w(ielebnego) o(yca). Stuła y naręczaki || [12] saiowe zielone. Alby dwie prostego płotna, | jedna w(ielebnego) o(yca). Lichtarzow dwa w(ielebnego) o(yca). Kadzilnica mosią|dzowa. Tuwaleniek na obrazach pięć. Zapona haru|sowa czerwona. Na obrazie S(więtego) Mikołaja krzyzykow | srebrnych dwa y tabliczka. Na obrazie Salvatora za|ponka płotniana. Choragiewek czyry. Xięgi wieleb|nego oyca. Do signowania dzwonek. Gruntu wlok | trzy. Plac, na kturym wiel(ebny) ocieci mieszka. Plebania: izba biala, piekarnia. Parafia: pułmiasta Łohoyska, wies Sutoki, Pieczyszczka, Ponizowie, Zazierze, | Bucki, Podonki, Suczewicze. Dusz 100. | Metrykę, mirnice, Trebnik porządnie pokazał. Sam wiel(ebny) ocieci bogoboynego zycia. |

⁶⁴ Слова напісана двоічы.

Царква ў в. Косіна і капліца ў в. Іор'ева Мінскага пав.

W Kosinie, majątroszci j(ego) m(iłosci) pana Tyszkiewic(z)a. | Cerkiew założenia Jerzego S(więtego), przy kturey | wielebnny ociecz Otrofima Hrehorowicz. W kturey | venerabile na ołtarzu w pusce cinowej ocgędoznie | stoy. Obrus. Tuwalenka. Aperat płotniany. Grunt | do tey cerkwi włok pułtory. Plebania na tych ze wło|kach. Budynek: piekarnia. Metryki nie pokazał. Mirnica, Trebnyk y inne xegi wielebnego oyca. Parafia: | Kosin, Juriewo. Dusz 50. Antimis samego j(ego) m(iłosci). Sam kapłan przystoyny. |

Druga cerkiew w Juriewie założenia S(więtego) Jerzego. | Przy kturey tē ze ociecz wiezdda. Do kturey fundacyi | niemasz. Je(d)no plac przy cierkwi. || [12 ad&.]

Царква ў в. Гаць Мінскага пав.

W Haci, majątroszci ich m(iłosci) oyców jezuitow. | Cerkiew założenia Narodzenia Naswięszej Panny, | przy kturey w(ielebny) o(ciec) Jan Ławrynowicz. W kturey venerabile w kie|lichu cynowym. A(n)timisu niema. Na ołtarzu obrus. Tuwalen | na roznich obrazach wiszących y przed obrazami zasłanych osm. | Aperat złotogłowy. Stuła y naręczaki harusowe. Alba | prostego płotna w(ielebnego) o(yca). Ręcznik do ocierania rąk. Chorągiewek | dwie. Swiec brackich dwie. Dzwonkow na dzwonicy dwa, | do signowania ieden w(ielebnego) o(yca). Fundusz, ani metriki nie pokazał. Gruntu do tey cerkwi włoka iedna, na kturey y plebania w(ielebnego) o(yca): | izb czarnych dwie, osiec, gumno, obora. Parafia: wies Haci. Dusz 90. |

Царква ў в. Кімія і капліца ў в. Зембін Мінскага пав.

WKimiei, majątroszci wielmoznego j(ego) m(iłosci) pana Prazmowskiego, chorążego polnego korąnegos. |

Cerkiew założenia Zasnienia Naswięszej Panny, przy ktu|rey w(ielebny) o(ciec) Hrehori Zyzniewski zostaie. W kturey venerabiile w kielichu cynowym, potrzebuie opatrznosci. Do którego kie|licha łyżeczka y patyna, gwiazda cynowe. Wozduszkow dwa, mały y wielki kitayczane. Aperat pułsaiowy czerwony. Alba | prostego płotna wielebnego oyca. Tuwalen starych y leps(z)ykh | osm. Lisztwa harusowa niebieska. Swiec brackich czytry. | Dzwonek na dzwonicy ieden, do sygnowania ieden. Fundusz, nie

pokazał y metryki. Mirnice, Trebnik, Słuzebnik, Tes|tamet pokazał. Kture xegi wielebnego oyca. Gruntu do tey | cerkwi pułtory włoki. Na kturym gruncie y plebania w(ielebnego) o(yca). | Budynki: piekarnia z sienmi, swiren, gumno, obora, jowia. | Parafia: wies Kimieia, Zamosze, Ziebin. (Dusz) 70. || [13]

Ten ze wielebnny ociecz Zyzniewski drugo cierkiew | trzyma w Ziebinie. Do ktorey ani gruntu, ani (a)peratow | zadnych niemasz. S tamtey cerkwi ze wszystkim wyiezdfa. |

Царква і капліца ў в. Карсакавічы і капліца ў в. Будзенічы Мінскага пав.

W Korszakowiczach, w majątroszci j(ego) m(iłosci) pana Białozora, | starosty upickiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Teodor | Szukołowicz zostaie. W kturey venerabile na ołtarzu | w puszcze cynowej ochędoznie stoy. Na ołtarzu obrus. Tuwallen dwie. Antimis j(ego) m(iłosci) xiędza Kolendy. Kielich cynowy z | gwiazdo, patyno y łyżeczko. Wozduszkow dwa buracikowe. | Aperat czamlotowy, lazarowi. Stuła y naręczaki medela|nowe. Alba prostego płotna. Xegi wszystko to wielebnego | oyca. Excepto swiec brackich pięc. Dzwonkow na dzwonicy | dwa, do sygnowania ieden. Cerkiewne^(go) gruntu włok dwie. | Na kturuch plebania w(ielebnego) o(yca): izba biała, sien, naprzeciwo | piekarnia, swiren. Drugi budynek stary: gumno, obora. | Parafia: wies Korszakowicze, Skuplina, Lisina, Bu|dzienicze. Dusz 102⁶⁵. |

Ten ze w(ielebny) o(ciec) w tey ze wsi ma cerkiew założenia Na|rodzenia Naswięszej Panny. Do kturey cerkwi ani gru|ntu, ani aparatu zadnego niemasz. |

Ten ze wielebnny ociecz cerkiew trzyma we wsi Bu|dzieniczach. Do kturey ani gruntow zadnych, ani aperatow niemasz. Założenia Podniesienia Krzyża S(więtego). || [13 ad&.]

Царква і капліца ў в. Мсціж і капліца ў в. Гарэлае Мінскага пав.

We Mszczyzu, majątroszci j(ego) m(iłosci) pana Wołodkiewicza, | pisarza grockiego minskiego. |

Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego. | Przy kturey w(ielebny) o(ciec) Michał Recki zostaie. W kturey | venerabile w kielichu cynowym zostaie. Ołtarz: orna|mentu słusznego niema, obrus tylko y tuwaleka stara.

⁶⁵ Выпраўлена на 142.

Kielich do odprawiania cynowy s patyno y gwiazdo, a łyzeczka | srebna. Wozduszkow dwa złotogłowowych, wielki y mały. | Aperat buracikowy. Alba tkacka, stuła atlasowa c(z)erwo|na, naręczaki buracikowe. Na obrazach tuwaleniek czy|ry. Xieg cerkiewnych: Trebnik y Słuzebnik. Inne xegi w(iełebnego) o(yca). | Metriki niepokazał. Funduszu niema. Gruntu do tey cer|kwi mienił ze włokę obiecana kapłan. Plebanii niema. | W pustce chłopską mieszka. Dzwonek do tey cerkwi ieden, | do signowania drugi. Swiec brackich dwie, trzecia niewielka. | Parafia do tey cerkwi: Msziże, Chołmowka, Horełoie, Makowe. Dusz 162. |

Druga cerkiew założenia Narodzenia Naswięszey Pañny. | Do kturey zadnego aparametu, ani gruntu niemasz. S tym | ze aperatem w(iełebny) o(cieciem) wiezda. |

Trzecia cerkiew w Horyłym. Do kturey takze zadnego | niemasz nadania. Chłopi sami za konsensem pana swego | wystawili. Założenia Troycy Świętey. Do kturey wielebnny ocieci | z aperatem y ze wszelko gotowoscio z pomienioney cerkwi wiez|dza. Dzwonek do tey cerkwi ci z chłopi sprawili. |

*Царква ў в. Прусавічы і капліцы ў вв. Даўкавічы і Ганцавічы
Мінскага пав.*

W Prusewiczach, majątnosci ich m(il)osciow oycow jezu|itow społna z j(ego) m(ilosciu) panem Stabrowskim. |

Cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja, przy kturey w(iełebny) o(cieciem) Eustaſi Pieslak zostaie. W kturey venerabile w kielichu cy|| /14/ nowym ochandoznie y przystojnie stoi na Wielkim | Ołtarzu. Na kturym obrus, tuwalen trzy, iedna złotem z iedwabiem zielonym szyta, druga bieła, | trzecia nieszyta. Kielich s patyną, gwiazdą y łyzeczką cynową. Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki, buracikowe. Aperat buracikowy, stuła z naręczaka|mi. Alb dwie tkackie. Antimis podwizny samego | j(ego) m(ilosci). Metrykę w notaciach, a nie sporządzono, pokazał. | Mirnice, Trebnik, Słuzebnik, Połustaw pokazał. Xeg | cerkiewnych tylko ieden Trofołoy. Wszystkie xegi | wielebnego oyca. Swiec wielkich dwie, iedna same|go wiel(ebnego) o(yca), druga bracka. Dzwonkow na dzwonicy | dwa, trzeci do sygnowania. Chorągiewka iedna. | Fundusz podeczas incursiey moskiewskiey zginol. | Proces kazałem uczynic. Gruntu dwie szachow|nicy. Na kturych beczek dwadziescia moze się zboza | rozsiać. Szachownica, na kturey plebania w(iełebnego) o(yca): izba | biała, sien, piekarnia, druga piekaręka, swireni, o|bory, gumno, osiec. Parafia: wies Prusowicze, Dal|kiewicze, Hancewicze. Dusz 200. |

Druga cerkiew w Dalkiewiczach, założenia Prze|mienienia Panskiego.

Do ktorey zadnego gruntu, ani aparametu niemasz teraz. Bo panowie kolato|rowie pozabierali. Było przed tym gruntu włok dwie. |

Trzecia w Hancewiczach założenia Pokrowy Na|swięszey Panny. Do kturey takze było a nic włok dwie, | ale tyie odebrane przez panow kolatorow. Wieleb(n)y ocieci | ze wszystkim aparametrem wiezda. Sam kapłan poboz|ny. || /14 adw. /

*Царква ў в. Коргава і капліцы ў вв. Горна, Чмялева і Біліна
Мінскага пав.*

W Korhowie, w majątnosci j(ego) m(ilosci) pana Koleckiego, mar|szałka mozyrskiego, starosty oyszyskiego. |

Cerkiew założenia Wniebowzięcie Naswięszey Panny, przy ktu|rey w(iełebny) o(cieciem) Mikołay Pieslak zostaie. W kturą venerabile w | kielichu cynowym ochędznie stoy. Na ołtarzu tuwalen trzy | w(iełebnego) o(yca). Antimis samego j(ego) m(ilosci). Kielich cynowy s patyno, gwiazdą y łyzeczką. Wozduszkow dwa w(iełebnego) o(yca). Aperat harusowy zie|lony z stułą. *Alba tkacka*⁶⁶ w(iełebnego) o(yca). Tuwaleniek dwie. Choro|ngiewiek dwie. Xięgi wszystkie w(iełebnego) o(yca). Dzwonek ieden, do sygno|wania drugi. Metryki nie pokazał. Mirnica, Trebnik, Słuzebnik porządne. Funduszu niema. Gruntu do tey cerkwie | włoka. Na tey ze y plebania w(iełebnego) o(yca). Budynki: izba czarna, sien, | swironek. Parafia: wies Horno, Choroszeie, Piecznoie. Dusz 60. |

Ten ze w(iełebny) o(cieciem) drugo cerkiew trzyma, w Hornie. Do kturey zadnego aparametu niemasz. W(iełebny o(cieciem) ze wszystkim | aparametrem wiezda. |

Tę ze w Czmielewie kaplicę. |
Tę w Bilinie kaplicę. |

Царква ў м. Камена (Камень Харэцкі) Мінскага пав.

W Kamieniu, majątnosci j(ego) m(ilosci) xięda Chmielewskiego, | proboszcza Stwołowickiego. |

Cerkiew założenia S(więtey) Troycy, przy kturey kapłana | niemasz. Cerkiew parachialna. Aperat ze wszystkim. | Dzwonow trzy. Porządek wszelki w cerkwi iest. || /15/

⁶⁶ Словы ўзятыя ў дужкі.

Царква ў в. Хамаевічы Мінскага пав.

W Chotaiewiczach, w majątnosci j(ego) m(iłosci) pana | Zaleskiego, sędziego grockiego minskiego. |

Cerkiew założenia Narodzenia Naswięszej Panny, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Jakub Rodziewicz zostaie. W kturey venerabile | na ołtarzu w kielichu tymze, co y odprawuię, nieprzystoy|nie y wielkiej poprawy potrzebuię. Tuwalen trzy szytych. | Choragiewek dwie y antimis samego j(ego) m(iłosci). Xiąg cerkiewnych: E|wanelia y Apostoł. Inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Metryki nie pokazał. Funduszu nie pokazał. Dzwonków dwa. Gruntu włok dwie, placow | czytry. Na kturuch plebania w(ielebnego) o(yca): izba czarna, gumno, obora. | Parafia: wies Chotaiewicze, Zaborie, Zadędziaze, Zescinea, | Dryła, Sukniewicze, Ubołocie. Dusz 153. |

Царква і дзве капліцы ў м. Крайск Мінскага пав.

W Kraysku, majątnosci wielmożnego j(ego) m(iłosci) pana Kazimie|rza Czyża, podkomorzego wilenskiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Teodor | Hołub zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wilekim w pu|s(z)ce cynowej przystoynie stoy. Tuwalen trzy, dwie szyte | iedwabem, trzecia biała. Antimis j(ego) m(iłosci) xiędza Kolędy. | Kielich cynowy s patyno, gwiazdo, łyżeczka srebrna. Wozdu|szkow dwa kitayczane. Aperat kitayczany czerwony z stu|ło i naręczakami. Alba tkacka. Tuwalen przy innych ob|razach trzy, dwie szyte, trzecia biała. Na obrazie Naswięszej Panny manele bursztynowe, paciorek roznich sznurow | szesc, krzyzyk srebny, agnuskow trzy. Swiec brackich pięć. | Lichtarzow mosiężnych para. Zapąka na obrazie kitaycza|na zielona. Dzwonów dwa, do sygnowania ieden. Deysus | na drewie malowany. Xiąg cerkiewnych: Ochtay y Testamēt. | Inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Metryke pokazał. Fundusz widimu|sem wyiety pokazał. Gruntu włoka y zascianek, na k|turym plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: izba biała z komorą, sien, | piekarnia, gumno, osiec, obora. Parafia: miasteczko Kray|sko, wies Zabłocie, Charki, Radzsyce, Juncewicze, Szmarkow, | Kobyle, Chodaki, Czarnorucie, Boiare, Dwinosa, Rahozyn, | Horawiec, || [15 adie.] Głyboyczane, Zapole. Dusz 200. | Sam wielebny ociec poboznego pozycia. |

Ten ze kaplycy dwie trzyma. |

Царква ў м. Старынкі Мінскага пав.

W Starzynku, w majątnosci j^{ego} m(iłosci) pana starosty zmuy|ckiego, hetmana polskiego⁶⁷. |

Cerkiew założenia Świętego Jerzego, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Ale|ander Miescowicz, prezbiter starzynski. W kturey wene|rabile w kielichu cynowym w cymbolium, potrzebuię popra|wy. Kielich do odprawowania cynowy, s patyno, z gwiazdo y | łyżeczką. Wozduszkom małych dwa kitayczanych, a trze|ci wielki. Obrus. Tuwalen roznich piętnascie, a dwie prze|sciradłów. Antepedia płotniana malowana z frędzlami. Litonow | dwa. Antimisa niema. Metryke pokazywał y mirnice. Dzwo(n) | ieden, a drugi do sygnowania. Lichtarzow mosiężowych | dwa. Swiec brackich trzy. Kadilnica. Choragiew jedna. | Obrazy namiesne płotniane. Xięgi w(ielebnego) o(yca) wszytkie. | Gruntu włok trzy. Na kturuch włokach plebania: izba | biała, piekarnia z sienmi, swieren, gumno, obora. Parafia: miasteczko Starzynki, wies Zaciemienio, Stayki, Ka|wali, Mackowcy, Ruszczycy. Dusz 160. | Sam kapłan poboznego pozycia. |

Царква ў м. Вязынь Мінскага пав.

W Wiazinie, w majątnosci ich m(iłosciow) panion zakonu | Benedycta Świętego. |

Cerkiew założenia Michała Archanioła. Przy ktu|rey cerkwi w(ielebny) o(ciec) Bazyli Onofrejewicz. W kturey venerabile w kielichu cinowym, w cimbolium na oł|tarzu. Tuwalen trzy. Kielich cynowy s patyno, gwiazdo | y łyżeczką. Wozduszkom trzy kitayczane. Antimis j(ego) m(iłosci) | xiędza Kolędy. Metrikę pokazywał. Aperat muchaiero|wy c(z)erwony z stu|ło y naręczakami. Alba tkacka. | Antependiu^m adamaszkowa czarna. Zaponka na obrazie || [16] Naswięszej Panny tego z adamaszka. Swieca | bracka jedna. Kadzilnica mosiądzowa. Xięgi | wielebnego oyca. Dzwon ieden, do sygnowania | drugi. Funduszu nie pokazał. Gruntu włoka | jedna. Na kturey plebania w(ielebnego) o(yca) y oddany na tey | ze wloce. Budynki: yzba biała, sien, piekarnia, | gumno, obora, osiec. Parafia: miasteczko | Wiazyn, wies Jermalicze, Rabczyna, Kobyz, | Rackowicze, Durowicze, Kalotczyno, Jeśmonowicze, Sudniki. Dusz 200. |

⁶⁷ Пісар зрабіў памылку. Маєца на ўвазе не «польскі», а «польны» гетман, якім на той час быў Kazimír Sapera.

Царква ў в. Латыгаль і капліца ў в. Паняціchy Мінскага пав.

W Łatihole, w majątkosci j(ego) m(iłosci) p(ana) Heronima | Samuela Kołła, marszałka oszmianskie(go). |

Cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja. Przy kturey cerkwi w(ielebnny) o(ciec) Marko Klimętowicz zostaie. W kturey ve|nerabile w pu(s)zce mosiązney. Kielich cynowy s paty|no, gwiazdo i łyżeczką w(ielebnego) o(yca). Tuwalen dwie. Aperat ki|tayczany czarny z stulo y naręczakami. Alba tkacka. | Ewanelia pisana moskiewska. Inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Me|trykę pokazał. Mirnice, Trebnik, antimis samego | j(ego) m(iłosci). Funduszu nie pokazał. *Dzwon ieden*⁶⁸. Gruntu włok dwie, a | placow dwa. Na kturach plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: | izba biała, sien, piekarnia, gumno, obora, swiren. | Parafia: wies Łotihola, Trihuzy, Rohowicze, Poniaty|cze, Cerekpi, Kuchty, Czechi, Lewkowo. Dusz 264. |

Ten ze w(ielebnny) o(ciec) drugo cerkiew w Paniaticzku (trzyma). W kturey | dzwonow dwa. Gruntu, ani aparametu do niey niemasz. |

Царква ў м. Іля і капліца ў в. Асцюковічы Мінскага пав.

W Illi w majątkosci j^ego m(iłosci) pana Kazimierza hrabia Sa|piehi, hetmana. |

Cerkiew założenia proroka Illi, przy kturey w(ielebnny) o(ciec) Hilary Hołub. W kturey wenerabile w kielichu cynowym. | Tuwalen || [16 adw.] dwie jedwabem czerwonym obszywana. Gwiazda cyno|wa wielka z krzyzykiem. Krzyz do pocełowania mosiądzowy. | Drugi kielich cynowy do odprawowan(i)a z patyno, gwiazdo | y łyżeczką srebro w(ielebnego) o(yca). Antimis j^ego m(iłosci) xiędza Kolędy. | Metryki, mirnice, Trebnik w(ielebnny) o(ciec) pokazywał. Obrus. Antipełdia zielona. Chustki dwie jedwabem czerwonym szyte. | Przesciadło tkackie s korunkami, liszty jedwabem czerwonym szyte. Na roznich obrazach tuwalen siedym. Alby | tkackie dwie z humerałem. Aperat kitayczany w pas|kach białych. Drugi aperat lamowy biały, stuła y na|ręczaki saiowe zielone. Wozduszkow malych dwa, a trze|ci wielki tey ze kitayki. Deysus nie wszystek. Na Nasw(i)eszey | Panny korona srebrna, krzyzyk cynowy mały, agnuskow | trzy, paciorek roznich sznurow dziewięć. Lichtarzow cy|nowych dwa. Ampułka cynowa iedna. Kadilnica mosię|zna. Chorągwii dwie czerwone harusowe. Sukno do pokrzy|cia czarne lundyszowe. Swiec brackich pięć. Dzwonow | na dzwonicy trzy, do sygnowania ieden. Gruntu włok dwie. | Placow dwa. Plebania na tych ze włokach: izba biała s

⁶⁸ Данісана паверх асноўнага тэкста.

ko|morzą, s sienmi, piekarnia, gumno, obora, osiec. Parafia: mia|steczko Illia, Korzytnica, Molewiczy, Kowrzewiczy, Czemie|reszczyna, Szybki, Zahoro, Zabory, Osciukowiczy, Woycia|chowiczy. Dusz 200. |

Kapliczka w Osciechowiczach, w kturey niema nic, tylo zwon. |

Царква ў в. Хаценчыцы і капліца ў в. Крамянец Мінскага пав.

W Chocięczycach, j(ego) m(iłosci) pana Teofilia Rymszy. |

Cerkiew założenia Narodzenia Panny Przenaswiętszej. | Przy kturey cerkwi wieleb(ny) o(ciec) Pankrati Jazguniewicz. | W kturey wenerabile w kielichu cynowym, w kturym od|prawuie. Antimis j^ego m(iłosci) xiędza Kolędy. Metryki w(ielebnny) o(ciec) po|kazywał. Obrus. Przystawka cynowa. Tuwalen pięć. Chust|ka jedwabem czerwonym szyta. Aperat, stuła y naręczaki | saiowie czerwone. Alba z humerałem. Chorągiew dwie czerwone harusowe. Deysusu niema. Kadilnica mosiądzowa. | Dzwonek do sygnowania. Swiec brackich cztery. Gruntu | włoka || [17] iedna. Plebania: piekarnia z sienmi y komorzą, gu|mno z osieci, odryna, obora. (Parafia:) wies Chocięczycy, Czerwiaki, | Krzmieniec, Łukawiec, Paniszki, Zabiczy, Łowciewiczy, | Daszkowiczy, Wieprata. Dusz 200. |

Druga kaplica. W kturey niema nic, tylo zrub stoy w Krze|mieciu. |

Царква ў м. Гайна і капліцы ў в. Сліжына, Дамашы і Сялец Мінскага пав.

W Haynie, w majątkosci pana⁶⁹ fundacya krolewska. |

Cerkiew założenia Świętego Michała. Przy k|turey cerkwi w(ielebnny) o(ciec) Jan Karniłowicz. W kturey | cerkwi na ołtarzu obrus, kielich cynowy ze wszyst|kim w(ielebnego) o(yca). Krzyzyk cynowy mały, drugi krzyz srebr|ny połamany. Swiec brackich szesc. Dzwonek ieden | na cerkwi, a drugi wielki y klepadły dwie do Minska | wzieli, do S(więtego) Ducha. Placow dwa, na kturach bu|dynek: yzba, a więcej niema nic budynku. |

Druga cerkiew je(go) m(iłosci) pana Jana Paska, stolnika smo|lenskiego w Slizynie, j(e)go m(iłosci) pana Piotra Smatowicza, | czesnika smolenskiego założenia Narodzenia Panny Prze|naswiętszej. Wkturey wenerabile w pus(z)ce srebney przystoy|nie stoy. Kielich cynowy z patyno, gwiazdo y łyżeczką. | Ryz dwoje (z) stułami y naręczakami płocienne. Alba tka|cka. Obrus. Tuwalen na roznich obrazach pięć. Korąka sreb|na. Paciorki perłowego koloru. Na obrazach diadimow | srebrnych szesc, siodmy podborodicz. Deysusu niema,

⁶⁹ Словы выскрабаны.

chołagiew dwie harusowych farbowana. Dzwonek ieden, | do sygnowania drugi. Swiec brackich czytry. Antimisa | niema. Xiegi dworne wszystkie, ktore czasu odprawy wies Januszkiewicze. Metryke pokazywał w(ielebny) o(ciec). |

Trzecia cerkiew w Damoszewiczach założenia S(więtego) Jerzego pana Wąkiewicza. Pusta. Wpadła wszystka. (Dusz) 65. |

Czwarta cerkiew w Sielu założenia Pokrowy | y Wniebo(w)stapienia. Ich m(iłosciow) panow Tomkowiczow. | W kturey cerkwi niema nic. Dusz 56. || [17 адс. пусты] [18]

*МИНСКІ САБОР
МЯДЗЕЛЬСКАЯ ПРАТАПОПІЯ*

Царква ў м. Крывічы і капліца ў в. Буда Ашмянскага пав.

W Krzywiczach, w majątnosci wiel(możnego) j(ego) m(iłosci) pana Marjcziana Oginskiego, woiewody trockiego. |

Cerkiew założenia S(więtej) Troycy, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Bazyli | Mrayski zostaie. W kturey wenerabile na oltarzu w pus(z)ce cynowey. Tuwalen cztry sztye y biale. Obrus. Antimis | samego j(ego) m(iłosci). Litonow dwa. Kielich srebrny pozłocisty | s patyno, gwiazdo y łyżeczko. Pokrowcow małych szesc, | wielkich cztry bławatne. Aperatow cztry: atlasowy, | wszysty czerwony, adamaskowy *czerwony*⁷⁰ czarny, atlasowy | czerwony, harusowy bialy. Alba tkacka z korunkami. | Antependi cztry, jedna atlasowa czerwona wszysta, | saiowa, harusowa, 4 skurzana malowana. Lichtarzow cztry spiżowych, na oltarzu wiszący ieden. Deisus pozłocisty. Obrazy namiesne. Na obrazie Naswięszej Panny tab | *manelki dwie pozłociste. Swiec brackich cztry. Krzyzykow sreb(n)ych dwa*⁷¹ | liczek srebrnych czternascie. Zaponek dwie, jedna kitajczana, druga harmazynowa. Choragiew kitajczana wielka, malych dwie. Xiegi cerkiewne: Ewanelia | aksamitem czarnym okrita w srebro oprawna, Trafoloy, Apostoł, Ochtał, Psalterz, Czasosłów, inne xiegi w(ielebnego) o(yca). | Dzwon ieden na dzwonicy, do signowania dwa. Metrękę pokazał. Mirmice, Trebnik, Polustaw, fundusz | pokazał. Gruntu zascianek na dziesięć beczek *dziesięć*⁷². | Szachownica, na kturey cerkiew y plebania w(ielebnego) o(yca). Budyńki: yzba biala s komoro, sien, piekarnia. Budynek stałry: swire, obory, gumno, osiec, browar. Parafia: miasteczko Krzywicze, wies Haby, Puzyry, Wierebi, Nawry, Osow, | Kniehinin, *Starzynki*⁷³, Cereszki, Subacze, Filipki, Jazni, Motyki, Borowiki, Wereby, Jackiewicze, Parubki, Boiarowie. Dusz 365. |

Tenze w(ielebny) o(ciec) ma kaplice w Budzie. || [18 адс.]

⁷⁰ Слова закрэсленае.

⁷¹ Данісана паверх асноўнага тэкста.

⁷² Відавочна, данісана памылкова.

⁷³ Данісана паверх асноўнага тэкста.

Царква ў в. Снягла і капліцы ў вв. Вішнева і Занарац Ашмянскага пав.

W Spiahle, w majątnosci wielmoznego j(ego) m(iłosci) pana | Mikołaja Przedzkieckiego, kasztelana nowogrockiego. |

Cerkiew założenia Wniebowzięcia Naswięszej Panny, przy kturey | wielebny ocieci Eustachi Bokszanski zostaie. W kturey venerabile w cymborium w pu(s)zce cynowey na ołtarzu. Tuwalen złotem szytych trzy, iedwabiem czerwonym szytych trzy, czarnym dwie, | białych dwie. Antependi dwie, pułatłasowa, druga buratiłkowa. Kielich srebrny pozłocisty s patyno, gwiazdo y łyżeczko. | Litonow dwa. Wozduszakow dwa, mały y wielki, bławatne. Ampułek srebrnych duzych dwie. Krzyz srebrny. Ewanelia ak|samitem czerwonym oprawiona, srebrne narożniki rzete | pozłociste, na srodku krucifix, puklow pięć, klawzury | srebrne, wszystkie sztuki pozłociste. Antimis j(ego) m(iłosci) xiędza | Kolendy. Aperatow dwa. Ieden bławatny wzorysty, drugi | pułatłasowy, stuła aksamitna zielona y naręczaki. Alb | dwie tkackich. Deisus kosztem wielkim wystawiony. Lichitarow cztry mosiąznych pobielanych. Ołtarz bokowy Zwiastowania Naswięszej Panny, na kturym obrazie korona srebrna, tabliczek dwie, zauszniczek z dyamentow czeskich | dwie. Pianek sznurow trzy, roziczka s czeskich diametow. | Zaponki kitajczane popielate. Drugi ołtarz bokowy Na|rodzenie Pana Naszego Jezusa Christusa. Choragiewek dwie. | Dzwonow szesc, do sygnowania ieden. Funduszu niemasz. | Gruntu włok cztry. Plac, na kturym plebania w(ielebnego) o(yca). Budyńki: izba biala z komoro, sien, piekarnia, browar, gumno, obory. Parafia: wsi osmdziesiąt. Dusz 3000. |

Ten ze wielebny ocieci drugo cerkiew w Wiszniowe, | w majątnosci ich m(iłosc) iow panow Sulistrowskich. Założenia Piotra y Pawła. || [19]

Ten ze wielebny ocieci trzecia cerkiew w Zamoro|czy, fundaciy j(ego) m(iłosci) pana Stankiewicza. Założenia Piotra y Pawła. |

Царква ў г. Мядзел і капліцы ў в. Вузла і м. Занарац Ашмянскага пав.

Byłem na wizicie u w(ielebnego) o(yca) Mikołaya Duchowicza | w Miedzidle. Kturu(e)y cerkwi w Miedzidle niema. Domem | tylko swoym mieszka. Ktury cerkiew trzyma we wsi Uz|łach, w majątnosci j(ego) m(iłosci) pana Danilewicza, podkomorzego | oszmianskiego. Założenia Pokrowy Naswięszej Panny, z gru|ntem y parafio. |

Ten ze drugo cerkiew w Zanoroczu, majątnosci j(ego) m(iłosci) | pana Jacka Zakrzewskiego, skarbnika pinskiego, s parafio. | Założenia Przemienienia Panskiego. |

Царква ў в. Саснова Ашмянскага пав.

W Sosnowie, majątosci j(ej) m(iłosci) panny Ray|skiej. | Cerkiew założenia Jerzego S(więtego), przy kturey w(ielebnny) o(ciec) Michał | Audicki zostaie. W kturey venerabile w pus(z)ce drze|wnianey. Tuwalen na oltarzu trzy. Liton ieden. Kielich cynowy, patyna y łyżczka srebrna, gwiazda cynowa. | Wozduszkow małych trzy, wielkich dwa. Na obrazie | Naswięszey Panny tabliczka iedna. Aperat pułatłasowy, | stuła tabinowa pomaranczowa, naręczaki aksamitne wijszniowe. Alba tkacka. Świeca bracka iedna. Xiegi cer|kiewne: Testament. Inne xiegi w(ielebnego) o(yca). Dzwonków na dzwonicy dwa, do sygnowania ieden. Fundusz u w(ielebnego) o(yca). Gruntu | włok pułsztosty. Na tych ze włokach plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: | izba biała z komoro, sien, piekarnia, swiren, osiec, browar, | łazienia, obory, gumno. Parafia: wies Sosnowa, Mikolska wies, | Pasynky, Cerwiaki, Kupa, Woracy, Łohwiny, Łyhy, Danili, Preczyły, Bryli, || /19 adę./ wies Boiarska, Skory, Kuliki, Prudniki, Szymkowicze, Sudniki, Kucholszki, Krapilno. Dusz 256. |

Царква ў в. Малышкі Ашмянскага пав.

W Małyszkach, ich m(iłosciow) oyców dominikanów. | Cerkiew założenia Jerzego S(więtego). Przy kturey cerkwi w(ielebnny) o(ciec) | Jan Niechwiadowicz z synem zostaie. W kturey venerabile w pus(z)ce cynowej cynowej potrzebuje poprawy. Antimis same^{go} | j(ego) m(iłosci). Tuwalen trzy jedwabiem czerwonym szyte. Antependium^m płotniana. Kielich cynowy z patyno y gwiazdi y | łyżczko. Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki. Aperatów dwie. Iedne czamlotowe c(z)erwone, drugi burnatne | z stułami y naręczakami. Świec brackich szesc. Dzwonek | na dzwonicy mały, do signowania ieden. Xiegi w(ielebnego) o(yca). Gru|ntu włok dwie. Na tych ze włokach plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: | izba biała z komoro, sien, piekarnia, swiren, gumno, | obora, osiec. Parafia: wies Małyszki, Harby, Puhacze. | Dusz 70. |

Царква ў в. Жосна Ашмянскага пав.

W Zosnie, majątosci j(ego) m(iłosci) pana Michała | Karola Frąckiewicza, czesnika oszmianskie(go). |

Cerkiew założenia Michała Archanioła, przy ktu|rey w(ielebnny) o(ciec) Marko Szakuła Sikorski, prezbiter Zosjnianski. V kturey venerabile w

kielichu cynowym, | w tym ze, co odprawuie, do ktorego patyna, gwiazda y łyżczka. Tuwalen trzy. Wozduszkow małych dwa, trzeci | wielki. Aperat ieden buracikowy z stuła y naręczakami. | Alba prostego płotna. Kadzilnica mosiężna. Dzwonek | na dzwonicy. Fundusz niemasz. Włok gruntu dwie. | Plebania: piekarnia. Parafia: vies Zosna, Słoboda, | Hulew. Dusz 50. || /20/

Царква ў м. Дунілавічы Ашмянскага пав.

W Duniłowiczach, majątosci w(ielmoznego) j(ego) m(iłosci) pana Krzy|sztopha Białozora, starosty upickiego. |

Cerkiew założenia Narodzenia N(a)swięszey Panny, | przy kturey w(ielebnny) o(ciec) Konstanty Bielski zostaie. W kturey venerabile w pus(z)ce cynowej. Tuwalen dwie, jedna złotem z jedwabiem szyta, dru|ga czerwonym iedwabiem. Antependium^m siatkowa, druga czam|letowa czerwona. Obrus tkacki. Liton jeden. Kielich srebrny | z patyno y łyżczko, gwiazda cynowa. Wozduszkow małych|dwa, ieden haftowany, drugi czerwony szarzowy wielki, a|damaszkowy zielony. Aperat lamowy, stuła pułatłasowa. Drugi farędynowy z naręczakami. Alb dwie tkackie. Xiegi:⁷⁴ E|wanelia drukowana, Apostoł, Ochta, Prazenie. Ynne xiegi | w(ielebnego) o(yca). Lichtarzow mosiążnych czytyr, zescianych dwa. Kadzilnica | mosiązna. Na obrazie Naswięszey Panny tabliczek szesc, ko|rion dwie srebrnych, koralow sznur, na kturych srebrnych dętych | dziesięć dzieniawisanych sznur, na kturym⁷⁵ krzy|zykow srebrnych dwa y serduszko. Tuwalen na roznich ołta|rzach czterdziestu. Chorągiewek dwie. Świec brackich szesc. | Dzwonow na dzwonicy czytyry. Antimis samego j(ego) m(iłosci). Fundusz | przy wielebnym oycu. Gruntu do tey cerkwi włok pięć y | czwierc. Poddany ieden. Placow dwa, trzeci ogród, na kturym | plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: izba biała, sien, piekarnia, swiren, | obory, gumno, osiec. Parafia: wsi dwadziescie. Dusz 1032. |

Царква ў в. Лучай Ашмяnскага пав.

W Łuczaju, w majątosci ich m(iłosc)io|w panow Rudominow. | Cerkiew założenia Piotra i Pawła, przy kturey wielebnny | ocieci Benedykt Bokszanski, prezbiter łuczayski. W | kturey venerabile w pu(s)zce cynowej, potrzebuje poprawy. | Obrus. Tuwalen dwanascie. Zaponka na obrazie Na|swięszey Panny płotniana, czerwonym iedwabiem szyta. | Fartuszkow dwa. Kielich cynowy z gwiazdo y łyżczka. | Wozduszkow małych dwa, trzeci

⁷⁴ Слова ўзятае ў дужкі.

⁷⁵ Слова напісаныя двойчы.

wielki. Aperat kindia|kowy z stuło y naręczakami. Chorągiewka czerwona haru|sowa. Deysu(s) cały. Dzwon na dzwonycy jeden, do signowania||
[20 адб.] drugi. Kadzilnica mosiądzowa w(ielebnego) o(yca). Xięgi w(ielebnego) o(yca). Fundusz | niema. Antimis j(ego) m(iłos)c(i) xięda Kolędy. Trebnik, mirnice, metrykę pokazał. Gruntu do tey cerkwi włok dwie. Poddanych dwa.⁷⁶ Na kturych ple|bania wielebnego oyca. Budynki: yzba biała s komoro, | sien, piekarnia, swiren, obory, gumno, osiec. Parafia: | wies Łuczaie, Karpowicze, Dziemiesze, Ciunowicze, Sza|szkowszczyzna, Krolik, Rudziewicze, Nowosiołki, Krutki, Nasiewicze, Kowzana, Maciure, Fierkowiczowie⁷⁷, Smycz, Kołos, Zylinskie, | Synicy, Prudniki, Moskalik. Dusz 836. |

Царква ў в. Бараўкі Ашмянскага пав.

W Borówkach, *W Borkach, majątnosci*⁷⁸, majątnosci j(ego) m(iłosci) pana Jozefa Bielanskiego. |

Cerkiew założenia Petra y Pawła, przy kturey w(ielebny) o(cie) An|drzey Audycki zostaie. W kturey venerabile w kielichu | cynowym, do kturego patyna, łyżeczka y gwiazda cynowe. Liton | ieden. Wozduszkow dwa, mały y wielki, harusowe czerwone. A|perat harusowy wiszniowy z stuła y naręczakami. Alba | prostego płotna. Tuwaleniek trzy. Obrus. Antimis samego j(ego) m(iłosci). | Xięgi, kture iest, w(ielebnego) o(yca). Dzwonek na dzwonicy, do signowania | ieden w(ielebnego) o(yca). Fundusz niemasz. Gruntu do tey cerkwi puł|włoki. W budynku chłopskim w(ielebny) o(cie) mieszka. Plebanii niemasz. | Parafia: wies Borowki, Kononowszczyzna. Dusz 50. |

Царква ў в. Асінагарадок Ашмянскага пав.

W Osinowie Grodku je(g)o m(iłosci) wielmoznego j(ego) m(iłosci) pana | Marciana Oginskiego, woiewody trockiego. |

Cerkiew założenia Pokrowy Naswięzey Panny, przy | kturey w(ielebny) o(cie) Łukian Limanowski zostaie. W kturey vene|rabilie w kielichu cynowym. Do kturego patyna, gwiazda | y łyżeczka cynowe. Litonow dwa. Wozduszkow trzy | małych, wielki ieden. Z szychu siatkową robotą. Tuwaleniek wszystkich w cerkwi dwadziescia. Aperat ieden | adamaszkowy

⁷⁶ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

⁷⁷ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

⁷⁸ Дапісана паверх асноўнага тэкста іншым атрамантам.

c(z)erwony, stuła pułatłasowa, naręczaki | dwoje aksamitne czerwone y pułatłasowe. Xięgi cer|kiewne: Psalterz, inne xięgi wszystkie w(ielebnego) o(yca). Alba iedna || [21] tkacka. Lichtar(z) mosiązny ieden. Kadzilnica mosiązna. | Swiec brackich trzy. Dzwonek na dzwonicy ieden. Fun|dusz niemasz. Gruntu do tey cerkwie włoka iedna, za|scianek i plac, na kturym plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: pie|karnia, sien, swiren, gumno, obory, osiec. Parafia: Osi|nowy Grodek, Lasicha, Laski, Nowiki, Liewiaki, | Rusaki, Lesnicki, Załawiki, Jakimowicze, Szemetki, | Wasiuki, Zatyrsky, Łucka Wies, Zapasniki, Suszki, | Szczotki, Mazurina, Hubin, Koroby, Jakimowicze⁷⁹, Łap|leno, Wierecicieki, Hulidow, Łozowa, Masztarki, Zupor|ki, Ruda. Dusz 500. |

Царква ў м. Мосар Ашмянскага пав.

W Mosarze, *majątnosci*⁸⁰ wielmoznego j(ego) m(iłosci) pana refer|darza W(ielkiego) X(iestwa) L(itewskiego), j(ego) m(iłosci) pana Jana Brzestowskiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja, przy kturey w(ielebny) o(cie) Mat|wiej Sanchiewicz zostaie. W kturey venerabile na Oł|tarzu Wielkim w pu(s)zce cynowej. Tuwalen osm. Obrusow pięć. Litonow dwa. Kielich srebrny pozłocisty z pa|tyno, gwiazdo y łyżeczką. Do kturego kielicha wierzch ta|ki, iaki do puszki srebny pozłocisty. Wozduszkow małych | dwa, trzeci wielki, kitajczane. Aperat dwoje. Iedne | muchazerowe białe, drugie blikitne harusowe, stuła | pułatłasowa y naręczaki. Alba iedna z humerałem | płotna prostego. Kadzilnica mosiądzowa w(ielebnego) o(yca). Xiegi cer|kiewne tylko Ewanelia, inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Antimisu nie|ma. Dzwonow na dzwonici dwa, do signowania – w(ielebnego) o(yca). Fun|dusz niema. Metrykę, mirnice, Trebnik pokazał. Gruntu | włok trzy, placow dwa, na kturych plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: | piekarnia, sien, swiren, gumno, obora, osiec. Parafia: | miasteczko Mosarz, wies Łuzki, Hotowki, Zaleski, Łożyce, Borowiki, Popszyce, Koroby, Woracy, Łucko. Dusz 400. || [21 адб.]

Царква ў м. Полава і капліца ў в. Галбяя Ашмянскага пав.

W Połowie, majątnosci j(ego) m(iłosci) pana Bieganskiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) męczenik(a) Jeria, przy kturey w(ielebny)

⁷⁹ Вёска запісаная двойчы.

⁸⁰ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

o(ciec) Jan | Januszkiewic(z) zostaie. W kturey venerabile na ołtarzu | w pu(s)zce cynowej potrzebuie opatrznosci. Liton ieden. Anti|mis samego j(ego) m(iłosci). Kielich cynowy. Wozduszkow małych dwa, | trzeci wielki, stare. Na ołtarzu obrus, tuwalnia. Xięgi | cerkiewne: Testament, inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Dzwonek na dzwonniczy mały, do signowania ieden. Aperat muchaieru | tatarskiego z stuło, naręczakami. A(l)ba płotna prostego. | Gruntu włok pultory. Plac, na kturym plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: izba czarna, sien, swiren, parafia: wsi osmnascie. | Dusz 500. |

Ten ze w(ielebnego) o(ciec) trzyma cerkiew we wsi Olbeiu. Założenia Piotra Świętego. Do kturey cerkwi zadnego aparametu | niemasz. Ani gruntu. Z gotowym aparametem kapłan wie|zdza. |

Царква ў м. Верхніе Ашмянскага пав.

W Wierzchnie, majątnosci j(ego) m(iłosci) pana Feliciana | Bieganskiego, podkomorego Wędęskiego. |

Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego, przy | kturey w(ielebnego) o(ciec) Jan Bokszanski zostaie. W kturey | venerabile na Ołtarzu Wielkim w pu(s)zce cynowej zo|staie. Litonow dwa. Antimis xięda Kolędy. Kielich | cynowy z patyno, gwiazdo y łyżeczko. Tuwalen na Ołtarzu | Wilekim trzy. Obrus. Tuwalen zas przed obrazami trzy. | Aperat muchaieru tatarskiego, stuła kitajczana, | naręczaki kindiakowe. Alba tkacka. Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki kindiakowe. Dzwon na dzwonniczy | ieden, do signowania drugi. Fundusu niema. Gruntu | do tey cerkwie włoka. Placow dwa, na kturzych plebania | w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarnia. Parafia: miasteczko Wierchnia, wies Rakowcy, Chocki, Nowa Wies, Adamowicze. | Dusz 90. || [22]

Царква ў в. Хрыстова Ашмянскага пав.

W Christowie, w majątnosci j(ego) m(iłosci) pana Krzysztopha Białozora, starosty upickiego. |

Cerkiew założenia Zwiastowania Naswięszey Pañny, przy kturey w(ielebnego) o(ciec) Jakub Bokszanski zostaie. | W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim w kielichu | cynowym. Do kturego kielicha patina, gwiazda y łyżeczka. Wozduszkow dwa. Ieden mały, drugi wielki cze|rwnone kitajczane. Aperatu niemasz, pozyczany stałry. Xięgi: Testamēt. Inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Tuwalen dwie. Antependium pulsatowa w(ielebnego) o(yca). Dzwonek ieden mały. Fundusu | niema. Gruntu włok pultory. Plac,

na kturym plebania | w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarnia, sien. Parafia: Christowo, | Bielewicze. (Dusz) 70⁸¹. |

Царква ў в. Дзеркаўшчына Ашмянскага пав.

W Dzierkowszczyznie, w majątnosci j(ego) m(iłosci) pana | Krzysztopha Białozora, starosty upickiego. |

Cerkiew założenia Z(a)snienia Naswięszey Panny, przy | kturey w(ielebnego) o(ciec) Tomasz Rincewicz zostaie. W kturey we|nerabile ochędoznie y prystoine w zescianą puszce małarskim złotem pozłocistą stoy. Tuwalen na ołtarzu | dwie, obrus trzeci. Antependium^m buracikowa. Anti|mis j(ego) m(iłosci) xięda Kolędy. Litonow dwa. Kielich cynowy | s patyno, gwiazdo, a łyżeczka srebna. Aperat buraci|kowy z stuło y naręczakami. Alba tkacka. Xięgi: Ewanelia | stara, Apostoł pisane, Polustaw y Psalterz pisane. Inne | xięgi wielebnego oyca. Dzwonek ieden na dzwonicy, | do signowania mały w(ielebnego) o(yca). Fundusu niemasz. Gru|ntu do tey cerkwi włok dwie. Plac ieden, na kturym | plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: izba biała, sien, piekarnia, | swiren, gumno, osiec, obora. Parafia: wies Dzier|kowszczyzna, Zaziere, Sakowicze, Soroki, Zuki, Simonowicze, | Latihol, Prochody, Zazanowszczyzna, Zaworota, Turczyno, Za|rudzie, Marchelewcy. Dusz 456. || [22 адс.]

Царква ў в. Сімца Ашмянскага пав.

W Siccu, majątnosci jasnie wiel(moznego) j(ego) m(iłosci) pana | kasztelana połockiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) Jerzego, przy kturey w(ielebnego) o(ciec) Mateusz | Cytowicz zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim | w kielichu cynowym. Do kturego kielicha patyna, gwiazda | y łyżeczka. Liton. Antimis samego j(ego) m(iłosci). Wozduszkow dwa, | mały y wielki. Aperatow dwoie, jedne muchaierowe | czarne, drugi buraci|kowy, stuła iedna, naręczaki. Alba | iedna. Choragiewek dwie. Tuwalen trzy. Obrus. Dzwo|nkow dwa, trzeci do signowania. Fundusu niema. Gru|ntu włoka iedna. Na tey ze włoce y plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarnia, sien, swiren, osiec, gumno. Parafia: Sicco, Czarkasy, Nowo Siło, Stare Siło, Rapiechi, | Zaborcy, Kabieli Wielkie, Kabieli Małe, | Janucino, Dziatki, Bułachi, Sakowicze, Wiesznie, | Wieremieiczy, Pliski, Małe Sicco. Dusz 400. || [23]

⁸¹ Выпраўлена на 75.

*МИНСКИ САБОР
ДАЎГІНАЎСКАЯ ПРАТАПОПІЯ
Царква ў м. Даўгінава і капліца ў в. Жызнава Ашмянскага пав.*

W Dołhinowie, majątnosci wielmoznego j(ego) m(iłosci) pana | Michała Druskiego Sokolinskiego, pisarza W(ielkiego) X(iestwa) L(itewskiego). |

Cerkiew założenia Zesłania Ducha S(więtego), przy kturey wielebny|ocie Samuel Kostrowski, protopopa dołhinowskiego, zostaie. | W kturey venerabile w pus(z)ce cynowej przystoynie y ochéodznie | stoi w cymborium. Na ktryum monstrantia srebra pozłocista, w kturey | relikwio Błogosławionego Jozefata. Tuwalen na Ołtarzu Wielkim | i ynnych ołtarzach bokowych piętnascie. Obrus na Wielkim Ołtarzu. | Antependium pułtusowa czerwona wzorysta. Druga kitajczana czerwona, na kturey Zbawiciel Pan w grobie haftowany złotem, na kturey | aniołowie złotem y roznemi iedwabiami haftowane. Trzecia kitayczana zielona. Litonow czyry. Kielich srebny, patyna do niego pozłocista | z gwiazdo y lyczeką. Wozduszkow siedm, cztery małe, trzy wielkie. Antimis samego j(ego) m(iłosci) dwa, niepodwizny ieden, drugi podwizny. Aperatow czyry: biały kitajczany z stuło y naręczakami, drugi czerwony | atlaskowy (z) stuło y naręczakami, dwoje harmazynowych, ieden zielony, | drugi szkorlatny, piąty załobny. Alb trzy tkackie. Krzyż napres|tolny srebny. Lichtarzow cynowych dwa, wielkich mosiąznych osm. | Ampułka duza cynowa, druga niewielka. Kadzilnicy dwie mosiązne. | Ołtarz bokowy. Obraz Naswięszey Panny, na ktryum tabliczek czterdziestce dwie, serduszek czyry, rączek dwie wielkich, małych dwie, | korą dwie pozłociste, nozki dwie, głowka srebrna, agnuskow | dziewięć. Pereł sznurow dwa. Karalow srebrnych sznurow | pięć, na ktrych krzyzykow srebrnych dwadzieścia szesc. Karałlow prawdziwych sznurow dwa, bursztynowy trzeci. Koron | na ynnych obrazach 3, dwie srebrne, trzecia pozłocista, tabliczek wielkich dwie pozłocistych. Zaponka kitajczana zielona. | Antepedium przed Naswięszem Panno atlaskowa biała, na kturey krzyż złotem haftowany. Przed Panem Jezusem sztameto|wa zielona. Przed Błogosławionym Jozefatem dwie kitajczane czerwone. Trzecia złotogłówowa czarna stara⁸². Procesy kitajczanych czyry, piata szarzowa. | Sukno czarne do pokrycia umarłego, drugie czerwone. | Komczek dwie. Lichtarz wiszący. Xięgi: Ewanelia drukowana | w srebro oprawna, tablic pięć, pukłów pięć, rozczyek czyry, | klawzury dwie, Apostoł drukowany, Słuzebnyk, Trafoloy, | Minia, Treody dwie, Postna y Cwietna, Jermołoy notowany, | Ochtay cały, Połustaw, Trebnik. Dzwonow na dzwonicy | szesc, do sygnowania trzy. Swiec brackich siedm. || [23 ad6.] Fundusz przy j(ego) m(iłosci) xiędu protopopie dołhinowskim. Gruntu | do tey cerkwie

⁸² Дапісана паверх асноўнага тэкста.

włok dwie, zascianek, na kturym plebania | stoy. Poddanych pięc nazwane Babareki, pod kturemi gruntu | w mieście dzwonnik synow dwoch, pod(d)any Koziol syny trzy⁸³ | pultrzeci włoki, trzy cwierci pustoszy, gruntu Gura pod bło|tem, zascianek nad stawem nazwany Popowszczyzna, za stawem | od włok mieyskich także zascianki Aheweyszczyzna y Romanow|szczyzna, morgow trzy na Kononowszczyznie. Budynki: izba | biala s komorą, sien, piekarnia. Budynek drugi: swire | obory, gumno. Parafia: miasto Dołhinow, wies Jeskowki, | Kriwoznaki, Pohost, Stachi, Cicki, Krupniki, Nawiniany, | Apięki, Uzlanie. Dusz 400. |

Ten ze przewielebny ocie Kostrowski, protopopa dołhinowskiego, trzyma cerkiew założenia S(więtego) Jerzego. Do kturey | zadnego aparatemu niemasz. Z gotowym wiezda. Ktura cerkiew we wsi Zyžniewie. || [24]

Царква ў м. Касцяневічы Ашмянскага пав.

W Koscieniewiczach, w majątnosci ich m(iłoscio)w oycow | jezuitow Wilenskich. |

Cerkiew założenia S(więtego) Jerzego, przy kturey w(ielebny) o(cie) Alexander | Abramowicz zostaie. W kturey venerabile na ołtarzu | w pu(s)zce cynowej. Tuwalnia. Chustka iedwabiem czerwonym szyta. Kielich do o(prawowania) cynowy s pa|tyno, gwiazdo y lyczek. Wozduszkow trzy. Antimis sa|mego j(ego) m(iłosci). Aperatow dwa, czarny harusowy, drugi czam|letowy popielaty, z stułami i naręczakami. Alb dwie tkac|kie. Tuwalen trzy. Lichtarzow dwa mosiązne. Kadzilni|ca. Tabliczka srebrna na obrazie Naswięszey Pan(n)y. Dzwon | na dzwonicy, do signowania drugi. Swiec brackich czyry. | Chorągiewek harusowych dwie. Xięgi wszystkie w(ielebnego) o(yca). Gruntu włok pułtory. Plac ieden, na ktryum plebania | w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarnia, sien, swire, gumno, obora. | Na tym ze gruncie poddany. Parafia: miasteczko Koście|niow, wies Łociewicze, Małyszki, Dabrowicze, Sutoki, Erchi, | Wołoszki, Załochi, Ozierodowicze. Dusz 295. |

Царква ў м. Рэчкі Ашмянскага пав.

W Rzeczkach, majątnosci j(ego) m(iłosci) pana Sokoli|nskiego, pisarza W(ielkiego) X(iestwa) L(itewskiego). |

Cerkiew założenia S(więtey) Troycy, przy kturey w(ielebny) o(cie) Hry|horey Zyznewski. W kturey venerabile w puszcze cynowej. Tuwalen trzy.

⁸³ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

Przesciradło. Litonow trzy. Kielich | srebny s patyno, gwiazdo y łyżeczko. Antimisu niema. | Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki. Aperat atłasowy z stuło y naręczakami. Alba tkacka. Ampułek dwie cynowe. Kadzilnica mosiądzowa. Lichtar. | Swiec brackich dwie. Choragiew dwie płotniane. Xięgi: Ewanelia, Treod, Apostoł, Iermołoczyk drukowany, | inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Dzwon na dzwonicy, do signowania | drugi. Gruntu włok dwie. Placow trzy, na kturych plebańnia w(ielebnego) o(yca) y poddanych dwuch. Plebania: yzba biała, piekarnia, | sien, swire, gumno, obora, osiec. Parafia: miasteczko|| /24 ad&/. Reczki, wies Woronicze, Strzeże, Lipnowicze, Michnicze, | Leonowicze, Putrycze, Zukowicze, Osowiec, Uschinowicze, | Buda, sloboda Kotłowca, Nowiki. Dusz 400. |

Царква і капліца ў м. Курненец і капліца ў в. Сліпкі Ашмянскага пав.

W Kurzęcu, w majątkosci j(ego) m(iłosci) pana Chrep|towicza. | Cerkiew założenia Narodzenia Naswięszej Panny, | przy kturey w(ielebnego) o(cieci) Samuel Spihalski zostaie. W kturey | venerabile na Ołtarzu Wielkim w pu(s)zce cynowej przystoy|nie stoy. Tuwalen wszytkich dwudziestka trzy. Litonow | dwa. Kielich srebny s patyno, łyżeczko, gwiazda cynowa. | Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki. Aperatow dwa, | ieden kitayczany wiszniowy, stula saiowa, drugi ak|samitny rzety czerwony z naręczakami. Alb tkackich | dwie. Komz dwie. Kadzylnica mosiązna. Antimis j(ego) m(iłosci) | xiędu Ruckiego. Obraz Naswięszej Panny, na kturym | tabliczek srebrnych osm, rączka jedna, koron dwie, | pierscieniow srebrnych trzy, agnusieczek srebny, zausz|niczek srebrnych dwie, paciorek roznich sznurow trzy|nascie. Chorongiewek cztyry. Dzwonow trzy, do sygnowania ieden. Xięgi cerkiewne: Ewanelia, Treody dwie, | Trefołoy, Iermołoy, ynne xięgi w(ielebnego) o(yca). Miseczka cynowa. | Ampułek dwie. Metrykę pokazał, mirnica, Trebnik. | Swiec brackich cztyry. Fundusz u w(ielebnego) o(yca). Gruntu włok | szesc. Placow cztyry. Poddanych osm. Budynki: izba | biała s komoro, sien, piekarnia, swietelka bokowa, | swironkow dwa, gumno, obory, osiec. Parafia: mia|steczko Kurzeniec, wies Iwancewicze, Dzieruhi, | Hricuki, Trubaczy, Pliwki, Lilow, Sakowicze, Ogrodniki, | Kaczanki, Wykołowicze, Podbierezie. Dusz 266. |

W tym ze miasteczkem druga cerkiew założenia | Przemienienia Panskiego. W kturey cerkwi zadne|go niemasz aparametu. Do kturey cerkwi gruntu włok dwie. |

Ten ze w(ielebnego) o(cieci) kapliczkę trzyma w Slepkach. || /25/

Царква ў в. Рабунь Ашмянскага пав.

W Rabuniu, w majątkosci i(ch) m(iłosciow) bernardynek wilenskich. | Cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja, przy kturey w(ielebnego) o(cieci) Jan | Czerniewski zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu | Wielkim w cymbolium w pus(z)ce srebney stoy. Na ołtarzu | tuwalen dwie. Antipedium buracikowa, druga płot|niana drukowana. Antimis samego j(ego) m(iłosci). Litonow dwa. | Kielich srebny s patyno, gwiazdo y łyżeczko. Wozduszkow malych dwa, wielkich dwa. Aperatow trzy: | jeden kitayczany zołto gorący, drugi czarny harusowy, | trzeci zielony harusowy, z stułami y naręczakami. | Alb trzy tkackie. Na namiesnym obrazie tuwałka | wisi, przed obrazem tuwalfnia s(z)yta. Antipedium faredy|nowa. Na obrazie Naswięszej Panny takze tuwałka, przed obrazem tuwalfnia szyta. Antipedium ada|moszkowa czerwona. Na obrazie tabliczek cztyry | srebrnych, krzyzyk srebny niewielki, agnuskow pięc, | zaponka kitayczana czerwona. Choragiewek dwie. Dzwon|kow dwa, do sygnowania ieden. Kad(z)ilnica. Xięgi: Ewa|nelia pisana, w mosiądz oprawna, Treod Cwietna y Pos|tna, Ochtay, Apostoł, Psalmier. Metryke, mirnice, | Trebnik, Połustaw porządnie, Sluzebnik w(ielebnego) o(yca). Swieca | bracka jedna. Fundusz przy wielebnym oycu. Grunta | do tey cerkwi włok dwie. Plac, na kturym plebania | w(ielebnego) o(yca). Budynek: izba biała s komoro, sien, piekar|nia, swire, gumno, obory, osiec. Parafia: wies Ra|bunio, Kłowi, Niesciorki, Kiryki, Wyhłowicze, Cincie|wicze, Barowcy, Kaczanki, Hołupy. Dusz 265. |

Царква ў м. Вілейка і капліца ў м. Нарац Ашмянскага пав.

(W) Wilejce, w majątkosci j(ego) m(iłosci) pana starosty ko|wienskiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) Jerzego, przy kturey w(ielebnego) o(cieci) | Michał Niechwiejowicz zostaie. W kturey venerabile | na Ołtarzu Wielkim w pus(z)ce stoi. Na kturym tuwalen | dwie szytych. Antipedium | płotniana s korunkami. || /25 ad&/. Kielich srebny z patyno, z gwiazdo y łyżeczko pozłoczano. | Litonow dwa. Wozduszkow dwa małych, trzeci wielki | bławatny. Aperatow dwie: iedne atłasowe biale z stuło | y naręczakami, drugi kamlo(to)wy. Alb dwie tkackich. | Ołtarz bokowy Naswięsza Panna. Empulkow dwie. Miseczka cynowa. Drugi obraz. Na kturym obrazie krzyzyk srebny. Na ołtarzu tuwalen dwie szyte, trzecia | przesciradło. Xięgi: Ewanelia. Inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Cho|ragiewka jedna. Dzwon na dzwonicy, drugi do | sygnowania. Lichtarzow dwa. Antimis j(ego) m(iłosci)

terazniewszego. Metryke pokazał, mirnice, Trebnik porządnie. Fundusz przy w(ielebnym) o(ycu). Grunta do tey cerkwi włok dwie. | Poddanych dwóch. Plac ieden, na kturym plebania | w(ielebnego) o(yca). Budynki: izba biała z komoro, sien, piekarnia, | druga piekarnia, obory, gumno, swiren, osiec. Parafia: | miasteczko Wiljka, wies Osipowicze, Lisicze, Izienorocz, | Juchowicze, Bociewicze, Tułuc. Dusz 365. |

Ten ze w(ielebnym) o(cieci) trzyma cerkiew w Noroczy, majątnosci | j(ego) m(iłosci) pana Kotła, starosty zskirstymonskiego. Do kturey | cerkwi włok 2, placów 3. Dzwon ieden. W kturey apa|ramętu niemasz. W(ielebnym) o(cieci) ze wszystkim do nabozestwa apa|ramętom wiezda swoim. |

Царква ў в. Порпіашча Ашмянскага пав.

W Porpliszcach, majątnosci j(ego) m(iłosci) p(ana) Mikołaja Przedzieckiego, kasztelana Nowogrod(zkiego). |

Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego, prz kturey w(ielebnym) o(cieci) Teodor Krasowski zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim w cymboru^m w kielichu cynowym. Tuwalen dwie. Obrus. Litonow dwa. Antimisu nie|ma. Kielichcynowy s patyno, gwiazdo y łyżczko. Wozdujszkow małych dwa, trzeci wielki. Aperatow trzy: iedne | taletowy, drugi sztametowy zielony, trzeci harusowy. || 26 Alb dwie. Jedna tkacka, druga prostego plotna. Tu|walen na obrazach osm. Kadzilnica mosiądzowa. | Chorąg(i)ewek dwie sztametowe. Xiegi: Ewanelia | pisana, Apostoł, Treod Posna, Treod Cwietna, Minia. | Inne xiegi w(ielebnego) o(yca). Dzwonow na dzwonicy dwa, trze|ci w Berezweczu, do signowania ieden. Fundus(z) u wie|lebnego oyca. Gruntu do tey cerkwie włok pułpiaty. | Podanych dwa na tym ze gruncie. Plebania: piekar|nia, sien, swiren, obory, gumno, yzba stara. Parafia: wies Porpliszcze, Piotrowicze, Wołucki, Pozany, Szkułduci, Litowcy, Perełowie. Dusz 200. |

Царква ў в. Замошица Ашмянскага пав.

W Zamoszu, majątnosci j(ego) m(iłosci) p(ana) Zienowicza, | podkomorzego połockiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) Jerzego, przy kturey w(ielebnym) o(cieci) Samuł Zahorowski zostaie. W kturey venerabile w kieli|chu cynowym w cymboriu^m. Litonow dwa. Antimis j(ego) m(iłosci) | xiędza Kolędy. Tuwalen wszystkich szesnascie. Kieli|ch cynowy s patyno, gwiazdo y łyżczko. Aperat medelanowy zielony, stuła kindiakowa z naręczakami. | Chorągiewek kindyiakowych dwie. Dzwonow na dzwonicy dwa, trzeci mały. Gruntu

włok pultory. Pla|cow pulta, na kturym plebania. Budynki: izba biała, sien, | swiren, gumno, obora. Parafia: wies Zamosze, Ba|bicze, Nowa Wies, Zelepucki, Malary. Dusz 123. |

Церквы ў м. Докшицы Ашмянскага пав.

W Dokszcach, majątnosci kapituły Zmuyckiej. |

Cerkiew założenia S(więtej) Troycy, przy kturey w(ielebnym) o(cieci) Stephan | Pieslak zostaie. W kturey venerabile w pu(s)zce cynowym. Tuwalen wszystkich trzynascie. Kielich cynowy ze wszystkim w(ielebnego) o(yca). Aperat atlasowy. Alba proste^{go} | plotna. Lichtarz mosiądzowy. Kadzilnica mosiądzowa. || 26 ad^в. Dzwonow dwa, do signowania ieden. Xiegi: Ewanelia, | Treod. Inne xiegi w(ielebnego) o(yca). Plac ieden, na kturym plebania w(ielebnego) o(yca). | Budynki: piekarnia, sien, obory. Parafia: miasteczko Do|kszyce, wies Tarkudu, Damasze, Czerwicze. Dusz 223. |

W tym ze miasteczkę druga cerkiew założenia S(więtego) Heliasza. |

Przy kturey w(ielebnym) o(cieci) Grzegorz Cyranowicz zostaie. W kturey | venerabile na ołtarzu w pu(s)zce cynowej drewnianey. Tuwalen | szesc. Kielich cynowy s patyno, gwiazdo. Aperat ieden | drukowany plotniany, stuła czarna atlasowa z naręczakami. Alba tkacka. Antependium z herbów a(t)lasowych | bialych. Druga czarna. Litonow dwa. Antimis nie|ma, na portatelu rzymskim celebriue. Dzwonek ieden. | Gruntu włoka iedna. Parafia: wies Łaputy, Podonki, | Borsuki, Czobodany, Powarki. Dusz 102. |

Царква ў в. Малое Гняздзілава Ашмянскага пав.

Jan(uarii) 11. W Hniezdziowie, majątnosci ich m(ił)osc(iow) oycow | bosakow conventu Głębockiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) M(ęczennika) Grzegorza, przy kturey | w(ielebnym) o(cieci) Hrehorey Obodowicz zostaie. W kturey venerabile w pu(s)zce zescianey. Liton. Antimis samego | j(ego) m(iłosci). Aperatow dwa: a(k)samitne niebieskie, dru|gie harusowe czarne. Wozdujszkow małych trzy, | wielki ieden haftowany⁸⁴. Xiegi: Służebnik, Ochtał, Ewaneli(i) | dwie, jedna w srebro oprawna, druga pisana stara, | Treod Pos(t)na. Stuła taletowa czarna. Alba tkacka | z umeralem. Dzwon wielki reszczopiany. Pas siatko|wy biały. Kielich s patyno, gwiazdo y łyżczko, zas | druga patyna spizowa, a łyżczka srebrna. Fundu|szu nie pokazał. Gruntu do tey cerkwi pultory wło|ki. Budynki: piekarnia, sien, swiren, obory, gumno, || 27 Parafia: Hniezdziów, Dalekie,

⁸⁴ Данісана паверх асноўнага тэкста.

Osow, Janki, Kruki, | Sloboda, Wiatochmo. Dusz 226. |

Царква ў в. Вялікае Гняздзілава і капліца ў в. Камайск Ашмянскага пав.

Janu(arii) 12. W Hniezdziowie Wielkim, j(e)y m(iłos)ci pani Zofiey | Obuchowiczowej, woiewodzina smolenska. |

Cerkiew założenia S(więtych) Apostoł(ow) Piotry i Pawła, przy | kturey w(ielebnego) o(ciec) Symon Obodowicz zostaie. W kturey venerabile w pu(s)zce cynowej ochędoznie stoy w|szelki porządek. Tak xięgi, jako y tuwalen wszytko | w(ielebnego) o(yca) excepto. Aperat z stuło y dzwoneczek mały cer|kiewny. Funduszu niemasz. Gruntu do tey cerkwi wło|ka. Plebania: piekarnia, sien, obora. Parafia: Hnie|zdziłow, Komaysk, Razkowka, Niebyszy, Oziercy, | Worony, Bubny, Słoboda. Dusz 200. |

Tęze wielebny ociec (trzyma) kaplicę w Komaysku, do | kturey zadnego aparametu niemasz. Z gotowym w(ielebnego) o(ciec) iezdzą. |

Царква ў м. Вальбяровічы Ашмянскага пав.

Janu(arii) 12. W Olborowicach, ich m(iłosciow) oycow karma|litow bosakow kąwetu Glembockiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja, przy kturey w(ielebnego) o(ciec) | Ewstafiy Gurski zostaie. W kturey wenera|bile w pus(z)ce cynowej ochędoznie stoi. Tuwalen | czternascie. Liton ieden. Wozduszkow małych | dwa, trzeci wielki. Kielich cynowy s paty|no, z gwiazdo y łyżeczko. Aperat dwoje: ieden | sztametowy czerwony, drugi pułburacikowy, | stuła y naręczaki w(ielebnego) o(yca). Alba tka|ka z hume|rałem. Choragi dwie czerwone sztamietowe. | Swiec brackich czytry. Lichtarzow mosiądzowych dwa. Kadynica mosiądzowa. Anti|misi j(ego) m(iłosci) xięda Sielawy. Xiegi: Ewanelia, | Ustaw, Trafoloy, Apostoł, Treod Cwitna, ynne|| [27 ađe.] xięgi w(ielebnego) oyca. Fundusz przy wielebnym oycu. Dzwo|now dwa na dzwonicy, do sygnowania ieden wiel(ebnego) o(yca). | Gruntu włok pultory. Placow dwa, na ktury^{ch} plebania w(ielebnego) o(yca). Budynek: izba biała s komorą | sien, piekarnia, swiren, gumno, obory. Parafia: | miasteczko Olborowicze, wies Zareczycze, | Hlinna, Chmielewszczyzna, Szalohiry, Otrupki. Dusz 123. |

Царква ў м. Тумілавічы Ашмянскага пав.

W Toniłowicach ich m(iłosciow) oycow dominikanow. |

Cerkiew założenia Jerzego S(więtego), przy kturey w(ielebnego) o(ciec) Stephan Kolesnikiewicz zostaie. W kturey wene|rabile w pus(z)ce cynowej

w cymbolum ochędoz|nie stoy. Na kturym ołtarzu tuwalen wszytkich | szesnascie. Litonow dwa w(ielebnego) o(yca). Kielich srebrny poz|locisty s patyno, z gwiazdo y łyżeczko. Wozdusz|kow małych dwa, a trzeci wielki. Aperatow czy|ry: jedne błowatne kitayczane z stuło y naręczakami⁸⁵, dwoje buratikowe, | czwarte czarne. Stułów dwie buratikowe. Porę|cze iedne buratikowe. Alba iedna prostego pło|tna. Swiec brackich trzy. Antimis j(ego) m(iłosci) xięda | Kolędy. Choragiewek dwie czerwonych. Dzwon na | dzwonyci jeden, drugi do sygnowania. Kadynica | mosiądzowa. Funduszu niema. Gruntu włoka | iedna. Placow trzy, na kturych plebania w(ielebnego) o(yca). | Budynki: izba biała, sien, piekarnia, swiren, | gumno, obory, osiec. Parafia: miasteczko Toniło|wicze, wies Starzyna, trzecia Starosielia. Dusz 102. || [28]

Царква ў м. Беразіно Мінскага пав. і капліцы ў в. Домжарыцы Палацкага ваяв. і в. Кветча Арианскага пав.

W Berezynie, maiętnosci wiel(moznego) j(ego) m(iłosci) | pana Konstantego Paca, chorążego W(ielkiego) X(iestwa) L(itewskiego). |

Cerkiew założenia Zesłania Ducha S(więtego), przy ktu|rey w(ielebnego) o(ciec) Maksim Czeczerski zostaie. W kturey | venerabile w kielichu cinowym w cymbory(u)m na | ołtarzu. Tuwalen dwie. Antependium harusowa | zielona. Liton. Kielich cynowy s patyno, gwiazdo y łyżeczką. Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki. | Aperat dwoje: iedne czarne palametowe, drugie drugi⁸⁶ tercianełowy wzorysty s korunkami złote|mi, stuła y naręczaki czarne pulmetowie. Alba tka|ka s korunkami. Antimis samego j(ego) m(iłosci). Xięgi: | Ewanelia pisana. Inne xięgi wielebnego oyca. Lichtarzow dwa mosiąznie. Tuwalen na innych ołtarzach osm. Przed namiesnymi obrazy antepen|di dwie harusowych zielonych. Zaponeczka na ob|razie Naswięsz(e)y Panny kitayczana. Kadynica mo|siązna. Choragiewek dwie czerwone. Dzwonow na d(z)wo|nycy dwa, trzeci do sygnowania w(ielebnego) o(yca). Fundusz u w(ielebnego) | oyca. Gruntu włok dwie. Poddany jeden. Plebania | na tym ze gruncie. Budynki: izba biała s komorą, | sien, piekarnia, browar, gumno, obory, osiec. Parafia: miasteczko Berezy, wies Lipsk, Załohowie, | Warlyną, Pustosiele. Dusz 700. |

Tenze wielebny ociec na Kwieczcze. Do kturey ni gru|ntu, ni parafią, ani aparametu. Założenia Pokrowy Naswięzey Panny. Do kturey kapłan z gotowym aparametrem wiezdu. |

⁸⁵ Данісана паверх асноўнага тэкста.

⁸⁶ Слова напісаныя двойчы.

Tenze w Domžeryczach, w majątności j(ego) m(iłos)c(i) pana Kulwieca, trzyma | cerkiew założenia S(więtego) Gerzego. Do kturey ani gruntu, | ani aparametu. Z gotowym aparametem wiezda. || [28 adw.]

Царква і капліца ў м. Бягомль Мінскага пав.

W Biehomle, i(ch) m(iłosciow) przewielebnych kapituli | Wileskiew. | Cerkiew założenia Narodzenia Naswięszey Panny, | przy kturey w(ielebny) o(ciec) Lewon Pieslak zostaie. W ktu|rey venerabile w pusce cynowej. Tuwalen wszy|tkich dziesięć. Liton jeden. Kielich srebrny pozłociasty s patyno, z gwiazdo, lizieczko mosiądzowa. | Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki ki|tayczany. Aperat buracikowy, (z) stuło y naręczakami | zołte. A(l)by dwie w(ielebnego) o(yca) y kadylnica. Swiec brackich | cztyry. Dzwonow na dzwonicy trzy, do sygnowania | ieden. Xięgi: Ewanelia, na kturey Ewaneliey ewa|nelistow srebrnych cztyry, krucifix piąty, puklow | pięć, Apostoł, Ochtay, Trafołoy, Słuzebnik, inne | xięgi w(ielebnego) o(yca). Antimis j(ego) m(iłosci) xiędza Kolędy. Gruntu włok cztyry. *Poddanych trzy*⁸⁷. Na kturech plebania w(ielebny) o(yca). Budy|nek: izba biała s komoro, sien, piekarnia, | swireni, gumno, obory, osiec. Parafia: miasteczko | Biehoml, wies Kostrzenik, Ziemianie, Sielanie, | Trohimowcy, Juchnowicze, Piany Las, Milkun, | Budziłowka, Balihuba. Dusz 500. |

Tenze w(ielebny) o(ciec) trzyma kapliczke założenia | S(więtego) Mikołaia. W kturey niema nic. Swoim aparametem wiezda w(ielebny) o(ciec). Do отправowania w tey|ze wsi te kapliczke sam w(ielebny) o(ciec) postawił. |

Царква ў в. Вілеўка і капліца ў в. Ваўча Мінскага пав.

(W) Wileyce, w majątności j(ego) m(iłosci) pana Paca, chorążego W(ielkiego) X(iestwa) L(itewskiego).

Cerkiew założenia Spasa S(więtego). Przy kturey | w(ielebny) o(ciec) Anton Kaminski zostaie. W kturey we|nerabile w pus(z)ce cynowej. Tuwalen wszyt|| /29/ kich dziesięć. Kielich ze wszytkim w(ielebnego) o(yca). | Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki atłasowy. | Aperatow dwoje z stułami y naręczakami. | Alba iedna. *Xiegi w(ielebnego) o(yca)*⁸⁸. Kadilnica mosiądzowa. Dzwon|kow do signowania dwa, trzeci na dzwoni|cy. Gruntu włok dwie, na kturech y plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: izba biała,

⁸⁷ Данісана паверх асноўнага тэкста.

⁸⁸ Данісана паверх асноўнага тэкста.

sien, piekar|nia, swireni, gumno, obory. Parafia: wies Wiley|ka, Wowc'un, Uhły, Krasniki, Zmuysk, Tol|sczy, Wielikoie Pole. Dusz 200. |

Tenze w(ielebny) o(ciec) trzyma kapliczke (w) Wołcu założenia Narodzenia Nas(więszey) Panny. W kturey niema | nic. Swoim wiezda w(ielebny) o(ciec). |

Царква ў м. Мільча Ашмянскага пав.

W Milczu, majątności j(ego) m(iłosci) pana Biało|zora, starosty upickiego. |

Cerkiew założenia Narodzenia Naswięszey Panny. | Przy kturey w(ielebny) o(ciec) Alexander Kamiński zostaie. W kturey venerabile w pus(z)ce cynowej. Antimis j(ego) m(iłosci) xiędza | Kolędy. Liton. Tuwalen wszytkich starych y lepszych dwa|dziescia siedm. Kielich cynowy s patino, gwiazdo y | lizeczko. Aperat sztametowy czerwony z stuło y naręczakami. Wozduszkow trzy: dwa małych, trzeci wielki. | Xięgi: Testamęt, Ewanelia, Słuzebnik. Alba tkacka. | Swiec brackich pięć. Dzwonow na dzwonicy trzy, | czwarty do signowania. Włok dwie. Grunta placow trzy. | Poddany ieden. Plebania: piekarnia, sien, swireni, | obory, gumno. Parafia: Milcze, Wołoki, Czysci. | Dusz 123. || [29 adw.]

Царква ў в. Камена (Камень Завілейскі) Ашмянскага пав.

W Kamieniu, majątosc⁸⁹

Cerkiew założenia Świętego Spasa. Przy kturey w(ielebny) o(ciec) Bazyli Kaminski zostaie. W kturey venerabile w kielichu cynowy^m | zostaie. Liton ieden. Kielich cynowy s patyno, gwiazdo y | lizeczko. Wozduszkow dwa. Trzeci wielki. Tuwalen wszy|tkich dziewięć. Aperat buracikowy z stuło y naręczakami. Alba tkacka. Xięgi: Ewanelia naprestolna, | mosiądzem oprawna, inne xięgi wielebnego oyca. || [30]

**МІНСКІ САБОР
БАРЫСАЎСКАЯ ПРАТАПОЛІЯ**
Царква і капліцы ў г. Барысаў і капліца ў м. Радзіца Ашманскага пав.

W Borysowie, mieście J(e)gº Krol(ewskiey) M(iłosci), | dzierzawy wiel(moznego) j(ego) m(iłosci) pana Jana Kazymierza | Sapiehi, hetmana polnego, starosty zmuyckiego. |

⁸⁹ Сказ не завершаны.

Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego, przy kturey wielebny ociec Marko Klimątowicz zostaie. | W kturey venerabile (w) soleniczce cynowej na ołtarzu. | Tuwalen dwie, trzeci obrus. Litonow dwa. Antimis sa|mego j(ego) m(iłosci). Kielich cynowy s patyno, gwiazdo y łyżeczką. | Wozduszkow trzy: małych dwa, trzeci wielki. Aperatow dwa: ieden kitaczany błekitne, drugi pułsa|ikowe z naręczakami y z stuło. Alba tkacka. Na | obrazach powieszonych tuwalen trzy, chorągiewek dwie. | Xięgi wszystkie wielebnego oyca. Dzwonkow dwa | na dzwonicy, do sygnowania ieden. Fundusz przy wielebnym oycu. Gruntu do tey cerkwi włok osm. Pod|danych dziesięć. Placow czytry. Plebania na placach | mieyskich. *Budynki*⁹⁰: piekarnia, sien, swiren, | obory, gumno, piwnica. Parafia: Borysow miasto | lubo wszyscy schizmatycy, wies Dymki, Uchołoda, | Mlochow, Zabirycz, Dokudow. Dusz 50. |

W tym ze miescie Borysowie mieysce, na kturym cerkiew | Mikołajia Świętego stała.

Drugie mieysce, na kturym Troyca Święta.

Trzecie | mieysce, na kturym Narodzenie Naswięsz(ey) Panny. Kazalem krzyz postawic. |

*4 Jerzego S(więtego).*⁹¹ |

Ten ze wielebny ociec protopopa | borysowski trzyma cerkiew w mieście|czku Radzicy założenia S(więtego) Heliasza Proroka. | Do kturey cerkwi gruntu włoka, placow dwa. | Dzwonek ieden. Aperatu zadnego, ani kielicha niemasz. Z gotowym aparametrem wielebny ociec protopopa wiiezdza. || [30 adw. пусты] [31]

Царква і капліца ў в. Крычына і капліца ў в. Рагамка Аришанскага пав.

24⁹². W Kriczynie, maiętnosci j(ego) m(iłosci) pana Sebestyjiana Woyniłowicza, stolnika Mozyrskiego. |

Cerkiew założenia Pokrowy Naswięszey Panny, przy kturey wielebny ociec Syliwestr Woylew zo|staie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim | w puzce cynowej ocędoznie stoy. Na ołtarzu tu|walen dwie, trzeci obrus. Litonow dwa. Antimis⁹³. | Kielich cynowy s patyno, gwiazdą | y łyżeczką. Wozduszkow czytry: trzy małych, czwarty | wielki. Aperat ieden buracikowy z stuło y naręczakami. Alba tkacka. Swieca bracka iedna. Lichtarzow | dwa:

⁹⁰ У тэксце памылкова *Dudynki*.

⁹¹ Дапісана іншым атрамантам.

⁹² Лічба азначае парадкавы нумар царквы ў візіце (параўн. № 25 царква ў м. Нача і № 26 царква ў в. Бытча) альбо, магчыма, дзень правядзення візітацы.

⁹³ У аргінале пасля слова *antimis* невялікая лакуна. Візітатар не вызначыўся каму належыць атрамант.

ieden mosiązny, drugi cynowy. Ampulka cynowa. Kadzilnica miedziana. Dzwon na dzwonicy | ieden, do sygnowania drugi. Xięgi, iak wiele iest, wiele|bnego oyca. Extrakt funduszu pokazywał w(ielebny) o(cieci). W ktu|rym włok gruntu specificuie do tey cerkwi dwie. Na | kturzych plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: izba biała s komo|rą, sien, piekarnia, swiren, gumno, obory, osiec. Para|fia⁹⁴: wies Rohatka, Kriczyn, Zabłocie, Chawcholic, | Ostrow, Niedzwiedziewka, Starynki, Drazy, Pliczan|ka, Kraszewice, Žortay, Rakowcy. Dusz 293. |

Ten ze wielebny ociec (trzyma) kaplic dwie. Do kturzych za|dnego aparametu niemasz. Z gotowym aparametrem raz | w rok do iedney na Zesłania Ducha S(więtego), do drugiey na Świętego Mikołaja wi(ez)dza. || [31 adw.]

Царква Св. Кузьмы і Дзям'яна ў м. Нача Аришанскага пав.

25. W Naczy, maiętnosci j(ego) m(iłosci) pana Słuzki, starosty | Rzeczyckiego. |

Cerkiew założenia Kuzmi y Demiana, przy kturey w(ielebny) o(cieci) Jan | Fiedorowicz zostaie. W kturey venerabile w puzce cy|nowej zostaie. Na Ołtarzu Wielkim tuwalen trzy. Liton | ieden. Antimis j(ego) m(iłosci) xięda Sielawy. Kielich cynowy s pa|tyno, gwiazdo y łyżeczką. Wozduszkow małych dwa, trzeci | wielki. Aperatow dwa, jeden buracikowy, drugi kitay|czany. Stuła iedna kitaczana czerwona. Naręczaki kitay|czane czerwone. Alba prostego płotna. Lichtarzow dwa | mosiąznych. Kadzilnica mosiądzowa. Xięgi: Ewanelia pi|sana, Apostoł drukowany, Achtay drukowany. Inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Chorągiewka iedna. Swiec brackich czytry. Dzwonow na dzwonicy dwa, do sygnowania ieden. Fundusz | u wielebnego oyca. Gruntu do tey cerkwi włok trzy. | Placow osm. Plebania w(ielebnego) o(yca): izba biała, piekarnia, sien, | gumno, obory. Parafia: miasteczko Nacza. Dusz 60. |

Царква ў в. Бытча Аришанскага пав.

26. W Byczczu, maiętnosci w(ielmoznego) j(ego) m(iłosci) pana hetmana pol|negi j(ego) m(iłosci) pana Jana Kazymierza Sapiehi, starosty zmuyckiego. |

Cerkiew założenia S(więtey) Troycy, przy kturey w(ielebny) o(cieci) Teodor Okołowicz zostaie. W kturey na Ołtarzu Wielkim tuwalen trzy. | Liton ieden. Kielich cynowy s patyno, gwiazdo y łyżeczką. Woz|duszkow

⁹⁴ У тэксце памылкова *parafaia*.

trzy. Aperat buracikowy. Stuła h(a)rusowa. Naręczaki. Alba prostego płotna. Xięgi: Słuzebnik, Ochtał, Psaltryz, | Trebnik w(iełebnego) o(yca). Swiec brackich cztyry. Na obrazach tuwa|lenek szesc. Dzwonow na dzwonicy dwa, ieden w(iełebnego) o(yca). Grun|tu do tey cerkwi włok dwie. Plac ieden. Plebania: pieka|rnia, sien, swiren, gumno, obory. Parafia: Bycze, Studziąłka, Stachow, (...)ki⁹⁵. Dusz 230. || [32]

Царква і капліца ў м. Барань Ариянскага пав.

W Baranach, majątosci j(ego) m(iłosci) pana Kazimie|ra Sapiehi, J(ego) K(rolewskie) M(iłosci). |

Cerkiew założenia S(więtej) Troycy, przy kturey w(iełebny) o(cie) | Samuel Klimietowicz zostaię. W kturey wene|rabile w iempułce cynowej. Na Wielkim Ołta|rzu tuwalen wszytkich dziesięć. Litonow | dwa. Kielich cynowy s patyno, z gwiazdo y łyżeczko. Wozduszkow małych dwa, trzeci wiel|ki. Aperat buracikowy, (z) stuło y naręczakami. | Alba prostego płotna. Xięgi: Ewanelia, Psal|terz. Ynne xięgi w(iełebnego) o(yca). Swieca bracka ied|na. Dzwonow dwa, do sygnowania ieden. Grun|tu dwie włoki. Placow dwa. Na tych ze pla|cach plebania w(iełebnego) o(yca). Budynki: piekarnia, sien, | gumno, obory, osiec. Parafia: miasteczko Baranki, wies Krociewiczy, Yanczyn, Pupie|liczy, Yhryszczy, Zaczyszczy. |

Ten ze w(iełebny) o(cie) trzyma kapliczke założenia | S(więtego) Jerzego. W kturey niema nic, tiło dzwon | na dzwonicy. |

Царква ў м. Лошніца Ариянскага пав.

W Łosznicach, w majątosci j(ego) m(iłosci) pana hetma|na polnego Wiel(kiego) X(iestwa) L(itewskiego). |

Cerkiew założenia S(więtego) Michała, przy kturey | w(iełebny) o(cie) Antoniy Tarniawski zostaię. W kturey | wenerabile w pusce cynowej przystoynie y ochę|doznie stoi. Tuwalen wszytkich trzynascie. Liton | ieden. Kielich cynowy s patyno, z gwiazdo y łyżeczko. Wozduszkow trzy. Aperat buracikowy rodzi|cielski, stuła y naręczaki w(iełebnego) o(yca). Alba. Xięgi:|| /32 adę./ Ewanelia, inne xięgi w(iełebnego) o(yca). Swiec brackich szesc. | Kadylnica mosiędzowa. Dzwonow dwa na dzwonicy, do sygnowania ieden. Gruntu włok dwie. Placow | dwa, na kturych plebania w(iełebnego) o(yca). Budynki: izba biała | s komorą, sien, piekarnia, obory. Parafia: miasteczko | Łosznicy, wies Niehowicze, Miotcze, Sieliszz, No|wos(i)ołki, Ranne, Kłonek. Dusz 100. |

⁹⁵ Фрагмент пашкоджаны.

Царква ў в. Смorki і капліца ў в. Вяляцічы Ариянскага пав.

W Smorkach, majątosci j(ego) m(iłosci) pana Kryszpi|na, starosty orszanskiego. |

Cerkiew założenia Zasnienia Naswięszey Panny, przy | kturey w(iełebny) o(cie) Naum Bohdanowicz zostaie. W kturey vene|rabile w puzce cynowej. Litonow dwa. Kielich cynowy z pa|tyno, gwiazdo y łyżeczko. Wozduszkow trzy, małych dwa, | trzeci wielki kitayczane zielone. Aperat farędyno|wy z blaszko, stuła y naręczaki buracikowe. Alba tka|cka. Druga prostego płotna. Tuwalen wszytkich osm|nascie. Kadzilnica mosiązna. Chorągiewek cztyry. Swiec | brackich cztyry. Xięgi: Testament, Apostol, Ochtoł, Trafo|loy, Psaltry, Połustaw. Dzwonkow na dzwonicy dwa, do sygnowania niema. Gruntu do tey cerkwi włok dwie. Pla|cow dwa. Plebania: izba biała, sien, piekarnia, swy|ren, obory, gumno. Parafia: wies Smorki, Welaty|cze, *Drozdzina*⁹⁶. Dusz 140. |

Ten ze wiel(ebny) o(cie) w Wielatyczach trzyma cerkiew założenia Pokrowy Naswięszey Panny w majątosci j(ej) m(iłosci) pa|ni marszałkowej W(ielkiego) X(iestwa) L(itewskiego). Do kturey cerkwi zadnego apa|rametu niema. Z gotowym wielebny ociec wiezdfa. || [33]

Царква ў в. Неманіца Ариянскага пав.

W Niemonicy, majątosci wiel(oznego) j(ego) m(iłosci) pana Jana | Kazimierza Sapiehi, hetmana polnego W(ielkiego) X(iestwa) L(itewskiego). |

Cerkiew założenia S(więtych) Apostołów Piotra y Pawła, przy ktu|rey w(iełebny) o(cie) Jan Jermołowicz zostaie. W kturey wenerabile w iaszczyczku drewnianym. Litonow dwa. Tuwalen dwie. | Obrus. Kielich cynowy s patyno, gwiazdo y łyżeczką. Aperat buracikowy z stuła y naręczakami. Alby niema. | Antimis j(ego) m(iłosci) samego. Swiec brackich trzy. Xięgi iak wiele | iest, wszytkie wielebnego oyca. Dzwonkow na dzwonicy | dwa, trzeci do sygnowania ieden. Gruntu do tey cerkwie włoka iedna y zascianek. Placow dwa. Plebania: | izba czarna, stara barzo. Parafia: Niemonica, Ko|stryca, Pohodzica. Dusz 100. |

Царква Св. Тройцы ў м. Нача Ариянскага пав.

W miasteczku Naczy, majątosci w(ie)lm(oznego) j(ego) m(iłosci) pana | Jana Kazimierza Sapiehi, starosty zmuyckiego, | hetmana polnego

⁹⁶ У тэксце памылкова *Brodzina*.

W(ielkiego) X(iestwa) Litewskiego. |

Cerkiew założenia S(więtej) Troycy, przy kturey wielebny ociec | Milenty Bohdanowicz zostaie. W kturey wenerabile w | puszce cynowej. Na kturym ołtarzu tuwalen pięć. Litonow | 2. Kielich z patyną, z gwiazdą cynowej. Wozduszkow ²⁹⁷ y | welum jedne saiowe. Aperatow dwie, jedne kitayczane | sielezniowe, a drugie czarne pułaxamitne ze wszytkim. | Alb dwie, iedna wyszywane jedwabiem, a druga prostego | płotna. Tuwalen na obrazach dziesięć. Choragi dwie ha|rusowe zielone. Obrazow namiesnych 6. Deysus ze wszytkim. Swiec brackich 10. Lichtarzow mosięznych 5. Kadzil|nice dwie, jedna srebrna, a druga mosięzna. Księgi: naprzod | Ewangelia naprestolna, Apostoł cerkiewny i Psaltryz, Jermałoczyk. Inne księgi wieleb(nego) oyca. Dzwonow na d(z)wonicy 4, | ieden do sygnowania. Na obrazie Nas(więzey) Panny tabliczek 5, ko|rona iedna srebrna, sznurek korali z kopieiek. Gruntu włok 2. | Placow 2, na kturzych plebania w(ielebnego) oyca. Budynki: piekarnia || [33 ad&.] z sienmi, gumną, swiren ieden, osiec, obory. Parafia: miasteczko Nacza, | wies Wydryca, Horodna, mieysce Horodna, Szyniewicze w hetmana. Pod|danych 6. Dusz 200. |

Царква і капліца ў м. Крупкі Аришанскага пав.

W miasteczku Krupce, maietnosci jasnie oswie|cone x(i)ęcia j(eg)o m(iło)sc(i) pana Sanguszkę. |

Cerkiew założenia Przemienienia Zbawiciela Naszego, przy kturey | w(ielebny) o(ciec) Joseph Okułowicz zostaie. Venerabile w solenicy cynowej | nie tak iako nalezy kapłanom miec. Kielich cynowy z patyną | y ze wszytkimi przynaleznosciami do nie(g)o. Na przestole y na | obrazach tuwalen 10. Aperat szkarłatny ceglasty ze wszytkim y patrachil z poręcze. Obrazy stare. Chorągwie 2. Y dzwo|now dwa. | Grunta do tey cerkwi należące według funduszu nadane włok 2. | Placow w miasteczku Krupce 2. | Parafia: jedno miasteczko (Krupka), w kturey mieszka.

Tam też y dru|ga cerkiew Rożestwa Preswiat(o)y Bohorodz(ic)y. |

Царква і капліцы ў м. Бобр Аришанскага пав.

Pod Lipą za miastem Bobrem w maietnosci wielmoz|nego j(ego) m(iło)sc(i) pana Heronima Komara, sędziego zie|mskiego orszanskiego. |

Cerkiew założenia Świętej y Wielkiej Menczenicy Paraskowiej, | w ktorey w(ielebny) o(ciec) Stephan Okułowicz zostaie. Na Ołtarzu Wielkim |

⁹⁷ Паверх дапісана – 4.

obraz Panny Przenas(więzey) oprawny w srebro złocisty. Tam ze S(więtego) Anto|niego obraz, ramy oprawne. Na ktorym obrazie tabliczek ⁵⁹⁸ | srebrnych, krzyzykow 2, obrazow 4, tabliczek cynowy|ch 6, tuwalen 6. |

W drugiej kaplicy, gdzie obraz samy S(więtej) Paraskowiej. Na kto|rym obrazie tabliczek (srebrnych) 36, takze tabliczek mosięznych 4 | malarskim złotem pozłociste. W tey ze kapliczce obrazow y | tuwalen 8. Lichtarzow mosięznych 4. Lamp wiszących blasza|nych 3. Swieca bracka iedna. Zausznik 4. Krzyzykow 3. | Tam ze obrazek moskiewski, oprawny w srebro y kamieniami|| [34] sadzone. Aperat rzymski ze wszytkim, z (s)tuły y manipularzem. | Ewangelia oprawna. A przy tey kaplicy *dzwon*⁹⁹, drugi do sygnowa|nia. |

W mieście samym, Bobrze nazwanym, tegoz fundatora | wielmoznego j(ego) m(iło)sci pana sędziego ziemskego orszan|skiego, w ktorey w(ielebny) o(ciec) wyz zapisany zostaie. Założenie | tey cerkwi Świę|tego Mikołaja. W ołtarzu venerabile w puszce cynowej przystoynie (stoi). W tey cerkwi obrazow namiesnych 4¹⁰⁰, | a piąty na ołtarzu P(anny) Naswięzey. Antepediūm zielone | kitayczane. Dejsus porządnie wystawiony. Carskie Drzwi | smierskiet rasy złociste. Aparaty do tey cerkwi należące. Kielich srebrny pozłocisty z patyną y gwiazdą srebrną. | Krzyz srebrny ieden. Ryz czworą, iedne kitayczane, a drugie saiowe, a trzecie płotniane, czwarte pułaxamitne ze wszytkimi rzeczema. Processy dwie, jedne bławatnę biale, a | drugie harusowe czerwone. Tuwalen 12. Alb dwie. Dzwo|now dwa. Księgi: Ewangelia naprestolna, księga Złato|ustego wydana, księga Trefałoy pisany, Apostoł, Psaltryz, Czasownik. Funduszu włok 2. Placow 2. Ple|bania, budynki w niej: izba biała, piekarnia, swiren, gum|no osiec, obory. Parafia: miasteczko Bobr, wies Sołkowicze, Bobr Stary, Plisa, Kuty, Prudziny. Dusz 120. |

Царква ў в. Ігрушка Аришанскага пав.

W Hruszce, w maietnosci przeoswieconego xięcia j(ego) m(iłosci) (Sanguszka). |

Cerkiew założenia Kuzma y Demiana, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Dia(ni)zey | Okołowicz zostaie. W kturey wenerabile w penagice. Tuwalen | na ołtarzu dwie, na obrazach trzy. Kielich s patyno, gwiazdo y | łyzeczką cynową. Wozduszkow trzy. Chorągiewek dwie. Dzwo|nek na dzwonicy. Aparamet wszytek w(ielebny) o(ciec) schował, nie poz|wolił wizytowac. || [34 ad&.]

⁹⁸ Паверх дапісана – 7.

⁹⁹ У тэксце памылкова *zdwon*.

¹⁰⁰ Лічба вынесеная на палі.

Царква ў в. Шэйка Аришанскага пав.

W Szyce, majątnosci przeoswieconego xięcia j(ego) m(iłosci) Sanguszka. |

Cerkiew założenia Jerzego Świętego, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Heronim Tysz|kowski zostaie. V kturey venerabile w puzce cynowej stoi. Litonow | dwa. Kielich cynowy s patyno, gwiazdo (y) łyżeczko srebrna. Wozdu|szkow trzy. Tuwalen na obrazach czytry. Choragiewek czytry. Xięgi: | Ewanelia, Apostoł, Prazniecka, Ochtay, Psalterz. Aperat | buracikowy, stuła, naręczaki czerwone. Swiec brackich trzy. An|timisu niema. Dzwonek na dzwonicy ieden, do signowania mały. | Gruntu włok dwie. Plebania: piekarnia, sien, obora. Parafia: | Szyka, Słoboda, Panskie, Masłonka, Szarniewo, Haniszewo. | Dusz 130. |

Царква ў в. Маліўка Аришанскага пав.

W Malewicy, majątnosci wiel(moznego) j(ego) m(iłosci) pana woiewody Smoleñskiego. |

Cerkiew założenia Michała Archanioła, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Melenti | Okołowicz zostaie. W kturey venerabile w kielichu cynowym, w tym co do | odprawowania. Do kturego pa(ty)ną, gwiazda, łyżeczka cynowe. Liton. Woz|duszkow dwa małe, trzeci wielki. Antimis samego j(ego) m(iłosci). A(p)erat | saiowy biały, stuło y naręczaki. Alba prostego płotna. Tuwalen wszy|tkich cztyrnascie. Xięgi: Ewanelia, Słuzebnik, Ochtay, Testamēt, | Braszna, Psalterz. Dzwonek na dzwonicy, do sygnowania mały. | Parafia dymow pie(c)dziesiąt, dusz 200. | Do tey cerkwi gruntu włok pultory. Placow trzy. Na tych ze placach | plebania: piekarnia, sien, swironek. |

Царква ў в. Аздзяцічы Аришанскага пав.

W Ozdziaczycach, majątnosci j(ego) m(iłosci) pana Kmicyca, | strażnika W(ielkiego) X(iestwa) L(itewskiego). |

Cerkiew założenia Narodzenia Naswięzey Panny, przy kturey | w(ielebny) o(ciec) Michał Charicki zostaie. V kturey venerabile w puzce cynowej. Tuwalen wszystkich szesnascie. Aperat z stuło y naręczakami buracikowy. Pokrowcy buracikowe. Alba prostego płotna. | Xięgi: Słuzebnik, Jermoloy w(ielebny) o(yca). Dzwonków na dzwonicy dwa, | do sygnowania ieden. Swiec brackich czytry. Gruntu włok | czytry. Placow czytry. Na tych ze placach plebania: piekarnia, sien, swyren, obory dwie, gumno. Parafia: Ozdziaczyce. Dusz 50. || [35]

Царква ў м. Ухвале і капліца ў в. Сакол Аришанскага пав.

Miasteczko Uchwała j(ego) m(iłosci) pana Sapie|hi, hetmana polnego. | Cerkiew założenia Zasnienia Naswięzey Pan|ny, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Leonti Matwiejewicz | zostaie. W kturey venerabile w pusce cynowej. | Liton ieden. Wozduszkow małych dwa, trzeci | wielki. Antimisa niema. Kielich cynowy | s patyno, z gwiazdo y łyżeczko. Aperat buracikowy z stuło y naręczakami. Alba prostego płotna¹⁰¹. Obrus ieden. Tuwalen | wszystkich 13. Obrazów namiesnych czytry. Chorągiew dwie. Swiec brackich czytry. Kadzilnica mo|siądzowa. D(z)won na dzwonicy, do sygnowania | drugi. Xięgi: Ewaneli(a) naprestolna, ynne xięgi w(ielebnego) o(yca). | Gruntu włok dwie. Placow dwa. Na tych ze placach | plebania w(ielebnego) o(yca) budynki: izba biała s komorą, piekar|nia, sien, swiren, gumno, obory, osiec. Parafia: mias|teczko Uchwała, wies Sokoł, Pyszacze, Dzienisowi|cze, Skokowka. Dusz 34. |

Ten ze w(ielebny) o(ciec) trzyma cerkiew we wsi Sokoł założenia | Naswięzey Panny Pokrowy. Fundacyi zadney niemasz. W ktu|rey cerkwi deysus nowy ze wszystkim y obrazy namies|ne. Dzwon na dzwonicy. Do odprawowania swoim aparem|tam wiezda w(ielebny) o(ciec). |

Trzecia kapliczka ten ze w(ielebny) o(ciec) trzyma. W kturey niema | nic. Swoim aparem|tem wiezda w(ielebny) o(ciec). Założenia S(więtego) Mikołaja. || [35 адб.]

Царква ў в. Дэмітравічы і капліца ў в. Гібайлівічы Аришанскага пав.

W Dmitrowiczach, majątnosci jasne w(ielmoznego) j(ego) m(iłosci) pana | Jana Kazimierza Sapiehi, hetmana polnego. |

Cerkiew założenia Świętego Heliasza, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Siemion Ste|phanowicz zostaie. W kturey venerabile w cymboriu w puzce | cynowej zostaie. Litonow dwa. Tuwalen wszystkich szesnascie. | Kielich cynowy s patyno, gwiazdo y łyżeczko. Wozduszkow trzy buracikowe. | Aperat buracikowy, stuło, naręczaki atlasowe. | Alba prostego płotna. Antimis samego j(ego) m(iłosci). Xięgi: Ewanelia, Apo|stol, Ochtay, Prazniecia, Psalterz, Jermoloy. Choragiewek dwie. Dzwonków dwa na (d)zwonicy, do sygnowania ieden. Funduszu niema. | Parafia: Areszkiewicze, Szewiernicze, Michiewicze, Biela|wicze, Choczycze, Somry. Dusz 90. | Gruntu do tey cerkwi włok dwie. Placu zadnego niemasz. |

Ten że wielebny ociec we wsi Hibałowiczach trzyma cer|kiew założenie

¹⁰¹ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

Покрову Насвітшэй Панне, да ктуры заднаго | аparamета ніемаш, аны
грунту, ні funduszu. |

Царква ў м. Эсъяноны і капліца ў в. Дзевашычы Аришанскаага пав.

W Iesmieniu, miasteczku j(ego) m(iłosci) pana Mikołaja | Oginskiego,
marszałka wołkowskiego. |

Cerkiew założenia S(więtej) Troycy, przy kturey w(iełebny) o(cieci)
Dionisi Grzybowski zostaie. W kturey venerabile w puzce cynowej. Lito|now
dwa. Kielich srebrny s patyno y lyczczko, gwiazda cynowa. | Wozduszkow
trzy. Aperat saiowe, stuło y naręczaki. Alba | tkacka. Ewanelia, Ochtay,
Apostoł pisane, Połustaw, Śluze|bnik. Chorągiewka. Kadzilnica mosiądzowa.
Dzwonki na dzwo|nycy do sygnowania. Gruntu włok dwie. Placow czytry.
Parafia¹⁰²: miasteczko Jesmien, wies Pupsa, Zazierze, Klewa, | Kłowka,
Kułakowka, Dziewoszyce, Smolehowka. Dusz 140. |

Ten że wielebny ociec trzyma cerkiew we wsi Dziewo|szycze założenia
Pokrowy Naswieszey Panny. Do kturey cer|kwi włoka jedna. Plac ieden.
Aparameta zadnego | (niemasz). | Z gotowym wielebny ociec wiezda. || [36]

*МИНСКИ САБОР
ПУХАВІЦКАЯ ПРАТАПОПІЯ*
Царква ў м. Багушэвічы і капліцы ў в. Брадзец, Максімавічы, Горкі і
Гарэнічы Мінскага пав.

W Bohuszewiczach, w majątku j(ego) m(iłosci) pana podkomorzańskiego
minskiego. |

Cerkiew założenia Kozmy (y) Demiana, przy kturey zo|staie w(iełebny)
o(cieci) Terety Andriewicz. W kturey venerabile w pusce cynowej. Liton ieden.
Tuwalen 16. Kielich cynowy s patyno, z gwiazdo y lyczczko. Wozduszkow
| małych dwa, trzeci wielki. Aperatów dwoje, jedne buracikowe, a drugie
grubrynowe białe (z) stuła|mi y naręczakami. Alby dwie. Chorągiewka
ied|na. Lichtarzow mosiądzowych dwa. Xięgi: Ewanelia | pisana, Trafaloy,
Apostoł, Ohtayki dwa, Czesownik, | Iermałoy drukowany, Psalterz. Ynne
xięgi w(iełebnego) o(yca). | Dzwon na dzwonicy ieden, do sygnowania dwa.
| Gruntu włoka jedna. Plac, na ktorym y plebania | w(iełebnego) o(yca),
budynki: piekarnia, sien, obora. Parafia: | miasteczko Bohuszewicze, wies
Baradec, Maxi|mowiczy, Kowbcza, Hanuta, Horki. Dusz 203. |

¹⁰² У тэксце памылкова *parafiaia*.

Ten ze w(iełebny) o(cieci) trzyma cerkiew we wsi w Brodce. Do ktu|rey
zadnego aparametu niema. Założenia Zasnienia | Naswieszey Panny. |

Ten ze w(iełebny) o(cieci) trzyma cerkiew we wsi w Maksimo|wiczach
założenia Narodzenia Naswieszey Panny. | Do kturey niema nic. |

Ten ze w(iełebny) o(cieci) trzyma cerkiew we wsi w Horkach | założenia
S(więtego) Mikołaja. Do kturey zadnego aparametu niema. |

Ten ze w(iełebny) o(cieci) trzyma (cerkiew) we wsi w Zaharnicze. Do |
kturey zadnego aparametu niema. Założenia S(więtego) Jana. || [36 адс.]

Царква ў м. Беразіно і капліца ў в. Мацеевічы Мінскага пав.

W Berezynie, mieście J(ego) K(rólewskiey) M(iłosci). |

Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego, | przy kturey w(iełebny)
o(cieci) Jan Komar zostaie. W kturey ve|nerabile na ołtarzu w kielichu
cynowym. Litonow | dwa. Kielich srebrny s patyno, gwiazdo y lyczczką. |
Tuwalen trzynascie. Aperat buracikowy (z) stuła | y naręczakami. Alba
tkacka. Lichtarzow para | mosiądzowych, trzeci troyczaty, takze mosiązny. |
Krzyz cynowy do pocołowania. Xięgi: Ewanelia, Tra|foloy, Achtay, Ewanelia
Uczytelnia, Treod Postna, | Psalter, Jermałoczyk drukowany. Na obrazie
Naswie|sz(e)y Panny koron dwie srebrny, rączek 3, nozek 2, | tabliczek
2, łańcuzek srebrny, manelki 2 diame|tow czeskich. Lichtarzyk wi|szący.
Zapęka kitajczana ceglasta. Swiec brac|kich 5. Dzwonkow na dzwonicy
dwa, do sygno|wania ieden. Lampa zesciana. Kadilnica spizo|wa. Fundusz u
w(iełebnego) o(yca): gruntu włoka jedna. Placow | dwa. Plebania: piekarnia.
Parafia: miasteczko Biel|rezyn, wies Zurowka, Laskowicze, Kapłancy,
Lesznica, | Karęczy. Dusz 140¹⁰³. |

Ten ze w(iełebny) o(cieci) trzyma cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja
w Matwiejewiczach. Przy kturey cerkwi włok | trzy i parafia. |

Царква ў в. Пагарэлае Мінскага пав.

W Pohorelym, (majątku) j(ego) m(iłosci) xięda kanonika y
reięta W(ielkiego) X(iestwa) L(itewskiego), | y kanonika Wileńskiego y
Zmoyckiego. |

Cerkiew założenia S(więtej) Pokrowy, przy kturey kapłan | zostawał
Samuel Zahorowski, a teraz syn jego | swiecki Piotr Zahorowski, który
zostawac chce na miej|scu rodzicielskim. Venerabile w kielichu cynowym^m.
|| [37] Do kturego kielicha patyna, gwiazda, lyczczka sreb|na. Liton ieden.

¹⁰³ Лічба напісаная двойчы – у тэксце і на палях.

Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki. | Tualen wszytkich 13. Aperat buracikowy. Stuło, | naręczaki czarne harusowe. Swiec 4. Lichtarzow | cynowych dwa. Xiegi: *Ochtay*¹⁰⁴. Kadilnica mosięzna. Dzwon ieden | na dzwonicy, do sygnowania drugi. Gruntu włoka. | Na tych ze włokach plebania: izba, sienncy, swi|ren, gumno, obory. Parafi(a): wies Poharyło, Mino|wiczy, Zornawka, Lada, Łozowy, Bozek. Dusz 200. | Xiegi: Ochtay, Treod Cwitna, Trebnik, Słuzebnik, | Apostoł, Ewanelia, Trafaloy, Czesownik. Choragie|wek dwie musołbasowych. Deysus ze wszytkim drewniąny. |

Царква ў м. Халуі і капліца ў в. Халуі Мінскага пав.

W Choły, j(ego) m(iłosci) pana starosty laudanskiego Wołowicza | Jana Kazimierza. |

Cerkiew założenia Narodzenia Naswięszey Panny, | przyktureyw(ielebny) o(ciec) Lew Juriewicz zostaie. W kturey we|nerabile w chusce uwiązany. Kielich cynowy s patyno, | z gwiazdo y łyżeczko. Wozduszkow małych dwa, trze|ci wielki. Liton iedin. Aperat buracikowy, (z) stuło y narę|czakami. Alba prostego plotna. Tuwalen wszytkich | 20. Swiec dwie. Choragiewek dwie. Kadylnica mosiędzowa. Dzwon na dzwonicy, do sygnowania drugi. | Xiegi: Ewanelia Uczytelna, Słuzebnik. Wszytkie w(ielebnego) o(yca) | xiegi. Placow pułtora. Gruntu włoka. Na tych ze plac(a)c(h) | budynki: izba biała (z) sienmi, gumno, obory y komora¹⁰⁵. Parafia: miasteczko | Choły, wies druga Choły, Wiazownica, Szaromor|nica, Bozek, Nawas(i)ołki, Hanomowiczy, Czarawacz. | Dusz 200. |

Ten ze w(ielebny) o(ciec) trzyma cerkiew we wsi u Choły | założenia S(więtey) Troycy. Do kturey gruntu włok czytry. | Dwor to zaioł y kościoł maią stawic. || [37 ađe.]

Царква ў м. Пухавічы Мінскага пав.

Anno 1682 d(nia) 23 february visytowałem cerkiew w | miasteczku Puchowiczach. Fundacya wielmożnego je(g)º m(iłosci) | pana Mikołaja Tryzny, podskarbiego wielkiego W(ielkiego) X(iestwa) Litew(skiego), | a terazniejego dzierzawcy je(go) m(iłosci) pana Michała Prorodowskiego. |

Cerkiew założenia Narodzenia Naswięszey Panny. Przy ktorey | dwóch swieszczenikow na imie Ahafonik Dunajewicz y | Piotr Czeszeyka zostaią. W kturey venerabile: puszka mosięzna nak|ształt

¹⁰⁴ Дапісана паверх асноўнага тэкста і закрэслена.

¹⁰⁵ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

solniczki. Na Ołtarzu obraz Panny Nas(więszey). Antepedium czer|wone adamaskowe. Obrus 1. Tuwalen na nim 9. Takze obrazek | moskiewski powlekany srebrem. Na zertowniku obraz Nas(więszey) Panny. | Tuwalien na nim 6. Swiataia S(wiatych) snicerskiej roboty złociste. | Namie|sných obrazow 4. Ryz troje: iedne czerwone adamaskowe, dru|gie saiowe czarne, a trzecie baracikowe. Alb dwie płotna pros|tego. Patrahilow dwa: ieden czarny, a drugi adamoszkowy stary. | Komezki dla chłopców dwie. Kielich z patyną srebrny bez gwiazdy y łyżeczka srebrna. Kielichow cynowych dwa. Kadzilnicy dwie: | iedna srebrna spora, a druga mosięzna. Całun czarny. Obraz | Paraskowiej S(więtey). Na którym obrazie zapona płotniana, tuwalen | 5. Item zapon dwie, iedna sztametowa czerwona. Na obrazie | Panny Nas(więszey) koron dwie srebrnych złocistych, tabliczek 4, łańcuszek ieden srebrny, zaponka saiowa czerwona. Deisus | ze wszytkim porządkiem. Choragiew par dwie. Krucifix ieden. | Swiec brackich 4. Księgi: Ewangeli dwie, iedna drukowana, | a druga pisana, Trefołoy drukowany, Apostoł drukowany, Aftay drukowany, Trewodz Postna, Psaltyrz. Lichtarzow 3ie: | dwa cynowych, dwa mosięznych. Krzyz srebrny. Zapon 3, iako | do Carskich Drwi, tako i do Sewerskich. Na zwonicy dzwonow | 4, piąty do sygnowania.

Cerkiew pod trzema kopułami. Grun|tu włok 6. Placow 3. Na tych ze placach budynki wieleb|nych oycow: piekarnia, sien, obory, u drugiego: izba | biała, piekarnia (z) sienmi, obory. Parafia: miasto Pucho|wiczy, wies Chidra, Słobodka, Turym. Dusz 100. || [38]

Царква ў в. Ачыжка Мінскага пав.

W Oczyze, w maiętnosci j(ego) m(iłosci) pana Przyrodowskie|go Michała Stanisława. |

Cerkiew założenia Kuzmy Diemiana, przy kturey | w(ielebny) o(ciec) Tarasi Łahunowicz zostaie. W kturey venerabile w pusce cynowej. Litonow 2. Tuwalen wszy|tkich 9 y dziesiąta zapąka robkowa. Kielich | cynowy s patyno, z gwiazdo y łyżeczko. Wozduszkow małych 2, ieden kitajczany, a drugi bura|cikowy. Welum ieden. Aperat buracikowy (z) | stuło y naręczakami. Alba iedna prostego pło|tna. Xiegi wszytkie w(ielebnego) o(yca). Do sygnowania dzwo|nek, klepadło zielazno do zwonienia. Gruntu | włoki 2. Plac ieden. Na tym ze placu budyn|ki w(ielebnego) o(yca): piekarnia, obory. Parafia: wies Oczyzy, | Usoch, Pałczyk, Uholec, Bołocza, Ślusc. Dusz 100. |

*МИНСКИ САБОР
ІГУМЕНСКАЯ ПРАТАПОПІЯ*

Царква і дзве капліцы ў м. Ігумен і капліца ў в. Юравічы Мінскага пав.

W Yhumieniu, maietnoscj j(ego) m(iłosci) xięd(z)a biskupa | Wilenskiego. |

Cerkiew założenia Narodzenia Naswięszej Panny, przy ktu|rey wielebny ocieci Alexander Hawryłowicz, protopopa y|humieński zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim | w pusce srebnej przystoynie zostaie. Tuwalen na Ołtarzu Wielki^m | trzy, dwie iedwabiem czerwonym, trzecia złotem szyta. Liton srebrem | szyty. Kielich srebny s patino, gwiazdo y łyżeczką złociste. | Wozduszkom trzy, dwa małe, trzeci wielki bławatne, czwarty pło|tniany złotem szyty. Antependium buraciku lsniącego się. | Ołtarz przed obrazem namiesnym Naswięszej Panny, na kturym | obrazie koron dwie pozłocistych, tabliczek srebrnych czterdzies|cie czytry, herb srebny, koralow sznurow dwa, pozłocistych dwie, || /38 ad&e./ serduszko iedne, *krzyzykow*¹⁰⁶ dwa, gołombek pozłocisty, tuwa|lnia złotem szyta, antependium pułatłasowa. Na obrazie | Zbawiciela Pana namiesnym korona pozłocista, oboyczykow dwa, | naręczak ieden pozłocisty, tablic srebrnych trzy. Na obrazie Świętej Troycy koron trzy pozłocistych, oboyczykow srebrnych trzy. Tu|walen na roznich obrazach jedwabiem szytych dziewięć. Lisz|twa iedwabiem szyta, druga kitayczana zielona. Prostych tu|waleniek siedm. Zaponek kitayczanych przy obrazach dwie, | trzecia w Carskich Drzwiach zielone. Antependium^m kitayczana zielona. | Na obrazie S(więtego) Heliasza korona srebrna, tabliczek dwie, tuwalen | czytry, dwie szyte, dwie biale, antependium buracikowa. Lichta|rzow mosiądzowych czytry, cynowych dwa, mosiądzowy piąty do | sciany przybiti, wiszący wielki, w kturym esow szesc, esowaty | mosiądzowy do sciany przybiti. Krzyz srebny pozłocisty do połaowania. Ewanelia oprawna sztuki pozłociste. Kadzilnica srebrna. | Druga Ewanelia takze aksamitem oprawna sztuki srebrne pozłociste. Aperat taletowy z stuło y naręczakami, *naręczaki atlasowe zielone*¹⁰⁷, dwa atlasowych | wzorystych fialkowych, adamaskowych dwoje, iedne c(z)erwone, | drugie zielone kamelowe pstre, dwoje załobnych saiowych. | Alb dwie tkackich. Komz na chłopcy dwie czamletowe czerwone, a | dwie biale płutniane. Sukno czarne brackie. Swiec szesc brackich. | Chorągiew wielka kitayczana, małych dwie. Swiec pięć wielkich. D(z)wo|now na dzwonnicę pięć. Antimis j(ego) m(iłosci) x(iędza) Kolendy. Xięgi: Słuzeb|nik drukowany, Psalterz, Ochtay, Trafołoy, Jermołoy,

¹⁰⁶ У тэксце памылкова *krzyzykow*.

¹⁰⁷ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

Połustaw, | Apostoł, Treod Posnaia, Prełah. Fundusz u wielebnego oyca. | Gruntu do tey cerkwi włoka iedna. Placow czytry. *Morgow czytry*¹⁰⁸. Na kturych | placach plebania stoy. Budynki: izba biała s komoro, | piekarnia, sien, swirnow dwa, obory, gumno, osiec. Parafia: miasto Ihumin, wies Chwoynik, Astrawity Wielkie, As|trowity Małe, *Nizywka*¹⁰⁹. Dusz 123. |

Ten ze wielebny ocieci trzyma cerkiew w tym ze mieście, | na tym cwiętarzu założenia S(więtego) Mikołaja, kosztem samego | wielebnego oyca pobudowana. |

Ten ze w(ielebny) o(ciec) trzyma cerkiew za miastem Ihumieniem | założenia Narodzenia Panny Naswięszej. W kturey | zadnego aparametu niemasz. Z gotowym w(ielebny) o(ciec) wiezda. |

Ten ze w(ielebny) o(ciec) trzyma cerkiew we wsi Jurowiczach założenia S(więtey) Praxedy. Do ktorey cerkwi w(ielebny) o(ciec) wiezda. || /39/

Царква ў в. Дамавіцк Мінскага пав.

W Domowiczach, w maietnoscj jasnie przeoswiecone w Bogu naywielebnieyszego j(ego) m(iłosci) xiędza biskupa Wilenskiego. |

Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego, przy ktu|rey w(ielebny) o(ciec) Andrey Hrihorowicz zostaie. W kturey we|nerabile na ołtarzu w pusce cynowej zostaie. Na | ołtarzu tuwalen dwie, trzeci obrus. Liton. | Kielich cynowy ze wszytkim. Aperat buraci|kowy (z) stuło y naręczakami. Alba prostego płotna. | Xięgi: Słuzebnik, Ewanelia, Trebnik, Czasosłow | pisane wielebnego oyca. Grunta do tey cerk|wie włok dwie. Parafia: Domowicze, Dra|hca, Rudnia. Dusz 70. *Plebania: izba czarna, gumno, obora*¹¹⁰. |

Царква ў в. Юравічы Мінскага пав.

W Jurewiczach, tego z jasnie wielmoznego | j(ego) m(iłosci) xiędza biskupa Wilenskiego. |

Cerkiew założenia S(więtego) Męczennika Grzegorza, przy | kturey wielebny ocieci Artemi Hrihorowicz zostaie. W kturey venerabile w pusce cynowej zostaie. | Tuwalnia y obrus na ołtarzu. Na obrazach pięć tuwaleniek. Aperat medelanowy z stuło y naręczakami. Kielich s patyno, gwiazdo y łyżeczko cynową. | Alba prostego płotna. Dzwonka niema. Klepało drze | wiane. Gruntu włok dwie. Parafia: Jurewiczy, | Mikuliczy. Dusz 30. | Plebania: izba czarna, więcej nic. |

¹⁰⁸ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

¹⁰⁹ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

¹¹⁰ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

*Царква ў в. Забашавічы і капліцы ў в. Сяменькавічы і Слабодка
Мінскага пав.*

W Zaboszewiczach, w majątku j(ego) m(iłosci) pana Brzużchanskiego. |

Cerkiew założenia S(więtej) Pokrowy, przy kturey w(ielebnym) o(cieciem) | Matwiey Samowicz zostało. W kturey venerabile | w pusce cynowej. Liton jeden. Tuwalen 4. Antipedium¹¹¹ | płotniane 4. Kielich srebrny *cynowy*¹¹¹ s patyną, z gwiazdą y łyżeczką. Wozduszków małych dwa, trzeci ve|lum kitajczany. Aperat buracikowy. Stuła y na|ręczaków sajowe. Alba prostego płotna. Dzwon na dz|wonicy, do sygnowania drugi. Na obrazach tuwalen | 3. Świec brackich 3. Kadilnica mosięzna. Cho|rągiew dwie harusowe. Xięgi wszytkie w(ielebnego) o(yca). || [39 ađe.] Gruntu włoka jedna. Na tych ze plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarni 2, sien, swireni, gumno, obory | pogorzali. Parafia: wioska Zabaszewie. Dusz 70. |

Ten ze w(ielebnym) o(cieciem) trzyma cerkiew we wsi w Simiekiewicze | założenia Zasnienia Naswięszego Panny. Do kturey | cerkwi zadney rzeczy niema. |

Ten ze w(ielebnym) o(cieciem) trzyma cerkiew we wsi w Słobodce | założenia S(więtej) Troycy. Także niema zadney | rzeczy. Swoim aparametrem wiezda w(ielebnym) o(cieciem). |

Царква ў в. Раванічы Мінскага пав.

We Rawaniczach, w majątku j(ego) m(iłosci) pana Ha|raburdy Krystopha. |

Cerkiew założenia Świętej Troycy, przy k|turey w(ielebnym) o(cieciem) Michał Alexandrowicz zostało. W k|turey venerabile w pusce cynowej. Liton 1. Tuwalen 3. Kielich cynowy s patyną, z gwiazdą y łyżeczką. Wozduszków małych 2, trzeci velum. Aperat | buracikowy, (z) stuła y na|ręczakami. Alba prostego | płotna. Kadilnica mosięzna. Dzwon na dzwonicy, do sygnowania 1. Świec 2. Na obrazach tuwaleń wszytkich piętnascie. Obrusy 2. Xięgi wszytkie w(ielebnego) o(yca). Gruntu włoka 1. Na tey ze włóce plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarnia, | sien, swironek, obory. Parafia: wioska Rowanicz, Słobodka, Drahcza, Wołoduta. Dusz 50. || [40]

¹¹¹ Dopuszcana pawałek słowa *srebrny*.

Царква ў в. Шыпяны і капліца ў в. Слабодка Мінскага пав.

W Szypianach, w majątku j(ego) m(iłosci) xiędza biskupa | Mikołaja Paca. | Cerkiew założenia Świętego Archanioła Michała, przy kturey w(ielebnym) o(cieciem) Fedor Mielętewicz zostało. | W kturey venerabile w pusce cynowej. Liton jeden. | Kielich cynowy s patyną, z gwiazdą y łyżeczką. Wozduszków małych 2, trzeci velum. Aperat czarniakowy czerwoni, drugi stary złotogłowy. Stuła | czerwona kitajczana z na|ręczakami. 2 stuła kitajczana zielona z na|ręczakami. Alby 2 płotna prostego. Kadilnica mosięzna. Lichtarzów | mosięzowych 2. Kubek cynowy. Dzwonów na | dzwonicy 2, do sygnowania jeden. Tuwalen na obrazach 10. Xięgi wszytkie w(ielebnego) o(yca). Fun|duszu niema. Gruntu włoka 1. Na tey ze włóce plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarni 2, swireni, | gumno, obory. Parafia: wioska Szypiany, Wierchmien, Sciedziąńska, Słobodka. Dusz 40. |

Ten ze w(ielebnym) o(cieciem) trzyma cerkiew we wsi Słobodce | założenia Naswięszego Panny. Do k|turey zadney rzeczy niema, tiło obrazy. Swoim | aparametrem w(ielebnym) o(cieciem) wiezda. || [40 ađe.]

Царква ў в. Пярэжыр Мінскага пав.

W Pieredzyre, w majątku jasne wielmożnego | w Bogu przewielebnego j(ego) m(iłosci) xiędza biskupa | Mikołaja Stephana wielskiego. |

Cerkiew założenia Mikołaja Świętego, przy k|turey w(ielebnym) o(cieciem) Jermola Weryha zostało. W kturey | venerabile w pusce cynowej. Na k|tym ołtarzu tuwaleń 4. Antipedia płotniana. Litonów 3. Antimis j(ego) m(iłosci) | terazniejszego. Kielich cynowy s patyną, z gwiazdą y łyżeczką. Wozduszków małych 2, velum trzeci. | Tuwalen na obrazach trzynascie, czternasta zapaka | na (obrazie) Naswięszego Panny płotna rombokowego. Choragie|wek 3. Świec wielkich 4. D(z)wonów na dzwonicy | 2, do sygnowania 1. Xięgi wszytkie cerkiewne: Ewa|nelia, Ochtay, Psalterz, *Połustaw*¹¹², Apostoł, Minia, | inne xięgi w(ielebnego) o(yca). Gruntu włoka 2, na tychze włokach | plebania w(ielebnego) o(yca): izba biała, piekarnia, sien, gumno, | stajni, obory. Parafia: wioska Pierrydziło, Ozieryczne, Oz|liana, Tokarnia, Lisznica. Dusz 60. | Obrazów namiesnych 6. || [41 pusty] [41 ađe.]

**МИНСКИ САБОР
БЛОНСКАЯ ПРАТАПОЛІЯ**
Царква ў м. Дукора і капліцы ў в. Дрычын і в. Навасёлкі Мінскага пав.

W Dukory, m(i)asteczku wielmożnej j(ej) m(iłosci) pani | Heleny

¹¹² У тэкście pamylkova *Połustaw*.

Zawiszyney, pisarzowa Wiel(kiego) Xię(stwa) Lit(ewskiego). |

Cerkiew nowo wystawiona y d(z)wonnicia kosztem przewie|lebnego oycia Pawła Dmitrowicza, protopopy błon|skiego, założenia S(więtego) Heliasza. W kturey venerabile | na Ołtarzu Wielkim w pusce cynowej pozłocistey srebnej. Tu|walen dwie jedwabiem czerwonym szyte. Chustka takze | iedwabiem szyta. Obrus. Litonow trzy. Antimis samego | j(ego) m(iłosci). Kielichow dwa srebrnych pozłocistych s patynami, | gwiazdami y łyżeczkami. Wozduszkow do obudwuch | kielichow po trzy bławatne. Aperaty: jeden aksa|mityn karmazynowy (z) stuło y naręczakami, drugi | adamaszkowy zołtotorący (z) stuło y naręczakami, tr(z)e|cie buracikowe zolte (z) stuło y naręczakami, alb | dwie tkackie. Na obrazie Naswięszą Panny na|miesnym tabliczek srebrnych dziewięć, koron | pięć, szosta złocista niewielka, krzyz kawalerski po|złocisty, krzyzykow małych srebrnych trzy, agnuskow | kryształowych we srebro oprawnych trzy, z rogu dwa, | roziczki srebrne pozłociste dwie. Zaponka u tego obraza | kitayczana czerwona. Korunki wkoło złote. Tuwalnia | jedwabiem ze złotem szyta. Antependium kitayczana. | Ołtarz przed Salwatorem tuwalen dwie jedwabiem szyte. | Ołtarz pr(z)ed Heliaszem S(więtym) tuwalen dwie, antepedi|um buracikowa. Ołtarz przed S(więtym) Mikołajem tuwal|nia iedna, antepedium buracikowa. Xięgi: Ewane|lia drukowana, aksamitem karmazynowym okryta, | naroznikow cztyry srebrne pozłociste, piąta blacha | nasr(z)otku pozłocista, dokolo karunka srebrna biała, | puklew pięć pozłociste, klawzury pozłociste. Krzy|zow do pocałowania dwa srebrne pozłociste. Kadzil|nica srebrna, druga mosiądzowa. Lichtarzow mo|| /42/ siądzowych par trzy, wiszący takze mosiądzowi, u ktorego esow osm. Choragiewek dwie. | Dzwonow na dzwonicy trzy, do signowania ieden. | X(ięgi:) Trafoloy, Testamet, Treod, Ochta, Jermołoy, Połustaw, Służebnik, Trebnik. | Gruntu do tey cerkwie we wszytkich trzech po|letkach na beczek dwanascie. Plebania: izba | biała s komoro, sien, piekarnia, swiren, | gumno, obory, browar. Parafia: miasteczko | Dukora, wies Korowaiew, Driczyn, Turzec, | Wolna, Klinek, Pudzicek. Dusz 1064¹¹³. |

Ktury zo aparamet w cerkwi Bozey wszytek, tak | srebro, jako y aperaty y xięgi, kosztem j(ego) m(iłosci) xiędza | Pawła Dmitrowicza, protopopy błon|skiego, sprawiony. |

Ten ze wielebny ociec protopopa trzyma cer|kiew we wsi Dreczynie założenia S(więtego) Jana. Do kturey | cerkwi zadney parafiey, ani gruntu, ni aparametu. | Z gotowym xiądz protopopa wiezdfa. |

Trzecia we wsi Nowosiołkach, założenia Zasnie|nia Naswięzey Panny. W kturey zadnego aparametu niemasz. Z gotowym wiezdfa. |

¹¹³ У тэксце памылкова 7064.

Царква i капліца ў м. Шацк Мінскага пав.

W Szacku, majątnosci w(ielmoznego) j(ego) m(iłosci) pana starosty | lucinskiego j(ego) m(iłosci) pana Bychowca. |

Cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja, przy kturey wielebni | oycowie Tarasi Wierbiłowicz y w(ielebny) o(cie) Stephan Vierbiłowicz | zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim w pusze|ce cynowej. Ołtarz opatrznosci y ochędstwa potrzebuie. | Tuwalnia prosta. Chustka iedwabiem czerwonym szyta. *Liton*¹¹⁴. Kielich srebrny s patyno y gwiazdo y łyżeczko. Wozduszkow cztyry, małych dwa, wielkich dwa bławatne. Antependium u zertownika czamlotowa. Ape|rat kitayczany, stuła stametową czerwoną naręczaki zielone | harusowe. Alba prostego płotna. Tuwalen na obrazach || /42 адв./ osm prostych. Xięgi: Ewanelia pisana, druga Uczy|telna drukowana, Służebnik y Trebnik, Prazenie; A|postoł, Jermołoy. Kadzilnica mosiądzowa. Lichtarek | wiszący niewielki, esow cztyry. Choragiewek dwie. | Swiec brackich trzynascie. Dzwonkow na dzwonicy | trzy, czwarty do sygnowania. Gruntu do tey cerkwi | pultrzeci włoki. Plac ieden. Plebania na tych ze wło|kach. Budynki: izba biała, komora, sien, piekarnia, | swiren, gumno, obory. *Parafia*¹¹⁵: miasteczko Szacko, Kobylicze, | Horiniec, Zadoszczenia. Dusz 300. |

Ten ze w(ielebny) o(cie) trzyma cerkiew w tym ze miasteczku | założenia S(więtego) Heliasza. W kturey niema nic. Swoim | aparametem wiezdfa. |

Царква ў в. Хатляны Мінскага пав.

W Chotlanach, majątnosci w(ielmoznego) j(ego) m(iłosci) pana | Bychowca, starosty lucinskiego. |

Cerkiew założenia Narodzenia Naswięzey Panny, | przy kturey wielebny oycie Bazili Daszkiewicz | zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim | w pusze cynowej zostaie ochędznie y przystojnie. | Liton ieden. Antimis samego j(ego) m(iłosci). Tuwalen dwie, | iedna złotem szyta, druga iedwabiem. Antependium | płotniana. Obrus. Kielich srebrny s patyno, gwiazdo y łyżeczką. Wozduszkow dwa małych, trzeci wielki bławatne. Aperatow dwoje, atlasowe c(z)erwone, druzgie buracikowe z stułami I naręczakami. Alb dwie | tkackie. Lichtarzow mosiądzowych cztyry, cynowych | para. Kadzilnica mosiądzowa. Na obrazie namies|nym Naswięzey Panny koron dwie, srebrnych dzie|więć¹¹⁶,

¹¹⁴ Пасля слова *liton* у тэксце невялікая лакуна.

¹¹⁵ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

¹¹⁶ Відавочна, прапушчана слова.

racusek iedna, agnuseczek srebny pozłocisty. | Obrazow namiesnych cztyry. Zapona kitajczana po|| [43] maranczowa. Na obrazach tuwalen prostych sied|mn(a)scie, partuchow trzy, czwarty siatkowy. An|tependium przed Naswięszo Panno sukienna z li|stwo czerwono. Xiegi: Ewanelia drukowana, | Testamet, Ochtay, Słuzebnik y Trebnik. Swiec | brackich dwanascie. Choragiewek dwie. Na | dzwonicy dzwon, do sygnowania ieden. | Fun|dusz u wielebnego o(yca). Gruntu włoki trzy. Plebani|a na tych ze wlokach. Budynki: izba biala s komo|rą, sien, piekarnia, swirnow dwa, gumno, obory. | Parafia: wies Chotlany, Lubiaczy, Towkaczewi|czy, Kowalewiczy, Sierhiewicze, Kobylicze, Ciere|bieli, Kasciuki. Dusz 250. |

Царква ў в. Даўгінава Мінскага пав.

W Dołhiniczach, maietnosci kapituły | Wyleśkiew. | Cerkiew założenia S(więtego) Jerzego, przy kturey w(ielebn) o(cie) | Daniel Trochimowicz zostaie. W kturey venerabile na Ołtarzu Wielkim w pusce cynowej. Ołtarz po|trzebuie poprawy y ochđostwa. Liton ieden. | An|timis samego j(ego) m(iłosci). Kielich cynowy s patyno, gwia|zdo y łyżeczką. Wozduszkow dwa małych buracikowych, | wielki płotniany. Na ołtarzy antependium płotniana. | Tuwalieniek wszytkich siedm. Xiegi: Testamet, Tre|bnik. Choragiewka iedna. Dzwon na dzwonicy, do sy|gnowania niema. Gruntu do tey cerkwi włoka y | zascianek. Plebania: piekarnia, sien, gumno, obo|ra. Parafia: Dołhinicze. Dusz 40. || [43 ađe.]

Царква ў в. Зенькавічы Мінскага пав.

W Ziękowiczach, i(ch) m(iłosci) panien zakonnych S(więtego) Benedykta. |

Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego, przy | kturey w(ielebn) o(cie) Stephan Daszkiewicz zostaie. W ktu|rey venerabile w pusce drewnianey. Liton ieden | y łyżeczko pozłoczany. Wozduszkow małych 2, | trzeci velki. Empułek cynowych 2. Aperat | atlasowy, (z) stuło y naręczakami. Alb 2 tkackich. | Tuwalien 7. Antipedia saiowa, korunki złociste. | Na obrazie Naswięszej Panny tabliczek cynowych | 2. Swiec wielkich 3. Choragiewek 2. Przystaw|ka cynowa. Xiegi: Ewanelia, Ochtay, Trebnik, Po|hustaw. Ynne xiegi w(ielebnego) o(yca). Kad(z)ilnica mosiądzowa¹¹⁷. D(z)won na dzwonicy, do | sygnowania 1. Gruntu włok 2. Na tych ze wlokach plebania w(ielebnego) o(yca): izba biala, sien, piekarnia, | swiren, gumno, obory. Parafia: wies Ziękiewiczy, | Litawiec. Dusz 30. |

¹¹⁷ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

Царква ў в. Блонь Мінскага пав.

W Błoniu, i(ch) m(iłosciow) jezowitow wilienskich. | Cerkiew założenia S(więtej) Troycy, przy kturey w(ielebn) o(cie) Jan | Trochimowicz zostaie. W kturey venerabile w soliance | barzo szpetne. Liton ieden. Tuwalien wszytkich 18. | Kielich cynowy s patyno, z gwiazdo y łyżeczko. Wozdu|s(z)kow małych 2, trzeci velum buracikowy. Aperat | buracikowy (z) stuło y naręczakami. Alba prostego płot|na. Choragiew 1. Lichtarzow mosięznych 4. Kad(z)ilnica | mosiądzowa. D(z)wonow na dzwonicy 2, do sygnowania | niema. Obrazy namiesne stare. Xiegi: Ewanelia, || [44] Słuzebnik, Apostoł, Ochtay, Jermoloy, Psalterz. Ynne | xiegi w(ielebnego) o(yca). Gruntu włoka 1. Plac 1. Na kturym | plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarnia, sien, izba bia(ła), | obory. Parafia: wies Błoń. Dusz 70. |

Царква і капліца ў м. Узда і капліцы ў вв. Уса і Данілавічы Мінскага пав.

W Uzdzie, maietnosci w(ielmozney) j(ey) m(iłosci) pani Apołonii Kry|szpinowny Zawiszyney, starosciney brasławskiey. |

Cerkiew założenia S(więtej) Troycy, przy kturey wielebný o(cie) Mikołai Dolinski zostaie. W kturey venerabile | na Ołtarzu Wielkim w jaszczyczku zescianym zostaie. Ołtarz dwuma przescieradłamy okryty. Liton ieden. | Kielich cynowy s patyno, gwiazdo y łyżeczko. Wozduszkow | trzy, małych dwa, trzeci wielki buracikowe. Antimis samego j(ego) m(iłosci). Aperat buracikowy, stuła y naręczaki czarne sukiene. Alba tkacka. Tuwalieniek na obrazach siedm. | Zaponak siatkowych dwie. Antependium malowana płotniana. Choragiewek dwie. Xiegi: Ewanelia pisana, O|chtay drukowany, Psalterz, Trebnik y Słuzebnik pisa|ne. Funduszu niemasz. Grunta nadanego włok pułtory. Plac, na kturym plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: izba bi|ała, sien, piekarnia, gumno, osiec, obory. Parafia: mia|steczko Uzda, Kuchcice, Niz, Jurkowicze, Kamiaka, Czuryłow, Słobotka, Borki, Zablocie, Switałowa, Prisinek, Hubin, Makowiszczce. Dusz 400. |

Ten ze wielebný ociec trzyma cerkiew we wsi Usie | założenia S(więtego) Jerzego, do kturey zadnego aparametu nie|masz. Z gotowym wiezdzia. |

Ten ze wielebný ociec trzyma cerkiew trzecia za|łożenia Świętego Jana, do kturą takze z gotowym apa|ratem wiezdzia. || [44 ađe.]

Ten ze w(ielebn) o(cie) trzyma cerkiew czwarto we wsi Da|niłowiczach założenia S(więtego) Dmitria. Do kturey zadne|go ani gruntu, ani aperatu niemasz. Z gotowym wiezdzia. |

Царква і капліца ў м. Смілавічы Мінскага пав.

W Smiłowiczach, j(ey) m(iłosci) pani Zawiszyney. | Cerkiew założenia Przemienienia Panskiego, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Ilia Białozorowicz zostaie. W kturey | venerabile w pusce cynowej. Litonow 2. Obrusow | 2. Kielich cynowy s patyno, z gwiazdo y łyżeczką. Drugi kielich srebrny pozłocisty s patyno, | z gwiazdo y łyżeczką. Wozduszkow małych 2, | velium trzeci. Tuwalen 10. Aperat saiowy, (z) stuło y naręczakami. Alba tkackiego płotna. | Sukno do pokrycia czarno. Zapąka w Carskich | Drzwiach płotniana. Lichtarzow mosiądzowych | 2. Kad(z)ilnica mosiądzowa. Na obrazie Naswięszey Panny krzyzykow srebrnych 4, piersciem | srebrnych pięć, koron sreb(r)nych 2. Swiec brac|kich 6. Dzwonow na dzwonicy 2, do sygnowania ieden. Xiegi: Ewanelia, Treod Postna, Mi|nia, Treod Cwi(e)tyna, Trafaloy, Ochtay, Psalterz, | ynne xiegi w(ielebnego) o(yca). Choragiewek 2 czerwonych | musałbasowych. Gruntu 2 pudy. Pliac 1. Na tym | ze placu plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarnia | s komorzą, sien, gumno, obory. Parafia: miasteczko | Smiłowiczy, wies Liado, Wiereliesie, Zurawkowicze, | Staryna. Dusz 100. |

Ten ze w(ielebny) o(ciec) trzyma cerkiew w tym ze cmentarzu | założenia S(więtego) Jerzego. W kturey obraz S(więtego) Jierzego. | Tuwalen 9. Obrusow 2. Swiec czytry. || [45]

Царква ў м. Зборск Мінскага пав.

W Zborsku, j(ego) m(iłosci) pana starosty łaudanskiego | pana Jana Kazymierza Wołowicza. |

Cerkiew założenia Zasnienia Naswięszey | Panny, przy kturey w(ielebny) o(ciec) Wasiliey Wierbiłowicz zostaie. W kturey venerabile w pusce | drewnianey. Liton ieden. Kielich cynowy s patyno, z gwiazdo y łyżeczką. Wozduszkow małych | 2, trzeci wielki kitajczane. Obrusow 2. Tuwalen wszytkich 15. Aperatow dwoie, iedne | kindiakowe, a drugie płotniane czarne | (z) stulami y naręczakami. Antipiedie 2 mie|dzialiane. Zapąka płotniana. | Alby 2 tkackie. Choragiewki 3. Swiec 2 brackich. | Kad(z)ilnica mosiądzowa. Dzwon na dzwonicy, do | sygnowania ieden. Xiegi: Testamet, ynne xiegi | w(ielebnego) o(yca). Grantu włok 2, placow 2. Na kturych ple|bania w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarnia, sien, swiren, gu|mno, obory, osiec. Parafia: miasteczko Zborsk, wies | Chimny, Ciepluchi, Wiazy. Dusz 500. |

Царква ў в. Лапічы і капліца ў в. Мацеевічы Мінскага пав.

We wsi Łapiczech wielmożnego j(ego) m(iłosci) pana | Teodora Horskiego, podkomorzego minskiego. |

Cerkiew założenia Świętego Piotra, przy kturey | w(ielebny) o(ciec) Taras Uhelski zostaie. W kturey venerabile w pusce cynowej. Liton ieden. Kielich cynowy|| [45 adw.] s patyno, z gwiazdo y łyżeczką. Wozduszkow małych | 2, trzeci wielki. Tuwalien wszytkich 10. Aperat | tabinowy (z) stuło y naręczakami. Alba prostego płotna. Swiec wielkich 2. Kadzilnica mosiądzowa. | Dzwonek do sygnowania. Dzwon na dzwonicy był | alie do kościoła wzięto. Grantu włok 2. Plac | yeden. Na tym że placu plebania w(ielebnego) o(yca). Budynki: piekarnia, sien, swiren, gumno, obory. Para|fia: wies Łapiczy y Hrawa. Dusz 60. | Xiegi w(ielebnego) o(yca) wszytkie. |

Ten że w(ielebny) o(ciec) trzyma cerkiew we wsi Macieiewiczech założenia S(więtego) Ilij. Przy kturey cerkwi włoka 1. Do kturey aparametu zadnego niema. |

Царква ў в. Возера Мінскага пав.

Wies cerkiew Ozierzynska. D(nia) 31¹¹⁸ february. |

12. Wielebny ociec Andrey Weryha, pr(aezbiter), trzyma cerkiew założenia Przemienienia Pańskiego Ozierzycką, majątosciami | jasnie oswieconey xięźniczki jey m(iłosci) Ludowiki Radziwiłłowny, koniuszanki W(ielkieg)o X(iestw)a Lit(ewskieg)o. Funduszu niemasz.

Sama | cerkiew drewniana. Wewnątrz obrazami przyozdobiona. | Na Wielkim Ołtarzu venerabile w kielichu mosiężnym, | w tym, co y służbe Bozą odprawuię. Do ktorego kielicha | patyna, gwiazda y łyżeczka mosiężne. Liton ieden. | Wozduszkow małych dwa, trzeci wielki buracikowe. Antimis samego je(g)o m(iłosci). Tuwalienek dwie. || [46] Antependium płotniana. Tuwaleń na obrazach czytry. | Xiegi wszytkie w(ielebneg)o oyca. Ubior kapłański: alba płotna | prostego z humerałem y paskiem, ryzy buracikowe | z stulą y naręczakami. Krzyz y lichtarze drewniane. | Mirnica cynowa. Choragi dwie. Dzwon na dzwonicy | ieden, do sygnowania drugi. Grontu do tey cerkwi włoka | iedna do łaski panskich. Plebania: izba biała z sien|mi y piekarnią, gumno, obory drewniane. Parafia: | wieś Oziero, Hryczyn. Dusz 90. |

Sam kapłan przykładny. Metrykę, mirnice p(rae)sentował. || [46 adw. nusty] [47]

¹¹⁸ Так у дакуменце.

*МИНСКИ САБОР
БАБРУЙСКАЯ ПРАТАПОПІЯ
Цэрквы ў г. Бабруйску*

Protopopia | Bobruyska|

Miasto Bobruysk. D(nia) 5 february. |

1. Przewielebny w Bogu Eustachi Sachow|ski, protopopa bobruyski, trzyma | cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja w Bobruysku. Fundacy królow panow. W dzierzeniu | jey m(iło)sci pani marszałkowej W(ielkiego) X(iestwa) Lit(ewskiego). | Funduszu niemasz.

Sama cerkiew drew|niana. Wewnątrz deysusem y obrazami | nalezycie przyozdobiona. Na Wielkim Ołtarzu venerabile w puszcze cynowej ochędo|znie stoi. Kielich srebrny z patyną, gwiazdą y łyżeczką. Litonow dwa. Pokrowcow | małych dwa, trzeci wielki muchaierowe. | Antimis s(więtey) p(amięci) j(ego) m(iłosci) x(ię)dza Kolędy niepodwizny. | Tuwalen dwadzieścia siedm. Antipendium^m adamaszkowe. Xiegi: Ewangelia drukowa|na w aksamit czerwony y srebro oprawna, | blacha srebrna z iedney strony, klauzury | srebrne, a z drugiej strony blaszki mo|sieżne na rogach y we szrodku, Trafałoy, | Ustaw Cerkiewny, Treod Postna y Cwietna, | Apostoł, Jermołoy, Minia, Osmohłasniczek | pułcwiertkowy. Inne xiegi w(ielebneg)^o o(yca) pro(to)p(o)py. | Ubior kapłański: alba płotna tkackiego | iedna, druga płotna proste(g)^o z humerałem | y paskiem iedwabnym pstryim. Ryz czworo, || [47 aðe.] jedne atłasowe zielone nowe, drugie | blaszkowe, trzecie czarne kitajczane, | czwarte kamelową. Naręczakow troje, | jedne atłasowe ciemno zielone, drugie | adamaszkowe, trzecie muchaierowe proste. | Potrachilow dwa bławatnę. Tuwaleń | na roznich obrazach dwadziescia. Votiwy | na obrazach rożnych, to iest na obrazie | S(więteg)^o Spasa tabliczek srebrnych sześć, na | S(więtym) Mikołaiu tabliczek srebrnych dwie, na | obrazie Nas(więszey) Panny korona srebrna, na | Panu Jezusie korona srebrna y oboczny|kow dwa, maneły srebrne pozłociste, | tabliczek czternascie, krzyzykow mały(ch) | y wielkich srebrnych osm, aniołek sre|brny, krzyz srebrny. Kadzilnic mosię|znych dwie. Ampułka cynowa. Lampa | mosięzna. Lichtarz spiżowy wielki. Inne | lichtarze drewniane. Chorągwii kitajczalnych ciemno zielonych dwie, szarzowych | czerwonych dwie, sztametowych czarnych | dwie. W Carskich Drzwiach zapona sztame|towa ciemno zielona, druga płotniana. Dzwon|now na dzwonniczy trzy, do sygnowania ieden. | Grontu do tey cerkwi włoka iedna, drugą mają | przydać. Zascianki sianożetnie wedla rzeczki | Bobruj kączące się z młyna Dziemidkowskiego. | Plebania na kupionym groncie: izba biała | z komorą, sienmi y piekarnią, swirnow dwa, | stajie

dwie, gumno z osiecią drewnianę, || [48] odryny, obora drewniane. Parafia: | w mieście Bobruysku, wsi Brozlice, Kow|czyce, Zielenkowskie. Wszystkich dusz 535. |

Sam kapłan przykładny y poboznego | zywota. Metrykę, mirnicę p(rae)sentował. |

Tego z dnia y m(ie)s(ia)ca w tym ze mieście Bobruysku. |

2. Wielebny ociec Ihnaciy Carykowicz, pr(aezbiter) trzyma | cerkiew założenia Usnienia Nas(więszey) Panny. | Fundacy krolow panow.

Sama cerkiew|drewniana. Wewnątrz obrazami nalezycie przy|ozdobiona. Na Wielkim Ołtarzu venerabile | w puszcze cynowej ochędo|znie stoi. Kielich | cynowy ze wszytkim. Liton ieden. Pokrowcow | małych dwa bławatnę. Antimis samego | je(g)^o m(iło)sci. Tuwaleń trzydzięci sześć. Ewan|gelia Uczytelna, Treod Cwietna, Minia, Ochtay | cerkiewne. Inne xiegi w(ielebneg)^o oyca. Ubior kapłański: alba tkacka z humerałem y paskiem, | apparat tabinowy zołtotorący z stułą | y naręczakami, drugi biały nędzowy ze w|szytkim. Lichtarzow mosięznych trzy. Kadzil|nica mosięzna. Mirnica cynowa. Pokrowiec | wielki na płotnie szyty. Krzyz srebrny. | Na stoliku tuwaleń dwie. Na roznich obrazach | tuwaleń siedmnaście. Votiwy na obrazie | Nas(więszey) Panny: korona srebrna, tabliczek siedm, | agnuskow czytry, krzyzykow siedm sre|brnych. Antipendium harusowa zielona. | Zapona przy Carskich Drzwiach harusowa czerwona. || [48 aðe.] Chorągwii par trzy. Iedna szarzowa, druga haru|sowa zielona, trzecia harusowa czerwona. | Lichtarz spiżowy posrzod cerkwi wielki wiszący. Swiec brackich pięć. Dzwonow na dzwon|nicy dwa, do sygnowania ieden. Gronta do tey | cerkwi włoka iedna z sianożetiami. Plebania: | piekarnia z komorą (y) sienmi, swirem, obora drew|nianę. Parafia: w mieście Bobruysku domow | dwadziescia sześć, wieś Płoso, Tozyłowicze, | Owsimowicze, Worotyn, Chołmicze, Kaczerycz(e), | Hłobokowicze. Wszystkich dusz 555. |

Sam kapłan przykładny. Metrykę, mirnicę | pra|zentował. |

Tego z dnia w tym ze mieście Bobruysku. |

3. Wielebny ociec Gabryel Pieszko, pr(aezbiter), trzyma | cerkiew założenia S(więteg) Heliasza w Bobruysku, | w królewskim mieście, a w dzierzeniu jey m(iłosci) | pani Połubinskiey, marszał(kowey) W(ielkiego) X(iestwa) Lit(ewskiego). | Funduszu niemasz.

Sama cerkiew drewnia|na, wewnątrz obrazami porządnie przyozdobia|na. Na Wielkim Ołtarzu venerabile w puszcze | cynowej ochędo|znie stoi. Kielich cynowy ze w|szytkim. Liton przystoyny ieden. Pokrow|cow małych dwa, trzeci wielki kitajczany | barszczowy. Antimis s(więtey) p(amięci) j(ego) m(iłosci) x(ię)dza Kolędy. | Antipendium dwie, iedna saiowa czarna, | druga pstra saiowa zielona. Tuwalen na | Wielkim Ołtarzu y na zartowniku

siedmnascie. || [49] Ewangelia w atlas zielony oprawna nadru|kowana, na kturey gwiazd srebrnych cztyry, | narozniki, a poszrodoku tablica srebrna, | s tyłu puklow cztyry srebrnych, Trafaloy | pisany moskiewski, Minia pisana trzy|miesiączna, Treod Cwietna, Ochtay pisałnę cerkiewne. Inne xięgi w(ielebneg)^o oyca. Krzyz | srebrny. Ubior kapłanski: alba tkacka | jedna z humerałem y paskiem. Apparat | adamaszkowy czerwony, stuła y naręczaki buracikowe zielone. Komż dwie. Tuwalen | na roznych obrazach dziesięć. Choragi haru|sowych czerwonych dwie. Zaslonka na Nas(więszey) Pan|nie rąbkowa. Kadzilnica srebrna ze wszytkim. | Lichtarzow mosięzych dwa. Dzwonow na | dzwonnicy dwa, do sygnowania ieden. | Gronta do tey cerkwi włoka jedna, na kto|rey plebania nabudowana: izba biała | z sieńmi y piekarnią, swirnow dwa, obor | dwie, gumno z osiecią, odryny drewniane. | Parafia: w tym ze mieście Bobruysku do | S(więteg)^o Eliasza należąca domow 55, wieś Po|drece¹¹⁹, Stołpiszcza, Olsa, Plosa, Szereiew|szczyczna, Duninszczyczna. Dusz 531. |

Sam kapłan przykładny. Metrykę krztow | y slugow i mirnicę p(rae)sentował. |

Царква ў в. Дваранінавічы Рэчыцкага пав.

Wieś cerkiew Dworzanicowicka. D(nia) 8 february. | 4. Wielebny ociec Theodor Białokoński, pr(aezbiter), trzy|ma cerkiew założenia S(więteg)o Jezzega Dworzanicowicką, || [49 ad&e.] (w) majątnosci ich m(iło)scioj jezuitow wilenskich. | Funduszu niemasz.

Sama cerkiew drewniana, wewnātrz obrazami przyozdobiona. Na Wielkim Ołtarzu | venerabile w puszcze cynowej ochędznie stoi. Kielich | cynowy ze wszytkim. Velum kitajczany makowy. | Wozduszok dwa, ieden aksamitny czarny, drugi adamaszkowy czerwony. Antimis samego je(go) m(iło)sci. Tuwaleń wszytkich dziewięć. Ubior | kapłanski: alba tkacka z humerałem y paskiem | włosowym, ryz dwoje, iedne pułatłasowe cze|sołkowe st(a)re, drugie atłasowe starę, petrachil | harusowy zielony z naręczakami, drugi petra|chil pułatłasowy pstry z naręczakami. Voti|wy na obrazie Nas(więszey) Panny: paciorki burszty|nowę, pianki, korale mosięzne sznurow dwa, | łączuszek mosięzny. Zaponka we Drzwiach | Carskich płotniana. Krzyz y lichtarze drew|nianę. Swiec brackich pięć. Kadzilnica | mosięzna. Mirnica cynowa. Choragi dwie | harusowe czerwone. Apostoł, Ochtay pisałnę cerkiewnę, inne xięgi w(ielebneg)o oyca wszytkie. | Dzwonek na dzwonnicy ieden, do sygnowania drugi. Grontu do tey cerkwi włoka

¹¹⁹ У тэксе памылкова Poderce.

| iedna, na ktorey plebania stoi: piekarnia | z sienmi, swirem, obora iedna drewnianę. | Parafia: wieś Dworzanicowcy, Bortni|kow dwoie, Birczatowniki, Wznoha, | Ileyczycy. W tey parafii wszytkich dusz 150. |

Sam kapłan przykładny. Metrykę, | mirnicę p(rae)sentował. || [50]

Царква ў в. Паўлавічы Рэчыцкага пав.

Wieś cerkiew Pawłowicka tegoz dnia. |

5. Wielebny ociec Jan Zazierski, pr(aezbiter), trzyma cer|kiew założenia S(więteg)o Mikołaja Pawłowicką. | W majątnosci jey m(iło)sci pani marszałkowej | W(ielkieg)o X(iestwa) Litt(ewskieg)o. Funduszu niemasz.

Sama cerkiew | drewniana, wewnātrz obrazami przyozdobiona, | jednak restauracyey potrzebuie. Na Wielkim | Ołtarzu venerabile w puszcze cynowej ochędznie | stoi. Kielich cynowy ze wszytkim. Liton ieden. | Velum saiowe zielone. Pokrowcow dwa saiowe. | Antimis samego je(g)o m(iło)sci. Tuwalen na Ołta|rzu Wielkim trzy. Xięgi wszytkie w(ielebneg)o oyca. | Ubior kapłanski: alba tkacka z humerałem | y paskiem, ryzy saiowe zielone z petrachilem | y naręczakami. Krzyz y lichtarze drewnianę. | Tuwaleń na roznych obrazach płotna prostego | ósm. Komzy dwie w(ielebneg)o oyca. Dzwonek na dzwon|nicy ieden, do sygnowania drugi. Grontu do | tey cerkwi włok dwie we trzech poletkach, na kto|rych plebania stoi: piekarnia z sienmi, obora iedna. | Parafia: wieś Michalew, z ktorey wsi grontu | włoka jedna, Pawłowicze, Wołosowicze, Kowale, Zelebcy, Mikuliczy, wszytkich dusz 150. |

Sam kapłan przykładny. Mirnicę, metrykę pra|sentował. |

Царква ў м. Добасна Рэчыцкага пав.

Miasteczko cerkiew Doboszyńska. D(nia) 9 februar(y). |

6. Wielebny ociec Maxim Judka, pr(aezbiter), trzyma cer|kiew założenia S(więtego) Heliasza Proroka Duboszyn|ską. || [50 ad&e.] fundacyij(ego)m(iłosci) pana Karola Uniechowskiego, stolni|ka minskiego. Funduszu niemasz.

Sama cerkiew | drewniana, wewnātrz obrazami przyozdobiona, re|stauracyey potrzebuie. Na Wielkim Ołtarzu venerabi|le w puszcze cynowej ochędznie stoi. Kielich cynowy | ze wszytkim. Liton ieden. Velum buracikowe czer|wonę dwa płotniane, jedwabiem szytę. Antimis | samego je(g)o m(iło)sci. Tuwaleń cztyry. Xięg zadnych nie|masz. Apparatu niemasz. Alba płotna prostego, | potrachil medelanowy, naręczaki muchaierowe sta|re. Item tuwalen dwie. Na ołtarzu prostego płotna | szmat. Krzyz y lichtarze

drewnianę. Chorągwi dwie | płotna drukowanego, trzecia szarzowa czerwona. | Dzwonek na dzwonnicy mały. Grontu do tey | cerkwi włoka iedna, na ktorey plebania nabudo|wana: piekarnia z sienmi, obora iedna. Parafia: Charłapowiczy, Zyliczy, Nadziejkowiczy, | Filipkowiczy, Parchimowiczy, Lewkowiczy, Lejszczynka, Barciczy. Dusz 130. |

Sam kapłan w przykładnosci aby się poprawił. | Mirnicę, metrykę p(ra)e)sentował. |

Царква ў в. Якімава Слабада Рэчыцкага пав.

Wieś cerkiew Słobodki Jakimowskiey. D(nia) 10 febru(ary). |

7. Wielebny ociec Hrehory Kułakowski, pr(a)ezbiter, | trzyma cerkiew założenia S(więteg)o Mikołaja Jaki|mowską w dzierzeniu kapituły wileńskiey. | Funduszu niemasz.

Sama cerkiew drew|niana. Ze wszem ochędostwa y opatrznosci | potrzebuię. Na Wielkim Ołtarzu venerabile || [50 a пусты] [50 a адв. пусты] / [51] w puszcze drewnianey ochędoznie stoi. Przy|kazalismy serio o puszkę cynową starać się. | Kielich cynowy ze wszytkim. Litonu nie|masz. Antymis u niemasz. Velum buraciko|we zielonę. Tuwaleń dwie. Na rozných obrazach | tuwalen trzynascie. Ubior kapłański: alba | tkacka stara, ryzy buracikowe zielone | z stułą y naręczakami. Xięgi w(ielebneg)o oyca wszyt|kie. Krzyz y lichtarze drewnianę, chorągwi | płotniane drukowane trzy. Dzwonek na | dzwonnicy ieden, do sygnowania drugi. | Grontu do tey cerkwi włok dwie. Plac ieden, | na ktorey plebania nabudowana: piekarnia | z sienmi, swirem, obora. Parafia: wieś Słobod|ka Jakimowska, Ostrowcy, Wasilewicze, | Borowiki. W tych wsiah dusz 80. |

Sam kapłan przykładny. Mirnicę, metrykę p(ra)e)sen|towaḥ. |

Царква ў в. Чыркавічы Рэчыцкага пав.

Wieś cerkiew Czyrkowicka. D(nia) 11 febru(ary). |

8. Wielebny o(ciec) Timofey Stasiewicz, pr(a)ezbiter, trzy|ma cerkiew założenia Narodzenia Nas(więszej) Panny | Czyrkowicka. (W) maietnosci je(y) m(iłosci) pani mar|szalkowej W(ielkiej) X(iestw)a Lit(ewskieg)o. Funduszu niemasz. |

Sama cerkiew drewniana. Wewnątrz obra|zami przyozdobiona. Na Wielkim Ołtarzu | venerabile w puszcze drewnianey, nie miało | nalezytego poszanowania. Ktorą puszkę odebra|łem y na soborze będę pra|sentował. || [51 адв. пусты] [52]

НАВАГРУДСКІ САБОР

НАВАГРУДСКАЯ ПРАТАПОЛІЯ

Царква Уваскрасення Божага ў г. Навагрудку (начатак)

Cerkiew Zmartwychwstania Pań|skiego. D(nia) 20 7bra. |

2. Wielebny w Bogu ociec Jan Kostrowski trzyma | cerkiew iedną parochialną w Nowogrodzu za|łożenia Zmartwychwstania Pańskiego na ulicy | Dwiekszynskiey. Do ktorey fundowanych włok | dwie, placow dwa. Ieden, na ktorym plebania na|budowana, a drugi na Zydowskiet ulicy. Pa|rochia tey cerkwi w mieście Nowogrodzu ulica | Dwiekszynska, Popkowska, Ihumeńska, item | wioski Pucewicze, Droczyłowo, Mukiewicze, Nie|hrymow, Osmołow, Izwa, Milkiewicze, Kamionka. |

Царква ў в. Літоўка Навагрудскага пав.

Druga cerkiew Świętego Piotra, w maietnosci | jasnie wielmożnego j(ego) m(iłosci) x(ię)dzia metropoly Li|tewce będąca, ten że wielebny oyciec Kostrow|ski trzyma. Grontu włoka y poddany ieden. | Parafia do niey: sama wioska Litewka y Kornyszy. W tey obudwu cerkwi parafiey dusz 700. |

Царква Уваскрасення Божага ў г. Навагрудку (працяг)

W cerkwi Zmartwychwstania Pańskiego wszelki | znaleźliśmy porządek y Naswiętszy Sakrament | w puszcze srebrney złocistey z wierzchem na ołtarzu ustawnicze zostaiący. Kielich z patyną, | gwiazdą y lyczeką srebrny. Korony trzy sre|brne, sztućzki z piącią rubinkami. Krzyz srebrny. | Ewangelia pisana, Słuzebnik, Trebnik samego | oyca. Mirnicę cynowa. Kadzilnica mosięzna. | Apparat: ryzy adamaskowę z potrachilem, | poruczem y wozduszkami tey ze materiey, ryzy | blenkitne adamaskowę, trzecie ryzy ada|maszkowe dzikowę, potrachil czarny saiowy | y porucze, ryzy czwarte adamaskowe czarne, || [52 адв.] piąte ryzy buratowę. Antependy trzy bławatnie. | Stycharow z humerałami dwa. Tuwaleń rozných | z chustkami szesć. Litonow dwa. Antymis podwi|zny. Przesciradłe iedne. Komza iedna na umarłych | pokrycie harusa czarnego. Dzwonow pięć na dzwo|nnicy, ołtarzowy ieden. Miseczka cynowa z ampul|kami. Cynowych, mosięznych lichtarzow większych | y mniejszych siedm. Xięgi: Ustaw wielki, Apo|stoł, Psałterz *drukowany*¹²⁰. Deesus ze wszystkie|mi przynaleznosciami.

List na cerkiew Nowogrodz|ką pokazał, a na Litewska niema. Krzstow, szlubow | metrykę sporządzona. Kwitow zadnych nie pokazał, | bo to zeznał, ¹²⁰ У тэксце памылкова *drukowany*.

ze zadnego dochodu nigdy y constitu|cley nie oddawał, względem ze iest w capitule. | Sam w(ie)lebny oyciec przykładny y poboznego zywota. |

Царква ў в. Ваўкаўічы Навагрудскага пав.

Wioska cerkiew Wołkowicka. Dnia 21 7bra. |

3. W Bogu wielebny oyciec Hrehory Niewiero|wicz w majątnosci j(ego) m(iłosci) pana Korsaka, sędziego | ziemskego nowogrodzkiego, teraz w dzierzeniu bę|dącej, w Wołkowicach nazwaney, w woiewodztwie | Nowogrodzkim trzyma cerkiew założenia Usnienia | Naswiętszej Panny Wołkowicką. Fundacya j(ego) m(iłosci) pana | Krzysztopha Kiersnowskiego, podwoiewodzego | nowogrodzkiego. Fundusz w Moskiewszczynię | zginoł. Protestacya o zginienie onego iest w xię|gach nowogrodzkich. Do tey cerkwi grontu | włoka iedna w tey ze wsi Wołkowicach, na ktorey kapłan mieszka. Item trzecie włoki, na ktorey poddany ieden mieszka. Parafia tey cerkwi: || /53/ wies Wołkowicze, wies Rutka, wies | Ruta metropolia z inszemi wioskami do tey ze | majątnosci należącemi, Horowicze, Omniewicze, | Ogorodniki, Sapotniki, Zabłocie, Smolczyce, Tu|pały, Jeruha, Sienieżycze. W ktorey parafiey | wszystkich dusz 800. |

Sama cerkiew drewniana. W ktorey ołtarz | porządnie ubrany. Naswiętszy Sakrament w puszcze | cynowej ochędożnie zawsze zostaię. Na ołtarzu y lampa | przed Naswiętym Sakramentem żesciana zawsze | gorę. J(ego) m(iłosc) pan sędzia łoy ze dworu daię, niemasz zad|ney na to fundacyey. Porządek cerkiewny ten iest. | Kielich srebrny z patyną, gwiazdą lyczeką. Ewan|gelia ustawem pisana, we srebro oprawna, czyty (tabliczki) | po rogach Ewangeli tey y po szrodku piata tabliczka «Roz|pięcie Pańskie», na drugiej stronie pięć puklow sre|brnych. Kadzilnica srebrna o czterech łaunczakach. | Na obrazie Naswiętszej Panny korona srebrna wiel|ka iedna, a druga mniejsza, tablicy dwie większe, | a dwie mniejsze srebrne, gwiazd srebrnych dwana|scie y pułmiesiąca srebrne, pierscień szczyrozłoty | ieden, a drugi złocisty srebrny srebrny, szczyrosrebrnych | pięć. Ryzy szkarłatnego tabinu z potrachilem y | poruczem takim że. Drugie ryzy adamaskowe białe, potrachil z poruczem buracikową. Antipendia | dwie. Herbowę dwie. Tuwalnie dwie z lisztwami szero|kiemi z iedwabiem czerwonym. Item tuwalni duże | takze z iedwabiem. Alb dwie z humerałami. Słu|żebnik drukowany stary. Antymis podwizny | s(więtej) pa(mięci) x(ię)dza Kolędy. Liton ieden tkackiego płotna. | Dzwon na dzwonnicy ieden. Chorągwı dwie. Ochtat | pisany stary. Wozduch wielki adamaskowy czerwony. || /53 ad&./ Treod Cwietna drukowana. Lichtarzow drew|nianych czyty, zescianych czyty, a zelaznych dwa | dla wielkich

swiec. Deysus ze wszytkim porządnym. | Mirlina porządną. Trebnik pisany. Połustawiec dru|kowany samego oyca. Dzwonek mały ołtarzowy. | Metryka krzstow y szlubow. Constitucya porządną. |

Sam kapłan przykładny we wszytkim, tylko ma się | doskonały Nasw(iętszych) Sakramentow przyuczyć, których | na ten czas fundamentalnie nie resolwował. |

Царква ў в. Акаловічы Навагрудскага пав.

Wioska cerkiew Okolnicka. Dnia 22 7bra. |

4. Wielebny w Bogu oyciec Michał Zubowicz, pra|z(biter) okołow|icki, trzyma cerkiew Okolowicką założenia Pokrowy | Naswiętszej Panny. Fundacyey j(ego) m(iłosci) pana Jana Okołowa, | komornika nowogrodzkiego.

Cerkiew drewniana. Za|dnego w sobie nie ma porządku. Puszki y Nasw(iętszego) Sakramentu na ołtarzu niema, a wybornie by mógł mieć. | Obrazow na płotnie tylko cztery, w ołtarzu drew|niany ieden, y to starodawny. Kielich z patyną y | gwiazdą srebrny, a łyżeczka cynowa na obrazie | Nasw(iętszej) Panny tabliczek niewielkich srebrnych dwie, | a korona trzecia srebrna. Ryzy nędzowe czerwone | iedne. Alba stara. Humerał stary. Velum wiszniowy | adamaskowy. Wozduchów małych dwa kitayko|wych, muchaierowy, wiszniowy ieden. Antymis | podwizny j(ego) m(iłosci) x(ię)dza S(i)elawy. Krzyz drewniany | malowany. Ewangelia pożyczczona, Słuzebnik wł|sny oyca Zubowicza, Trebnik y Połustawiec te|go ż oyca. Innych xiąg niemasz. Dzwonek ołtarzowy mały. Lichtarzow niemasz, bo lubo są, ale | nie godne bydz na ołtarzu. Tuwalnia iedwabiem | czerwonym sztyta iedna, a dwie oycowskich. Ple|bania barzo opadła y nieogrodzona przez niedozor || /54/ oyca Zubowicza. Do ktorey cerkwi | grontu oromego w roznych szachownicach | y ogrodach włok trzy, a morgow szesc na roznych miejscach. Na tych ze grontach poddanych | osiadłych dwa. Dobra są ziemskie, osobliwie trze|cinie dwie grunta w Podhorszczynie zastawne(g)o | w pułtoru set złotych do tey ze należy cerkwi. | Item pięćset złotych, summy legowaney na tez | cerkiew od tego z fundatora. Ktora summa zosta|je u j(ego) m(iłosci) pana Jana Korsaka, sędziego ziemskego | nowogrodzkiego, od ktorey quoty corok 40 złotych dochodzi. Parafia tey cerkwi: Okołowicze y | Małosielska, szlachta y poddani pana Frąckiewicza, | y wieś Sieliszczę przydaiemy. Wszystkich dusz 100. |

Sam kapłan trzeba aby był z tego mieysca przesa|dzony, bo nie tylko że cerkiew y plebanią opuścił, | ale y sam nie iest przykładny. Na tey ze wizicie | w(ie)lebny oyciec Zubowicz uskarzał się na sąsiad swoich, | ze

ma wielką od nich krzywdę. To iest od pani | Matyaszowej Okołowej y od synow oney, takoz | od pana Adama Sieńczyły, jenerała w(oie)w(o)dztwa | Nowogrodzkiego. Listy, quity, constitucyą, me|trykę pokazał. |

Царква і капліца ў в. Нягневічы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Niehniewicka. Dnia 23 7bra. |

5. Wielebny oyciec Jakub Rusakowski trzyma | cerkiew założenia S(więtego) Mikołaja Niehniewicka. | Fundacyey jasnie oswieconych xiążat ich m(iłosciow)| Radziwiłłow. Na ktorą iest y fundusz u oyca | niehniewickiego x(ię)cia Albrychta Stanisława | Radziwiła.

Cerkiew drewniana, w ktorey na | ołtarzu Nas(więtszy) Sakrament w *puszce*¹²¹ kontryfałowej || /54 ad&./ w wielkiej zostaje opatrznosci. Cym|boryum nowo przez tegoz oyca urobione. Ołtarze | pięknie y ochędoznie ubranę. Kielich srebrny z pałtyną, gwiazdą y lyżeczką. Krzyz srebrny spory. | Tabliczek siedm na obrazie S(więtego) Mikołaja, obrączka | wieniowa złocista y korona srebrna. Kadzilnica | mosięzna nowa. Ewangelia pisana w tabinie opra|wna in folio, narożniki mosięzne, druga in 4to pisa|na, Apostoł, Trebnik y Słuzebnik pisanę same(g)o oyca, Ochtay drukowany. Miseczka z dwiema | ampułkami cynowemi. Lichtarzow malowanych | drewnianych dziewięć. Antymissow dwa, niepo|dwizny y podwizny. Ubior kapłanski: ryzy | atlasowe fiałkowe z potrachilem, poruczem z | korunkami złotemi. Antypendium takiez y z ta|kiemi z korunkami. Drugie ceglaste ferendynowe | z okładką czerwoną, z potrachilę y poruczem. | Trzecie czerwoną pułaksamitne, do nich porucze | swistowe czerwone. | *Ite(m) przybyły | ryzy kitay|kowe kacza|rowe ze wszystkim y alba | tkacka*¹²². | Alb dwie z humerałami tkac|kich, pasek ieden. Wozduszek mały złotogłowy. | Wozduch wielki buracikowy, a małych zaś cegląstych dwa. Zaponki pulkitaykową przy obrazie | S(więtego) Mikołaja dwie, liszta płotniana, jedwabiem | czerwonym sztyta. Tuwaleń osm tkackich, a dzie|wiąta rąbkowa roznym jedwabiem y bielą sztyta. | Antypendie dwie ceglaste buratowę. Litonow | dwa rąbkowych, a dwa tkackich z korunkami. | Chorągwí trzy sztametowych. Obraz moskiewski | Zmartwychwstania Pańskiego we srebro opraw|ne, na którym sztuczek czternascie złociste srebrne. || /55/ Przybyły obraz Świętego Mikołaja za terazniej|szego oyca. Dzwon duzy na dzwonnicy y dzwo|nek mały ołtarzowy. Łancuch wielki zelazny | przy drzwiach cerkiewnych. Grontu tey cerkwi wło|ka ieden. Zascianek ieden, przy którym y siano|zec w obrębie. Drugi

¹²¹ У тэксце памылкова *puszce*.

¹²² Даписана на палях іншым атрамантам.

zascianek około gruntu | dwornego wedle goscinka do Korelicz ydącego, | w którym morgow czytry. Item sianozęci pod | Ławryszowem morgow trzy. Plebania osobliwie | na koncu wsi Nowey nabudowana: izba biała | z komorą, piekarnia, swiren y gumno iedne | drewnianę, odryny chrosciane.

Sam kapłan | umiejętny y przykładny. Metrykę, constitu|cją soborna, kwity od possesey swey pra|sen|tował. Tak tez mirnicę y Połustawiec pokazał. |

Przytym w dispositiey swey ma kapliczkę | założenia S(więtego) Jerzego we wsi Niehniewiczach | będącą, do ktorey teraz tylko mieysce poswięcone, | na którym stoi. A przed tym była włoka y poddanych | czytry, ktore przez collatorow zebranę. Parafia cer|kwie Niehniewickiey: dwie wsie Niehniewicze, wies Bora|cin, wies Nowa, wies Miłuszow, wies Choroscica, Łyczy|ce X(iąż)ne, wies Owadzieiewicze, Hniesicze. W ktorey pa|rafiey dusz 1300. |

Царква ў в. Суляцічы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Sulatycka. D(nia) 24 7bra. |

Wielebny w Bogu oyciec Alexander Kostrowski, pra|zbiter sulatycki trzymacerkiew założenia Świętey|Wielkiej Męczenniczki Barbary. Fundacyey wielmoznego|| /55 ad&./ j(ego) m(iłosci) pana Stephana Frąckiewicza Radzymińskiego, starosty słonimskiego, chorążego nowogrodzkiego. | Fundusz iest, ale nieprzynany. Do ktorey grontu oro|mego wlok dwie.

Cerkiew drewniana, częścią zaczęta | restaurować przez w(ielebneg)o oyca sulatyckiego. W ktorey | tak Wielki Ołtarz, iako y namiestne obrazy porządnie | ubrane z ołtarzami y roznemi votywami przyozdobione | według nizey wyrazonych skarbow. Na Wielkim Ołta|rzu w puszcze srebrney z nakrywką Nasw(iętszy) Sakrament | rzymski, w agnusku zaś sporym złocistym Nasw(iętszy) | Sakrament według gra|ckiego obrządku. Antymissow | dwa, podwizny y niepodwizny. Litonow trzy. Krzyż | srebrny, mieyscamy złocisty. Pacyfikal srebrny biały | w promień robiący z reliquią S(więtey) Barbary, w których | wagi grzywień trzy. Ewangelię dwie pisanych. Na | jedney czytry tabliczki, a na drugiej iedna. Słuzebnikow dwa, Trebnik ieden drukowany. Mirnica cynowa. | Kadzilnica srebrna iedna, waży grzywień trzy y lotow | dwa. Kadzilnica druga mosięzna. Lichtarzow mosięznych | dwa, cynowych trzy. Kielichow dwa srebrnych złociſtých z patynami, gwiazdami y lyżeczkami srebrno złociſtymi, wazą grzywień pięć y lotow czternascie. | Kielich cynowy ieden. Dzwonkow ołtarzowych trzy. | Tuwaleń ołtarzowych rąbkowych y tkackich złotem^m, | srebrem y roznym jedwabiem sztychowych wsztyklich | dwadziescia. Lisztw także złotem, srebrem y rozny^m | jedwabiem sztychowych sześć, a chustka iedna.

Srebra | wedlug regestru oyca protopopy y naszey wizity: | w koronach wielkich y małych, tabliczkach waży | grzywien trzydzieści iedna y łotow dziesięć. | Ampułek dwie srebrnych, wagą pułiedenasta | łota. Obrączek od wiencow trzy, dwie złociste, trzecia | biała. Agnuskow kryształowych w srebro oprawnych trzynascie || [56] y korale. Agnuskow kryształowych w rog oprawnych dziesięć. Item dwa w srebro złocisto oprawnych. Manela w złoto oprawna iedna koralowa. | Kwiatek robiony, na którym pereł siedmascie. | Guzik szczyrozłoty z diamentem jeden. Pereł | sznurow większych y mniejszych iedenascie. | Pereł przenizanych z czarnemi koralkami sznūrow dwanascie. Pierscieni szczyrozłotych | dziesięć. Sztuczek szczyrozłotych pięć. Wazą | czerwonych czternascie. Obrączka złota iedna. | Zauszniczki szockie mosiężne. Ubior kaplański: | ryzy tabinku ceglastego wodniste, drugie ryzy | sztametową wiszniowę, trzecie saiowę. Patra|chilow bławatnych z poruczami dwoje. Wozdu|chow wielkich dwa, a małych cztery rozney | jedwabney materiey. Miseczka weglasta mojsiązna. Item paciorek bursztynowych dwoje, | trzecie kryształowe, a inne wszytkie pospolite proste. Koralki czerwone drobne z perel|kami na obrazie Świętej Barbary. Alb dwie | z humerałami tkackich z korunkami. Xięgi: | Trafaloy wielki, Treod Cwietna, Testament, | Psalterz, Ochtaik, Jermołoy drukowany, Treod | Postna pisana. Chorągwii dwie porządkowych. | Dzwon ieden większy, drugi mały na dzwonnicę | za staraniem samego w(ielebnego) o(yca) przysposobione. | Deysus od roznich dobrodziejow nadanemi obra|zami przyozdobiony. Plebania iako sama w | sobie iest z izbą białą komorą sienmi, piekarnią, swirnem, gumnami przez w(ielebnego) oyca Ko|strowskiego nabudowana. Parafia tey cerkwi: || [56 ad.]/ wsi Sulatyce, Niesutycze, Kurewi|cze, Basin, Niedaszewicze, Sieliszcze pana choraze(g)o, | Worobiewicze, Małe Siolo tegoz pana chorążego, Bral|niki, Horodeczna iedna, Moczeza do pokazania sta|rych metryk, Klukowicze, Bardziacy. Wszytkich | dusz w tey parafiey 900. |

Metryke krzstow, szlubow y constitucyą | synodową, listy, quity wszytkie pra|sento|wał. Sam kapłan poboznego y przykład|nego zywota. Tylko trzeba aby do wystawie|nia przestronnicy swej cerkwi starania pilne|go przyłożył. |

Царква ў м. Уселиоб Навагрудскага пав. і капліца ў в. Морына

Ашмянскага пав.

Miasteczko Wsielub. Cerkiew Wsielubska. | Dnia 14 oktobra. |

7. Wielebny w Bogu oyciec Leonci Oczapowski, | pra|zbiter, trzyma cerkiew założenia S(więteg)o Jana | Wsielubską. Fundacyey jasnie oswieconego | x(ię)cia j(ego) m(iłosci) Radziwiła Janusza, hetmana w(ielkieg)o W(ielkieg)o | X(ięstw)a Litt(ewskieg)o. Fundusu na to niemasz y

nie było, kro|mia iednego listu xięciego na podanie cerkwi | y plebaniey.

Cerkiew drewniana, wielkiej po|prawy potrzebuie. W ktorey mało co obrazow | na mieyscu deisusa. Drzwi Carskie rznięte. | Ołtarze według moznosci porządnie | przybrane. | Na Wielkim Ołtarzu Naswiętszy Sakramenn | w puszcze drewnianey malowaney w opatrznosci | stoi. Antymis podwizny j(ego) m(iłosci) Wsielubskiey | y Morynskiey cerkwi służący. Ewangelia | pisana we srebro y aksamit oprawna, Słu|zebnik drukowany. Krzyz drewniany. Liton tkacki || [57] ieden. Kielich cynowy z patyną, gwiazdą y tyzeczką. | Item kielich | przybyło srebrny | z patyno, gwiazdą | y tyzeczką¹²³. | Kadzilnica mosięż|na staroswiecka. Mirnica cynowa. Trebnik | drukowany mały. Dzwonek ołtarzowy mały. Ryzy kitaykowe z potrachilem, porucze|m | y paskiem. Alb dwie tkackich bez hume|rała. Kazalismy aby się starał o n(iego). Tuwaleń | wszytkich sześć. Lichtarzow drewnianych | malowanych sześć. Chorągwii trzy. Dzwon | na dzwonniczy szredni ieden. Insze xięgi do na|bożeństwa należące: Trafaloy, Treod Postna, | Połustaw pisana, Testament, Psal|terz drukowane, Jermałoy notowany. Gron|tu do tey cerkwi włok pultrzeci, po wielkiej | części lasami zarosły. Niedawno przydany | oddany ieden. Na co wszytko funduszu niemasz. | Plebania: izba z komorą sienmi, piekarnią, | druga izdebka czarna, swirebn ieden, gu|mienko drewnianę jedne, a insze gumna y chle|wy chrosciane. Kosztem y staraniem w(ielebneg)o o(yca) Oczo|powskiego nabudowana. Do tego placow dwa, ieden | w miasteczku samym, a na drugim plebania stoi. | Parafia tey cerkwi: miasteczko Wsielub, wsi Kry|wonohowo, Mokrzec, Naliboki, Kremuszowszczy|zna, Dziatomla, Bicewicze, Troscianka, Słoczwa, | Kaludycze, Krzywicze, Osoki, Berdowka, Zamoydz, | Hubicze, Moscisze. Wszytkich dusz 1000. |

Przytym trzyma cerkiew fundowana Narodze|na | Nasw(ięszey) Panny Morynską. Na którą są listy x(ią)żat ich m(iłosci). | Do niej włok 2 gruntu z sianożciiami. A parafia | do niej wieś Moryn. Dusz wszytkich 30. |

Sam kapłan przykładny y poboznego zywota. | Constitucyey nie pokazał. || [57 ad.]

Царква ў в. Шчорсы і капліца ў в. Кальчицы Навагрудскага пав.

Wioska cerkiew Szczorsowska. D(nia) 25 7 bra. |

8. Przewielebny w Bogu oyciec Tymoteusz Hołubo|wicz, szczorsowski pra|zbiter, protopopa cyrynski, | trzyma cerkiew założenia S(więtego) W(ielkieg)o Męczenika Dymitrlza. Od ich m(iłosciow) p(anow) Chreptowiczow zdawną fundowaną. | Do ktorey cerkwi trzyma kaplicę

¹²³ Даписана на палях іншым атрамантам.

заłożenia Nierukotworennego Obraza przy dworze majątku Kołczyc. Miejsce poświęcone do tej cerkwi Szczorsowskiej. Fundusz spolny | z funduszem cerkwi Sienińskiej. W ktorej cerkwi porządek | taki:

Naprzod sama cerkiew drewniana, gontami z wierzchu pobita, miejscami wielkiej poprawy potrzebuje. W | samej cerkwi ochęstwo niepodlega się według możności | y obrazami pięknymi y Canonem S(więtym) nieprzeciwne przyozdobione. Na Wielkim Ołtarzu cymborium piękne, obrazami przyozdobione, w którym Przenas(większy) Sakrament | w puszcze srebrnej stoi. Na Ołtarzu Wielkim tuwaleń | według constitucyey s potrzebę zostaje, na którym kielich srebrny biały z patyną, gwiazdą y lyczeką. Krzyz srebrny złocisty, weysrzodku drzewo, na którym perełek | trzy y kamuszków dwa barwy czerwonej. Ewangeliia oprawna w czarny aksamit, ustawem pisana, | na ktorej blacha srebrna złocista, y «Umęczenie Pańskie» srebrne złociste odlewane, po rogach czterech | ewangelistów srebrnych złocistych, na blachach odlewane, serafinów cztery złociste, zaszczepki dwie | z wierzchołkami, w tyle pukłów cztery srebrne złociste. Ubior kapłański: ryzy czarnego tabinu z okładką atlasu karmazynowego, do których patrachil | y porucze tey ze materiemi, drugie ryzy adamaskowe wiszniowe z lisztwą karmazynową, do których | patrachil, porucze tey ze materiemi, ryzy białe atlasowe, okładka karmazynowa atlaska, krzyz na nich | od czarnych ryz odięty haftowany perłowy, do których patrachil y porucze tey ze materiemi, ryzy czarne || [58] aksamitne samego w(ielebneg)o oyca Hołubowicza, alba jedna | z humerałem. Wozduch wielki do kielicha adamaskowy | wiszniowy. Wozduch drugi wielki atlasu żółtawego(g)o | po rogach haftowany. Wozduch czarny na jedwabnicy | czarnej wyszywany, podszyty kitayką. Wozduszki mniejsze, na jedwabnicy ieden wyszywany adamaskiem | wiszniowym podszyty. Wozduszek na atlasku karmazynowym haftowany. Wozduszek czarny kitajkowy. | Antependium około ołtarza malowane. Antependium | dwie na atlasku herbowe czarne. Obrus na ołtarzu. Tuwalnia wielka czerwonym jedwabiem sztytu. Liszty, | chustki y tuwaleńki wszystkie są wcale od oyca proto|popa podane. Xięgi drukowane y pisane wszystkie | według rejestru zostają. Antimis na ołtarzu niepodwizny, drugi podwizny. Kadzilnica możlienna. Lichtarzy możliennę y drewnianę malowaną. | Dzwonek ołtarzowy. Mirnica cynowa. Dzwonów | na dzwonnicę trzy. To wszystko przy cerkwi iest. | Dom kapłański po Moskwie iako sam w sobie iest przez | oyca Hołubowicza z gumnami, oborami nabudowany. | Do ktorej plebaniey grunta należące w różnych szachownicach. Naprzod Gura, na ktorej wysiewa się korcow | miary nowogrodzkiej czterdziest(e), drugie pole, Wielkie | nazwanę, na korcy dwanascie, trzecie pole Ułasowszczyzna na korcy siedm, czwarte pole Hliniszczę | na korcy dziesięć, piąte pole,

nazywające się Kali|noniki, pod Kolczycami na beczek dziesięć. Sianożęci | do tej cerkwi należące podług dawnych rejestrow, na|przod za Niemnem na Dobroczy pułosma morgi, na | Korotkiej morgow dwa, na Pniszczy morgow pułczwartay, na Dołhey morgow pułtora, na Szałowicy | pułmorga, także za Niemnem na Swidnierz morg, | sianożęć || [58 aðe.] osobliwa na Swidowie morg, sianożęć osobliwa nazwana Borek morgow pułczwarta. Parafia do tej cerkwi Szczorsowskiej zdawna należała: naprzod Szczorsy, Owstuchow, Bołodco, Kołmorowicze, Pohorze, Kolczyce. W ktorej parafie dusz 323. | Listy stanowlenny y inwestitury na iego godność | widzieliśmy. Także y quity od synodu pierwszego | je(g)o pasterskiej m(iło)sci roku 1674 az do roku 1680 | według osobliwego rejestru p(rae)sentował. Uskardała się | przy tym ze pod cerkwią sadzawka na cmentarzu przez | panow collatorow wykopana y nienależnie tey zasywająca ich m(iło)scy na cerkiewnym cmentarzu szczorsowskim. | Poddanych do tej cerkwi nie więcej tylko cztery, a piąty dzwonnik, którzy po try dni w tydzień pieszczyny | robią. |

*Царква ў м. Карэлічы і капліцы ў в. Паланая і Палужжка
Навагрудскага пав.*

Miasteczko cerkiew Korelicka. D(nia) 27 7bra. |

9. Wielebny w Bogu oycie Alex(an)der Pławski, pražbiter korelicki, trzyma cerkiew założenia Narodzenia | Naswie(t)szej Panny Korelicką.

Sama cerkiew drewniana, iuz stara, nowo pobita. Cmentarz wszystek ogrodzony. | Fundowana od jasne oswieconych x(ią)zatt ich m(iło)sciu | panow Radziwiłłow. W ktorej wszelki naleźliśmy po|rządki. A osobliwie Przenas(większy) Sakrament w puszcze cy|nowej z nakrywką w wielkim poszanowaniu zostaje. | Ołtarz wszystek tuwalmi, chustkami należycie przy|brany, na którym kielich srebrny biały z patyną, gwiazdą y lyczeką. Krzyz spory srebrny rysowany. | Ewangelia we srebro oprawna. Antymissów dwa pod|wiznych. Obraz Naswiętszej Panny cudowny, od do|brodzieju roznemi wotywami nadany, na którym | naprzod korona jedna spora srebrna, druga mniejsza. || [59] Na Panu Jezusie pułmiesięcy dwa y gwiazdeczki | dwie, rożyczka złota z rubinkiem, tablic srebrnych | wielkich y mniejszych wszystkich czterdziestie pięć. | *Przybyło 2 ta|bliczki. | Połmiesięcy 3 przy|były.* | *Piersiętow 3 | przybyły. | Nos przybył y k(rzy)|zyk¹²⁴.* | Z obrazkiem zyrowickim krzyzykow srebrnych 4, | agnuskow we srebro oprawnych dwa, obrączek srebrny złocisty 6, srebrnych zaś dwie, pierscionków | srebrnych 16, decymka srebrna z bursztynem, sznurów 3 z perlami y koralami

¹²⁴ Даписана на палях іншым атрамантам.

przenizanę, sznurek pe|rel małych ieden, manelki bursztynowę y sznurek | bursztynowy, panaheyka moskiewska we srebro zło|cisto oprawna. Lampa niewielka srebrna z łancusz|kami przed Naswiętszą Panną. Tuwaleń roznich jed|wabiem y chustek rąbkowych tkackich szytych | 15. Do tegoz obrazu zaponka kitayki niebieskiej, | na wierzchu dwa szmaty fryzli iedwabney karmazy|nowey sporey. Druga zaponka pomaranczowa spora | dawnia. Trzecia zaponka na obrazie S(więteg)º Piotra kitayki białej. | *Jedwabnicy na zaponku przybyły(o)*¹²⁵. Apparata tey cerkwie: ryzy lamową | zielonę nie bogatę z okładką białą, potrachilem y | poruczem. Ryzy adamaszkowe wzorzyste wijsniowę, okładka aksamitu ryzego z potrachilem | tylko. Trzecie ryzy adamaszkowe na polu czarnym | kwiaty zielone z potrachilem czerwonym iuz stare. | Czwarte buracikowe z potrachilem y poruczem. | Piąte załobne harusowe z potrachilem y poruczem. | *Chorągwie dwie | przybyły atla|sowe*¹²⁶. | Alb dwie. Litonow 3. Sukno czarne pogrzebowe. | Chorągwie 6. Wozduchów wielkich y małych 9. | Xięgi ołtarzowe: Słuzebnik, Trebnik, Testament | Ruski, Testament Polski, Treod Postna y Cwiejtña, Ochtay. Te są xięgi za staraniem nieboszczyka || /59 ad. J xiędza Pławskiego przysposobione. | W cerkwi obrazów dosć y kanonom S(więtych) *Oycow*¹²⁷ nie są | przeciwne. Dzwonow 4. Ołtarzowych 2. Ampułki | cynowe z miseczką. Kadzilnica mosięzna. Mirnica | cynowa. Metryka krzstow y szlubow porządną. | Constitucja soborna porządną y list na tą cerkiew | pra|sentowały. Gronta do tey cerkwie należące: plac, | na kturey plebania nabudowana, włoka oroma iedna | w (i)ednie(y) ręce. Item ma podlesni przydanego grontu | morgow trzy z naddatkiem sianozeczi morgow dwa | do włoki przydaney sianozeczi, ktorą odlogiem dla | lasu lezy, ma morgow dwa. Tenze w(iełbny) o(yciec) z diłspociecy swoiej trzy kaplicy.

Iedna w Połonnej | tego z x(ięcia) j(ego) m(iłosci) fundacyey ktorą łączona.

Druga | kaplica w Połuzu od ich m(iłosci) o(ycow) jezuitow postawiona. Grontu zadnego niemasz.

Kaplica j(ego) m(iłosci) | pana Januchnowicza. W tey rozni odprawują, bo fun|duszu zadnego niemasz.

Parafia cerkwi Korelickiej: | miasteczko Korelicze, wsi Zapole, Połonna, Fiedo|row, Przecieniewicze, Połuze, Rutkiewicze, Rowo|sze. Wszystkich dusz 777. |

Sam kapłan wdowiec przykładnego y pobozne(g)º | pozycia. Na te

¹²⁵ Дапісана на палях іншым атрамантам.

¹²⁶ Дапісана на палях іншым атрамантам.

¹²⁷ У тэксце памылкова *Oycom*.

kaplicę zadnego pisma pasterskie(g)º | niema krom cerkwi Korelickiej. Kwity wszyt|kie pra|sentowały y skarg zadnych na niego | nie było. Plebania nabudowana: izba biała | porządną y swietelka bokowa, sień y piekar|nia, swirnow dwa, gumno drewniane, o|dryn dwie chrościanych. || /60]

Царкva ў в. Беразавец і капліца ў в. Крынкі Навагрудскага пав.

Wioska cerkiew Berezowiecka. D(nia) 28 7bra. |

10. Wielebny w Bogu oycieci Jan Wołosowicz, pra|zbiter berezowecki, trzyma cerkiew założenia | Przenasvietszey Troycy y Świętey Męczennicy | Paraskowiey Berezowecką fundacyi ich m(iłosciow) | panow Kmitow, a teraz jaśnie oswieconego x(ięcia) | j(ego) m(iłosci) Michała Radziwiła, podkanclerzego W(ielkieg)º X(iestwa) L(itewskieg)º. |

Sama cerkiew drewniana nowo za staraniem oyca | Wołosowicza pobita, przy kturey babiniec. Cmen|tarz nieogrodzony. Na cmentarzu dzwonnicza, na | ktorey dzwonow niewielkich trzy. W samej cerkwi ozdoba obrazu y ołtarza nalezyta z deysusem na | ołtarzu porządnie przybrany. Przenasvietszy Sałkrament w cymboriu w puszcze srebrnej we szrod|ku złocistey z wierzchem y krzyzykiem srebrnym. | Antymis podwizny teraznieszegó pasterza. Ewan|gelia ustawem pisana w czarney oprawie, na kto|rey tablica srebrna rysowana. Kielich srebrny | z patyną, gwiazdą y łyżeczką mieyscami złoci się. | Krzyz drewniany. Słuzebnik na ołtarzu. Ołtarz | w tuwalnie przybrany. Kadzilnica mosięzna. Na | obrazie Naswiętszej Panny namiesnym votiwy: | korona srebrna iedna większa, a druga na Panie | Jezusie mniejsza, pułmiesiącow dwa mniejszych, | a trzeci większy srebrne, sceptru|m srebrne, tabli|czek małych y większych 7, zauszniczki dwie | diamentowę česke, szostakow 12, agnusek | kryształowy, zaponka kitayki pomarańczowej. | Ubior kapłański: stycharow tkackich 2, ryz | pułatłasowę blękitne pstre z potrachilem, poru|czem tey ze materyey, drugie ryzy nowe nadanę || /60 ad. J atłasu czarnego z okładką złotogłówową białą. Ryzy trzecie buratowe stare, po|trachil stary z poruczem zielonym, pas kapłański, wozduch stary czerwony, wozduch wijsnio|wy w kwiaty atłasowe, wozduch na atłasie ro|solkowym w kwiaty szyte, pokrowcy dwa atla|skowe biale. Tuwaleń na wszytkich ołtarzach, | także chustek rąbkowych jedenascie. | *Item tuwalen | przybyły 3*¹²⁸. | Chorągwie | dwie zielonych, a iedna czerwona. Lichtarzow | mosięznych trzy. Ampułka cynowa iedna. | Dzwonek ołtarzowy mały. | *Item przybyły dzwonek I*¹²⁹. | Xięgi cerkiewne: O|chtaykow dwa starych, Minia Obszcza drukowana,

¹²⁸ Дапісана на палях іншым атрамантам.

¹²⁹ Дапісана на палях іншым атрамантам.

| Apostoł drukowany, Trebnik samego oyca, | Trafaloy pisany tegoz oyca. Dom kapłanski: | izba biała z komorą, sień y piekarnia, swiren | ieden, gumno iedne drewniane, takze chlewy y odryny za staraniem w(ielebnego) oyca wystawione. Gronta tey cerkwie włok oromych | z sianozeciami dwie, trzecia na poddanych, | na ktorey wloce dwoch poddanych siedzi | własnych wieczystych w(ielebneg)o oyca Wołosowicza | y pani małzonki iego w pasagu wzięte, na | kturych i prawo swoie pra^esentowały.

Pre datt osobliwie trzyma ten ze w(ielebny) oycieci | założenia Naswiętszej Panny we wsi Kryn|kach. Fundacyey wielmozney j(ey) m(iłosci) pa|ni Izabelli Lackiey Chodkiewiczowej, | starosciny mozyrskiej, na kturey obiedwie | cerkwie są fundacyi przy wielebnym oycu || /61/erezoweckim. Do Krynskiej cer|kwie tylko włoka jedna, a zadnego oche|dostwa niema, bo przydana do cerkwie | Berezowieckiej.

Parafia do cerkwie | Berezowieckiej: wies Berozowiec, wieś | Sloboda, wieś Krynski, wieś Niekraszy, | wieś Boiary, w kturey wsztykich dusz 324. |

List stanowlenny z pra^esentem y stano|wleniem na tez cerkiew. Kwity soborne, | mirne, kuniczne, constitucye, mirnicę porządnie pokazały | y ze wszystkim się usprawiedliwiły. *Skarg*¹³⁰ | zadnych na wielebnego oyca nie było. Sam kapłan przystojnego y przykładnego pozycia. |

Царква ў м. Турэц і капліца ў м. Ярэмічы Навагрудскага пав.

Miasteczko cerkiew Turzecka. D(nia) 29 7bra. |

11. Wielebnny w Bogu oycieci Theodor Marcijniewski, pra^ezbiter turzecki, trzyma | cerkiew założenia Pokrowy Nasw(iętszey) Panny | Turzecką, drewnianą, wielką, niedaleko | ode dworu stojącą. Ktora nowo pokryta. | Fundacyey wielmoznych ich m(iłosciow) | Chodkiewiczow, przy kturey babiniec | z dzwonnicą, na którą dzwonow 4 | y zelazne klepadło. Wewnątrz *przy*¹³¹ cerkwie | ołtarz według moznosci przybrany, | na którym cymborium snicerskiej roboty złociste. || /61 ad&./ Naswiętszy Sakrament w puszcze cynowej w nalezytey opatrznosci zostaie. | Kielich srebrny z patyną, gwiazdą y łyżeczką | srebrnemi. Ewangelia drukowana w zielonym aksamicie, na ktorey figura Męki | Pańskiey odlewana z Naswiętszą Panną | y Świętym Janem złocistę. Tamże anioł|kow trzy srebrnych odlewanych złocistych. | Ewangelista ieden na rogu srebrny. Klawzu|ry mosięzne. Wierzchołki srebrne. Krzyz cy|nowy. Słuzebnik drukowany. Kadzilni|ca mosięzna. Antymisow dwa, niepodwi|zny i podwizny. Tuwaleń koło wszyt|kich ołtarzow 10. | Item

¹³⁰ У тэксце памылкова *skagr*.

¹³¹ У тэксце памылкова *trzy*.

tuwalen | *przybyło* 5¹³². | Chustek tkackich | y rąbkowych 8. Litonow 2. Wotiwyna | obrazach na Naswiętszej Pannie koron 2 | *Koron 3 przybyły*¹³³ | srebrnych złocistych. Tabliczek wielka | iedna, a dwie małych. | *Tabliczek przybyło* 5.¹³⁴ | Krzyzyk mały | srebrny. | *Krzyzykow 6 przybyło*¹³⁵. | Na Salwatorze korona duza. | Item korona srebrna duza y tabliczek | trzy. Krzyzykow malych 4. Blach trzy | naksztalt pułmiesiąca, to wszytko srebrne. | Korale czerwone z perłami drobnemi. Łancu|szek mały y pierscieni srebrny. Appa|rat: ryzy troje rozney materiey, a po|trachil y porucze iedne, stychar tkacki ieden. Wozduch ieden jedwabny y małych dwa. || /62/ Deesus porządry. Lampa zesciana. Lich|tarzow ołtarzowych mosięznych pięć, | a cynowych dwa, nowy mosięzny zawiesi|sty. Antipendium jedwabnych starych | trzy. Choragi szesć rozney materiey | harusowej. | *Zaponek przybyło* | 2 *harusowych*, | *trzecia kitayczana. 3 płotnianych* | *antipendium przybyły* y *harusowa* | jedna. *Agnusek cyno|wy, do ktorych*¹³⁶ (...). | Xiegi: Apostoł drukowany, | Ochtay pisany, takze y Trafaloy, Ewangelia y Ustaw. Dzwonek ołtarzowy ieden. | Połustawiec y Trebnik drukowany sa|mego oyca. Grontu tey cerkwi 2 | y morgow 25. Sadziły z sianozeciami | tylko. Dom kapłański: izba z komorą | biała, sien, piekarnia, y piwnica, swiren, staynia, gumno z osiecią, browar z łazienią | odryna drewniane, przy tym chlewy y odryny chrosiane. Przy cerkwi szkoła, | do ktorey gruntu prętów siedm. Szpital | z sienmi. Parafia tey cerkwie: miasteczko | Turzec, wsi Zaborze, Kaczany, Bykowice, | Repiowo, Wieletowo, Burnisowo, Wieś | Nowa, Pohorełka, Laski, miasteczko Je|romicze.

W ktrym cerkiew założenia | Wniebowstapienia Panskiego drewniana. | Nowo erigowana z babincem. W ktorey | obraz Salwatora na drzewie y płotnianych | kilka. Choragi cztery. Antipendium | kitayki zieloney nowo nadane. Ta cerkiew | tey ze fundacyey y do cerkwi Turzeckiej | zdawna nalezyć. Przy tym wsi: Obryna, || /62 ad&./ druga Obryna, Dolhinow, Bołczycy, | Skoryczy, Zarzecze, Małosielcy, Czudzi|nowcy, maiętnosci Usza z przywłokami | *j(ego) m(iłosci)* pana Frąckiewicza, Osznary, Cierebostyn, | Troszczycy. W ktorey parafiey dymow | 436, a dusz wsztykie suma 1600. |

Listy stanowlenne na te cerkwie należące, | mirnicę porządną, metrykę krzstow y | szlubow, constitucye soborowę, połustawiec pra^esentował y na wszystkie pun|kta wisity generalney usprawiedliwił. | Sam kapłan pożyczia

¹³² Даписана на палях іншым атрамантам.

¹³³ Даписана на палях іншым атрамантам.

¹³⁴ Даписана на палях іншым атрамантам.

¹³⁵ Даписана на палях іншым атрамантам.

¹³⁶ Даписана на палях іншым атрамантам.

¹³⁷ Фрагмент strachańi.

прzykładnego, tylko | trzeba zeby się poprawił w pilnosci oko|lo ochędstwa cerkiewnego. Protestacyą | ma uczynić o fundusz. |

Царква ў м. Валеўка Навагрудскага пав.

Miasteczko cerkiew Walowska. Dnia | 1 m(ie)s(ią)ca oktobra. |

12. Wielebny w Bogu oyciec Tymotheus Lewonowicz trzyma cerkiew | (fundacyi) ich m(iło)sciov panow Zieniewiczow¹³⁸. | Kturych się fundusz przy j(ego) m(iło)sciu oy|cu, pisarzu capitały Nowogrodzkiej, | zostaie. W ten sens:

«Ja, Krystyna | Masalska Janowa Zieniewiczowa, | zeznawam tym moim listem, | iz w roku terazniejszym, || [63] tysiąc szesćset dwudziestym, | chcąc aby się chwała Boża mnozyła, | w majątnosci mey Miraczyczach | y w miasteczku mym Walowce, gdzie | cerkiew dawna iest, postąpiłam y na|dałam ze dworu moiego dać beczek | czytry zyta, jeczmienia dwie beczki, | tatarki bęczkę, kop czytry litewskich | na wino, a z mieszczan y poddanych | moich wybrawszy urzędnik moy mira|tycki y po nim zawsze będący, osm | beczek zyta na kazdy rok. Takze | (z) dworu, iako y z mieszczan, y podda|nych moich, zawsze swieszczennikowi | Alexandrowi Alexandrowiczowi, | y po nim zawsze na tym mieyscu w Wa|lowce będącemu, dawać. Zaś na to fun|dusz y wiecznemi czasy nadaię pul|tory włoki gruntu wymierzonego y | ograniczonego. Mianowicie Bielow|szczyna. Tak tez pozwoliłam z podda|nych moich, aby kozdy z nich y ze w|szytkie majętnosci, z kozdey włoki po | iednemu oycowi swieszczennikowi za|robił dzień ieden w rok, na co by iedne(go) | poddanego mego swieszczenik obracał|. | Co y potomkowie moi wiecznymi cza|sy dotrzymać mają. Dat w Miratyczach d(nia) 20 julyj Anno 1620. Podpis || [63 ad&.] ręki tymi słowy: Krystyna Ma|salska Janowa Zieniewiczowa, ręką swą».

Cerkiew Walewska na gorze stoi. Drewniana, | barzo mała y niepoczesna. W niey ołtarz we|dług przemozenia tuwaleńkami przybra|ny. Na którym Naswiętszy Sakrament w tru|piey głowie srebrney złocistey samego oy|ca Lewonowicza. Antymis podwizny. | Ewangelia, Testament, Słuzebnik, Trebnik | y Połustawiec, są te xięgi, ale wszystkie | oyca Lewonowicza. Obrazków tylko dwa pło|tnianych, a wszystko papierowę. Kadzil|nica mosiężna. Kielich cynowy, patyna, | gwiazda y łyżeczką srebrne. Lichtarze | dwa cynowe. Ubior kaplański: ryzy | złotogłówowe powiadają bydz zastawne | z potrachilem starym y poruczami, alba | tkacka. Tuwaleń trzy. Chustka iedna rąbkowa. Antypendium czarne aksamitne. | Wozduchów wielkich dwa bławatney |

¹³⁸ Дапісаныя літары ey, так што атрымалася Zieniewiczowej, гзн. жонкі Зяновіча.

materiey. Wozduškow dwa małych. | Litonow dwa. Chorągwí dwie czerwone | harusowe. Dzwonow dwa: wielki y mały | dzwonek ołtarzowy. Plebania tey cerkwi: | izba biała z komorą y sień staraniem | samego wielebnego oyca Lewonowicza | wystawiona, piekarnia dawna, gumno | y odryny z chlewami chrościane. Grontu oromego || [64] w osobliwych granicach | włok pultory. W wiosce Wierzbnowie podda|nych dwoch na iedney włoce. Z tych ieden | odumarł, tylko wdowa y dzieci zostaiac. | Parafia: miasteczko Walewka, wsi Radoho|szcza, Nieznanowo, Wierbnowo, Tuliczowo, | Hanczary, Kotłowo, Rudniki, Moszewicze, | Baranowicze, Miratycze, Solaniki, Jatwiez, | Zublow. W niey dusz wszystkich 240. |

Sam kapłan godny, przykładny y pobozny, | godzien lepszego mieysca. Mirlica y | metryka krzstow y szlubow porządna, | y constitucya soborna, listy stanowlenne | y podawcze z kwitami sobornemi y inne|mi wszystkie pra|sentowały. |

Царква ў м. Пачапава і капліца ў маёнт. Мір Навагрудскага пав.

Miasteczko cerkiew Poczopowska. D(nia) 2 8bra. |

13. Wielebny w Bogu oyciec Hryhory Poprow|ski, pra|zbiter poczapowski, trzyma cerkiew | Poczopowską założenia Świętego Mikołaja. | Fundacyey ich m(iło)scio|w panow Poczopowskich | y panow Korsakow. Na ktorą fundusz u j(ego) m(iłosci) | pana Korsaka, sędziego ziemskego nowo|grodzkiego ma bydz. Na to koniecznie oy|ciec poczapowski ma uczynić proces.

Cer|kiew z babincem nowozbudowana. W kto|rey wszelki znalezismy porządek. Ołtarze || [64 ad&.] nalezycie przybrane. Na Wielkim¹³⁹ | Ołtarzu Naswiętszy Sakrament w puszcze | srebnej, cynowym kielichu. Drugi kielich cy|nowy z patyną, gwiazdą y łyżeczką srebrną. | W tey cerkwi Poczopowskiej kielich s patyno srebrny złocisty przybył y ryzy teryanelowie rozowe przybyli. Korporalow 2 | rąbkowych y alba jedna s korunkami tkacka. D(nia) 10 julyj 1684¹⁴⁰. | Ewangelia pisana w aksamit y srebro opraw|na. Krzyz drewniany. Antymis podwizny. | Słuzebnik drukowany. Lichtarow cynowych | czytry, mosiężnych 4, blaszanych dwa. Apparat: ryzy atłasowe papaie, ryzy buraci|kowe na polu czerwonym y drugie takie z. Ryzy | czarne swistowe z potrachilem y poruczami. | Ytem czerwate | ryzy przybyli | tabinowe, pas | zielony¹⁴¹. | Item porucze czarne adamaszkowe z kolan|mi srebrnemi. Styrcharow dwa tkackich z ko|runkami y humerałami. Komz 2 tkackich. | Ytem komz dwoje przybylo¹⁴². | Antypendium roznego coloru bla|watnych 5. Wozduchów wielkich y

¹³⁹ Утэксце памылкова Wielgim

¹⁴⁰ Дапісана на палях іншым атрамантам

¹⁴¹ Дапісана на палях іншым атрамантам.

¹⁴² Дапісана на палях іншым атрамантам.

małych | jedwabnych matereyey 4. Tuwalen wszytkich | roznym jedwabiem, srebrem y złotem szytych 23. | *Tiwalen* | przybyło 4. | *Chorągwi dwie. Praporcow* 4. | *Swiec dwie | brackich*¹⁴³. | Votiwy na obrazie Naswiętszey Pan[n]y: szmat łańcuszka srebrozłocistego, | kolcow srebrnych siedm, krzyzyk srebrny | moskiewski, koralikow czarnych z perelka|mi przenizanych dwoie. | *Tabliczek 2 | (na) Nas(więtszey) Pan(nnie). Na S(więtym) Mikolaiu | jedna*¹⁴⁴. | Kadzilnicy niemasz. | Reliquiarze 2. Obrazek Naswiętszey Panny | mały na Wielkim Ołtarzu, na którym majątchnie dwie koronki srebrne. Xiegi: Apołstoł drukowany, Treody 2, Postna y Kwie|tna pisane, Trofałoy wielki drukowany, || /65/ Trebnik drukowany, Psalterz drukowana, | Jermołocyzyk drukowany, Ustaw pisany, Akafist Na Wszystką Niedzielą drukowany, Testament Wuykowski y Postylka drukowane. Dzwon | jeden na dzwonniczy, a drugi stłuczony. Dzwon|ków 2 ołtarzowych. Grontu do tey cerkwie oro|mego w roznich szachownicach włok dwie. | Poddany ieden, a przed tym było dwoch. Grontu | pod niemi pułwóki, sianozęci morgow 4 | między miasteczkiem Poczopowem y | dworem j(ego) m(iłosci) pana Żaby, do S(więtego) Mikołaja | tey ze cerkwie należy. Gront wszytek | nazywający się Siedziba Kapłańska može bydz placow 4. Plebania: izba biała | z komorą, piekami z sieńmi, tak ze gu|mno iedne y piekareńka nowa. Przez w(ielebneg)o | oyca wszytko wystawiono y nabudowane. |

Listy stanowlenney odpustne, hramoty, | quity synodowę, mirne, kuniczne, consti|tucyne, metrykę krzstow y szlubow, consti|tucye p(rae)sentował y na wszytkie punkta | wisity jeneralney usprawiedliwił się. Sam | kapłan wdowiec pozycia świątobliwego, | przykładne(g)o y poboznego.

Ten ze oycieci | ziezdza do kapliczki S(więtego) Jerzego w mai|tnosci w(ielebnych) o(ycow) jezuitow w Mirze będącey. | Do kturey przed tym niemało należało gron|tow, a teraz zabrane są przez tych ze o(ycow) jezuitow. || /65 ad. J Parafia cerkwie poczapowskiej: | miasteczko Poczapow, wsi Sworotwa, Haybty, | Sienna Dolina, Kozłowicze, Sorgowicze, Hoły|nia, Buniewicze, Jałucowicze, Hoylewicze, Zadzierze, Burniewicze, Kudowicze y Konce|wicze. W kturej parafiey wszytkich dusz 287. |

Царква ў в. Жалезніца Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Zeleznicka. D(nia) 3 8bra. |

14. Wielebny w Bogu oycieci Samuel Dolmacki, | pra^ezbiter, trzyma cerkiew Zeleznicką Pokrowy | Naswiętszey Panny. Fundacyey wielmoznych | ich m(iłosciow) panow Szemetow. Fundusz zostaie | u j(ego) m(iłosci) pana woiewody trockiego, o co się ma upo|minać pilno w(ielebny) oycieci

¹⁴³ Дапісана на палях іншым атрамантам.

¹⁴⁴ Дапісана на палях іншым атрамантам.

Dolmacki.

Sama cer|kiew drewniana. Po części wielkiej potrzebuje | poprawy. Wewnątrz deysus obrazem ozdo|biony y ołtarz nalezycie przybrany. Na Wiel|kim Ołtarzu Przenasw(iętzy) Sakrament wielebne(g)o | oyca Dolmackiego samego w cynowy^m kielichu, | w ktorey Naswiętszy Sakrament w wielkim | poszanowaniu zostaie. Kielich srebrny wew|nętrz złocisty z patyną, gwiazdą y lyczeką. | Ewangelia w aksamicie, srebrem oprawna. | Krzyz drewniany. Lichtarzow para mosiężnych. Kadzilnica mosięzna. Antymis nie|podwizny. Śluzebnik drukowany. Lito|now trzy na trzech obrazach. Tuwaleń je|denascie y obrusow trzy. Ubior kapłański: ryz dwoje bławatney materiey z | potrachilami y poruczami, alba iedna. Wozduchow || /66/ (wielkich) y małych ósm. Pas niciany. Humerał | ieden. Dzwonek ołtarzowy ieden. Cho|ragwi dwie. Krzyz wielki pogrzebny. Xiegi: drukowany Trafałoy, Ochtałyk drukowały, Trebnik drukowany, Połustaw wileński skiego druku stary. Dzwon na dzwonniczy | szredni. Mircica.

Metryka kruszow y szlu|bow, constituya soborna porządnna, list | na cerkiew Zel(e)znicką, kwity kuniczne, | mirne, contrybutione y soborne pra|sento|wał. Sam kapłan przykładny y poboz|nie zyie. Parafia do tey cerkwi: wsi Ze|leznica, Mordziczy, Kormiłowcy, Mosz|towlanie, Krutowcy, Budziłowcy, Girmontowcy, Kropaczy, Ogrodniki, Sokołowiczy, | Pietruszki, Durniewiczy. W ktorey dusz 1000. |

Grontu oromego włok sześć z sianozcia|mi z y przydanym klinem. Poddanych trzy. |

Царква ў м. Дварэц Навагрудскага пав.

1681¹⁴⁵. Miasteczko cerkiew Dworzecka. D(nia) 8 8bra. |

15. Wielebny w Bogu oycieci Antoni Sawicz | trzyma cerkiew Dworzecką założenia Wiel|kiej Męcenicy Paraskowiej. Fundacyey | ich m(iłosciow) panow Zawiszow. Fundusz pod | czas Moskiewszczyzny zginołł. Na to | wiele(bny) oycieci ma uczynić proces.

Cerkiew | w samym Dworcu drewniana. Wielkiej naprawy potrzebuje, w ktorey | deysusu niemasz, tylko obrazow płotnianych || /66 ad. J y obraz Naswiętszey Panny cudowny mały we srebro | wszytek oprawiony y złocistych koronek dwie. Na tym | ze obrazie tabliczek srebrnych trzy, a dwie | srebrne agnuseczki. Ołtarz według moznosci | przybrany. Na którym tuwalen wszytkich | czytry. Na ołtarzu w puszcze cynowej z nakrywką stoi Naswiętszy Sakrament w nalezytey opa|trznosci. Kielich

¹⁴⁵ Дапісана на палях іншым атрамантам.

cynowy, patyna, gwiazda y łyze|czka srebrna. Krzyz srebrny za staraniem same(g)^o | oyca sprawiony. Ewangelia nieoprawna druko|wana, Słuzebnik, Trebnik drukowane oyca Sawi|cza. Antymis nowy samego je(g)^o m(ił)osci teraznieysze(g)^o | podwizny. Litonow tkackich dwa. Kadzilnica mo|sieżna. Wozduchow dwa wielkich, a dwa mniejszych bławatnych. Lichtarzow mosięznych dwa. Ryz | dwoie aksamitne czerwone. Stycharow 2 tkac|kich y humerał z paskiem. Mirlina cynowa. | Dzwon ieden większy, a małych 3. Chorągwie 2. | Metryka krzstow y szlubow, constitucya sobor|na porządną, listy stanowlennyy y odpustny, takze | kwity sobornę, contribucyinę, mirnę y kunicz|nę pra|sentował y na wszystkie punkta wisi|tacyinę usprawiedliwił się. Gronty do tey cer|kwie należące: w miasteczku samym plac ieden | około cmentarza, na którym izb trzy. Poddanych | dwa, a jurydyczanin ieden. Osobliwie pleba|nia na gorze za miastem wielkiej restawra|cyey potrzebuię. Zrąb izby biały stary, | piekarnia z komorą y z sienmi, swirenek mały, || [67] łazienia y odryn z chlewami chroscianych 4. | Gronta oromego włok dwanascie z zarosłami | y sianożęciami. Parafia tey cerkwie: miasteczko same Dworzec, wsi Siemienowcy, Rybo|lowce, Staryna, Mułary, Połonka, Zwierki, | Jakuszy, Obielkowcy, Iwieź. Dusz wszystkich 500. |

Sam kapłan pożycia przykładnego, tylko ma | się na cerkiewnym porządku poprawić y | ochędstwie. |

Царква ў в. Марозавічы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Morozowicka¹⁴⁶. D(nia) 6 8 bra. |

16. Wielebny w Bogu oycieci Jan Wołczy|nowicz, pra|zbiter, trzyma cerkiew Morozowicka założenia Zesłania S(więtego) Ducha. | Fundacyey j(ego) m(iłosci) pana Jana Bazylego Łopuskie(g)^o. | Fundusz zginoł. Koniecznie protestacy ma | uczynić o zginienie onego wielebny oycieci Woł|czynowicz.

Cerkiew sama drewniana, nie|dawno wystawiona za staraniem tego w(ie)lebneg^o o(yca). | W ktorey deysus y obrazy na swoich miey|scach stoią nie przeciwno canonom O(ycom) S(więtych). | Ołtarz według mozności przybrany. Na kto|rym Naswiętszy Sakrament w kielichu | cynowym z nakrywką w nalezytey obser|wancyey. Drugi kielich cynowy z patyną, | łyżeczką srebrną, a gwiazda cynowa. | Krzyz blaszką srebrną powleczyony. Lichtarzow para || [67 adw.] mosięznych. Ewangelia, Słuzebnik, Apo|stoł, Trebnik y Połustawiec drukowanę same(g)^o | oyca. Antymis podwizny. Liton rąbkowy. Kadzilnica mosięzna. Mirlina cynowa. Ryz dwoie. | Iedne

¹⁴⁶ У тэксце памылкова Morozowocka.

muchaiere, drugie buratowe z poru|czem iednym. Wozduch wielki ieden, a małych | dwa. Alba z humerałem iedna. Chorągwii dwie. | Tuwaleń szytych roznym jedwabiem czytry. | Dzwon ieden staraniem w(ie)lebneg^o oyca przysposobiony | niewielki, oltarzowy dzwonek malenki. Plebania: | izba z komorą, z sienmi y piekarnią czarną. Item | piekarnia, gumna dwie, odryny y chlewy drew|nianę kosztem y pracą w(ie)lebneg^o oyca Wołczanowicza | y plebania ogrodzona tynem wystawione. Gron|tu do tey cerkwi zdawna fundowanego włok dwie | w roznych szachownicach, a teraz nowo przydanych | włok dwie do łaski collatorskiey, ale na to wszytko | fundusz niemasz. Parafia tey cerkwie: wsi | Morozowicze, Ponikarty, Osowo, Draczyłowo, Mułkiewicze, Siemkowo, Mogilnica, Stomy, Kamionka, | Sadowniki, Koszelow, Łopuszna, Korydce, Nowo|siółki, Chrulczyce, Dubotowki, Cyki, Lezeyki | do Nowo Jelniey należą y Pułsaty, Sieliwonki | stare y nowe. W ktorey parafiey wszytkich dusz 1000. |

Sam kapłan przykładny y przystojnego pozycia. Listy, kwity, metrykę, constitucyę wszytko | porządnie pra|sentował y na punkta wisi|tacyine usprawiedliwił się. || [68]

Царква ў в. Ахонава Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Ochonowska. D(nia) 8 8bra. |

17. Wielebny w Bogu oycieci Alexander Wołczek, | pra|zbiter, trzyma cerkiew założenia Mikołaja S(więtego) | Ochonowską. Fundacyey jasnie wielmoz(nego) j(ego) m(iłosci) pana | Leona Sapiehi, woiewody wilenskiego. Fundusz | w Moskiewszczyznie zgorzał. Protestacyey na to nie|masz, koniecznie kazalismy uczynić o zginenie one(g)^o | oycu Wołczku.

Cerkiew sama drewniana, pilno|nakrycia potrzebuie. Wktorey ołtarz mizernie przy|brany. Naswiętszy Sakrament w puszcze cynowej zo|staie z nakrywką. Antymis podwizny S(więtey) Pam(ići)x(ię)dza | Kolędy. Kielich ze wszystkim cynowy. Liton rąbkowy. | Wozduch wielki ieden, małych dwa jedwabnię materiey. | Ewangelia pisana stara, Słuzebnik, Trebnik, Apo|stoł, Psalterz, Połustawiec drukowanę stare, wiele | za niedbalstwem oyca Wolczka poszarpanę y nie|oprawnę. Przykazalismy koniecznie po oprawować. | Kadzilnica stara mosięzna. Krzyz drewniany. Mirlina cynowa. Lichtarze drewnianę malowanę z świeca|mi. Ryz buracikową z poruczem y potrachilem. | Alba z humerałem iedna z paskiem. Puszczka | dla Naswiętszego Sakramenta contryfałowa | malowana. Dzwonkow ołtarzowych małych dwa, | a dużych dwa na dzwonniczy. Tuwaleń 4, | a chustka iedna. Obrazow kilka na płótnie, | a reszta papierowych ochędstwa nie mają. So|borową constitucyę pra|sentował, tylko iedną. || [68 adw.] metryki krztow y szlubow niema. Plebania

barzo | bлаха y кораз опадыва праце нечзелошь оца Волчка. W ктorey толькo издебка бialа z sionkami y ko|morka, piekarnia z sionkami, y swironkow dwa, y gu|mienek dwie starych drewnianych. Listy y kwity | wszytkie widzielismy. Do tey cerkwi grontu wлok | czytyry y poddanych dwa, a dwuch odeszlo y w tey ze | parafiey mieszkaij przez niedbaloszь оца Волчка | nie sa od(z)yskane. Ptzykazalismy onemu pilno, aby | pozyskał onych.

Sam kaplan Sakramentow S(więtych), | materyi y formy nie umie, Mszy Świętey nalezy|cie nie umie odprawić, y uczyć się tego zaniechał|. Ktorego podalismy na pułocza oycu morozowickie^{mu}, | aby się przy nim Sakramentow S(więtych) y Mszy Świętey | porządnie celebrować nauczył y na przyszłym so|borze dał sprawę o sobie y nalezytey umiejętnosci | swey, co do jego pasterskiey m(ie)yasca decyzyej | będzie nalezało. Parafia tey cerkwie: wsi Ocho|nowicze, Kliszewicze, Rybaki, Borowiki, Ławny | Most, Uscie, Nowiny, Jacuki, Kamionka, Boczkie|wicze. W kturey wszytkich dusz 600. |

Царква ў в. Сенна і капліцы ў вв. Куніск і Нянькава Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew S(i)enieńska. D(nia) 12 8bra. |

18. W Bogu przewielebny oycie Alexander Wołosowicz, pisarz kapituły nowogrodzki, y wielebny | oycie Stephan Hołowczyc trzymaj cerkiew za|łożenia Przenasviętszey Troycy y S(więteg)^o Spasa. Fundacyey ich m(iło)sciow panow Litaworow Chrebłowiczow. || [69]

Sama cerkiew drewniana, murem podmuro|wana, побicia potrzebuje. W kturey deysus | staroswieckiego malowania. Wielki Ołtarz | porządnie ubrany. Na ktrym cymboryum | nowo wystawione, w ktrym Przenasviętszy | Sakrament w gołębku srebrno złocistym | w wielkim poszanowaniu. Kielichow srebrnych | dwa, ieden złocisty, z patynami, gwiazdami | y łyżeczkami. Ewangelia iedna w czarny ak|samit oprawiona, deska suto srebrna z klau|zurami, w tyle puklow 5 srebrnych. Druga E|wangelia w aksamit zielony we srebro złoci|sto oprawna. Ewangelia zaś drukowana w ak|samicie, na kturey blaszka srebrna iedna. | Dwie mniejsze, juz stare, w złotogłów opraw|ne, na iedney blaszka srebrna, na drugiej wierzchołki srebrne. Krzyzow srebrno złocistych dwa, | na iednym są kamienie z perlami. Kadzilnica | srebrna spora. Gołebek srebrno złocisty dla | chorych. Słuzebnik drukowany. Lichtarzow | cynowych trzy. Antymissow dwa, podwiżny | oycia pisarza, a ołtarzowy niepodwiżny. Litono^w | dwa. Tuwaleń roznym jedwabiem y bielą szytych | wszytkich sześć. Chustek ołtarzowych czytyry. | Antypendia jedna harusowa, a dwie załoznych. | Ubior kapłański: ryz bławatney

materiey roz|ney troie z potrachilami y poruczami. Item ryz | nie nowych czarnych bławatnych dwoie, trzecie buratowę || [69 ad&.] z patrachilami y poruczem. Wozduchow wielkich | cztyry. Pokrowcow małych osm. Pasow kapłańskich jedwabnych dwa. Alb trzy z humerałami. | Choragwi cztyry. Dzwonkow ołtarzowych dwa. | Dzwonow¹⁴⁷ wielkich na dzwonniczy trzy y klepa|dło zelazne iedne. Xiegi: Apostołow dwa pisa|nych, Ewangeliy dwie drukowane Uczytelne, | Treody czytyry, Ochtaykow czytyry, Ustawow dwa, | Trafaloio dwa, Psalterz drukowany, Trebnik mo|skiewski, Jarmøy ieden, Prołoha dwa, Połustawca | dwa, jeden drukowany, drugi pisany. Grontu do tey | cerkwi z sianożciemi w obrębie oromego włok siedm | y morgow trzy. Na ktorych poddanych pięć, szosty | sluga cerkiewny. Parafia do tey cerkwi: wsi Sienna, | Zahorze, Kupick, Puntasewicze, Sioło Nowe, Nian|kow, Rowiatyczce y x(ię)cia Kupick. W kturey parafiey | wszytkich dusz 1200. |

Do tego kapliczek dwie. Iedna w Kupicku przy | samym dworze zbudowana, a druga w Niankowie | ich m(iło)sciow panow Woyniłowiczow nad cialami posta|wiona. Zadney fundacyey nie mają y rzadko kiedy | nabozenstwo w nich odprawię wielebny oyciec | Gabryel Wołosowicz, syn oycia pisarza. Do powrotu z | wizyty oycia pisarza mieska przy cerkwi Sienien|skiey y w plebaniey oycowskiey. Metryki krztow y szlu|bow, mirnice, constitucye, listy, kwity wszytkie | soborowę, contrybucynę y mirne wszytkie obadwa | w(ielebni) o(ycowie) pra|sentowali. Sami przykładnego y po|boznego pozycia. |

W tey protopopiey kapłanow, wikarych, cerkwi, kaplic, | (...)¹⁴⁸ wszytkich summa 21, 14031, 12. || [70]

НАВАГРУДСКІ САБОР ЦЫРЫНСКАЯ ПРАТАПОЛІЯ

Proto(po)pia Cyrynska. |

Przewielebny w Bogu oycie Hołubowicz, *proto|popa*¹⁴⁹ cyrynski, exquo pra|zbiter szczorsowski | juz iest wpisany w protop(o)piey nowogrodzkiej. |

Царква ў в. Сэрвач Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Serwecka. D(nia) 18 8bra. |

1. Wielebny w Bogu oycie Miko|ła)y Sawicz trzym(a) cerkie(w) | założenia Nasviętszey Panny Uspienia w maietno|sci j(ego) m(iłosci) pana

¹⁴⁷ Перад пачаткам скaza памылкова напісана слова *Dzwon*.

¹⁴⁸ Фрагмент пашкоджаны.

¹⁴⁹ У тэксце памылкова *pra|zbiter*.

Bogusława Maskiewicza nazwaney | Serweczu. Funduszu niemasz.

Sama cerkiew drewniana. Nowo pobita. W ktorey obrazy y deysus | według porządku y canonow Oycow Świętych zo|staię. Ołtarz Wielki y drugie namiestne według | moznosci przyozdobionę. Na Wielkim Ołtarzu Na|świetlszy Sakrament w puszce cynowej z nakrywką w wielkiej zostaię opatrznosci. Kielich, paty|na, gwiazda y łyżczka srebrne. Antymis pod|wizny s(więtey) p(amięci) j(ego) m(iło)sci x(i)eđza Kolędy. Ewangelia pisana we srebro oprawna, na ktorey tablic pięć, | puklow pięć y klawzurki, Słuzebnik drukowany. | Krzyz drewniany. Kadzilnica mosięzna. Mirni|ca cynowa. Trebnik drukowany. Lictarzow mo|sięznych dwa, item drewnianych 4. Ubior ka|plański: ryzy dwoie, iedne tabinu fiałkowego | w kwiaty złocistę, drugie adamaszku fiałkowe(go), | potrachil z poruczem bławatny, alba z hume(rałem) | samego w(ielebneg)o oyca. Wozduchow dwa bławatnę | wielkich, rozney materiey małych 4. Antypen|| /70 adę./ dia iedna kitayki zieloney, druga | kitayki barszczowej mała. Tuwalen wszyt|kich roznym iedwabem szytych dziesięć. | Chustek dwie. Dzwonek ołtarzowy ieden, | a na dzwonnicę dwa dzwonki niewielkich. Xiegi: | Ochtay pisany na czytry głosy, Psalterz drukowany, Testament drukowany samego | wielebnego oyca, Połustaw tegoz oyca. Obraz Na|świetlszej Panny z ołtarzem porządnie przybra|ny. Na którym wotiwy koron dwie srebrnych, sce|ptrum srebrne, tabliczka iedna duza, przy tym | małych, głowka srebrna iedna, piersien złocisty | srebrny, reliquiarzyk miedziany złocisty. Na | drugim obrazie maluchnych koronek dwie, krzy|zyk srebrny ieden. Chorągwii dwie mesatłasowych. Krzyz wielki malowany drewniany | pogrzebny. Plebania: izba biała z sienmi, | piekarnią y swirem ieden, gumno, odryny | y chlewy wszytko chroscianę, staraniem | w(ielebneg)o oyca Sawicza po wielkiej części nabudo|wanę. Grontu cerkiewnego w szachowni|cach y sianozęciach włok dwie. A teraz nowo|przydany poddany ieden, lubo barzo ubogi. | Parafia tey cerkwi: wioski Serwecz, Lubo|nicze, Straženiki, Kayszowki, Ostroszyn | pana Szwejkowskiego. W niey dusz 400. |

Listy postanowlenny y odpustny, kwity | soborowe, contrybucye mirne y konie|cznę, metrykę krztow i szlubow, consti|tucyę soborowę porządnie pra|sentował|. | Sam kapłan przykładnego y pobożne(g)o pozycia. || /71/

Царква ў в. Раінца Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Raiowiec. D(nia) 20 8bra. |

2. Wielebny w Bogu oyciec Mikołaj Raiecki | trzyma cerkiew Spasa Raiecką. Fun|dacyey przodków swoich ich m(iło)s(cio)w p(anow) |

Raieckich. | Teraz zo|staje wie|lebny oyciec | Andrey | Tomasze|wsky. | Andrey Toma|szewsky ma | zostać się jako | otca Rayckiego | pomocnik¹⁵⁰. | Fundusz w Moskiewszczyznę | pierwszą zginołł, na to iest protestacya. |

Cerkiew sama drewniana, pokrycia po|trzebuię. W ktorey Ołtarz Wielki według | moznosci porządnie przybrany. Na nim | w puszce cynowej z nakrywką Naswiętszy | Sakrament opatrznie stoi. Antymis pod|wizny s(więtey) p(amięci) j(ego) m(iło)sci x(i)eđza Kolędy. Kielich | z patyną, gwiazdą y łyżczką srebrne. | Ewangelia pisana w srebro oprawna, | na ktorey tablic pięć, w tyle pukle mosię|znę, Słuzebnik drukowany, Trebnik, Połustawiec, Psalterz drukowane, Apostołów | dwa pisanych, Minia pisana stara, | Czasownik drukowany, Jermoloczyk drukowany, Ochtaik pisany. Liton tkacki. Tu|walen wszytkich czytry. Chustka iedna ied|wabem szyta. Obrazow dwa. Kadzilnica | mosięzna. Lictarzow mo|sięznych małych | trzy, a czwarty spiżowy, czwarty wielki. | Dzwonek ołtarzowy ieden. Mirnica cynowa. | Chorągiew iedna. Krzyz drewniany. Ubior | kapłański: ryzy adamaskowę czerwonę | z potrachilem y poruczem, drugie ryzy | kitayki czerwoney zastawne, teraz ma w(ielebny) || /71 adę./ oyciec Raiecki wykupić, alba z hume|rałem y pasem iedwabnym iedna. Na obra|zie Naswiętszej Panny agnuskow rogowych | trzy, paciorki y zausznice paciorkową, wia|neczek robiony. Gronta tey cerkwie w obrę|be nazywającym Kletki na beczek siedm, | w Krynkach na pułbeczki, tam ze sianozęci | na wozow trzy, druga sianozęć w Szczę|nowem morgow dwa. Przez dzierzawcow | zaś Raieckich czasow dawnych zabrany gront | cerkiewny, to iest w iednym obrębie Zakołodzie|zickim na beczek siedm, w drugim pod Chwałowiem na beczek czytry, lasu w Biendrach | na beczek trzy. Co wszytko teraz j(ego) m(iłość) pan Pa|weł Łodziata trzyma wiolerter. Plebania | na groncie nie cerkiewnym. Tylko piekarnia | stoi nie nakryta, a dom na groncie w(ielebneg)o oyca | oyczym nabudowany. Przykazalismy budo|wać się w(ielebnemu) oycu na groncie cerkiewnym. | Parafia tey cerkwie: wsi Rayca, Łukoszyn, | Wołka, Maluszycę, Szczonow, Romeyki. *Płużyny, Rusacín, Záberdov, Skryšov*¹⁵¹. Wszy|tkich dusz 405. |

Sam wielebny oyciec Raiecki przykładny, tylko przykazalismy dbać w pozyskaniu | grontow cerkiewnych. Listy, kwity, metry|kę krztow y szlubow, constitucyę soborną | pra|sentował, y na wszystkie punkta wizi|tacyine usprawiedliwił się. || /72/

¹⁵⁰ Дапісана на палях іншым атрамантам.

¹⁵¹ Дапісана іншым атрамантам.

Царква ў м. Цырын Навагрудскага пав.

Miasteczko cerkiew Cyrynska. D(nia) 21 8bra. |

3. Wielebny w Bogu oycieci Theodor Hulecki, | prezbiter, trzyma cerkiew Przemienienia Pan|skiego Cyrynską.

Sama cerkiew drewniana | z babincem niedawno staraniem oyca Halic|kiego wystawiona. W ktorey na Wielkim Ołtarzu | Naswiętszy Sakrament w puszcze srebrnej alias | w kielichu bez nakrywki w nalezytey veneratiet | zostaię. Antymis niepodwizny. Litonow dwa. | Kielichow dwa srebrne, mieyscami złociste, | patyn dwie, gwiazda iedna, łyżeczka iedna | srebrna. Wozduchow wielkich rozných czytry. | Wozduchow małych czytry. Chusteczek roznym | iedwabiem szytych pięć. Ewangelia pisana | we srebro oprawna, na ktorey tablic pięć, iedna tylko we szrodzku tablica srebrna, a po rogach | mosiężne, krzyz srebrny niewielki, grzywna | bydz mozę srebra, Słuzebnik, Trebnik, Apostoł, | Polustawiec, Ochta, Psalterz drukowanę, item | Apostoł y Trafaloy pisanę. Mirlina cynowa. | Kadzilnica mosięzna stara. Tuwaleń na wsztytkich | ołtarzach, tak na Wielkim Ołtarzu, iako y przed | Naswiętszą Panną y na innych ze złotem y | roznym jedwabiem szytych czytry, z czerwo|nym jedwabiem rozno szytych czytry y z korunkami | rozných dziewięć, nieszytych tuwalen prostych | wielkich dziewięć. Jedwabnic białych dwie, a czar|na trzecia. Ręczników długich czytry, lisztwa | czarnym iedwabiem sztyta iedna, alb trzy z humerałami || /72 aðe. y paskami. Ryz siedmioro: iedne złoto|głowe białe z poruczem, potrachilem, | drugie tabinowę zielone z potrachilem y | poruczem, trzecie kitakowe zielonę z potra|chilem y poruczem, czwarte złotogorące szta|metowe, piąte stare w paski kitakowe, zało|bne aksamitne z potrachilem y poruczem, | drugie załobne ferendynową w paski | z potrachilem¹⁵² y poruczem. Antypendia cielistey | kitaku iedna, antypendye harusowe roznego | koloru trzy, item antypendie dwie, iedna kitakowa z herbami stara, druga skorzana wybiiana. | Obraz Naswiętszej Panny wiele cudami wsławiony. Na którym szata srebrna waząca grzywien iedenascie y łotow czytry w kwiatach | y szyftach grzywien sześć y łotow czytry. | Ktore kwiaty y sztychy dla pozłoty zostają u j(ego) m(iłosci) pana Obuchowicza, woie(wo)dzica | smoleńskiego, co nayprzedziey oycieci cyry|nski ma odyskać y starania przyłożywszy | pozłocić y do szaty accomodować. Korona | duza srebrna złocista z kamuszkami. Na | Panu Iezusie druga koronka mała srebrna | złocista z kamuszkami. Łancuszek szczyro|złoty z krzyzykiem od j(ego) m(iłosci) pana Kierly, mar|szalka Starodubowskiego nadany, dwanascie | czerwonych złotych wazący.

¹⁵² Перад словамі *potrachilem* памылкова запісана *z potra*.

Manelki dwie | w szmelc oprawne, w nich czeskich dy|jamentow małych y wielkich 45, zausni|czek w szmelc oprawnych z czeskimi dy|jamencikami wielkimi y małymi y ser|duszkami maluchnymi sześć. Manelka koralowa || /73/ z perełkami przenizana iedna, | maiąca w sobie korali 29, perełek 45. | Sznurek pereł, mający w sobie pereł 68 y | korali 2. Sznurek duzey pianki białey, | a drugie czerwony. Manelka bursztynowa | iedna, a drugie paciorek bursztynowe dwoje. Pierscień ieden szczyrozłoty, a dwa | srebrne, a ieden złocisty mosiężny. Tabli|ca wielka srebrna z trzema łancuskami. | Tabliczek małych siedmnascie. Dzieciątek | dwoie. Serduszek dwie. Nozka iedna srebrna. | Lamp dwie, iedna wielka waząca grzywien | dziewięć z łancuskami, druga mniesza | takze z łancuskami wiele wazy niema wiadomosci. Lampa blaszana iedna. Na Naswiętszej Pannie obrazie reliquiarz krzyzem ro|biony na czarnym aksamicie. Item reliquia|rzow dwa: ieden srebrno złocisty, a drugi w kosz | słoniową oprawnę. Item reliquiarzykow we sre|bro oprawnych trzy. Roznych zaś w mosiądz y w | materią reliquiarzykow oprawnych 34. Paciorek | rozných, tak piankowych, iako y nakszałt ko|rali y innych sznurkow 25. Sznurek czarnych galgatek z perełkami ieden, cynowych tabliczek 5. | Zaponka dwoista kitakowa ceglastey y poma|ranczowej kitaki. Zasłona drewniana, na | ktorey Zwiastowanie Naswiętszej Panny. Lich|tarzow cynowych dwa. Antymis podwizny | na ołtarzu Naswiętszej Panny. Na drugich | ołtarzach lichtarzow drewnianych czytry. || /73 aðe. | Kazalismy się postarać oycu cyrynskiemu o poli|tyczniesze mosięzne lub cynowe deysus nowy, | niedawno za staraniem oyca Hulickiego od dobrodzie|jow wystawiony, y namiestne obrazy, iako to S(więtego) Miko|laia, S(więtej) Troycy y Chrystusa Pana. Dzwonkow | ołtarzowych małych dwa. Chorągwia trzy. Krzyz | dla zmarłych malowany. Dzwonow na dzwonnicy | dwa, trzeci mnieszy, który się iuz wyzey pomie|nił. Na ołtarzach porządkowych świec, a zwłaszcza | na tak publicznym mieyscu y ochędznie przybra|nych ołtarzow nie nalezlismy, w czym serio oyca | cyryńskiego obowiązalismy, aby tak świece porządne | były iako y Ołtarz Wielki. Aby stał na swoim mieyscu | y ołtarze aby zawsze ochędzne były prybrane, | nie tak, iakos my zastali. Sługę cerkiewnego | dla ustawnicznej posługi aby miał w szpitalu | przykazalismy koniecznie. Do tey cerkwie grontu oro|mego z sianożciami włok dwie, placow dwa około | cerkwi w samym Cyrynie krom cmentarza, na którym | kaplańskie bydynki stoią, fundusz na to in archijum. Tych grontow y placow niemoło mieszczanie | z poświęconemi cmentarzami pozabierali. Na co do | tych czas ocieci nie protestował. Serio przykazalismy | protestacyją uczyniwszy dochodzić zabranych placow, | cmentarzow poświęconych y grontow. Poniewaz barzo | y cmentarze, y gronta cerkiewne przez mieszczan | sciśnionę są, na

mieyscu plebaniey swietelka | z sionkami y piekarnia przez oyca Hulickiego na|budowana. Szpital do cerkwi przez mieszczanina na|dany, w ktorym mieszczanie przeszkodę czynią, | ma się odiąć temu. Parafia teyze cerkwie: || /74/ miasto Cyryn, wsi Bykiewicze, | Krasna, Wiedryskowicze, Taraewicze, Wysadowicze, Rudasze, Tuhanowicze, Tracewicze, | Karyczyce, Skrobowo, Pienczynowo, Miechow|szczyna, Korczowo, Woroncza, Oczkihi, Do|rohowy dwie, Struzeniki, Bobonowka. Wszyt|kich dusz w tey parafiey 350. | Kwite soborowę contrybucyne, constituyę so|borową, metrykę krztow y szlubow pra|sentował y na punkta visitacyine usprawiedliwił się. | Przykazalismy przy tym odyskać srebro przed | tym z cerkwi Cyrynskiej pokradzione, a u iey m(iłosci) | pani y marszalkowej rzeczyckiej będące, gwiaz|de, łyżke¹⁵³ y korony dwa szmatki, y za odebranie(m) | tego srebra kwitować iey m(iłosci) z tego. | Sam kapłan pobozny y przykładny. Tylko trzeba, | aby ochędoznierokoło cerkwie chodził, dla nabo|żeństwa pilneyszgo y dla pomocy do tey ze cerkwie | przydany ocie Serweczu od pasterza, aby czwartey | niedzieli ziezdzał, a tey niedzieli wszytkich iał|muzn trzeci grosz oycu serweckiemu ie(g)o paster|ska mosc postąpiła, w czym do tych czas oyciecer serwecki wielką miał od oyca cyrynskiego krzyw|de. Przykazalismy, aby więcej tego nie czynił, | ale ze wszytkiej iałmuzney tey niedzieli czwar|tey, z tey, co na mszę daią, aby trzeci grosz docho|dził oycu serweckiemu od oyca cyrynskiego. | O co y winy na pasterza złotych sto za to da|lismy, iesli by oycie cyryński miał nad|wredzić list pasterski. || /74 ađe.]

Царква ў в. Ясянец Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Jesieniecka. D(nia) 23 8bra. |

4. Wielebny w Bogu oycie Alexander Rochma|nowicz, pra|zbiter, trzyma cerkiew założenia | Świętego Mikołaja Jesieniecką. Fundacyey | j(ego) m(iłosci) pana Hrehorego Woyny, miecznego mozyr|skiego. Fundusz w archiu^m metropolitanski^m | zostaie.

Sama cerkiew drewniana. Deysus | y namiestne obrazy nowe. Wielki Ołtarz we|dług moznosci przybrany, na ktorym w puszcze | cynowej z nakrywką Naswiętszy Sakrament | w nalezytey opatrznosci zostaie. Antymis | stary y przez oycow zdziurawiony na ołta|rzu znalazszy wzielismy, a teraznieyszego | poświęcenia dalismy. Kielich z patyną, gwiaz|dą y łyżeczką. Litonow dwa. Pokrowcow wiel|kich czytry, małych pokrowcow sześć. Krzyz | drewniany. Ewangelia w aksamit opraw|na z iedną tabliczką srebrną. Słuzebnik dru|kowany, Trebnik, Połustawiec drukowany, | Apostoł, Ochta

¹⁵³ У тэксце памылкова łyżke.

pisane, Treod Cwietna, | Trafałoy pisane, Jermaloy y Psalterz | samego oyca. Kadzilnica mosięzna. Dzwon|kow ołtarzowych małych dwa. Mirnica spizo|wa z Oleiami S(więtymi) porządna. Ubior kapłański: | alb dwie z humerałami y paskami, ryz 4, | jedne adamaskowe czerwone z poruczem, | drugie załobne jedwabne z potrachilem | y poruczem, trzecie lamy czarney, czwarte | buracikowe. Tuwaleń roznym jedwabiem szytych || /75/ wszytkich siedm. Chorągwie dwie. Anty|pendia iedna herbowna kitaykowa, a dwie | płotniane malowane. Na obrazie Naswiętszey | Panny koron srebrnych dwie, a z obrączek | wienionych sceptrum srebrne, krzyzyk ie|den, pierscionki srebrne trzy, szczyrozo|ty ieden pierscionek, bursztynowych | paciorek dwoje, zausznice z dyamenci|kami czeskiem, manelka czarna, czarnych | koronek dwie, zauczniczek dwie z drotu | złocistego robione, kanaczek z takiego z dro|tu. Zaponka kitayczana w pryszki biała. | Lichtarzow mosięznych trzy. Na dzwonnicy | dzwon duzy. Grontu tey cerkwie włok | trzy z sianozciami y zarosłami. Testamen|tem j(ego) m(iłosc) pan Alexander Woyna, horodniczy | nowogrodzki, zapisał na cerkiew złotych | trzysta. W ktorey summie jey m(iłosci) pani Woy|nina bywsza, a teraznieysza Grocholska, da|ła była chłopa zastawnym prawe^m, a poty^m | odiela. Pilno przykazalismy oycu jesieniec|kiemu wyiawszy testament extraktem do|chodzić tey legacyey w tym że groncie cer|kiewnym ma wielką krzywdę od pana Gro|cholskiego, teraznieyszego dzierzawcy jesieniec|kiego, w czym pasterskiej instanceyey trzeba. | Plebania: izba biała z sienmi, z piekarnią, | swirem, stayni dwie drewniane, takze y gu(m)no | drewniane. Parafia tey cerkwie: wsi Jesieniec, || /75 ađe.] Bryksicze, Welikoie, Kisielewicze, Niesterow|cze, Mostityczy, Duszkievicze, Nosieykowicze, Poroczyno, Korosna, Mikulicze, Cyniewicze, | Rudzkowszczyzna, Rowiny, Trudnowo, Traszyki, | Minaki, Daszki, Horbatowicze, Saplicy, Kunie|wicze, Hreczyski, Prudy, Kutowszczyzna, Olizarowszczyzna, Perewołoka. Wszytkich | dusz iest w tey parafiey 500. |

List stanowlenny na cerkiew Jaseniecką, kwity | wszytkie soborowe, constituyine, mirne y kunicz|ne od roku 1676 az do roku 1680, constituyę | soborową dawną, metrykę krztow y szlubow po|rządnie pra|sentował y na punkta visitacyine | usprawiedliwił się. Sam kapłan pozycia przy|kładnego y poboznegu. |

Царква ў м. Сталовічы Навагрудскага пав.

Miasto cerkiew Stwołowicka. D(nia) 25 8bra. |

5. Wielebny w Bogu oycie Hrehory Sawicz, pra|z|biter stwołowicki, trzyma cerkiew założenia Usnie|nia Naswiętszey Panny Stwołowicką.

Fundacyey | x(ię)zat ich m(iło)sciow Radziwiłow. Fundusz w ręku | nienależnych osob, na to iest protestacya.

Sama | cerkiew drewniana. W ktorey deysus porządny | y ołtarze porządnie przybrane. Na Wielkim Ołtarzu w puszce cynowej z nakrywką Naswiętszy Sakrament w nalezytey opatrznosci. | Antymisow dwa: podwizny y niepodwizny. | Kielich srebrny z patyną, gwiazdą y łyżeczką. || [76] Litonow dwa. Pokrowiec ieden wielki, a | małych trzy. Kadzilnica mosięzna. Mirnica | porządnia cynowa. Lichtarzow mosięznych 3. | Ewan(g)elia pisana, Słuzebnik y Trebnik | drukowany samego oyca Sawicza, | Ochta y Psalterz drukowane, Apo stoł y Treod Postna y Prazniczna | xiąszka pisana. Ubior kapłanski: | alba iedna z humerałem y paskiem, | ryż 3, jedne tabinu czerwonego, | drugie ferendynowę zielonę, z potrachilem | y poruczem oboie, trzecie kitayczanę czarnę. Antypendie czworo, zadney niemasz | bławatney. Tuwaleń wszytkich sześć. | Chustek dwie ze złotem. Lampa żeściana. | Votivy na Obrazie Naswiętszej Panny: ko|ròn srebrnych dwie, pułmiesiącow dwa, | sceptrum y rączek dwie, tabliczek srebrnych siedm, krzyzykow srebrnych pięć, | pierscień ieden. Dzwonek ołtarzowy ieden, | wielkich na dzwonnicę trzy. Chorągwi dwie | małych, a trzecia *wielka*¹⁵⁴. Plebania: izba biała z komorą, sienmi, izdebką bokową i piejkarnią, gumien dwie chrościanych y stayni | dwie drewniane, łazienka drewniana. Grunta | tey cerkwi: w Stwołowiczach oromego z siano|żęciami włok cztery, a w Kroszynie włoka jedna | do tey ze cerkwie od tych ze fundatorów nadana. || [76 adw.] W Stwołowiczach placów cerkiewnych sześć. | Na których placach na ulicy Kroszyńskiey | ogrodników cztery y szpital piąta. | Parafia: miasto Stwołowicze, wsi Poleniczy|czy, Ciukontowiczy, Zapole, Toreczycy Wielkie | y Male, Stayki, Dabrowna, Kołpienica | Mała y Wielka, wszytkich dusz 1000. |

Listy praesent, kwity wszelkie, metrykę | krtzow y szlubow, constitueye porządnie | praesentował, y we wszytkim usprawiedliwił się. Sam kapłan przykładnego y pobozne(go) pozycia. |

Царква ў м. Мышы і капліца ў в. Ястрамбель Навагрудскага пав.

[68]¹⁵⁵. Miasto cerkiew Mysz(s)ka. D(nia) 27 8bra. |

6. Wielebny w Bogu oyciec Jan Minakowski | trzyma cerkiew założenia Przemienienia | Pańskiego Mysz(s)ką. Fundacyey ich m(iło)sciow | panow Chotkiewiczow. Fundusu niemasz. | W Pierwszą Moskiewszczynę zginołł, a za niedbałością oyca myskiego y protestacyey na to | niemasz.

¹⁵⁴ У тэксце памылкова *wielga*.

¹⁵⁵ Написана на палях іншым атрамантам.

Przykazalismy aby koniecznie zaniósł | o zginienie onego.

Sama cerkiew drewniana. | W ktorey według przemożenia ołtarze przy|branę y obrazow iest w potrzebę, chocia y nie | deysusem robionę. Na Wielkim Ołtarzu w | puszce cynowej bez nakrywki Naswiętszy | Sakrament w nalezytey obserwancyey zo|staie. Kielich z patyną, gwiazdą y łyżeczką srebrny, mieyscami złoci się, krzyz *srebrny*¹⁵⁶ || [77] drewniany. Antymis podwizny. Litonow | dwa. Pokrowcow wielkich trzy, małych | trzy. Ewangelia pisana, Słuzebnik drukowany, Trebnik pisany, Testament | drukowany, Ochta y Psalterz drukowanę, | Treod y Trafałoy pisane. Kadzilnica | mosięzna. Mirnica cynowa. Lichtarz (w) | ołtarze drewniane, a zawiesisty mosięzny. Lichtarz jeden wielki. Kociołek mie|dziany dla święconey wody. Miseczka cy|nowa dla proskury. Dzwonków ołtarzo|wych dwa, a na dzwonnicę niebarzo wielkich | dwa. Czasownik drukowany, nowo przybyły. | Ubior kapłański: alb dwie z humerałami | y paskiem, ryz dwoje, jedne adamaszko|we czerwonę, a drugie harusowe czarnę | z potrachilami y poruczami, trzecie haru|sowe zielonę. Antypendiū trzy malowa|nych na płotne. Votivy na Obrazie Naswiętszej Panny: koron dwie srebrnych, pułmiesiączykow dwa, sceptrum iednę, blaszka na rączce iedna, tabliczek dziesięć, ser|duszko iednę, krzyzykow srebrnych 3, | pierscieni srebrnych sześć. Chorągwi | dwie. Sukna pogrzebowę sukiennę dwoię. | Plebania tey cerkwi: izba biała z ko|moram y sien(m)i, staynia, gumno y odry|ny drewniane, cmentarz y plebania | ogrodzenia potrzebuią. || [77 adw.] Grontu oromego do tey cerkwie włok dwie, | placów dwa, a w samym mieście ieden na ulicy | Kunicznikach, a drugi na ulicy Słonimskiej. | A trzy placy na których cerkiew y plebania | nabudowana. Parafia: miasto Mysz i wsi | Derewna, Wozginty, Zablocie, Białolesie, | Czeszewla, Zarzecze, Podstarynie, Domasze|wicze, Kurzlekowicze, Muckiewicze, Bołobonowicze. Wszytkich dusz 900. |

Listy, quity, wszelkie constitueye soborowe, | metryke krtz(s)tow y szlubow porządnie praesentował y na wszytkie punkta wisitatorskie | usprawiedliwił się. Sam kapłan przykład|nego y poboznegu pozycia. |

Ten ze wielebny oyciec myski trzyma | kaplicę Mikołaja Świętego w maietnosci | Jastrzęblu j(ego) m(iłości) pana Mokłoka. Fundusza nie|masz. Grontem do tey cerkwi należącym | sam j(ego) m(iłość) pan Mokłok zawiaduię, a parafia | przy oycu mysz(s)kim. *Ryzy czarne na bywszego oyca | zmarlego włozone. A przybyły trzecie buratowe z potra|chilem y poruczami. Fartuszek kitayczany do Nas(więtszey) P(anny) na zapone*¹⁵⁷. |

¹⁵⁶ Слова *srebrny* дапісанае паверх тэксту і іншым атрамантам

¹⁵⁷ Дапісана іншым атрамантам.

Царква ў в. Вялікія Луکі Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Lucka. D(nia) 28 8bra. |

7. Wielebny oyciec Jakub Radziewicz, | pra^ezbiter, trzyma cerkiew założenia S(więteg)^o | Jerzego y S(więteg)^o Piotra Lucką. Fundusz był, | ale w Moskiewszczynę zginął. Protestacy na to uczynić trzeba, jakoz wskazalismy o to starać się pilno oycowi, bo to iest || /78/ krolewszczyna, a w dzierzeniu | kapituły Wileńskiey teraz zostaię.

Sama | cerkiew drewniana, pokrycia potrzebuie. | W ktorey na Ołtarzu Wielkim Naswiętszy | Sakrament w puszce cynowej z nakrywką | w wielkim poszanowaniu zostaię. Liton ieden. | Antymis niepodwizny dobry. Krzyz drewniany. Ewangelia pisana, Słuzebnik, Trebnik, | Minia, Psalterz drukowane, ale tylko cerkiewna Minia iedna, a to wszytko samego | oyca, y Ochтай drukowany. Mirnica cynowa. | Kadzilnica mosieznna. Lichtarzow para mosięznych. Kielich srebrny z patyną, gwiazdą y | łyżeczką cynową. Pokrowcow małych i wielkich | trzy. Ryz dwoje, iedne muchaierowę, a drugie buracikowę, z potrachilem y poruczem, | alba z humerałem y paskiem. Tuwaleń | wszytkich pięć. Chustka iedna. Dzwonek ołtarzowy ieden, a na dzwonnicy ieden. Chorągwı | dwie. Krzyz pogrzebny ieden. Obrazy lubo nie | deysusem robione, jednak iest w potrzebę y | z kanonami Oycow Świętych zgadzają się. | Plebania: izba biała z komorą y z sieńmi, | piekarnia, ytem piekarnia przy cerkwi, | gumien drewnianych dwie y chlew ieden. | Wszytko staraniem wielebnego oyca nabudowano. Grontu włoki pułtrzerci z naddatkami y z sianozęciami, na których przed ty^m było || /78 ad&e./ poddanych dwóch, a teraz tylko ieden. | Osobliwie tych grontow przydanych, którego | za podstępkiem zydowskim odjęto, pisalismy | upraszajac o powrocie onego do cerkwi Bożey | znowu. Parafia tey cerkwi: wsi Łuki, Bohusze, Wołochwa, Wolka, Rusinow, Hrabowiec, | Zamosze, Onisimowicze y Swieciłowicze. Dusz 540. |

Sam kapłan umiejętności, tylko aby w przykładności się poprawił, bo silasmy na n(iego) skarg | mieli, ze podpiszy hałasy y boże stroi | po rożnych miejscach y karczmach, jednak | za całość Cerkwie Bożey mocno się utrzymuię. | Przykazalismy aby o lepsze w Cerkwi S(więtey) stała się ożdrostwo. Metrykę chocia y pra^esentował, ale nie porządną, kazalismy koniecznie | aby miał na synod porządną. Listy, quity | pra^esentował wszytkie. Załoby i skargi lu|bo byli, tak od niewiernego zyda, iako y od chłopstwa, zadne jednak słuszne dowody nie miały. |

Царква ў м. Востраў Навагрудскага пав.

Miasteczko cerkiew Ostrowska. D(nia) 30 8bra. |

8. Wielebny w Bogu oyciec Samuel Zołciewicz, pra^ezbiter, trzyma cerkiew założenia | Świętego Heliasza Ostrowska. Fundacyey | jaśnie oswieconych xiążat ich m(iło)sciow Radziwiłłów, a teraz w dobrach y dzierzeniu j(ego) m(iło)sci | pana Bazylego Bakanowskiego, wojskiego | smoleńskiego będącą.

Sama cerkiew drewniana, iak ma bydz porządną, w ktorey deysus || /79/ y obrazy namiestną canonom Oy|com Świętych nie są przeciwne. Na Wielkim | Ołtarzu w puszce cynowej bez nakrywki | Naswiętszy Sakrament, w nalezytey obserwanciey zostaię. Kielich cynowy z patyną, | gwiazdą y łyżeczką. Krzyz drewniany. | Ewangelia pisana, Słuzebnik y Trebnik | drukowane, Apostoł y Jermalejczyk. Antymis podwizny stary x(ię)dfa Korsaka. Wozduch wielki ieden, a małych dwa. Liton ieden. | Kadzilnicy niemasz, pilnosmy kazali stałać o nią. Lichtarzow drewnianych para. | Tuwaleń wszytkich szytych y nieszytych 5, | a chustek dwie. Mirnica cynowa porządną | z Oleiami Świętymi. Antypendiy płotnia|nych malowanych pięć. Chorągwı czytry | małych, a większych dwie. Ubior kapłański: rzyzy pułsaykowe z potrachilem y po|ruczem czerwonę, alba z humerałem. | Dzwonek ołtarzowy ieden, na dzwonnicy | duzych dzwonow dwa. Krzyz pogrzebny | ieden. Item xięgi: Treod, Czasosłow pisane, | Treod Postna drukowana. Cmentarz ogrodzony | dylowanem. Plebania: izb dwie białych | z sieńmi drewniana, sama plebania dy|lem około ogrodzona. Parafia: miasteczko Ostrow, wsi Zapole, Trzeciakowce, Rohacze, | Łubeyki, Strzelce, Zawinie, Ucios. Dusz 600. || /79 ad&e./ Gronta tey cerkwi w Zapoli zascianek Linowo, | gdzie huta stoi, Glinisze, w Zapoli zasciankow | dwa, włoki iedna w polu. Item czwierć włoki sia|nozęci należącej na stogow trzy siana. Co wszytko j(ego) m(iłość) pan Bakanowski na dwor zabrał, a kapłan | tylko co się w plebaniy ogrzezie. Fundusz znayduje się in archiu^m metropolitańskim. Według ktore(go) | ma dochodzić oyciec ostrowski nalezytości cerkiewney u j(ego) m(iłości) pana Bakanowskiego. Listu na cerkiew | pasterskiego niema, dla tego ze nie miał pra^esantu od | pana Bakanowskiego y do tych czas nie ma, bo się tez | y niema gdzie fundować bez pra^esantu, w tym tylko | zgrzeszył, ze zadnego do tey cerkwi przychodząc nie | miał błogosławieństwa pasterskiego. Quity wszytkie p(ra)e)sentował, metryki y constitucyey nie poka|załł. Sam kapłan pozycja przystojnego. |

Царква ў в. Мілавіды Слонімскага пав.

Wieś cerkiew Mołowicka. D(nia) 31 8bra. |

Po kapłanie odumarłym w(ielebnym) oycu Romanie Tro|chimowicz, pra^ezbitoru mołowickim, cerkiew | Mołowicka bez kapłana zostaię. Założenia Hleba | y Borysa. Fundacyey tego z j(ego) m(iłosci) pana Bakanow|skiego, a teraz w dzierzeniu j(ego) m(iłosci) pana Korsaka, | woyskiego Mscisławskiego.

Sama cerkiew drew|niana, w ktorey deysus w porządku nalezytym | zostaię. Kielich cynowy z patyną, gwiazdą y | łyżeczką. Wozduszkow małych dwa, a wielki ieden ki|tayczany. Tuwalen trzy. Antypendiy malowanych trzy. || /80/ Xięgi, ktore z ino kolwiek były, wszytko niebo|szczykowskie, wyląwszy Ewangelię y Służebni|ka pisanych. Antymis podwizny. Kadzilnica | mosięzna. Ubior kapłański: ryzy buraciko|we, do nich potrachil ieden, porucze zołtogorące pułatłasową. Dzwon na dzwonnicę ieden | y klepadło zelazne. Co wszytko w ręku oycowey | mołowickiej bywszey zostaię. Dom kapłański: | izba czarna z sienmi, swiren, gumno, chlewy | drewnianę. Grontu do tey plebaniy włok dwie | y sianozęci przy nich w obrębie, na drugim miej|scu Sieniutin Poterob sianozęć. Parafia: wieś | Mołowick y Skorzenki, Nowo Sady. Dusz 112. |

Царква ў в. Голдавічы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Hołdowicka. D(nia) 1 9bra. |

9. Wielebny w Bogu oyciec Jerofiey Dołmacki, pra^ezbiter, trzyma cerkiew Ołdowicką założenia Pokro|wy Nasw(iętszy) Panny. Fundacyey ich m(iłosci) panow | Jurahow, a potwierdzenie jey m(iłosci) pani Chodkiewi|czowej, hetmanowej W(ielkieg)^o X(iestw)^a Lit(ewskieg)^o, a teraz w posessy|ley wieczystey j(ego) m(iłosci) pana Stanisława Judyckiego, | chorążego rzeczyckiego będącą. Fundusy wzioł | violenter j(ego) m(iłosć) pan chorąży u oyca Dołmackiego. | Przykazalismy ex nune aby że to oddał, tak y ody|skał.

Sama cerkiew nowo wystawiona drewniana | przez j(ego) m(iłosć) pana chorążego. W ktorey na ołtarzu w pu|szce contryfałowej z nakrywką Nasw(iętszy) Sakrament || /80 адв. / zostaię w nalezytey opatrzości. Litonow dwa. | Antymis podwizny. Kielichow dwa cynowę | z patynami, gwiazdami i łyżeczkami. Pokrowcow | wielkich dwa, a małych trzy. Ewangelia pisana | we srebro oprawna samego oyca Dołmackie(g)^o, | Służebnik y Trebnik pisane, Ochtay y Psalterz | drukowane, Apostoł y Jermaloczyk pisane. | Kadzilnica

mosięzna. Mirnica cynowa z Oleiami | Świętymi. Krzyz drewniany. Lichtarzow mosięz|nych dwa. Tuwalen wszytkich pięć. Chustka | jedna. Chorągwí płotnianych czytry, a piąta nę|dzowa. Dzwonek ołtarzowy ieden, na dzwonnici|cy ieden wielki, a drugi mniejszy. Ubior ka|płański: ryzy atlasowe czarnę z potrachilem | y poruczem. Alb dwie z humerałem y paska|m. Votywy tabliczek srebrnych pięć na obra|zie Naswiętszey Panny, zausznice dwie, w kto|rych perełek sześć, serduszko iedne kryształowe, paciorki bursztynowe płaskie, pierścień sre|brny ieden, manelka czarna, item serduszko | haftowane. Item przez j(ego) m(iłosci) pana chorążego | votywy y apparata sprawione. Przy onym ze | samym zostaię. To iest: kielich srebrny ze w|szystkim, koron srebrnych dwie, ryzy tabino|we białe ze wszytkim. Co wszytko w skarbcu pana | chorążego złozono. Plebania: izba biała z komo|rą, sienmi y piekarnią, swiren, gumno, drew|niane wszytko. Kosztem oyca Dołmackiego | y staraniem wystawione. Grontu włok dwie. || /81/ Około cerkwi maydan duży, na którym j(ego) m(iłosć) | pan chorąży violenter osadził sobie pod|danego. O co się upominać trzeba aby lub | rugował, lub do cerkwi tegoz poddanego | przydał. Parafia tey cerkwi: wsi Ołdowicze, Hukowo, Podiazowło, Podborze Wielkie | y Małe, Olchowcy, Usilanie, Litwa, Onki, | Podhale, Hosćiłowicze, Horodziszzcze. Dusz 350. |

Sam kapłan przystojnego pozycja. Kwity | wszytkie, metrykę krz(s)tow y szlubow, consti|tucyą, Polustawiec p(ra)e|sentował y na wszytkie punkta wisitacy(i)ne usprawiedliwił się. |

Царква ў г. Ляхавічы Навагрудскага пав.

Miasto cerkiew Lachowicka. D(nia) 2 9bra. |

22¹⁵⁸. W Bogu wielebny oyciec Alexander Dołmac|ki, pra^ezbiter, trzyma cerkiew S(więtego) Jerzego Lacho|wicką. Fundacyey niegdyś ich m(iłosciow) panow Chodkiewiczow, a confirmacyey ich m(iłosciow) panow Sapie|hów. Na ktorą są fundusze.

Cerkiew drewniana, | w ktorey obrazow po dostatku y ołtarze przy|brane porządne. Na Wielkim Ołtarzu w puszcze | cynowey z nakrywką Naswiętszy Sakrament | w nalezytey zostaie obserwancyey. Kielich | wierzch srebrny złocisty, a sedes spiżowy | złocisty, patyna y łyżeczka srebrna, gwiazda | cynowa. | Gwiazda srebrna. | Przybył kielich srebrny we szrodzku złocisty¹⁵⁹. | Litonow dwa. Antymis podwizny | samego j(ego) m(iłosci) teraznieyszego, a drugi niepo|dwizny stary. Ewangelia oprawna we sre|bro y aksamit zielony,

¹⁵⁸ Так у дакументе.

¹⁵⁹ Дапісана на палях іншым атрамантам.

na ktorey tablic pięć y puklow pięć || /81 адс./ z zaszczepkami srebrnemi, Trebnik, Słuzebnik | drukowane, Psalterz, Ochtay, Czasownik dru|kowane, Apostoł, Treodi dwie, Ochtay drugi, | Miniy pięć, Jarmołoy pisane, item drukowa|na Ewangelia, Trebnik pisany, Połustaw dru|kowane samego oyca. Krzyzow dwa, jeden blaszką srebrną drzewo powlekano, a drugi cynowy. | Lichtarzow cynowych czytyry. Kadzilnica mosięzna. Mirlina cynowa z Oleiami S(więtymi). Metryka | krz(s)tow y szlubow porządną. Ubior kapłański: ryz rozney materiey pięcioro, do nich potra|chilow trzy, poruczow dwoie, alb dwie z humerałami y paskami. | *Przybyły rzy czarne kitajczane, petrachil¹⁶⁰.* | Wozduchow wielkich y małych | roznego coloru siedm. Ampułek cynowych 2. Dzwonków ołtarzowych trzy. Antypendiy buratowych | trzy, harusowa jedna. Tuwaleń wszytkich małych y wielkich roznym jedwabiem szytych jede|nascie. Miseczka do proskury miedzana. Kociołek mosięzny dla wody święconey. Kom(ż)eczek 2 | dla chłopiat. Chorągwi czytyry kitajczane. Krzyz | malowany dla umarłych. Wotywy na obrazie Na|świętszey Panny y Salwatorze koron srebrnych | dwie, koron cynowych pięć, tablic duzych srebrnych trzy, rączek trzy, pulmiesięczykow dwa, | serduszek trzy, tabliczek małych dwadzieścia, | krzyzykow pięć srebrnę, agnuskow dwa we srebro oprawnych kryształowych, agnusek ieden | bursztynowy we srebro oprawny, korali dwoie, | edne z perłami, gwiazdeczka mała srebrna, pasek | pancerzowy powlecony srebrem, monek taletowy | złotem haftowany, frędza ze złota. Dzwonow trzy. || /82/ Plebania barzo opadła: izba biała, piekar|nia, sień y swirem restawracyey potrzebuię, | gumień dwa chroscianych. Na cmentarzu szkoła. Cmentarz dyłem ogrodzony. Gronta tey | cerkwi w Podlesiu włok trzy, a między miej|skiemi włok dwie. Plac, na ktorey plebania nabudowana, ieden, na którym ogrodnikow sześć miejszka. Parafia tey cerkwie: miasto Lachowicze, | wsi Podlesie Wielkie, Szewiele, Zarytowo, Zrzebjkowicze, Mysłoboz. Uczyni wszytkich dusz 1200. |

Sam kapłan przykładny. Kwity, constitycyą | p(rae)sentował y na wszytkie puncta wisitaci|ne usprawiedliwił się. |

Царква і алтарыя ў в. Дарава Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Darewska. D(nia) 4 9bra. |

10. Wielebny w Bogu oyciec Jarzeph Dołmacki, pra|zbiter, trzyma cerkiew założenia Świętego Mikołaja Darewską. Fundacyey ich m(iło)sciow panow | Darewskich. Fundusz podczas Moskiewszczynny | zginołł. Protestacyą uczynić kazalismy.

¹⁶⁰ Даписана на палях іншым атрамантам.

Cerkiew | sama drewniana. W ktorey deysus y obrazy | w swoim są porządku. Na Wielkim Ołtarzu w puszcce cynowej Naswiętszy Sakrament w ostrożnosci | zostaie. Kielich srebrny z patyną, gwiazdą y | łyżeczką. Drugi cynowy z patyną, gwiazdą | y łyżeczką. Wozduchow wielkich dwa, małych dwa. Litonow dwa. || /82 адс./ Antymissow dwa. Ewangelia we srebro oprawna pisana, | na ktorey tabliczek pięć y klawzurka, Słuzebnik, Trebnik, | Połustawiec, Psalterz, Ochtay wielebnego oyca samego, | Jermołoy pisany. Lichtarzow cynowych dwa. Antypen|dia iedna saiowa. Tuwaleń wszytkich pięć. Chustek | dwie. Dzwonków ołtarzowych dwa. Kadzilnica mo|sieżna. Mirlina cynowa. Ubior kapłański: ryz dwójie, edne czerwone adamaszkowe, drugie czarne szar|zowe ze wszytkim. Alb dwie z humerałami (y) paska|m. Tabliczek srebrnych trzy. Chorągwi czytyry. Dzwo|now na dzwonniczy trzy. Plebania: izba biała z komo|rą z sieńmi y piekarnią, swirnow dwa, gumno drew|niane, chlew, stajnie chrosciane. Wszytko kosztem | y staraniem w(ielebneg)^o oyca Dołmackiego nabudowana. | Grontu siedm włok w obrębie, na który^m groncie tak | plebania, iako i y poddanych mieszkaią. Parafia: | wieś Nowosiółki, wies Woszkowcy, Zarzecze, Kra|hli, Trybuchi, Ułazowicze. Wszytkich dusz 800. |

Sam kapłan przystojnego pozycia. Listy, kwity, me|trykę krz(s)tow y szlubow p(rae)sentował y na wszytkie | usprawiedliwił punkta. |

Tam ze w Darowie przy cerkwi Darowskiej wystawiona altarya przez jey m(iło)ść panią Annę Darewską | Jerzyną Krzywcową wespół z j(ego) m(iło)scią panem De|metyranem Krzywcem, synem j(ey) m(iło)sci. Do ktorey altaryey ich m(iło)sciowe y folwark Ciszkowszczyzne ze wszytkim nabudowaniem y grontami y | onego folwarku wiecznemi czasy dla kapłana | z trzema poddanemi legowali fundowali. Y fun|dusz w Trzybunale W(ielkiej)^o X(iestw)^a Lit(ewskieg)^o przyznali, y kapłana || /83/ upatrzywszy sobie w krotkim czasie | maią do j(ego) m(iło)sci x(ię)dza metropoly pra|sentować. | Respektem ktorey kaplicy za probą jey m(iło)sci | pani Krzywcowej do woli jasnie wielmoznego | pasterza pozwoliliśmy na groncie cerkwie Darew|skiej dla altarysty y dla przyjazdu samey | jey m(iło)sci paniey Krzywcowej wystawić izbę | białą z siemni y stainenką. Tam ze y kaplica | jey m(iło)sci pani Krzywcowej, do ktorey folwark | y poddanych dwóch. |

Царква ў в. Адахаўшчына Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Odachowska. D(nia) 5 9bra. |

11. Wielebny w Bogu oyciec Samuel Sawicz, pra|zbiter, trzyma cerkiew założenia S(więtego) Heliasza. | Fundacyey ich m(iło)sciow

panow Odachowskich. | Na ktorą sam oryginał funduszu z doskonałym ograniczeniem u wielebnego oyca odacho|wskiego zostaię.

Sama cerkiew drewniana. W kto|rey obrazy y ołtarze w nalezytym porząd(k)u za | staraniem samego w(ielebneg)o oyca zostaią. Na Wielkim | Ołtarzu w puszcze srebrney w opatrznosci wielkiej | Naswiętszy Sakrament stoi. Testament, Słuzeb|nik, Psalterz, Ochtay, Połustaw, Cza|sownik drukowanę. Antymis podwizny. Wszyt|ko samego w(ielebneg)o oyca. Kielich srebrny z patyną | srebrną złocistą, gwiazda y łyżeczką srebrną | przez dobrodzieiow nadana. Litonow trzy. Pokrowcow bławatnych || /83 ad&e./ wielkich para¹⁶¹. Lichtarzow mosięznych dwa. Kadzilni|ca mosięzna. Mironica cynowa. Miseczka dla pro|skury cynowa. Dzwonek ołtarzowy ieden. Ubior | kapłanski: rzy pułatlaskowe ceglane, potrachil | y porucze. Alb dwie, humerał y pasek. Po części | a niemal wszytko w(ielebneg)o oyca odachowskiego przyspo|sobione. Tuwaleń siedm. Antypendia kitayki ce|glasťey w kwiaty złociste. Chorągwii dwie. Z Ewangeliey starey tabliczek pięć srebrnych. Krzyz drewnianych | dla umarłych. Dzwon na dzwonnicę wielki kosztem | samego oyca sprawiony. Plebania: izba biała z ko|moram (z) sieńmi y piekarnią, swirem, browar, gum|no, staynie drewniane. Parafia: wsi Odachow|szczyzna, Zabrodzie, Łaurynowicze, Dubowicze, Ja|kimowicze, Olisieiewicze y Zaliubiecze. Dusz 573. | Gruntu do tey cerkwie należącego w obrembie włok | trzy, morgow czytry y prêtow piętnascie. Osob|liwie we wsi Odachowszczyznie chłop na pułwłocz|ki ieden.

Sam kapłan wdowiec przystojne|go y przykładnego pozycia. List postanowlenny, | kwity soborowe y kontrybuciine, metryke | krz(s)tow y szlubow, constytutią soborową porząd|nie prezentował y na wszytkie usprawiedliwił | się wizitacyinie¹⁶² punkta. |

Царква ў в. Сачыўкі Навагрудскага пав.

Wies cerkiew Saczewskia. Dnia 7 9bra. |

12. Wielebny w Bogu ocie Jan Antoniewicz, pra|zbi|ter, trzyma cerkiew S(więtego) Spasa Saczewską. Fun|dacyey ich m(iło)scio p(anow) Owsianych. Fundusu niemasz || /84/ y nie było.

Cerkiew sama drewniana. W ktorey | obrazy w nalezytey ozdobie zostaią. Na Wielkim | Ołtarzu w puszcze cynowej Naswiętszy Sakrament | w opatrznosci stoi. Kielich srebrny z patyną, | gwiazdą y łyżeczką. Wozduchow wielkich bławatnem materiey pięć, małych czytry. Litonow | dwa. Antymis

¹⁶¹ Паверх асноўнага тэкста дапісана trzy.

¹⁶² У тэксце памылкова wizitacyinie.

podwiżny. Ewangelia drukowana | we srebro oprawna, Słuzebnik pisany samego | oyca, Trebnik, Testament, Połustaw, Psalterz | drukowane. Mironica cynowa. Dzwonkow ołta|rzowych dwa. Tuwaleń wszytkich siedm. Chustek | dwie. Ubior kapłanski: alba iedna z hume|rałem y paskiem, ryz dwoje harusowę y bu|ratowę, potrachilow trzy, dwa bławatne, a trzeci | buracikowy, porucze dwie. Antypendiy trzy. Li|chtarzow czytry, mosięznych dwa, a cynowych | dwa. Krzyz drewniany. Votiva na Naswiętszey Pannie tabliczek srebrnych dwie. Chorągwii | dwie. Zaponka rąbkowa. Dzwon na dzwonnicę | duzy ieden. Dom kapłanski: izdebka biała z | komorą, piekarnia z komorą stara, gumno y | chlewy chrościanę, wielkiej restawracye po|trebuie. Grontu włoka iedna we trzech polet|kach. Do tego klin grontu pewny y mieysca | ogrodnicze, na kturych teraz młynarz niesłusz|nie mieszka. Powinien się oycie saczewski | pilno starać o przyskanie grontow, które są od pierwszych || /84 ad&e./ panow¹⁶³, iako y od zastawnikow pozabierane. Ale ied|nak na terazniejszey wizicie naszey z obu stron de|klärowali fundator y zastawnica wszytkie do cer|kwi należące gronta y poddanego wrócić, tylko | pilnego w tym oycowskiego starania trzeba. | Parafia tey cerkwi: wsi Saczewki, Zahorze, | wieś Plebańska, Hirczyce, Dubrowna. Dusz 500. |

Listy, kwity, metrykę krz(s)tow y szlubow, con|stitucyę soborową prezentował y we wszytkim | na punkta wizitacy(i)ne usprawiedliwił się. |

Царква ў в. Чэрніхава Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Czernichowska. D(nia) 9 9bra. |

13. Wielebny oycie Symon Szczatkowski, pra|zbiter, | trzyma cerkiew założenia S(więtey) Paraskowiej. Fundacyey ich m(iło)scio panow Chaleckich. Fundusz u collatorow zostaie. Według ktorego przed tym na kapła|na ze dworu roznego zboża beczek dwanascie da|wano. Y sam kapłan stoł z dworu zawsze miewał. | Na to powinien oycie Szczasowski zanieść protelstacyę koniecznie y na soborze pokazać.

Cerkiew | sama drewniana. Pokrycia potrzebuię. W kto|rey deyus na płotnie malowany. Y inne | obrazy na swoich mieyscach zostaią. Na Wiel|kim Ołtarzu w puszcze mosięznej Naswiętszy | Sakrament w nalezytey zostaie opatrznosci. | Kielich cynowy ze wszytkim samego oyca. | Antymis podwizny. Krzyz contryfałowy || /85/ oycowski. Ewangelia pisana z pięcią tabliczek | srebrnych y klawzurkami. Litonow trzy. | Lichtarzow 4 drewnianę. Słuzebnik, Trebnik, | Połustaw y inne xięgi wszytkie są wiele|nego oyca Szczotkowskiego. Tuwaleń trzy. | Chustka iedna. Ubior kapłanski: alba iedna |

¹⁶³ У тэксце памылкова pana.

z humerałem, ryzy iedne buratowe z po|trachilem y poruczem. Antypendziyki dwie, iedna | kitaykowa herbowa, a druga płotniana. Woz|duchow małych y wielkich trzy. Kadzilnica mo|siżna samego oyca. Mirllica cynowa. Voti|wa: koron dwie srebrne, krzyzyk czeskich dy|iamentow, siedm gwiazd przez oyca zrobionych | y nadanych, obrączka srebrna, *tabliczka*¹⁶⁴ | srebrna iedna, cynowa iedna, chorągwí dwie. | Dzwonek ołtarzowy ieden, a drugi dzwon na dzwonniczy spory. Plebania: izba biała z ko|moram (y) sieńmi y piekarnią, gumna y chlewy chros|ciane restauracyey potrzebuię. Gronta tey | ze cerkwie w iednym obrębie włok pięć, | pułwłokow dwa, na poddanych ktore są pu|cie. Parafia: wsi Czernichow Mały y Wielki | wszytkie zrachowawszy duszy czyni 200. |

Listy, kwity pra|sentował, metrykę y consti|tucyą ma na soborze, da pan Bog, z notacyją na|szą do rozsądku pasterskiego pokazać. Sam | kapłan w przykładnosci ma się poprawić. |

13. W tey protopopiey kapłanow, cerkwi, | kaplic, dusz summa. 14. 9043. || /85 ad&.]

*НАВАГРУДСКІ САБОР
НЯСВІЖСКАЯ ПРАТАПОПІЯ
Царква ў м. Мір Навагрудскага пав.*

Protopopia Nieswiska. |

Miasto cerkiew Mirska. D(nia) 10 9bra. |

1. Wielebny w Bogu oycie Samuel Zubowicz, | pra|zbiter, trzyma cerkiew założenia S(więte)y Troycy | Mirską. Fundacyey jasnie oswieconych xi(a)żat | ich m(iło)scioł Radziwiłłow.

Sama cerkiew murowa|na. W ktorey deysus y obrazy porządnie przy|ozdobione. Na Wielkim Ołtarzu w puszcze cynowej | w nalezytey opatrznosci Naswiętszy Sakrament | zostaię. Ewangelia pisana w aksamicie czerwo|nym, srebrnych tablic pięć, puklow pięć, klau|zury srebrnę. Krzyz srebrny, mieyscami złocisty. | Kielichow dwa srebrnych, ieden złocisty, z patyna|m, gwiazdami y lyczekka iedna. Antymisow dwa | podwiznych. Litonow trzy. Xięgi: Sluzebnik, Trebnik, | Połustawiec, Apostoł, Psalterz, Ochtał, Treod Post|na drukowanę, Trafaloł drukowany samego oy|ca, Treod cwietna, Połustaw pisanę, oprawy potrze|buią. Dzwonków ołtarzowych dwa, ieden większy, | a drugi mniejszy. Kadzilnica mosiżna, lichtarzow | cynowych wielkich sześć, spiżowych mniejszych | sześć. Przy deysusie lichtarzow esowych mosiężnej blachi czternascie. Ieden mosiężny wiszący | lichtarz wielki. Mirllica cynowa. Tuwalen rozny^m | jedwabiem szytych dwadzieścia

¹⁶⁴ У тэксце памылкова *tabliczka*.

trzy. Chustek sześć. | Ubior kapłanski: ryz bławatnych troię, iedne | aksamitne czerwonę, drugie złotogłówowe, trze|cie pułatlaskowę, czwarte czarnę swistowę | ze wspaniętym, || /86/ alb trzy z humerałami y paskami. Ampułka | y miseczka dla proskury cynowa. Wozduchow | bławatnych trzy, małych dziewięć. Wotiw na ojbracie cudownym Naswiętszej Panny: tabliczek | małych y wielkich siedmdziesiąt dziewięć, agnus|skow dwa srebrnych, rogowych we srebro oprawnych | trzy, koron pięć srebrnych, pierscionów srebrnych | trzydziest sześć, krzyzykow srebrnych 38, pulmiesiacy dwa, trzeci nadłamany, łancuszek srebrny | złocisty, item łancuszek srebrny, pasek srebrny, | obrączka więcowa srebrna, y igliczek 4 do sznuro|wania. Gwiazda srebrna na Wielkim Ołtarzu. Na | S(więtym) Mikołaju tabliczek 3 y dwie klawurze, perełek | sznurow dwa, item koralki małe perełkami przeni|zanę, item korale kryształem przenizanę, item | korale ze srebrnemi koralami y sznur spory kora|lowy znova srebrnemi koralami przenizany. | Zaponek kitajczanych 4. Ryza harusowa. Anty|pendiy skurzanych 2, pułatlaskowa zas iedna | y buratowa iedna. Chorągwí bławatnych pięć. | Lamp dwie srebrnych, item lamp dwie mosięzna | y zesciana. Sukień pogrzebowych dwie, trzecie czerwone. Kociołek mosiężny dla wody. Na dzwonniczy | dzwonow trzy. Plebania: izba biała z komorą, | piekarnią y sieńmi, stayni dwie y piwnica | staraniem w(ielebnego) oyca Zubowicza, bywszego pra|z|bitora, wystawiona y nabudowana. Na cmentarzu | szkoła murowana, placow dwa, na k(t)urych ple|bania wybudowana y ogrodnikow mieszka pięć. || /86 ad&.] Gronta oromego włok dwie, a trzecia w Łubniu za|rosła lasem. Parafia tey cerkwi: miasto Mir, | wsi Raduń, Piešecznia, Zbycin y Sielce, Auciewi|cze, Siemakow, Wielkie Sioło. Wszytkich dusz 2000. |

Sam kapłan dosć czyni powołaniu swemu y żad|ney na niego nie mielismy skargi. Listy, kwity, metry|kę porządnie pra|sentował y we wspaniętym usprawiedliwił się punktom wizitacyjnym. |

Царква ў в. Вялікія Жухавічы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Zuchowicka. D(nia) 12 9bra. |

2. Przewielebny w Bogu oycie Hrehory Szarcho|wiecki, protopopa nieswiski, trzyma cerkiew | Zuchowicką założenia Usnienia Naswiętszej | Panny. Fundacyey jasnie oswieconych xi(a)żat ich | m(iło)scioł Radziwiłłow. Na ktorą fundusz u x(ię)dza pisa|rza, ma do archium włożyć.

Sama cerkiew drew|niana, pokrycia restauracyey potrzebuię. W cer|kwi deysus y obrazy w nalezytey opatrznosci | y na swoich mieyscach zostaią. Na Wielkim Ołtarzu | w cymboriu w puszcze cynowej Naswiętszy Sa|krament

w wielkiej obserwancyey zostaie. Kielich srebrny z patyną, gwiazdą y łyżeczką złoci|stem i kosztem samego w(ielebneg)º oyca sprawione. | Drugi kielich cynowy z patyną, gwiazdą y łyżeczką cerkiewny. Ewangelia pisana, Słuzebnik | samego oyca, Trebnik, Polustaw samego oyca, | Apostoł pisany, Treod Cwietna drukowana, || /87/ Ochtay, Jermaloy pisane. Litonow dwa. Antymis | niepodwizny. Mirnica cynowa. Kadzilnica mo|sięzna samego oyca. Lichtarzow cztyry, mosię|znych dwa, cynowych dwa. Tuwalen wszytkich | siedm, chustek dwie, pokrowiec bławatny ieden, | a małych dwa. Płocienko drukowane na wszytek | ołtarz. Dzwonek ołtarzowy ieden, na dzwonnicę | większych dwa. Chorągwii cztyry. Krzyz cynowy | samego oyca. Do processu krzyz drewniany | wielki. Ubior kapłański: alb dwie, iedna oycow|ska, druga cerkiewna z humerałami y paskiem | jedwabnym same(g)º oyca, porucze dwoie, potrachil | stary, ryzy buratowe pstre, drugie ryzy | kitayki wiszniowej ze wszytkim same(g)º oyca | pro(to)p(o)ppy, trzecie ryzy pułatlaskowe pstre | z potrachilem czerwonym. Izba biała z komorą, | sieńmi y piekarnią, pod którą piwnica, swireni, | gumno, chlewy chrościanę staraniem y przez w(ielebneg)º oyca restaurowane y nabudowane. Gronta | do tey cerkwie włok trzy z sianożciami y zarosla|mi. Parafia tey cerkwi: wsi Zuchowicze Wielkie, Ko|zową, Łuki. Wszytkich dusz 500. |

Listy, kwity, metrykę, constitucję porządnie pra|sentowały. Sam w(ielebny) oyciec przykładnego pozycia. | U tego z oyca protopopy na prowizy wiele|bny oyciec Bazyli zostaię. || /87 ad&v.]

Царква ў в. Малыя Жухавічы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Małozuchowicka. D(nia) 13 9bra. |

3. Wiele(bny) oyciec Joachim Pseiowski, pra|z(biter), trzyma cerkiew | założenia Narodzenia S(więteg)º Jana Małozuchowicką. W mai|tnosci j(ego) m(iłosci) pana Piotra Charlinskie(g)º. Funduszu niemasz. |

Sama cerkiew drewniana. W kturey deysus y rozne | obrazy cano(no)m Oycow S(więtych) zgadzają się. Na Wielkim Oł|tarzu w puszcze Nasw(iętszy) Sakrament w nalezytej opatrznosci stoi. Ewangelia pisana y Apostoł pisany, | Słuzebnik, Trebnik, Polustawiec y Jermaloy same(g)º | oyca. Kielich srebrny złocisty, patyna srebrna y łyżeczka złocista, gwiazda cynowa. Lichtarze drew|niane. Krzyz drewniany. Dzwonek ołtarzowy ieden, | na dzwonnicę ieden. Ubior kapłański: alba iedna | z humerałem y paskiem, ryzy adamaszkowe złotogorące ze wszytkim. Wozduch wielki ieden, a małych | dwa. Litonow dwa. Antymis podwizny. Tuwaleń | wszytkich szesć. Chustka iedna. Chorągwii harusowych | 4. Na obrazie Nasw(iętszy) Panny koron dwie

y tabliczka | iedna srebrne. Mirnica zesciana. Metryka porządną. | Plebania: piekarnia z sienni y gumienko chrościane. | Parafia: wieś Małozuchowice, Chlupicze, Husaki, | Rzepicze, Sermonicze, Połonka. Dusz 400. | Grontu włoka iedna we dwa poletki.

Listy, kwity, | constitucję pra|sentowały. Sam kapłan przykładny. |

Царква ў в. Астроўкі Навагрудскага пав.

Wies cerkiew Ostrowiecka. D(nia) 15 9bra. |

4. W Bogu wiel(ebny) oyciec Bazyli Paszkiewicz, pra|zbiter, | trzyma cerkiew Narodzenia Nasw(iętszy) Panny Ostrowiecką. Fundacyi ich m(iłosci) p(anow) Protasewiczow. Funduszu in archiu^m ma bydz, ale o tym pewney nie|masz wiadomosci. Kazalismy zaniesć protestacyj | o zawieruszeniu onego.

Sama cerkiew drewniana, | restauracyey w pobiciu potrzebuię. W kturey obra|zy na swoich mieyscach zostaią. Na Wielkim Ołtarzu || /88/ w puszcze srebrnej Nasw(iętszy) Sakrament w opatrznosci nalezytey stoi. Kielich, patyna srebrne, mieysca|m złociste, gwiazda y łyżeczka srebrne. Krzyz wielki srebrny złocisty, w którym sztuczek 4 czwó|ro graniastych jednorozcowych, item sztuczek 13 | jednorozcowych. Ewangelia w aksamit oprawna | y tabliczka srebrna iedna, Słuzebnik, Trebnik dru|kowanę, Apostoł drukowany, Psalterz, Ochtay, | Trafalojczyk, Treod Cwietna y Biblia ruska | pisane, oprawy potrzebują wiele, Postyła polska. | Litonow dwa. Antymis podwizny. Mirnica cynowa. Kadzilnica mosięzna. Ampułka cynowa. Lichtarzow mosięznych dwa, cynowych dwa. Tuwaleń | wszytkich ośm. Obrus ieden. Chustek dwie. An|typendiy bławatnych trzy, a dwie prostey materiey. | Chorągwii dwie harusowe, a dwie płotniane. Proporców dwa. Dzwonków ołtarzowych dwa, na dzwon|nicy ieden. Votywy na Nasw(iętszy) Panny obrazie: koron | dwie srebrne złociste, sceptrum srebrne, świat w ręku Pana Jezusa srebrny, tabliczek wielkich y | małych y ieszcze mniejszych 49, item przybyło | dwie, oczkowych tabliczek 4, imię Marya w pro|mieniach srebrne, pułmiesiąca srebrne, rączka sre|brna, kryształ spory czworogroniasty w srebro | oprawny, przy niej wisły trzy kryształy, kanałczek z perlami, w nim sztuczek złotych z rubinką|m pięć, ląncuszek mały srebrny, serduszko | kryształowe w złoto oprawne, metalik srebrny złocisty, krzyzykow trzy, dwa złociste, trzeci srebrny, | żąbki dwa srebrne, sznur perełek drobnych, || /88 ad&v.] item sznurek małych perełek, koralami przenią|nych, agnuskow roznich pięć, zausznice przybyły dyamencikow czeskich, gwiazd srebrnych piętnascie. Ubior kapłański: ryzy adamaszku niebies|kiego, drugie ryzy

aksamitu wiszniowego, potra|chilow dwa y porucze dwoie, pokrowiec na atlasis | karmazynowym srebrem haftowany wielki, a dwa | małych bławatnych. Lichtarz wiszący zelazny. | Izba biała z sienmi y piekarnią, ynsze budynki | chrosciane. Grontu tey cerkwie należącego w obrębie | włok pięć. Parafia: wsi Ostrowki, Proste, Jabło|nowszczyna, Niedzwiatkow dwoie, Łysica, mia|steczko Iskole, Makasze, Jenczyce, Pieckowicze, | Hale Błoto. Wszytkich dusz czyni 1000. |

Listy, metrykę, constitucyą soborową, kwity pra|sentowały. Sam kapłan pozycia przykładnego | y zadnych skarg na n(iego) nie było. |

Царква і капліца ў в. Гарадзяя Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Horodzieyska. D(nia) 16 9bra. |

5. Wielebny w Bogu oyciec Samuel Jekutowicz, pra|zbiter | horodiski, trzyma cerkiew założenia S(więtego) Spasa | Horodiską. Fundacyi ich m(iło)scio^w p(anow) Kiersnowskich | y ich m(iło)scio^w p(anow) Woynow. Fundusz w Moskiew|szczynie zginołł. Protestacyą uczynic kazalis|my y aby na soborze przyszłym pra|sentowały. |

Sama cerkiew drewniana. W ktorey deusys y o|brazy porządnie zostają. Na Wielkim Ołtarzu w algnusku cynowym Nasw(iętszy) Sakrament w opatrznosci | zostają. Kielich cynowy z patyną, gwiazdą, ły|zeczką srebrną. Ewangelia wielka drukowana ||/89/ w cerkwi Mirskiej zostawiona, kazalismy wy|kupić. Krzyz srebrny. Litonow dwa. Antymis | podwizny. Słuzebnik, Trebnik, Apostoł, | Psalterz drukowane, Ochtaik, Minia pisana. | Wozduch wielki, a małych dwa bławatnych. Ka|dzilnica stara mosięzna, naprawic kazalismy. Dzwonek ołtarzowy ieden. Lichtarzów małych szkła|nych dwa. Tuwaleń wszytkich cztery. Antypen|dia kitayki ceglastey. Zaponka kitayki zielo|ney. Ubior kapłański: alba iedna z humerałem y | paskiem, ryz dwoie, jedne bławatne zielone, | drugie czarne adamaszkowe z potrachilami y po|ruczam. Wotiwy na obrazie Nasw(iętszey) Panny: korona | srebrna. Dzwon na dzwonnicę ieden. Plebania | tey cerkwie: izba biała z komorą y z sienmi, | odryny y gumna chrosciane. Gronta włok dwie | y zascianek, przy który^m morgow siedmnaście siano|zeci. Parafia: wsi Horodziey, Studzionki, Zarze|cze, Nowa Wieś, Podwiesci, Osipowszczyzna, Za|dworze. W tey parafiey wszytkich dusz 500. |

Do tego trzyma kapliczkę Barbarę S(więtej) u j(ego) m(iłosci) pana | Stanisława Masalskiego. Niedaleko od teyze cer|kwie. Niemasz zadney fundacyey. |

Lista niema, bo mu zgorzał. Kazalismy się starać | o nemu u pasterza co

przedzey o list. Mirllica cy|nowa. Metryki niemasz porządnej. Constitucyey | nie pokazały. Kwity pra|sentowały. Sam kapłan | pozycia dobrego y przykładnego. |

*Царква ў в. Стары Свержань і капліца ў в. Залужжжа
Навагрудскага пав.*

Wieś cerkiew Staroswierzenska. D(nia) 17 9bra. |

6. Wielebny w Bogu oyciec Jan Sankiewicz, pra|zbiter, || /89 ad. / trzyma cerkiew założenia S(więtej) Paraskowiey Staro|swierzenską. Fundacyey x(ią)zatt ich m(iło)scio^w Radziwi|łow. Fundusz podczas Moskiewszczynie zginołł, ka|zalismy protestacyą uczynić y na soborze przyszły^m | pra|sentować.

Sama cerkiewcale opadła. W ktorey | niemasz iak dla niebezpieczenosci y nabozenstwa odprawować, koniecznie przykazalismy oycu Sankiewi|czowi starania przyłozyc do wystawienia nowey | cerkwi, poniewiesz złotych siedmdziesiąt y dwa u w(ielebneg)^o | oycia protopopy kleckiego na te cerkiew legowanych | iuz od piętnasta lat zostaię. W cerkwi dla opadłosci | wielkiej ieden tylko obraz na płotnie zostaię Nasw(iętszey) | Panny y kielich cynowy ze wszytkim. Krzyz spizo|wy. Antymis podwizny. Testament ruski same(g)^o | oyca, Trebnik, Słuzebnik, Połustawiec, wszytko | oycowskie. Dzwonek ołtarzowy. Dzwon na dzwo|nnicy. Mirllica cynowa. Alba z humerałem y | paskiem. Rzy drukowanego płotna. Potrachil ta|kież. Porucze buracikowe. Plebania: piekarni dwie | z sionkami drewniane, gumno iedne. Grontu włok | dwie we trzech poletkach. Parafia tey cerkwi: wsi | Stare Swierzno, Zacierow, Witacerow, Za|luze, Łu|bna, Berezna, Słoboda Woyniowska, Kosciuki, | Wiskaczy, ziemianie Cwirki, Peretoki, Kaspero|wicze, Skomoroszki Zurawskiego wieś. Wszytkich dusz 1500. |

List na cerkiew, kwity, constitycyą soborową, me|trykę krztow y szlubow pra|sentowały. Sam kapłan pozycia przykładnego, tylko ze do tych czas | około wystawienia cerkwi S(więtej) nie miał pilnego | starania.

Przy tym trzyma kaplicę założenia | S(więtego) Spasa w Za|uzu. Zadney fundacyey niemasz. || /90/

Царква ў м. Новы Свержань Навагрудскага пав.

Miastecz(ko)¹⁶⁵ cerkiew Nowoswierzeńska. D(nia) 19 9bra. |

7. Wielebny w Bogu oyciec Jan Lewonowicz, pra|zbiter

¹⁶⁵ Написана паверх слова Wieś.

no(wo)swierzeński, protopopa klecki, trzyma cerkiew założenia Usnienia Nasw(iętszy) Panny nowoswierzeńską. Fundacyey jasnie oswieconych x(ią)zat | ich m(iło)sciow Radziwiłłów. Fundusz w Moskiewszczyzn(i)e zginął. Protestacyi niemasz na to. Surowie | przykazalismy oycu protopopie aby co przedziey | zaniosł protestacyą o zginienie onego.

Sama cerkiew murowana. W ktorey deysus y obrazy po|rządnie zostają. Na Wielkim Ołtarzu w puszce | cynowej z nakrywką Nasw(iętszy) Sakrament w należytey observantey stoi. Kielich srebrny z paty|ną, gwiazdą y łyżeczką. Ewangelia drukowana, | we srebro oprawna, na niey tablicę pięć, krzyz srebrny, mieyscami złocisty. Litonow trzy. Anty|mis podwizny. Mironica cynowa. Lichtarzow | cynowych wielkich cztery. *Item lichtarzow 4 | przybyły mosięzych¹⁶⁶*. | Lichtarz zawiesisty | spiżowy ieden. Lampy dwie mosiężne. Kadzilnica srebrna, druga mosięzna. Dzwonków ołta|rzowych dwa. Na dzwonnicę dzwonów duzych 2. | Xiegi: Słuzebnik, Apostoł, Psalmier, Ochtał, Połustawiec drukowanę, Trebnik y dwie Treodi | y Trafaloy pisane. Tuwaleń roznym jedwabie^m | szytych dwanascie. | *Item tuwalnia | przybyła złotem | sztyta¹⁶⁷*. | Chustek szytych trzy. Antytypendum trzy, jedna adamaszkowa karma|zynowa, a dwie na skurze wybiiane. Ubior | kapłanski: ryz piecioro, jedne białe tabinowę || [90 ađe.] z potrachilem y poruczem, drugie karmazynowe tabi|nowe, buracikowych dwoje, kitayczane czarne z po|trachilami y poruczami. | *Item ryzy przy|byli, ryzy aksa|mitne zielione | s potrachilem y | poruczem y we|lium¹⁶⁸*. | Alba jedna z humerałem | y paskiem. | *Item alba dru|ga przybyła¹⁶⁹*. | Wozduchow kitayczanych wielkich y małych sześć. Kociołek mosięzny dla wody świętoney. | Ampułka jedna cynowa. Puszka cynowa dla ka|dzidła. Wotiwu na obrazie Nasw(iętszy) Panny koron dwie | złociste. Item na Salwatorze korona jedna srebrna, | tablic wielkich, srzednich y małych sto y cztery, | a przybyły dziewięć¹⁷⁰, | rączka mała srebrna, łancuszek srebrny w którym | kolec sto czterdziestce cztery, krzyzyk kawalerski | srebrny, krzyzyk złocisty, item małych krzyzykow dwadzieścia trzy, żąbek srebrny, pierscionek | srebrnych 4, złocistych dwa, perelek malenkich | sznurków 2, łancuszek mosięzny złocisty, obrączek odmiencow srebrne złociste dwie, sztuczka | dwa dyamencikow czeskich, mniejszych z ta|kiem z dyamencikami dwie, zausznica taka z, | rączka maleńka złocista, guziczek kryształowy, agnuskow we srebro oprawnych 9, reliquiarzykow haftowanych 6, item kryształowych dwa, koronka bursztynowa y manelek

¹⁶⁶ Даписана на палях іншым атрамантам.

¹⁶⁷ Toe ж.

¹⁶⁸ Toe ж.

¹⁶⁹ Toe ж.

¹⁷⁰ Toe ж.

| trzy bursztynowych. Zaponek dwie kitayczanych. | *Item przybyły | dwie yedwabni|qne¹⁷¹*. | Sukno czarne pogrzebowe. Chorągwie dwie tkanych. | Plebania: (izba) biała z sieimi, piekarnią y swirnem, | stajnie dwie drewniane. Grontu włok dwie | y placow dwa według dawney fundacyey ma | kapłan. Item placow 9 y włoka w Załuzu. Pałrafa tey cerkwie: miasteczko Nowo Swierzno, | wsi Hołowienczycy, Chołaymszczynna, Siestrenow|szczynna, Kisielewszczynna. Wszytkich dusz 600. || [91]

Sam wielebny oycie protopopa przykładny. | Listy, kwity, metrykę krztow y szlubow, consti|tucią soborową, mirnicę z Oleiami Świętemi | pra|sentował y na wszystkie punkta usprawie|dliwił się. Ten ze oycie protopopa na pro|wizyey swoiej w(ielebneg)o oyca Mateusza Lewono|wicza, syna swego.

Царква ў м. Стоўбцы Мінскага пав.

Miasteczko cerkiew Stolpiecka. D(nia) 20 9bra. |

8. Wielebny w Bogu oycie Marcin Pankiewicz, | pra|zbiter, trzyma cerkiew S(więteg)o Spasa Stolpiecką. | Fundacyey ich m(iło)sciow panow Słuzkow. Fun|dusz iest in archium.

Sama cerkiew drew|niana. W ktorey deysus y obrazy porządne. Na Wielkim Ołtarzu w puszce cynowej | Nas(więtszy) Sakrament w opatrznosci zostaie. | Kielich srebrny z patyną, gwiazdą y łyżeczką cynowemi. | *Item przybyła pa|tyna y łyżeczka | srebrna¹⁷²*. | Ewangelia pisana, w cyne opraw|na. Krzyz drewniany. Słuzebnik y Trebnik | pisany samego oyca. Kadzilnica mosię|na. | *Item mosienzna no|wa przybyła ka|dzilnica¹⁷³*. | Lichtarzow mosięznych sześć, a ieden za|wiesisty wielki. | *A lichtarzow przy|były trzy¹⁷⁴*. | Mironica cynowa. Dzwonków | ołtarzowych trzy. Na dzwonnicę dzwonów 3. | Antymis podwiżny. Litonow dwa. Wozduchow małych y wielkich 5. Chustek 2. Tuwalen 10. | *Tuwalen przybyły | pienc¹⁷⁵*. | Antypendia pułatłasowa jedna, druga pło|cienna. | *Item antypendia | maliowana przy|była¹⁷⁶*. | Ewangelia Uczytelna stara, Jermaloy notowany, || [91 ađe.] Ochtał drukowany, Testament drukowany. | Miseczka cynowa. Ubior kapłański: ryz 4, | jedne czamletowe, drugie buracikowe, trzecie | pułatłaskowe, czwarte czarne pułatłaskowe, | potrachilow 2 y poruczy 2, a trzecie teraz przybyły | za

¹⁷¹ Даписана на палях іншым атрамантам.

¹⁷² Toe ж.

¹⁷³ Toe ж.

¹⁷⁴ Toe ж.

¹⁷⁵ Toe ж.

¹⁷⁶ Toe ж.

oyca, alb dwie tkackiego płotna z jedwabie^m | y korunkami z humerałami y paskiem. Wotiwy | na obrazie Nas(więtszey) Panny koron dwie srebrnych, | tabliczek srebrnych dwie, sceptrum srebrne 1, pierscinkow srebrnych 2, | *ytem pierscionkow | przybyły dwa*¹⁷⁷, | paciorki bursztynowe iedne, sznurek pereł małych, cynowych ta|bliczek 3, agnuskow rogowych dwa. Zaponka | kitayki karmazynowej. Chorągwí dwie szarzowe. | *Ytem trzecia przy|była chorągiew*¹⁷⁸. | Plebania: izba biała, nieco ogrodzona, gumno | drewniane, grontu włok dwie we cztery poletki, | a trzecia włoka na dwóch poddanych we wsi Steckach. | Parafia: miasteczko Stołpcy, Zaiamna, Opiecz|ki, Łapki, Bochony, Kuczkuny, Jacznaia, Poznie|ko(w)szczyszna, Słoboda, Stecki. Wszystkich dusz 500. |

Listy, kwity, metrykę, constitycyą pra^esentowały. | Sam kapłan pozycja przykładnego, tylko protestowały się, ze wielką ma przeszkodę od x(ię)zy domini|kanow w parafiey swoiej w dawaniu szlubow y | krztoru gra^eckiey reli(gi)ey ludziom. |

Царква ў м. Магільна Навагрудскага пав.

Miasteczko cerkiew Mohilewska. D(nia) 22 9bra. |

9. Wielebny oyciec Prokopiy Tomiłowicz, pra^ezbiter, | trzyma cerkiew założenia S(więteg)^o Mikołaja Mohilewską. || /92/ Fundacy jasnie oswieconych x(ią)żatt ich m(iło)scio^w | Radziwiłł. Fundusz podczas Moskiewszczyzny | zginołł. Protestacy na to niemasz. Kazalismy | konieczno aby proces był zaniesiony y na so|borze przyszłym pra^esentowany.

Cerkiew sama | drewniana. Wielkiej poprawy potrzebuie. W kto|rey obrazy y deesus porządnie zostają podług | canonow O(ycow) S(więtych). Na Wielkim Ołtarzu w puszcze | cynowej Nas(więtszy) Sakrament w opatrznosci zostaie. | Kielich srebrny niewielki z patyną, gwiazdą y ly|zeczką. Ewangelia pisana, na ktorey tabliczek | dziesięć srebrnych y klawzury srebrne, krzyz | cynowy, Słuzebnik, Połustaw, Psalterz druko|wane, Ochtay, Treod Postna, Jermaloy, Trebnij|czek pisane. Kadzilnica mosięzna. Mirlonica cyno|wa. Lichtarzow dwa zescianych, mosięzny ieden, | essowy drugi. Dzwonkow dwa ołtarzowych, na | dzwonniczy sporych cztyry. Antymis nowy pod|wizny samego je(go) m(iło)sci. Liton ieden. Tuwalen | wszystkich osm. Chustka iedna. Ubior kapłański: | alba z humerałem y paskiem jedwabnym, ryz | dwoie, iedne pułatlaskowe czerwone, drugie na | płotnie drukowane, do nich potrachile y porucze. | Wozduch ieden wielki, a małych dwa atlasowe.

¹⁷⁷ Даписана на палях іншым атрамантам.

¹⁷⁸ Toe ж.

| Wotiwy na obrazie Naswiet(szey) Panny: pułmiesiącow | cztyry srebrne, tabliczka y pierscień srebrny. | Korona mosięzna na Świętym Mikołaju. Swiec | wielkich pięć. Chorągwí cztyry. Antyppendium iedna || /92 ad&e./ kitajczana, druga skurzana. Item malo|wana płotniana. Sukno czarne pogrzebowe. Cmentarz ogrodzony dyłem. Dom kapłański przez | staranie samego oyca nabudowany nowy. Izba | biała z komorą, z sienmi y piekarnią. Izba biała | druga wedle wrot, przy ktorey swiren, gumno, chle|wy y stajnia z drzewa robione. Gronta do tey | cerkwie włok dwie we trzech poletkach. Do tego | placów trzy y gumienszczynna. Parafia do tey | cerkwie: miasteczko Mohilna, wsi Hołowacze, | Jersze, Kosciesze, Prusinowo, Swiernowo, Łu|niniec, Łobocki, Siemienowicze, Zamoscie, Hoł|wni, Andruszy, Łacewicze, Rudniki, Jazwiny. (Dusz) 1000. |

Listy stanowlenny, podawczy, pra^esent(owały). Metry|kę krzstow y szlubow, constitucyą pra^esentowały. | Kwitow nie pokazał, ale się protestowały na w(ielebneg)^o | oyca pr(oto)p^epe, iż quitow nie dał, a pod sumnienie^m | zeznał, ze dochod pasterski wszystek zawsze oddawały do oyca pro(topo)pły, jako z y rejestru podpi|sany ręką onego zeznawa. Sam kapłan przy|kładnego pozycia. |

Цэрквы ў г. Нясвіж Навагрудскага пав.

Miasto cerkiew Nieswiska. D(nia) 24 9bra. |

10. Wielebny w Bogu oyciec Benedykt Falkowski, pra^ezbiter, trzyma cerkiew założenia Przemien(ienia) Panskie(g)^o | Nieswiską. Fundacy jasnie oswieconych x(ią)żat | ich m(iło)scio Radziwiłł. Fundusz iest in archilum, ale teraz oyciec do siebie wzioł dla restaw|rowania u x(ię)cia je(go) m(iło)sci.

Sama cerkiew drewnia|na, nowa, piękna. Kosztem y staraniem świętey pamięci || /93/ przewielebnego w Bogu oyca Falkowskiego, | protopopy nieswiskiego, wystawiona. W ktorey | deesus y oltarze nowo teraz wystawiają się | przez pana Szarzkę, burmistrza nieswiskiego. | Na Wielkim Ołtarzu w puszcze srebrney z nakryw|ką Naswiętszy Sakrament w nalezytey zostaie | obserwancyey. Kielich srebrny z patyną, gwiazdą | y lyzeczką. Ewangeliy dwie we srebro opraw|ne, jedna, na ktorey tabliczek pięć, a puklow | cztyry y klawzury srebrne, druga z iedną ta|bliczką srebrną y mosięzne tabliczkami. Item | patyna, gwiazda y lyzeczka srebrna. Słuzebnik, | Trebnik, Połustawiec, Apostoł, Trefałoczyk, | dwie Treody, Psalterz, Ochtaik, Czasownik | wszyskto¹⁷⁹. Krzyz srebrny z sedesem na drzewie. | Jermaloy y Ochtay pisane.

¹⁷⁹ Сказ не завершаны.

Antymis podwizny. Litonow dwa. Lichtarzow wielkich cynowych | osm, mniejszych czytry, mosięzych sześć. Tu|walen wszytkich szesnascie. Chustka iedna. | Antypendiy sześć, taletowa iedna, atłaso|wych zielonych dwie, kitayczana herbowa | iedna, skurzane dwie. Kadzilnica mosięzna. | Dzwonkow ołtarzowych trzy. Wozduchow wiel|kich bogato haftowanych sześć, małych pięć. | Bursa y humerał haftowane. Lisztew jed|wabiem szytych pięc. Ytem rąbkowych 4. | Ubior kapłański: ryz wszytkich bławatnych | osm z potrachilami y poruczami, nowe, to iest | jedne złotogłówowe czerwone, drugie w kwiaty || /93 ad&/. tureckiey materiey, trzecie atlasowe czerwone, | czwarte żółtgorące aksamitne, piąte ada|maszkowe żółte, szoste atlasowe czarne, siod|me aksamitne czarne, osme jedwabney pstre. | Alb czytry, wszytkie szyte z humerałami y pa|skiem iednym. Mirlina cynowa. Puszka dla | kadzidła cynowa. Kobierc stary i kilim czer|wony stary. Lamp dwie, cynowa y mosięzna. | Lichtarz wiszący na dwanascie świec. Wotywy ko|rion złocistych dwie, trzecia biała, rączek sre|brnych dwie, krzyzykow srebrnych czytry, pier|scionkow srebrnych pięc, szczyrożłotych dwa y | czerwony złoty, tablic wielkich y małych z | pułszykiem trzydziestu dziewięć, gwiazdeczek | srebrnych 4, lancuskow srebrnych dwa, pasek | odlewany srebrny, perel sznurow osm, dzie|wiaty z korałkami czerwonemi. Chorągwie dwie. | Dzwonow na dzwonnicy trzy. Zaponki kitay|czane dwie. Sukno czarne brackie. Plebania: | izb białych trzy, komor dwie, szkoła z sieńmi. | Wszystko staraniem nieboszczyka oyca protopopy nabudowane. Do tego stayni dwie drew|niane. Grontu do tey cerkwi w miescie placow | trzy, co na Podwalu. Iako gdzie y plebania nabu|dowana. Grontu oromego wszytkiego włok | dwie, na których poddanych trzy.

Do tego cerkiew za miastem, Narodzenia Nas(więtszey) Panny, | przez mieszkańców wystawiona. Zadne(g)º niema nadania. || /94/ Parafia: miasto Nieswiż, wsi Kruty Brzeg, | Kwaczy, Lipow, Pochapowszczyzna, Woyniło|wicze, Łan, Czanowicze, Kaczanowicze, Szczyło|wicze, Zaturze. Wszystkich dusz 1500. | Kapłan sam przykładnego pozycja. Ma na prowi|zyey swoiej w(ielebneg)º oyca Jana Chiewicza. Listy, | kwity, constitucyja, metrykę krztow y szlubow | pra|sentował.

Царква ў в. Малеві Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Malewska. D(nia) 25 9bra. |

11. Wielebny w Bogu oycieci Jan Markiewicz, pra|zbiter, | trzyma cerkiew założenia S(więteg)º Mikołaja Malewską. | Fundacyi jasnie oswieconych x(ią)żat ich m(ił)osci(ow) Kleckich. | Fundusz podczas Moskiewszczyzny

zginołł. Prote|stacyą o to zanieść kazalismy.

Sama cerkiew drew|niana. W ktorey deysus y obrazy w swoim zostaią | porządku. Na Wielkim Ołtarzu w puszcze cynowej z na|krywką Nas(więtszy) Sakrament w nalezytey zostaię ob|serwancyey. Kielich ze wszytkim cynowy. Ewan|gelia pisana w czarnym aksamicie, na ktorey ta|bliczka srebrna iedna y cynowych 4. Krzyz y lich|tarze drewniane. Śluzebnik, Trebnik, Połustaw | y jnne xiegi samego oyca. Kadzilnica mosięzna | cerkiewna. Antymis podwizny nowy. Liton ieden. | Wozduchow wielkich dwa, małych pięc roznego koloru. | Tuwaleń wszytkich pięc. Dzwonek ołtyrzowy ieden, | na dzwonnicy dwa. Ubior kapłański: ryzy z po|trachilem y poruczem iedne, buracikowe, alba z humerałem || /94 ad&/. jedna, pasek ieden. Choragiewek dwie płotnia|nych. Item sztamerowych trzy. Zaponka czer|wona na ołtarzu sztamerowa. Na Nas(więtszey) Pannie | tabliczka iedna srebrna. Plebania: izba biała z | piekarnią y sienmi, staynie y gumno chrosciane. | Grontu włok dwie w iednym obrębie. Parafia | tey cerkwi: wsi Malew, Jeskiewicze, Karcewicze, | Swiciez, Kozły, Chodatoiewicze, Husaki, | Lipa, Kamionka. Uczyni wszytkich dusz 2000. |

Sam kapłan przykładnego y pobozne(g)º zywota. | Listy, constytucyja, metrykę krztow y szlubow, | mirlinę porządną pra|sentował y kwity te|razniejego oyca protopopy. |

Царква ў в. Салтанаўичына Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Sołtonohacka. D(nia) 27 9bra. |

12. Wielebny w Bogu oycieci Piotr Wysocki, pra|zbiter sołtonohacki, trzyma cerkiew założenia S(więtey) Troycy Sołtonohacką. Fundusz x(ią)żat ich m(ił)osciow) | Radziwiłł. Fundusz podczas Moskiewszczyzny | zginoł. Protestacyi na to niemasz. Kazalismy | zanieść koniecznie.

Sama cerkiew drewniana. | W ktorey obrazy według moznosci przybrane sto|ią. Na Wielkim Ołtarzu w puszcze cynowej z | wierzchem Nas(więtszy) Sakrament zostaje ochędoznie. | Kielich ze wszytkim cynowy. Krzyz drewnia|ny. Antymis podwizny samego jego m(ił)osci. Lito|now dwa. Pokrowcow małych dwa, wielki ieden | bławatne, a płotniany wielki ieden. Tuwaleń | wszytkich sześć. Zaponek płotnianych szytych | trzy. Antypendia iedna kitayczana, druga harusowa zielona. || /95/ Dzwonek ołtarzowy ieden, drugi na dzwonnicy. | Kadzilnic dwie mosięznych. Lichtarzow mosięznych | dwa. Mirlina cynowa porządną. Metryka krztow | y szlubow zwyczajna. Xiegi: Testament ze wszytkim drukowany, Trebnik, Śluzebnik, Psalterz, Połustaw, Czasownik drukowane. Item Jermałoyczyk | drukowany. Ubior

kapłański: alb dwie, iedna szyta, | druga z korunkami, z humerałami y paskiem, | ryz dwie, iedne z blaszką buratową, drugie zielone | muchaierowe, stare oboie, z potrachilami y poruczem. | Wotiw zadnych niemasz. Agnusek cynowy dla | chorych. Choragwi dwie harusowych. Plebania: izba | biała z sienmi y piekarnią, swirenek ieden, gumno | jedne y staynia drewniane. Grontu do tey cerkwie | oromego włok dwie. Parafia: wsi Soltonohacie, | Sławkowo, Juszewicze, Rakowicze, Hrybowszczyzna, | Gabruny, Kudzinowicze. Wszytkich dusz 300. |

Sam kapłan poboznego zywota. Ma na prowisiey | swoiey w(ielebneg)º oyca Alexandra Paszkowskiego, zięcia | swego. Ktory do cerkwie S(więtej) Troycy Ceprewskiej swięcił się, a teraz przez nieugruntowanie funduszu tak | się musi wahać. Listy, pra^esenta, kwity iedne pra^esentowały, a o soborowy protestowały się, ze ociec | protopopa mu nie dał. Constitucyą pra^esentowały | soborową y we wszytkim usprawiedliwiły się. A oy|cu Paszkowskemu dalismy kartę naszą do woli | jasnie wielm(oznego) pasterza albo znowu do powrotu do | cerkwie Ceperskiej mieszkać przy cerkwie Sołto|nohackiej. |

Царква ў в. Пацеўкі Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Pociejkowska. D(nia) 28 9bra. |

13. Wielebny oyciec Constanty Daszkiewicz, pra^ezbiter, trzyma | cerkiew S(więteg)º Jerzego Pociejkowską. Fundacyey świętey pamięci || /95 ađe.º/ pana Judyckiego, kawalera maltańskiego, | a teraznieyszego j(ego) m(iłosci) pana Lubomierskiego, kawalera | maltańskiego. Fundusz dany przez oyca teraznieysze(g)º | do wiernych rąk j(ego) m(iłosci) pana Stephana Prazmowskiego, | na ten czas dzierzawcy pociejkowskiego, ktory miał po|twierdzić y o przydanie poddanych postarać się u te|raznieyszego j(ego) m(iłosci) pana kawalera.

Sama cerkiew drew|niana, nowa. W ktorey obrazow s potrzebę. Na Wielkim | Ołtarzu w kielichu srebrnym Nas(więtszy) Sakramentt w | wielkim ochędostwie zostaie. Do ktorego kielicha | patyna srebrna złocista, gwiazda srebrna, łyżeczką cynowa. Na zachowanie zas Nas(więtszego) Sakramentu | agnusek srebrny. Antymis podwizny. Liton | ieden. Wozduch ieden wielki, a małych dwa kitay|czane. Tuwalen wszytkich pięć. Antypendia iedna. | Item płotniana antypendia. Zapona w Carskich | Drzwiach harusowa zielona. Kadzilnica mosięzna. | Dzwonek ołtarzowy ieden, na dzwonnicy dwa. Cho|rągwi dwie. Na obrazie Nas(więtszych) Panny krzyzykow | srebrnych dwa, perlowej macicy trzeci, sztuczek | dwie kryształowych. Xięgi co są wszytkie drukowane, | ale pozyczane, krom Jermołocyka drukowanego

cer|kiewnego iednego. Ubior kapłański: alba iedna z hu|merałem y paskiem, ryz dwoje, pułtłasowe cegla|ste y buracikowe ze wszytkim. Dom kapłanski: pie|karnia nowa przez oyca wystawiona, a stara zaś | piekarnia z gummem y stayniami chrościanemi | y swirenkiem drewnianym. Parafia: wsi Pociejkow, Tro|ianow, Zawolki, Peczerany, Sitna, Nowosiolki. W tey | parafiey wszytkich dusz 300. |

Listy, tak postanowlenny, iako y odpustny, kwit mirny | y kuniczny, metryke krztow y szlubow, constitucyą soborową || /96/ pra^esentowały. Sam kapłan pozycia | przykładnego. Gronta do tey cerkwi włok dwie | y oddany do łaski dany ieden. Ten ze kapłan | uskarżała się na dwor pociejkowski y na parafian, | iz mu w cerkiewnym porządku wielką czynią vio|lentią. A to w tym, gdy umrze parafianin, tedy | o mieysce dla pochowania umarłego z ciwunem | dwornym targią się y iemu, a nie kapłanowi, dochod | należący oddaią, ktory iakoby na restauracyję cer|kwie obraca, czego w samey rzeczy mało co, a kapłan | ubogi przez to, wyzywienia słusznego mieć nie moze. | Przykazalismy kapłanowi koniecznie y pod klątwą | pasterską, aby od tego czasu przewodzić nad sobą y nad | porządkami cerkiewnymi nie pozwalal y niesłusz|nych parafian podług constitucyey soborowej | karał|. |

Царква ў в. Труханавічы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Truchonowicka. D(nia) 30 9bra. |

14. Wielebny w Bogu oyciec Mikołaj Terapontowicz, pa^ez|biter, trzyma cerkiew S(więtych) Piotra y Pawła. Fundacyey xiązał ich m(ił)osciow Radziwiłłów Nieswiskich. | Fundusz w Moskiewszczyznie zginoł. Protestacyey | na to niemasz. Koniecznie protestacyą kazalismy | uczynić y aby extract na przyszłym, da Bog, so|borze pokazał.

Cerkiew drewniana. Za niedbal|stwem oycowskim niedobrze okryta y bez krzy|za, y we szrodzu nie ochędozna. Obrazow namiest|nych y innych iest nie co, lubo nalezycie nie | przyozdobione. Na Wielkim Ołtarzu w puszcze cy|nowey Nas(więtszy) Sakrament ochędoznie stoi. Kielich cynowy z patyną, || /96 ađe.º/ gwiazdą, łyżeczką srebrną. Wozduch wielki 1, | małych dwa kitayczane. Liton ieden. Antymis | podwizny. Krzyz drewniany. Lichtarze drewniane. | Kadzilnica mosięzna. Mirnica cynowa. Słuzebnik, | Trebnik, Testament, Psalterz, Połustawiec drukowane, Apostoł, Ochtał pisane. Tuwaleń | wszytkich pięć. Chustka iedna. Ubior kapłanski: alba iedna z humerałem y paskiem, ry|zy buracikowe zielone, potrachil y porucze tey | ze materiey. Item potrachil zołty muchaiero|wy. Dzwonek ołtarzowy ieden, na dzwonnicy du|zych trzy. Chorągwie dwie szarzowe czerwone.

| Dom kapłanski przez samego oyca nabudowany: | izba biała z komorą sienią i piekarnią, swir|now dwa, stany trzy, gumno iedne z osiecią, łącznia z browarem drewniane. Parafia: wsi | Truchonowicze, Podluse, Praśniiki, Starosiele, | Ziemiańskie, Morozy, Swinoie. Wszystkich dusz 310. |

Kwity, listy na cerkiew, metryke lubo niepo|rządnią constitucją nie podpisana od oyca prototypy p(rae)sentował. Sam kapłan przykładny, | tylko w Sakramentach S(więtych) doskonale nieumiejętny. Trzeba aby na przyszłym soborze uczynił | scisły examen, bosmy do katedry dla tego nie | odesłali, ze się miał wszystkiego w domu nau|czyć. Grontu włok trzy wszystkiego. |

Царкве ў в. Забелы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Zabielska. M(ie)s(ią)ca 10bra 1 d(nia). |

15. Wilebny w Bogu oycieci Jan Syczkowski, pra^ezbiter, trzyma cerkiew założenia Usnienia Nas(więtszej) Panny. Fundacy | x(ią)zatt ich m(iło)sci^{ow} Radziwiłłow.

Sama cerkiew drewniana. || [97] W ktorey obraz Naswiętszej Panny cudowny, | wotiwami roznich dobrodzieiow podług niższej wyrazonego rejestru przyozdobiony. | Na Wielkim Ołtarzu venerabile w puszcze cyno|wey bez nakrywki w wielkiej opatrznosci zo|staie. Kielich srebrny, we szrodzu złocisty, | patyna srebrna, gwiazda y lyczek takze. | Wozduch wielki ieden, a małych dwa bławatne. | Litonow dwa. Antymis podwiżny. Ewangelia | w aksamicie, na ktorey tablic srebrnych | złocistych pięć, puklow 5, na mieyscu klauzur | wierzchołki 4. Krzyz drewiany. Mirnica | cynowa. Kadzilnica stara mosięzna, kazalismy | naprawić. Lichtarzow cynowych dwa, spizowych | dwa. Dzwonek oltarzowy ieden, na dzwonni|cy trzy dzwony y klepadło. Tuwalen wszystkich | jedenascie. Antypendia iedna kitajczana, | druga buracikowa. Ryz czworo, iedne adama|szku zielonego, drugie biale atłasowe, 3 | pułatlaskowe (...)¹⁸⁰, czwarte buratowe. | Alb dwie z humerałami y paskiem, potra|chilow dwa, porucze dwoie. Księgi: Słuzebnik, | Trebnik, Połustawiec oycowski, Psalterz, Ochta, | Apostoł drukowane cerkiewne. Chorągw | czytry. Wotiwu na obrazie Nas(więtszej) Panny ko|ron srebrnych złocistych 10, item srebrna | jedna, pułmiesiączykow srebrnych złocistych | dwa, rączek srebrno złocistych 2 y karwaszyk | ieden srebrny złocisty, aniołek srebrno złocisty || [97 ad&.] jeden, szatka srebrno złocista iedna, perła | wielka we złoto oprawna, agnusek apiso|wy ieden maluchny we złoto oprawna, sztuczka złota z drobnemi rubinkami, manelka iedna | we złoto

¹⁸⁰ Фрагмент пашкоджаны.

oprawna koralowa, łańcuszek ieden srebr|no złocisty pancerzowy, drugi srebrny kolcowy, | krzyzyk szczyrożłoty szmelcowany, perełek | drobnych sznurków jedenascie, item perełek | czarnemi gagatkami przenizanych sznurow | jedenascie, tabliczek srebrnych wielkich, srze|dnich y małych sto trzynascie, rączka srebrna, | nozek srebrnych trzy, pułmiesiączykow duzych | dwa srebrnych, agnuskow we srebro oprawnych | siedm, panaheyka we srebro oprawan, korale | iedne z perłami, drugi sznur czarnych gagatek | z perłami, gwiazdeczka srebrna iedna, sztuczka | żabiniona troista we srebro oprawna, cynowych | tablic dwie, kobierzec turecki. A widząc zaś my | w cerkwi Zabielskiej votiw niektórych po części | ujmę, podług dawnych rejestrów, a zwlaszcza | z sztuk drobnych, aby się to w przyszły czas nie | działa, z drobnych wotiw z obrazu cudownego | Nas(więtszej) Panny dla złania y urobienia puszki dla | Naswiętszego Sakramentu y na krzyz srebrny. | W tey ze cerkwi Zabielskiej to smy wziei przy | oycu Syczkowskim y panu Andrzeiu Zabiele | to iest: pierscieni z oczkami sześć złotych, tak|ze obrączek szczyrożłotych sześć, którą w wa|zą przez złotnika wyrazi ie czerwony złoty | ieden, obrączek srebrno złocistych osm, obrączek | srebrnych osmnascie, krzyzykow roznych srebrnych 29, || [98] obrączek wieńcowych srebrnych 4, tabliczek | oczkowych srebrnych 8, pułmiesiączykow | większych y barzo drobnych pięćdziesiąt szesc | srebrnych, od panaheyki łamanych szmat|kow srebrnych 7, gwiazdeczka małych srebrnych 2, koleczków trzynascie workowych, | co wszystko zrnochowalismy. Plebania wszytka spustoszała dla ubóstwa oycowskiego: | piekarnia, swireni, gumno y stainenka stare. | Parafia do tych czas tylko wies Zabieły było, dusz 67, | atesmy teraz przydali wsi: Karaczowszczyzne, | Sciepkow, Szyszyce, Ywładowicze, Pokraszew, | ktore dotąd do parafiey Zamoskiej y do Hre|ckiej należały, a to dla bliskości ku cerkwi | do cerkwi Zabielskiej uczynilismy. Dusz 100. | Do cerkwi Zabielskiej grontu fundowanego | od x(ię)cia Radziwiła, hetmana, podc(anclerza) W(ielkieg)^o X(iestw)^a L(itewskieg)^o | włok sześć za staraniem nieboszczyka pana | Jozepha Zabieły. Fundusz sam zostaje u pana | Andrzeja Zabieły, którego nie chce powracać, | kazalismy protestacyj zanieść, a extract | in archium.

Listy, kwity, constitucja nie | podpisana ręką oyca pro(to)p(o)ppy pokazał, | metryk nie pokazał, bo parafiey nie miał. | Sam kapłan poniekąd trzeba aby w przykład|nosci się poprawił, ma wielką krzywdę od | panow Zabiełów w sąsiedztwie y trzeba ich | upomnieć, ale y sam niech się na czołosci swej | kapłan poprawi, trzeba by tego oyca odmienić || [98 ad&.] koniecznie z tego mieysca. |

Царква ў в. Пукава Навагрудскага пав.

Cerkiew Puchowska | w pustie zostaie. Założenia S(więtego) Jerzego. Z tey ze | fundacyey, ktorą zleciłismy oycu zabielskiemu | do woli pasterskiej dla wsparcia iego. Przy tey | cerkwi grontu włok dwie. Parafia: Puchow. Dusz 40.

Царква ў в. Замосце Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Zamoska. D(nia) 2 Xbra. |

16. Wielebny w Bogu oycie Rafał Rakiewicz, pra^ezbiter, trzyma cerkiew założenia Pokrowy Nas(więtszey) Pan(n)y | Zamoską. Fundacy j(ego) m(iłosci) pana Stanisława Srzedzin|skiego. Fundusz in archiu^m.

Sama cerkiew drew|niana, w ktorey obrazy porządnie zostaia. Na | Wielkim Ołtarzu wenerabile w cynowej puszce | z wierzchem w nalezytej obserwancyey zostaie. | Kielich cynowy ze wszystkim. Liton ieden. An|tymis podwizny. Wozduch wielki ieden, a małych | dwa bławatne. Ewangelia we srebro oprawna, na | ktorey tablic pięć y puklow pięć. Krzyz drew|niany. Słuzebnik, Trebnik drukowany y Po|fustaw samego oyca, Słuzebnik moskiewski, | Apostoł, Ochtaik drukowane cerkiewne. | Kadzilnica mosięzna. Dzwonek ołtarzowy ie|den, na dzwonnicy dwa. Lichtarzow cynowych | dwa. Tuwalen wszystkich pięć sztych. Chuste|czek dwie. Chorągiew iedna. Na obrazie Nas(więtszey) | Panny korona iedna srebrna, tabliczek 2 srebr|nych, lancuszek srebrny złocisty ieden, | manelka rubinkowa z perelkami iedna. | Item tuwaleniek pięć. Ryz troie, iedne złotogłówowe || /99/ cieliste, drugie aksamitne czerwone z potrachilem, trzecie buracikowe ze wszystkim, | alba iedna z humerałem y paskiem. | Plebania: izba biała z sienmi y piekarnią | swiren, łazienia, gumno porządne, nowe, item | stayni dwie drewniane nowe. Grontu włok puł|trzeci we trzech poletkach. Parafia: wieś Za|moscie, wieś Rudnia, Strochow, Wierkały, | Lenki, Winiscie. Dusz wszystkich 200. |

Sam kapłan pobożny. Kwity, listy, metrykę, | mirnicę, constitucyą soborową p(rae)sentował.

Царква ў м. Грэск Навагрудскага пав.

Miasteczko cerkiew Hreska. D(nia) 4 Xbra. |

17. Wielebny w Bogu oycie Stephan Terapontowicz, pra^ezbiter, trzyma cerkiew założenia Narodzenia Nas(więtszey) | Panny Hreską. Fundacyey jasnie oswieconych | x(ią)zat ich m(iłosci) Radziwiłłow. Fundusz w

Moskiew|szczyznie zginął. Kazalismy koniecznie zanieść protestacyą o to.

Sama cerkiew drewniana. W kto|rey obrazy w swoim ochđostwie. Na Wielkim | Ołtarzu venerabile w kielichu cynowym z nakryw|ką w opatrznosci wielkiej zostaie. Ewangelia alias | Testament we srebro oprawny, na ktorey tabliczek | pięć. Tuwalen wszystkich 4. Antymis podwizny. | Liton ieden. Kielich srebrny ze wszystkim. Pokrow|cow wszystkich sześć. Lichtarzow mosięznych dwa. | Mirlina cynowa. Słuzebnik, Trebnik, Psalterz, | Trafałoyczyk, Ochtay drukowane, Treod Cwietna, || /99 ad&e./ Jarmałoy. Item Jarmałoyczyk pisane, Połusta|wiec samego oyca drukowany. Kadzilnica mosięzna. | Dzwonek ołtarzowy, na dzwonnicy dzwonków | dwa y klepadło. Agnusek cynowy dla Nas(więtszego) Sakra|mentu. Chorągwi dwie. Lichtarz zawiesisty mosięz|ny. Ryz dwoie, iedne zielone kitajczane z po|trachilem y poruczem, drugie buratowe takze | ze wszystkim, alba z humerałem y paskiem. | Cerkiew oparkaniona szeroko. Dom kapłański: | izba biała z komorą, sienmi y piekarnią, swi|ren, izdebka, gumno, wszystko drewniane. Parafia tey cerkwi: miasteczko Hresk, wsi Onufreje|wicze, Jewładowicze, Dziedziew, Kaliczycy, | Kuliki, Staryna. Wszystkich w tey parafie dusz 400. |

Sam kapłan przykładny. Zadnych skarg na n(iego) nie było. | Kwity wszystkie p(rae)sentowały y constitucyą soborową. | Grontu oromego do tey cerkwi włok cztery y mor|gow sianożętnych pięć. A w miasteczku plac ieden. | Do tego metrykę krztow y szlubow porządną pokazał.

Царква ў в. Жукаў Барок Мінскага пав.

Wieś cerkiew Zukoborska. D(nia)¹⁸¹

18. Wielebny w Bogu oycie Demian Nosonowicz, pra^ezbiter, trzyma | cerkiew założenia Pokrowy Nas(więtszey) Panny Zukoborską. | W ktorey zadnego niemasz ochđostwa. Y sam kapłan w | Mirze na wikarystwie po większej części zostaie. Fun|dacya jasnie oswieconych x(ią)zat ich m(iłosci) Radziwiłłow. | Grontu włoka iedna we trzech poletkach. | Parafia dusz 100. || /100/

W tey protopopiey Nieśvižskiey kapła|now 18. | Wikarych 3. | Parochialnych cerkwi 18. | Kaplic 3. | Dusz 13305. | 19. Wieś cerkiew | Pukowska¹⁸².

¹⁸¹ Дата пропущчана.

¹⁸² Даписана іншым атрамантам.

**НАВАГРУДСКІ САБОР
КЛЕЦКАЯ ПРАТАПОПІЯ**
Цэрквы ў м. Цімкавічы Навагрудскага пав.

Protopopia Klecka. |

Miasteczko cerkiew Cimkowska. | Dnia 6 Xbra. |

1. Wielebny w Bogu oycieci Jan Wierbiłowicz, pra^ezbiter, trzyma cerkiew założenia S(więtego)° Heliasza | Proroka Cimkowską. Fundacy jasnie wielmozne^{go} | j(ego) m(iłosci) pana Leona Sapiehi, podkanclerzego W(ielkiego)° X(iestw)^a Lit(ewskiego)°. | Fundusz w Moskiewszczynie zginoł y protestacyⁱ | na to niemasz. Kazalismy oycu cimkowskiemu | koniecznie protestacyą zanieść.

Sama cerkiew drewniana, w kturey obrazy na miejscach swoich zostają. Na Wielkim Ołtarzu w puszcze cynowej vene|rabile ochędoznie stoi. Kielich cynowy ze wszytkim. | Pokrowiec wielki aksamitny. Item trzy. Litonow | dwa. Antymis niepodwizny. Ewangelia pisana, | przybyła księga | Klucz, | Słuzebnik, Trebnik, Połustawiec, item Słuzebnik, | Psalterz, Ochta, Apostoł drukowane. Mosiężna kadzilnica. Krzyzów kilka drewnianych. | Dzwonków dwa ołtarzowych. Mirnica cynowa. | Panahieek dwie. Tuwaleń wszytkich sześć. Chorągwia | sześć. Sukno pogrzebowe czarne. Lichtarzów cynowych dwa. || /100 ad&e./ Item mosiężnych dwa. Dzwonków na dzwonniczy | trzy. Zapona harusowa jedna. Wotiva na Nas(więtszey) | przybyły z dworu¹⁸³ | Pannie: tabliczka, krzyzyk y pierścień ieden | srebrne. Zaponka ceglasta kitajczana. Ryz | przybyły lancu|zek srebrny | y pułmiesiączek¹⁸⁴ | troje: jedne puławskie buracikowe, drugie | samo buracikowe, trzecie saiowe z potrachila|m i poruczami. Alb dwie z humerałami y paszkami. Plebania: piekarnia z sionkami, swirem | drewniany, gumno chrosciane, gruntu orome(g)° | z sianożciami włok dwie y plac ieden. Parafia: miasteczko Cimkowicze, wsi Lesznia, Kułaki, | Ogrodniki. Wszytkich dusz 800. | Sam kapłan przykładny. Listy, pra^esenta, kwi|ty, metrykę krztow y szlubow, constitucyą soborową p(ra)e)sentował y na punkta wizitatorskie | usprawiedliwił się. |

Druga cerkiew Cimkowska. D(nia) 7 Xbra. |

2. W(ielebny) oycieci Heronim Wierbiłowicz, pra^ezbiter, trzyma | cerkiew S(więtego) Mikołaja Cimkowską. Tey ze fundacy. | Fundusz w Moskiewszczynie zginoł. Kazali|smi zaniesc protestacyą.

Na miejscu cerkiewnym tylko zrąb stoi. Zadnego ochędostwa | niema. Y sam kapłan w cerkwi S(więtego) Heliasza | odprawui. Do tey cerkwi parafia: pułmiaszczka Cimkowicz, wsi Czarnohubow, Raczkiewicze, Byczacin,

¹⁸³ Дапісана на палях іншым атрамантам. У арыгінале памылкова brzybyły.

¹⁸⁴ Дапісана на палях іншым атрамантам.

Starzyna. Wszytkich dusz 500. | Grontu włok dwie y plac ieden. Plebania: pie|karnia z sieⁿmi || /101/ y gumno chrosciane. Sam kapłan przykładny y xięgi do nabożeństwa należące ma wszyt|kie swoje. Kwity, listy, pra^esenta, constytucyą | metrykę zaiedno oycem, mirnicę osobliwę | pra^esentował. |

Царква ў в. Скіп'ёва Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Skopiońska. D(nia) 8 10bra. |

3. W(ielebny) oycieci Athanazy Piotrowicz, pra^ezbiter, trzyma | cerkiew założenia S(więtego) Spasa Skopionską. | Fundacyey jasnie wielm(oznych) ich m(iłosciow) p(anow) Sapiehow. | Funduszu niemasz. Tylko p(ra)e)senta jey m(iłosci) pa|ni marszałkowej W(ielkiego) X(iestwa) Lit(ewskiego) paniey Połubińskiey. O zginenie funduszu w Moskiewszczynie | kazalismy protestacyą zanieść.

Sama cerkiew drewniana, | obrazami przyozdobiona. Na Wielkim | Ołtarzu venerabile w puszcze drewnianey posre;brzaney ochędoznie stoi. A puszka same(g)° w(ielebnego) oyca. Testa|ment drukowany cerkiewny. Ryzy harusowe | czerwone. Inne xięgi kapłańskie wszytkie są w(ielebneg)° | oyca Piotrowicza samego. Tuwalieniek y chusteczek | wszytkich ołtarzowych jadenaście. Kielich cynowy | ze wszytkim. Liton. Antymis samego oyca. Cho|ragwi dwie harusowe cerkiewne. Krzyz y lichtarze | drewniane. Dzwonek ołtarzowy ieden. Na dzwon|nicy jeden większy, drugi mniejszy. Plebania: izba | biała z komorą, za którą w(ielebny) oycieci Piotrowicz o(ycu) cimkowskie^{mu} | de suo zapłacił, piekarnia z sionkami dawną, chle|wek zerdziany. Parafia: Skipowo, Konotopy, Rudne, | Raiowka, Kołodziezna, Kokorzycy, Stepury, Kodłuba|iwo, Pruski. Wszytkich dusz 350. || /101 ad&e./

Pra^esentę collatorską pokazał. Kwity, mirnicę, | metrykę pra^esentował. Constitucyą listu pasterskie(g)° | na tę cerkiew nie miał, chceliśmy dać. Sam kapłan | przykładny. Do tey cerkwi grontu włok dwie, ale | oycowi goły podany.

Царква ў в. Савічи Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Sawiczowska. D(nia) 10 Xbra. |

4. W(ielebny) oycieci Theodor Żuchowiecki, pra^ezbiter sawiczowski, | trzyma cerkiew założenia Przenas(więtszey) Troycy Sawiczowską. | Fundacya ich m(iłosciow) panow Jakiszewskich. Fun|dusz in archiu^m metropolitańskim zostaię. |

Sama cerkiew drewniana. Deysusem y obrazami w | dostatku

przyozdobiona. Na Wielkim Ołtarzu w pu|szce cynowej Nas(więtaszy) Sakrament w nalezytey zosta|ie opatrzoñci. Kielich srebrny samego oyca z ly|zeczką. Kielich cynowy ze wszytkim takze oy|cowskiego starania przybyłe. Patyna srebrna cer|kiewna. Liton ieden. Antymis powiżny. Krzyż | drewniany. Tuwaleń wszytkich 4. Słuzebnik z Tre|bnikiem, Ewangelia pisana, Apostoł, Psalterz, | Połustawiec drukowane samego oyca. Dzwonek | ołtarzowy duży, na dzwonnicę dzwonów 2. Ubior | kapłański: alb dwie z humerałami y paskami, | ryż dwoje, iedne blaszkowe buracikowe, drugie | medelanowe czerwone z potrachilami y poruczami. | Kadzilnica stara. Kubeczek cynowy dla wody. Chorągwii dwie sztametowe. Plebania: izba biała z | sienmi y piekarnią, browar y gumno drew|niane. Inne budynki chrościane. Grontu włok cztery. || [102] Poddanych trzy. Przy tym w cerkwi na obrazie Na|świętszej Panny votiw koron srebrnych nie|wielkich trzy y kwiatek srebrny. Parafia: | wsi Sawicze, Brodkowo, Puzowo, Dziehciany, | Komsicze y Ciechowo, Kutowszczyzna. Dusz 500. |

Pra|senta, list stanowlenny, kwity, metrykę chocz | nieporządną, constitucyą soborową, mirnicę | porządną pra|sentował. Sam kapłan nieprzy|kładnością y pozyciem swawolnym w okolicy wiel|ce osławił się. Jako osobliwie processa xiag | naszych opiewają, koniecznie trzeba aby się poprawił y, dobremi nagradzając postępками, wszytkie | te zagłaził głosy. |

Царква ў в. Быstryца Навагрудскага пав.

Wioska cerkiew Bystrzycka. D(nia) 11 Xbra. |

5. Wielebny ojciec Stephan Mankiewicz, pra|zbiter, | trzyma cerkiew założenia S(więteg)o Spasa Bystrzycka. | Fundacy jaśnie oswieconey x(ię)żny jey m(iło)sci Zo|fii Radziwiłłowny. Fundusz in archiu|m metro|politańskim.

Sama cerkiew drewniana. Deysusem | y obrazami przyozdobiona. Na Wilekim Ołtarzu | w puszcze cynowej Nas(więtaszy) Sakrament ochędznie | stoi. Sam ołtarz nieporządnie przybrany. Ewangelia drukowana nieoprawna, Słuzebnik, Trebnik, | Trafaloy, Połustawiec drukowanę, Apostoł, | Jarmałoy, Treod postna pisanę. Wszytko cerkiew|ne krom Połustawca oycowskiego iednego. Kielich cynowy || [102 adę.] ze wszytkim, lyzeczką srebrną. Antymis podwizny. Litonów dwa. Kadzilnica mo|siężna stara. Tuwaleń wszytkich prostych 6, | niektore szyte. Dzwonek ołtarzowy ieden, | na dzwonnicę dzwon. Mirnica cynowa z olejami S(więtemi). Wotiw zadnych niemasz krom | mosięznegó pułmiesiączka. Chorągwii dwie płot|nianę. Krzyż drewniany. Sukno pogrzebowe. | Plebania: izdebka biała z sieńmi, piekarnia, takze | swirem ieden, gumno drewnianę, item osiec | drewniana. Grontu włok

pultory kaplañskich, | na którym ogrodnik ieden. Osobliwie pułwoki | grontu, na którym dział mieszka. Parafia: | wsi Bystrzyca, Blewczycy, Moracz, Hule|wicze, Wasilczyce, Zaniewidow, Worobiewicze. Dusz 650. |

Sam kapłan w nabozenstwie y sakramentach | S(więtych) nie perfekt, w przykładności trzeba aby się | koniecznie poprawił. Da Bog, na soborze trzeba | żeby był examinowany koniecznie. Listy, kwi|ty, constitucyą metrykę lubo nieporządną | całe, na soborze ma pokazać porządną. |

Zaponek dwie | kitayczanych | z(a)wi(s)iane | na obrazach. | Trzecia haru|sowa zeliona. | Entypedyum | około ołtarzu | harusowa cza|rna. Wozduszko dwa ma|lych kitaycza|ne czerwone, | trzeci wielki | srebrem ze z|łotem haftawa^{re}. | Horagi dwie | czerwone nieda|wno przybyły. | Na dzwonicy dzwonów dwa przybyły. | Ytem zaponek | dwie zielone. | Ewanelia Wczycie|lna, Ewanelia | naprzestolna | w srebro oprawiąqna¹⁸⁵. |

Царква ў м. Семежава Навагрудскага пав.

Miasteczko cerkiew Siemiezowska. D(nia) 12 Xbra. |

6. Wielebny ojciec Theodor Jurkiewicz, pra|zb(iter), trzy|ma cerkiew S(więtey) Troycy Siemiezowską. Fundacy ich m(iło)sciow panow Chotkiewiczow. Fundusz | zginął w Moskiewszczynię. Kazalismy zaniesć || [103] protestacyj koniecznie.

Sama cerkiew drew|niana. Deysusem y obrazami przyozdobiona. | Na Wielkim Ołtarzu w puszcze cynowej z wierzche|m Nas(więtaszy) Sakrament ochędznie stoi. Ewangelia | we srebro oprawna, na ktorey tablic pięć y klau|zury, krzyż drewniany, Słuzebnik, Trebnik, | Połustawiec, Apostoł, Ochtay, Psalterz druko|wanę. Kielich cynowy ze wszytkim. Wozduch | wielki ieden, a małych dwa bławatnę. Antymis | podwiżny dobry. Liton ieden. Kadzilnica mosię|zna. Dzwonek ołtarzowy ieden. Na dzwonnicę | dzwonów 4. Tuwaleń szytych y nieszytych | dwanaście. Mirnica porządną cynową. Ubior | kapłański: alba z humerałem y paskiem, | ryzy iedne pułatłasowe barszczowę, drugie | buratowe, do pułatłaskowych potrachil y poru|cze. Wotiw na obrazie Nas(więsczy) Panny: korona | srebrna, tabliczek dwie, krzyżyk srebrny ieden. | Chorągwie na płotnie malowane. Plebania: izba | biała z komorą, sienmi y piekarnią, gumno, | odryny, chlewy wszytkie drewniane. Grontu | włok dwie, placów dwa, a na trzecim plebania nabu|dowana. Parafia: miasto Siemezow, wsi Zylichowo, | Mackiewicze, Nowosiołki, Januszki. Dusz 1000. |

Sam kapłan przykładny y pobozny wdowiec. Metrykę krztow y szlubow

¹⁸⁵ Даписана на палях іншых атрамантам.

porządną konstytucją sołtysową podpisana. Listy, praesenta, kwity wszystkie präsentowały we wszystkim usprawiedliwiły się. || [103 ad&.]

Царква ў в. Цяхоўка Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Ciechowska. D(nia) 13 Xbra. |

7. Wiele(bny) oycieci Pachomij Jesmanowicz, praesbiter, trzyma | cerkiew S(więtych) apostołów Piotra y Pawła. Fundacye wielm(ognego) pana Radwana zdawna. Fundusz | w Moskiewszczyznę zginął. Protestacyi koniecznie kazalismy zanieść y na przyszłym soborze | präsentować.

Sama cerkiew drewniana. Dey|susem y obrazami przyozdobiona. Na Wilekim | Ołtyrzu w puszcze cynowej Nas(więtszy) Sakrament | ochędoznie stoi. Kielich cynowy. Gwiazda, paty|na y łyżeczka srebrne. Pokrowcow wszystkich trzy. | Liton jeden. Antymis podwiżny. Tuwalen wszystkich trzy y chustek pięknych trzy. Krzyz | drewniany y lichtarze. Testament, Słuzebnik, | Trebnik, Połustawiec, Psalterz, wszystko oycowskie, | a cerkiewny tylko Jermołoy notowany. Kadzilnica mosięzna. Mirlina cynowa porządna. Dzwonek ołtarzowy ieden, a na dzwonnicy dwa. Chorągwi dwie sztametowe. Plebania: izba biała z sie|m, piekarnia z sienmi, swirnow dwa, gumno y | stajnie chrościane. Grontu włok dwie y zascia|nek z sianożciami. Parafia: wsi Ciechowo, Nowosiołki, Ostrow, Mankiewicze, Joczyce. Dusz 300. |

Sam kapłan przykładny. Listy, kwity, metry|kę, konstytucję porządnie präsentował. |

Цэрквы ў г. Клецк Навагрудскага пав.

Miasto cerkiew Klecka. D(nia) 15 Xbra. |

8. Wielebny w Bogu oycieci Piotr Rakiewicz, praesbiter, || [104] trzyma cerkiew Zmartwychstania Panskie(g)o Klecką. | Fundacyey jasnie oswieconych x(ią)zat ich m(iło)sciow | Kleckich. Fundusz dawnego zginął y protestacyey | na to niemasz. Kazalismy zanieść koniecznie o zgł|nienie onego.

Cerkiew sama drewniana. We szrod|ku deysusem porządnie przyozdobiona. Na Wielkim | Ołtarzu w puszcze cynowej Nas(więtszy) Sakrament o|chędoznie stoi. Kielich srebrny ze wszystkim. | Krzyz srebrny. Kadzilnica srebrna. Ewangelię | dwie drukowane we srebro oprawne, Słuzebnik, | Trebnik, Połustawiec, Psalterz, Apostoł, Treodi | dwie, Trafaloj wielki, Ochtay drukowane y Ewan|gelia Uczytelna drukowana. Litonów dwa. Anty|missow dwa. Wozduchów wszystkich 5. Tuwalen 12. | Chustek dwie.

Lichtarzow cynowych dwa, mosięznych | 4. Dzwonek ołtarzowy ieden, na dzwonnicę 4. | Ubior kapłanski: alb trzy z humerałami y pas|kami, ryz pięcioro, bławatne czworo, a iedne | szarzowę z potrachilami y poruczami. Antypendyi | dwie, adamaszkowa y sztametowa. Sukień dwie | pogrzebowych. Wotywy na obrazach: koron srebrnych 4, pułmiesiączyków trzy, tablic wszystkich | dwadzieścia cztery z rączkami. Chorągwi trzy. | Plebania: izba biała z komorą y bokową izbą | przez oyca Zdanowicza opuszczona. Grontu pla|cow pułtora, na których plebania nabudowana. | Włok trzy oromego grontu. Parafia: miasto Kleck, | wsi Kurczyce, Łukawiec, Siekiryce, Babaiewicze, || [104 ad&.] Suchlicze, Cyckiewicze, Horbanowszczyną, Paro|bki, Kapłanowicze. Wszystkich dusz 1000. |

Sam kapłan przykładny. Metrykę krztow y szlubow, | mirnice, listy präsent, konstytucję präsentowały y kwity pokazał. U którego na wikarijstwie w(ielebny) oycieci Jan Zdanowicz.

Druga cerkiew Woznesienia. Bez fundacyi. |

Царква ў в. Брыкаўшчына Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Brykowska. D(nia) 22 Xbra. |

9. Wielebny w Bogu oycieci Stephan Butowicz, praesbiter, trzyma cerkiew założenia S(więtego) Spasa Brykowską. Fundacyey ich m(iło)sciow p(anow) Mogilnickich. | Fundusz in archiu^m.

Cerkiew sama drewniana. | Wewnątrz deysusem przyozdobiona. Na Wielkim | Ołtarzu w puszcze cynowej Nas(więtszy) Sakrament o|chędoznie stoi. Kielich cynowy ze wszystkim. | Antymis podwiżny. Liton ieden. Pokrowcow | wszystkich trzy. Testament, Słuzebnik, Trebnik, | Połustawiec drukowanę. Tuwalen 4. Anty|pendyi dwie. Kadzilnica mosięzna. Dzwonek | ołtarzowy ieden, na dzwonnicę ieden. Mirlina | cynowa. Lichtarze y krzyz drewnianę. Chorągiew iedna. Alba iedna z humerałem y paskiem. | Ryzy pozyczone. Plebania: izba biała z komorą | y gumno. Grontu włoki trzy. Parafia: wsi Brykowszczyna, Blaszyn¹⁸⁶, Lewonowicze, Nowosiołki, | Siekanowszczyna, Kirykievicze¹⁸⁷. Dusz 300. |

Sam kapłan przykładny y umiejętny. Inwestiture, präsentę, metrykę, kwity niektóre || [104 a] präsentowały, a drugich nie pokazał. O który się | protestował na oyca protopopę. Constitucyey | nie pokazał. Którą ma na soborze koniecznie pokazać. |

¹⁸⁶ Перапраўлена на Blaczyn.

¹⁸⁷ Перапраўлена на Kirykowszczyna.

Царква ў в. Цапэрка (Малая Цапра) Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Małej Cepry. D(nia) 23 Xbra. |

10. Cerkiew założenia Troycy Świętey w Małej Cepry będąca. Fundacyey ich m(iło)sciow | panow Zubkow. Fundusz ieszcze nie zupełny. | Kapłana niemasz, bo w(ielebny) o(yciec) Alex(an)der Paszkowski, | poswięciwszy się do niej y nieco przy niej | mieszkawszy, do Sołtonohaci, do t(e)scia swoie(g)o | przeszedł. Nim ufunduje w Cepry plebanią. | Grontu włok¹⁸⁸. |

Царква ў в. Грыцэвічы і капліца ў в. Пласкавічы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Hrycewicza. D(nia) 24 Xbra. |

Wiele(bny) ociec Bazyli Ostaszkiewicz, pra^e(zbiter), trzyma | cerkiew założenia S(więtych) Piotra y Pawła Hrycewicką. Fundacyey ich m(iło)sci(ow) p(anow) Płaskowickich, | Czerkowskich, Nornickich. Fundusz w xięgach | ziemskich zostaie. Kazalismy extraktem wyiąć | y na soborze pokazać.

Sama cerkiew barzo opałdła y z niedbalstwa oycowskiego nie nakryta. | W ktorey tylko kilka obrazow. Na Wielkim Ołtarzu venerabile w kielichu ochędoznie stoi, tylko | w wielkim niebiespeczeństwie dla dziurawego | wierzchu. Antymisow dwa. Liton ieden. | Kielich cynowy, w którym venerabile ze wszytkim. Wozduchow trzy. Tuwalen trzy. Pokrycie || /104 a ad. / nad ołtarzem jedne. Ryz dwoje pułtuskowe, | jedne niebieskie, a drugie buracikowe, z potra(chilami y poruczem iednym. Alba iedna¹⁸⁹ z | humeralem y paskiem. Dzwonek ołtarzowy y | kadzilnica mosięzna. Krzyz y lichtarze drewnia(ne y staienka. Parafia: izba | biała, piekarnka z sionkami, gumno drewnia(ne y staienka. Parafia: wsi Mokrany, Pilipo|wicze, *Urwiedz*¹⁹¹, Kiiowicze, Podmaze, Słobodka, | Komlewszczyzna. Wszytkich dusz 400. |

Sam kapłan umiejętności y za nalezytosć cerkiew|ną mocno się bierze. Listy, kwity, metrykę, mir|nicę, constitucyę pra^esentował.

Do tego ma kapli|czkę w Płaskowiczach. |

Царква ў в. Макраны Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Mokrańska. D(nia) 25 Xbra. |

12. Wiele(bny) w Bogu oycieci Paweł Jurkiewicz, pra^ezbiter, | trzyma

¹⁸⁸ Сказ не завершаны.

¹⁸⁹ Слова запісана двойчы.

cerkiew założenia Narodzenia Nas(więtszey) Panny | Mokrańską. Fundacy ich m(iło)sciow p(anow) Bułharynow. | Fundusz jest u jey m(iło)sc(i) pani Jasziłskiej. Kazali|smy u niej odyskać albo protestacyj o nieoddanie | zanieść koniecznie y na soborze pokazać.

Sama | cerkiew drewniana, dobra. Wewnątrz deysusem | przyozdobiona. Na Wielkim Ołtarzu venerabile w pu|szce cynowej z wierzchem ochędoznie stoi. Antymis | podwizny. Litonow dwa. Kielich srebrny ze wszytkim. | Wozduszkow sześć. Tuwaleń wszytkich siedm. An|typendiy harusowe trzy. Lichtarz mosięzny ieden, | a drewnianych dwa. | *Przyb(yła) ka|dzilnica* | y dwa ly|chtarzy¹⁹⁰. | Kadzilnica mosięzna. Dzwonek ołtarzowy y na dzwonnicę dzwonow trzy. | Ampulki cynowe. Xięgi: Ewangelia we srebro | oprawna, na ktorey tablic pięć y puklow 5 | z klauzurami, Ewangelia Uczytelna, Śluzebnik, Trebnik, || /105/ Ochtay, Psalterz drukowane, Apostoł, | Połustawiec pisane. Votiwy na Naswiętszey Pannie: | tabliczek srebrnych trzy. Mirnica mosięzna. | Krzyz drewniany. Chorągwie dwie. Plebania: izba | biała, piekarnka z sionkami, gumno drewnia(ne y staienka. Parafia: wsi Mokrany, Pilipo|wicze, *Urwiedz*¹⁹¹, Kiiowicze, Podmaze, Słobodka, | Komlewszczyzna. Wszytkich dusz 400. |

Sam kapłan umiejętności y przykładny. Listy, | kwity, metrykę, constitucyę pra^esentował. |

Царква ў в. Морач і капліца ў в. Астроўчыцы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Morocka. D(nia) 26 Xbra. |

13. Wielebn(y) w Bogu oycieci Jan Jurkiewicz, pra^e(zbiter), trzyma | cerkiew założenia Wozniesienia Panskie(g)o Morocką. | Fundacy jasnie oswieconych x(ią)zat ich m(iłosciow) Radziwiłłow Kleckich. Fundusz u oyca moreckiego.

Sama | cerkiew drewniana, obrazami przyozdobiona. Na | Wielkim Ołtarzu w puszcze cynowej venerabile z | nakrywką w ochędstwie stoi. Kielich cynowy z ly|zeczką, gwiazdą, patyna srebrna. Antymis podwizny. *Liton*¹⁹² ieden. Pokrowcow trzy. Tuwaleń | wszytkich siedm. Kadzilnica mosięzna. Mirnica | cynowa. Krzyz y lichtarze drewniane. Ewan|gelia pisana, na ktorey tabliczka srebrna iedna, | Śluzebnik drukowany, Trebnik, Ochtay pisane, | (...)¹⁹³ | Psalterz pisany, Połustaw drukowany, wszytko samego oyca. Ubior kapłański: alba iedna | z humeralem y paskiem, ryz dwoje, iedne a|łtasowe, drugie buracikowe stare ze wszytkim. || /105 ad. / Dzwonek ołtarzowy, na

¹⁹⁰ Даписана на палях іншым атрамантам.

¹⁹¹ У тэксце памылкова *Uswiedz*.

¹⁹² У тэксце памылкова *Litonow*.

¹⁹³ Фрагмент пашкоджаны.

dzwonnicy drugi. Antypendiy płotniane. Na obrazie Naswiętszej Panny | tabliczek dwie, y pułmiesięczyka srebrne. Item | antypendiy sztamu czerwonego. Plebania: | izba biała z komorą, sienmi y piekarnią, druga tak|ze piekarnia nowa, swirnow dwa, gumno drewniane y chlewy takze. Grontu oromego włok trzy | we trzech poletkach z sianozęciami, zascianek na | wozow trzy pięć sianozęci, a drugie j(ego) m(iłośc) pan Klat odiął | violenter.

Sam kapłan chocia y młody, iednak przykładny, y o nalezytość cerkiewną bierze się, lubo | onego bezpotrzebnie j(ego) m(iłośc) pan Klat znienawidziwszy, usadza się z tamtą go wyrygować. Parafia | tey cerkwi: wsi Morocz, Kołek, Uznoha, Smolicze, | Zastrowecze, Ostroczyce, Rubiez, Bołwanka, Mierwiny, Wirowin, Ostrowczyce pana Wolskie(g)o. Dusz 430. |

Do tego trzyma kapliczkę Ostrowczycką S(więteg)o Heliasza. | Listy, kwity, metrykę, constitucyą pra^esentował. |

Царква ў в. Лактыши і капліца ў в. Круговічы Навагрудскага пав.

Wieś cerkiew Łahybowska. D(nia) 27 Xbra. |

Wielebny o(ciec) Mikołaj Horbaczewicz, pra^s(biter), trzyma cerkiew | założenia Narodzenia Nasw(ięszey) Panny Łahybowską. | Fundacy jasnie oswieconey x(ię)żny jey m(iłosci) Kleckiey, | koniuszyney W(ielkieg)o X(iestw)a Li(te)^w(skiego). Fundusz u samego oyca, | ktury na soborze ma pra^esentować.

Sama cerkiew | drewniana, obrazami przyozdobiona. Na Wielkim | Ołtarzu venerabile w puszcze cynowej z nakrywką | w obserwancji nalezytey zostaie. Kielich ze wszytkim cynowy. Antymis niepodwizny. Liton ieden. | Wozduchow trzy. Tuwaleń z obrusami siedm. Antypendiy płotniane dwie. Kadzilnica mosięzna. | *Antependium tkacka jedwabiem czerwonym szyta*¹⁹⁴. || [106] Dzwonek ołtarzowy ieden, na dzwonnicę ieden. | Ewangelia pisana, Słuzebnik pisany, Trebnik, | Apostoł, Połustawiec drukowane, Jermałoy | oycowski notowany. Mirnica cynowa. Chorągwii dwie. Plebania: izb dwie czarnych z sienmi, | chlewy y gumno drewniane. Grontu włok dwie | we trzech poletkach. Ogrodnik ieden. Parafia: wsi | Łahybowo, Czudzin, Buczca, Drabowszczyzna, | Ostrowczyce, Stare Burdzieki, Nawoz, Nacza, | Mitkiewicze, Dowhopały. Wszystkich dusz 420. | Sam kapłan umiejętny y przykładny. Listy, kwity, | metrykę, constitucyą soborową pra^esentował. Zadnych skarg na niego nie było.

Item trzyma kaplice w Kruho|wiczach założenia S(więteg)o Jerze(g)o. Fundacya była przed tym y extract¹⁹⁵. |

¹⁹⁴ Дапісана іншым аграмантам.

¹⁹⁵ Дапісана іншым аграмантам.

Царква ў в. Дзяніскавічы Навагрудскага пав.

Wies cerkiew Deniskowska. D(nia) 28 Xbra. |

15. W(ielebny) o(ciec) Jan Horbaczewicz, pra^s(witer), trzyma cerkiew założenia S(więtey) Troycy jasnie oswieco(nych) xią(za)t Radziwiłł. Fundusz w Moskiewsczyznie zginołł. Kazałismy protestacyą zanieść y na soborze presentować. |

Sama cerkiew drewniana, po części obrazami przyozdobiona. Na ołtarzu wenerabile w puszcze cynowej | w nalezytey obserwancji stoi. Kielich cynowy ze wszytkim. | Antymis podwizny samego j(ego) m(iłosci). Liton ieden. Krzyż | y lichtarze drewniane. Tuwalen 5. Ewangelia | drukowana z tabliczką srebrną. Apostoł drukowany, Słuzebnik, Trebnik, Połustawiec drukowany samego | oyca. Antypendie dwie płotniane. Chorągwii dwie | płotniane. Dzwonek ołtarzowy ieden, drugi na | dzwonnicę. Plebania: izb czarnych trzy z sienmi, | gumno y chlewy drewniane. Gruntu włok dwie || [106 ad&.] z sianozęciami. Parafia: wsi Deniskowicze, Szaszki, Jaskowicze¹⁹⁶. Dusz 240. | Sam kapłan przykładny. Listy, pra^esanta, kwity, metrykę, constitucyą, mirnicę pra^esentował. |

Tam ze zostawał w(ielebny) o(ciec) Hrehory Horbaczewicz zdawna. Ktoregoś | my od tey cerkwi całę dla roznych excessow | w powaznych oddali dekretom. |

Царква і капліца ў в. Чучавічы Навагрудскага пав.

16. Temu z oycu Janowi | Horbaczewiczowi zleciłismy cerkwie Czuczowickie | dwie, Troycy S(więtey) y Pokrowy Nas(więszey) Panny do zawiadywa|nia. K(t)ure zadnā nie mają fundacyi krom parafiy, to | iest: Czuczowic dwoje, Horka, y Łaka, y Borowiki. Y | temi ma zawiadywać ten ze oycieci deniskowski respektem bliskości, stosując się do constitucy soborowych. |

Царква ў в. Хорастоў Навагрудскага пав.

Cerkiew w Chorostowie zgorzała, a parafia w Chorostowie | y Puzycaх temu z oycowi zleciłismy. Dusz 250. Kaplica nowa zbudowana z otpustami¹⁹⁷. |

¹⁹⁶ Дапісана паверх асноўнага тэкста.

¹⁹⁷ Дапісана іншым аграмантам.

Царква ў м. Лахва Навагрудскага пав.

Miasteczko cerkiew Łachowska. D(nia) 30 Xbra. |

Wiele(bny) w Bogu o(ciec) Bazyl Zembocki y w(ielebnny) o(ciec) Kiryli Roz|honowicz, pra^ezbitorowie, trzymają cerkiew założenia | Narodzenia Nas(więszej) Panny Łachowska¹⁹⁸ fundacy jasnie | oswieconych x(ią)zat ich m(iłosci)w Radziwiłłow. Fundusz in ar|chium metropolitanskim.

Cerkiew drewniana. Dey|susem y obrazami pięknemi przyozdobiona. Na Wiel|kim Ołtarzu w puszcze cynowej venerabile ochędoznie | stoi. Antymis teraz dany pasterski. Ewangelia | we srebro oprawna, Apostoł drukowany y inne | xięgi wszystkie oycowskie y cerkiewne według po|rządku są. Kadzilnica mosięzna. Krzyz y lichtarze | drewniane. Kielich srebrny ze wszytkim z pokrow|cem y litonem. Tuwaleń wszytkich sześć. Alb dwie | z humerałami y paskiem. Ryz dwoje: iedne adama|szkowe, || [107] drugie sztametowe stare z potrachiłami szta|metowemi y poruczem. Plebanii dwie na trzech pla|cach nabudowane. Gronta włok trzy w pewnym | ograniczeniu. Parafia: miasteczko Łachwa, wsi | do ney należącę Jezernica, Lubaczow, Czuczewicze | Małe y Wielkie, Hocka Łąką, Lubion, Łachewka, | Synkowicze, Sitnica Większa, Zasłucze, Zaprypie|cie, Wola. Wszytkiego w tey parafii dusz 1000. | Wielebny ociec Zembocki posłusznym był y iest. | Umiejętny y przykładny. Listy, pra^esanta, metry|kę y mirnicę pra^esentował, a constitucyą teraze|smy dali. W(ielebnny) o(ciec) Rozhonowicz lubo do tych czas nie | był posłuszny, ale teraz władzy pasterskiej oddał | posłużzeństwo s(więte) y w krótkim czasie miał sam przed | pasterzem stawać. List stanowlenny pokazał. | Wotiwy na obrazie Nas(więszej) Panny: tabliczek srebrnych | wszytkich trzydziestce, koron dwie, pułmiesiąc | ieden y rączka jedna, krzyzyków trzy, agnusków | oprawnych dwa. |

Przybylych ryz dwoje lamowe | blaszkowe czerwone y wiszniowe. Chorągwii trzy, 2 sztame|towe, trzecia płocienna. Dzwonow cztery¹⁹⁹. |

Царква ў в. Галынка Навагрудскага пав.

An(no) 1681 m(ie)s(ią)ca january 1 dnia | po nowemu. |

Wies cerkiew Hołyńska. |

19. Wielebny o(ciec) Jan Sawicz, pra^e(zbiter), trzyma cerkiew | S(więtych) apostołów Piotra y Pawła Hołyńską. | Fundacy j(ego) m(iłosci) pana Adama Dominika Czyza, | skarbnika wilenskiego. Fundusz iest u

¹⁹⁸ У арыгінале напісана Łaschowska.

¹⁹⁹ Дапісана іншым атрамантам.

w(ielebneg)o | oyca.

Sama cerkiew drewniana, poprawy po|trzebuią. || [107 aðe.] W kturey s potrzebę iest ołtarzow. Na Wielkim Ołtarzu wenerabile w puszcze cynowej ochędoznie zostaie. | Kielich srebrny y drugi takze większy z patyną złoci|stą, ten we dworze. Drugi mały z patyną, gwiazdą | y łyżeczką, złocisty. Antymis podwizny. Litonow | dwa. Pokrowcow trzy. Tuwaleń dwie. Obrusow dwa. | Antypendiy dwie. Lichtarzow mosięznych dwa. Kadziljnica mosięzna. Krzyz drewniany. Ewangelia druku | wilenskiego w aksamicie y we srebro oprawna, | y Połustaw wielki drukowane cerkiewne. Insze | kaplańskie wszytkie są xięgi, ale samego w(ielebneg)o oyca. | Wotiwy koron srebrnych trzy, a czwarta tabliczka. Ryzy iedne czerwone adamaszkoze ze wszytkim. Y antependium takie z. | *Drugie tez adamaszkoze niebieskie ze wszytkim²⁰⁰.* | Alb dwie z humerałami y paskami. Ampułka iedna cynowa. Dzwo|nek ieden ołtarzowy, na dzwonniczy dwa. Pleba|nia wszytka przez w(ielebneg)o o(yca) nabudowana. Parafia: | wsi Hołyńska, Ostrow, Kroszyłowicze, Karackow dwa, | Tucza. Wszytkich dusz 200. |

Grontu oromego włoka iedna na trzy zmiany, za|scianek ieden. Sam kapłan przykładny. Listy, | pra^esanta, kwity, metrykę, constitucyą pra^esento|wał.

Царква ў в. Дунайчыцы і капліца ў в. Мацуки Навагрудскага пав.

Do tego nowofundowana cerkiew założenia | Pokrowy Naswiętszej Panny w majątności Dunay|czycach j(ego) m(iłosci) pana Constantego Jeleńskiego ma | w zawiadywaniu.

Y kapliczkę Maszykowską | z parafią.

Царква ў в. Агарэвічи і капліца ў в. Ганцавічы Навагрудскага пав.

Cerkiew Oharowicka w majątności j(ego) m(iłosci) p(ana) Krzywieckiego²⁰¹ | pusta. Unia zawsze była, a teraz syzmatyk wiezda za nie|dbalstwem (...)²⁰¹ych y protopoppa kleckiego.

Druga w Han(cewiczach) bez aparamentu²⁰².

²⁰⁰ Дапісана іншым атрамантам.

²⁰¹ Фрагмент страчаны.

²⁰² Дапісана іншым атрамантам.

3. НАВУКОВА-ДАВЕДАЧНЫ АПАРАТ

3.1. Паказальнік імёнаў

Абадовіч Рыгор, *Obodowicz Hrehorey*, святар царквы ў в. Малое Гняздзілава Ашмянскага пав. 26 адв.

Абадовіч Сымон, *Obodowicz Symon*, святар царквы ѿ в. Вялікае Гняздзілава Ашмянскага пав. 27.

Абрамовіч Аляксандр, *Abramowicz Alexander*; святар царквы ѿ м. Касцяневічы Ашмянскага пав. 24.

Абуховіч, *Obuchowicz*, смаленскі ваяводзіч, землеўладальнік. 72 адв.

Абуховічава Сафія, *Obuchowiczowa Zofia*, жонка смаленскага ваяводы, землеўладальніца. 27.

Агінскі Марцыян, *Oginski Marcian*, троцкі ваявода, землеўладальнік. 18, 20 адв.

Агінскі Мікалай, *Oginski Mikołai*, ваўкавыскі маршалак, землеўладальнік. 35 адв.

Адахоўскія, *Odachowscy*, землеўладальнікі. 83.

Акаловіч (Акуловіч) Язэп, *Okułowicz Joseph*, святар царквы ѿ м. Крупкі Аршанскага пав. 33 адв.

Акаловіч Дзяніс, *Okołowicz Dianizey*, святар царквы ѿ в. Ігрушка Аршанскага пав. 34.

Акаловіч Мялет, *Okołowicz Melenti*, святар царквы ѿ в. Маляўка Аршанскага пав. 34 адв.

Акаловіч Тэадор, *Okołowicz Teodor*, святар царквы ѿ в. Бытча Аршанскага пав. 31 адв.

Аколава Матыашова, *Okołowa Matyaszowa*, землеўладальніца. 54.

Аколаў Ян, *Okołów Jan*, навагрудскі каморнік, землеўладальнік. 53 адв.

Александровіч Аляксандар, *Alexandrowicz Alexander*, святар царквы ѿ м. Валеўка Навагрудскага пав. 63.

Александровіч Міхал, *Alexandrowicz Michal*, святар царквы ѿ в. Раванічы Мінскага пав. 39 адв.

Анафраевіч Васіль, *Onofrejewicz Bazyli*, святар царквы ѿ м. Вязынь Мінскага пав. 15 адв.

Андраевіч Цярэнці, *Andrejewicz Tereti*, святар царквы ѿ м. Багушэвічы Мінскага пав. 36.

Антаневіч Ян, *Antoniewicz Jan*, святар царквы ѿ в. Сачыўкі Навагрудскага пав. 83 адв.

Асташкевіч Васіль, *Ostaszkiewicz Bazyli*, святар царквы ѿ в. Грыцэвічы Навагрудскага пав. 104 а.

Аўдыщкі Андрэй, *Audycki Andrzej*, святар царквы ѿ в. Бараўкі Ашмянскага пав. 20 адв.

Аўдыщкі Міхал, *Audicki Michał*, святар царквы ѿ в. Саснова Ашмянскага пав. 19.

Аўсяняя, *Owsiane*, землеўладальнікі. 83 адв.

Ачапоўскі Лявонці, *Oczapowski (Oczopowski) Leonci*, святар царквы ѿ м. Усюлоб Навагрудскага пав. 56 адв., 57.

Бабарэкі, *Babareki*, прыгонныя царквы ѿ м. Даўгінава Ашмянскага пав. 23 адв.

Багдановіч Мялет, *Bohdanowicz Milenty*, святар царквы Св. Троіцы ѿ м. Нача Аршанскага пав. 33.

Багдановіч Навум, *Bohdanowicz Naum*, святар царквы ѿ в. Сморкі Аршанскага пав. 32 адв.

Баканоўскі Васіль, *Bakanowski Bazyli*, смаленскі войскі, землеўладальнік. 78 адв., 79 адв.

Бакшанскі Аляксандар, *Bokszanski Alexander*, святар царквы ѿ м. Хоўхлава Мінскага пав. 6.

Бакшанскі Бенедыкт, *Bokszanski Benedykt*, святар царквы ѿ в. Лучай Ашмянскага пав. 20.

Бакшанскі Якуб, *Bokszanski Jakub*, святар царквы ѿ в. Хрыстова Ашмянскага пав. 22.

Бакшанскі Ян, *Bokszanski Jan*, святар царквы ѿ м. Верхніе Ашмянскага пав. 21 адв.

Бакшанскі Яўстах, *Bokszanski Eustachi*, святар царквы ѿ в. Спягла Ашмянскага пав. 18 адв.

Белазаровіч Ілля, *Bialozorowicz Ilia*, святар царквы ѿ м. Смілавічы Мінскага пав. 44 адв.

Белазор Крыштаф, *Bialozor Krysztoph (Krzysztoph)*, упіцкі староста, землеўладальнік. 13, 20, 22, 29.

Белаконскі Тэадор, *Bialokoński Theodor*, святар царквы ѿ в. Дваранінавічы Рэчыцкага пав. 49.

Бельскі Констанцін, *Bielski Konstanty*, святар царквы ѿ м. Дунілавічы Ашмянскага пав. 20.

Бжастоўскі Ян, *Brzestowski Jan*, рэферэндар ВКЛ, землеўладальнік. 21.

- Бобр, Bobr**, святар царквы ў м. Заслаўе Мінскага пав. 3 адв.
Бруханскі, Brzuchanski, землеўладальнік. 39.
Булгарыны, Bulharynowie, землеўладальнікі. 104 а адв.
Бутовіч Стэфан, Butowicz Stephan, святар царквы ў в. Брыкоўшчына Навагрудскага пав. 104 адв.
Быхавец Самуэль, Bychowiec, люцынскі староста, землеўладальнік. 42, 42 адв.
Бяганскаі Феліцыян, Bieganski Felician, вендэнскі падкаморы, землеўладальнік. 21 адв.
Бяганскаі Язэп, Bieganski Jozef, землеўладальнік. 20 адв.
Бяганскаі, Bieganski, землеўладальнік. 21 адв.
Вайніловіч Себасцян, Woyniłowicz Sebestyan, мазырскі стольнік, землеўладальнік. 31.
Вайніловічы, Woyniłowicze, землеўладальнікі. 69 адв.
Валадковіч, Wołodkiewicz, мінскі гродскі пісар, землеўладальнік. 13 адв.
Валасовіч Аляксандар, Wołosowicz Alexander, пісар навагрудскага сабору, святар (адзін з двух) царквы ў в. Сенна Навагрудскага пав. 68 адв.
Валасовіч Габрыэль сын Аляксандра, Wołosowicz Gabryel, часовы святар царквы ў в. Сенна Навагрудскага пав. 69 адв.
Валасовіч Ян, Wołosowicz Jan, святар царквы ў в. Беразавец Навагрудскага пав. 60.
Валасовіч Ян, Wołosowicz Jan, святар царквы ў м. Краснае Сяло Мінскага пав. 7.
Валовіч Ян-Казімір, Wołowicz Jan Kazimierz (Jan Kazymierz), ляўданскі староста, землеўладальнік. 37, 45.
Ваньковіч, Wąkiewicz, землеўладальнік. 17.
Ваўчок Аляксандар, Wołczek Alexander, святар царквы ў в. Ахонава Навагрудскага пав. 68, 68 адв.
Ваўчыновіч Ян, Wołczynowicz (Wołczanowicz) Jan, святар царквы ў в. Марозавічы Навагрудскага пав. 67, 67 адв.
Велямін-Руцкі Язэп, Rucki, уніяцкі мітрапаліт (1613–1637). 8 адв., 24 адв.
Вербіловіч Васіль, Wierbiłowicz Wasiliey, святар царквы ў м. Зборск Мінскага пав. 45.
Вербіловіч Геранім, Wierbiłowicz Heronim, святар царквы Св. Мікалая ў м. Цімкавічы Навагрудскага пав. 100 адв.
Вербіловіч Стэфан, Vierbiłowicz Stephan, святар (адзін з двух)

- царквы ў м. Шацк Мінскага пав. 42.
Вербіловіч Тарас, Wierbiłowicz Tarasi, святар (адзін з двух) царквы ў м. Шацк Мінскага пав. 42.
Вербіловіч Ян, Wierbiłowicz Jan, святар царквы Св. Іллі ў м. Цімкавічы Навагрудскага пав. 100.
Войлеў Сільвестр, Woylew Sylwestr, святар царквы ў в. Крычына Аршанскаі пав. 31.
Война Аляксандар, Woyna, навагрудскі гараднічы, землеўладальнік. 75.
Война Рыгор, Woyna Hrehory, мазырскі мечнік, землеўладальнік. 74 адв.
Войніна. Гл. Грахольская.
Войны, Woynowie, землеўладальнікі. 88 адв.
Вольскі, Wolski, землеўладальнік. 105 адв.
Вугельскі Тарас, Uhelski Taras, святар царквы ў в. Лапічы Мінскага пав. 45.
Высоцкі Пяцро, Wysocki Piotr, святар царквы ў в. Салтанаўшчына Навагрудскага пав. 94 адв.
Вярыга Андрэй, Weryha Andrey, святар царквы ў в. Возера Мінскага пав. 45 адв.
Вярыга Васіль, Weryha Wasili, святар царквы ў в. Замосце Мінскага пав. 9.
Вярыга Рыгор, Weryha Hryhory, святар царквы ў в. Гатава Мінскага пав. 9 адв.
Вярыга Ярмола, Weryha Jermola, святар царквы ў в. Пярэжыр Мінскага пав. 40 адв.
Вярэйскі-Гаштольд. Гл. Гаштольд-Вярэйскі.
Галімскі, Galimski, землеўладальнік. 6.
Галоўчыц Стэфан, Holowczyc Stephan, святар (адзін з двух) царквы ў в. Сенна Навагрудскага пав. 68 адв.
Галубовіч Цімох, Hołubowicz Tymoteusz, цырынскі пратапоп, святар царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. 57 адв., 58, 70.
Гарабурда Крыштаф, Haraburda Krystoph, землеўладальнік. 39 адв.
Гарбацэвіч (Гарбачэвіч) Ян, Horbacewicz (Horbaczewicz) Jan, святар царквы ў в. Дзяніскавічы Навагрудскага пав. 106, 106 адв.
Гарбачэвіч Мікалай, Horbaczewicz Mikołaj, святар царквы ў в. Лактышы Навагрудскага пав. 105 адв.
Гарбачэвіч Рыгор, Horbaczewicz Hrehory, вікарны святар царквы ў в. Дзяніскавічы Навагрудскага пав. 106 адв.

Гаўрыловіч Аляксандр, *Hawrylowicz Alexander*, ігumenскі пратапоп, святар царквы ў г. Ігумен Мінскага пав. 38.

Гаштольд-Вярэйскі, *Wiereiewski Gasztalt*, князь, землеўладальнік. 7 адв.

Глябовіч, *Hlebowicz*, землеўладальнік. 5 адв.

Голуб Гіляры, *Holub Hilary*, святар царквы ў м. Ілля Мінскага пав. 16.

Голуб Тэадор, *Holub Teodor*, святар царквы ў м. Крайск Мінскага пав. 15.

Грахольская, былая **Войніна**, *Grocholska, Woynina*, землеўладальніца. 75.

Грахольскі, *Grocholski*, землеўладальнік. 75.

Грыбоўскі Дзяніс, *Grzybowski Dionisi*, святар царквы ў м. Эсьмоны Аршанска пав. 35 адв.

Грыгаровіч Андрэй, *Hrihorowicz Andrey*, святар царквы ў в. Дамавіцк Мінскага пав. 39.

Грыгаровіч Арцём, *Hrihorowicz Artemi*, святар царквы ў в. Юравічы Мінскага пав. 39.

Грыгаровіч Трафім, *Hrehorowicz Otrofima*, святар царквы ў в. Косіна Мінскага пав. 12.

Гулецкі (Гуліцкі) Тэадор, *Hulecki (Hulicki) Theodor*, святар царквы ў м. Цырын Навагрудскага пав. 72., 73 адв.

Гурскі Яўстах, *Gurski Ewstafiy*, святар царквы ў м. Вальбяровічы Ашмянскага пав. 27.

Далінскі Мікалай, *Dolinski Mikołai*, святар царквы ў м. Узда Мінскага пав. 44.

Далмацкі Аляксандар, *Dolmacki Alexander*, святар царквы ў г. Ляхавічы Навагрудскага пав. 81.

Далмацкі Ерафей, *Dolmacki Jerofey*, святар царквы ў в. Голдавічы Навагрудскага пав. 80, 80 адв.

Далмацкі Самуэль, *Dolmacki Samuel*, святар царквы ў в. Жалезніца Навагрудскага пав. 65 адв.

Далмацкі Язэп, *Dolmacki Jarzeph*, святар царквы ў в. Дарава Навагрудскага пав. 82, 82 адв.

Данілевіч Фёдар, *Danilewicz Fiedor*, святар царквы ў м. Маладзечна Мінскага пав. 6 адв.

Данілевіч, *Danilewicz*, ашмянскі падкаморы, землеўладальнік. 19.

Дарэўская Ганна Юравая Крыўцовая, *Darewska Anna Jerzyna Krzywcoawa*, землеўладальніца. 82 адв., 83.

Дарэўскія, *Darewscy*, землеўладальнікі. 82.

Дашкевіч Васіль, *Daszkiewicz Bazili*, святар царквы ў в. Хатляны Мінскага пав. 42 адв.

Дашкевіч Канстанцін, *Daszkiewicz Constanty*, святар царквы ў в. Пацейкі Навагрудскага пав. 95.

Дашкевіч Стэфан, *Daszkiewicz Stephan*, святар царквы ў в. Зенъкавічы Мінскага пав. 43 адв.

Друцкі-Горскі Тэадор-Караль, *Drucki (Druski) Horski Teodor Karol*, падкаморы мінскі, землеўладальнік. 9, 9 адв., 45.

Друцкі-Сакалінскі Міхал, *Druski Sokolinski Michal*, пікар ВКЛ, землеўладальнік. 23, 24.

Дунаевіч Агафон, *Dunaiewicz Ahafonik*, святар (адзін з двух) царквы ў м. Пухавічы Мінскага пав. 37 адв.

Духовіч Мікалай, *Duchowicz Mikołai*, святар царквы ў г. Мядзел Ашмянскага пав. 19.

Ермаловіч Ян, *Jermolowicz Jan*, святар царквы ў в. Неманіца Аршанска пав. 33.

Есьмановіч Пахом, *Jesmanowicz Pachomiy*, святар царквы ў в. Цяхоўка Навагрудскага пав. 103 адв.

Жаба, *Žaba*, землеўладальнік. 65.

Жаўцевіч Самуэль, *Zolciewicz Samuel*, святар царквы ў м. Востраў Навагрудскага пав. 78 адв.

Жахоўскі Цыпрыян, *Zochowski Cypryian*, уніяцкі мітрапаліт (1674–1693). 1 адв., 8 адв.

Жураўскі, *Zurawski*, землеўладальнік. 89 адв.

Жухавецкі Тэадор, *Żuchowiecki Theodor*, святар царквы ў в. Савічы Навагрудскага пав. 101 адв.

Жыжнеўскі Рыгор, *Zyzniewski Hrehori*, святар царквы ў в. Кімія Мінскага пав. 12 адв., 13.

Жыжнеўскі Рыгор, *Zyzniewski Hrehorey*, святар царквы ў м. Рэчкі Ашмянскага пав. 24.

Забела Андрэй, *Zabiela Andrzej*, землеўладальнік, сведка пры ўзыці часткі ватывы з цудоўнага абраза ў Забельскай царкве для пераплаўкі на літургічныя предметы. 97 адв., 98.

Забела Язэп, *Zabiela Jozeph*, землеўладальнік (нібожчык). 98.

Забелы, *Zabielowie*, землеўладальнікі. 98.

Завіша, *Zawisza*, староста мінскі, землеўладальнік. 2 адв.

Завішы, *Zawiszowie*, землеўладальнікі. 66.

Завішына Н Апалонія Крышпінаўна, *Zawiszyna Apolonia Kryszpinowna*, старасціна браслаўская, землеўладальніца. 8 адв., 44, 44 адв.

Завішына Алена, *Zawiszyna Helena*, пісаравая ВКЛ. 41 адв.

Загароўскі Пятро сын Самуэля, *Zahorowski Samuel*, сын святара

царквы ў в. Пагарэлае Мінскага пав., не высвечаны ў сан. 36 адв.

Загароўскі Самуэль, *Zahorowski Samuel*, святар царквы ў в. Замошша Ашмянскага пав. 26.

Загароўскі Самуэль, *Zagorowski Samuł*, *Zahorowski Samuel*, святар царквы ў в. Пагарэлае Мінскага пав. 1 адв., 36 адв.

Зазерскі Ян, *Zazierski Jan*, святар царквы ў в. Паўлавічы Рэчыцкага пав. 50.

Закрэўскі Яцек, *Zakrzewski Jacek*, пінскі скарбнік, землеўладальнік. 19.

Залескі, *Zaleski*, мінскі гродскі суддзя, землеўладальнік. 15.

Заліўскі, *Zaliwski*, землеўладальнік. 8.

Здановіч Ян, *Zdanowicz Jan*, вікарь царквы Уваскрасення Божага ў г. Клецк Навагрудскага пав. 104, 104 адв.

Здановіч Ян, *Zdanowicz Jan*, святар царквы ў в. Бяседы Мінскага пав. 8.

Змітровіч Павел, *Dmitrowicz Paweł*, блонскі пратапоп, святар царквы ў м. Дукора Мінскага пав. 41 адв., 42.

Зубкі, *Zubkowie*, землеўладальнікі. 104 а.

Зубовіч Міхал, *Zubowicz Michał*, святар царквы ў в. Акаловічы Навагрудскага пав. 53 адв., 54.

Зубовіч Самуэль, *Zubowicz Samuel*, святар царквы ў м. Мір Навагрудскага пав. 85 адв.

Зубовіч, *Zubowicz*, святар царквы ў м. Мір Навагрудскага пав. (нябожчык). 86.

Зэмбоцкі Васіль, *Zembocki Bazyl*, святар царквы (адзін з двух) у м. Лахва Навагрудскага пав. 106 адв., 107.

Зяневічавая Янавая Крысціна Масальская, *Zieniewiczowa Janowa Krystyna Masalska*, землеўладальніца. 62 адв.

Зяніновіч, *Zienowicz*, полацкі падкаморы, землеўладальнік. 26.

Казёл, *Koziol*, прыгонны царквы ў м. Даўгінава Ашмянскага пав. 23 адв.

Календа Габрыэль, *Koleda (Kolenda)*, уніяцкі мітрапаліт (1665–1674). 2, 11, 13, 15, 15 адв., 16 адв., 18 адв., 20 адв., 21 адв., 22, 26, 27 адв., 28 адв., 29, 38 адв., 47, 53, 68, 70, 71.

Калеснікевіч Стэфан, *Kolesnikiewicz Stephan*, святар царквы ў м. Тумілавічы Ашмянскага пав. 27 адв.

Калецкі, *Kolecki*, мазырскі маршалак, эйшышкаўскі староста, землеўладальнік. 14 адв.

Камар Геранім, *Komar Heronim*, аршанскі земскі суддзя, землеўладальнік. 33 адв., 34.

Камар Ян, *Komar Jan*, святар царквы Ператварэння Божага ў м. Беразіно Мінскага пав. 36 адв.

Камінскі Аляксандр, *Kamienski Alexander*, святар царквы ў м. Мільча Ашмянскага пав. 29.

Камінскі Антон, *Kaminski Anton*, святар царквы ў в. Вілейка Мінскага пав. 28 адв.

Камінскі Васіль, *Kaminski Bazyl*, святар царквы ў в. Камена (Камень Завілейскі) Ашмянскага пав. 29 адв.

Канеўскі Ян, *Kaniowski Jan*, мінскі падстолі, землеўладальнік. 8.

Карніловіч Ян, *Karniłowicz Jan*, святар царквы ў м. Гайна Мінскага пав. 17.

Кастроўскі Аляксандр, *Kostrowski Alexander*, святар царквы ў в. Суляцічы Навагрудскага пав. 55, 56.

Кастроўскі Самуэль, *Kostrowski Samuel*, даўгінаўскі пратапоп, святар царквы ў м. Даўгінава Ашмянскага пав. 23, 23 адв.

Кастроўскі Ян, *Kostrowski Jan*, святар царквы Уваскрасення Божага ў г. Навагрудку. 52.

Кастроўскі Яўсей, *Kostrowski Eusebi*, мінскі пратапоп, святар цэркви Ператварэння Божага, Св. Параскевы і Св. Троіцы ў г. Мінску. 2.

Керла, *Kierla*, старадубскі маршалак, землеўладальнік. 72 адв.

Клецкая, *Klecka*, княжна, канюшына ВКЛ, землеўладальніца. 105 адв.

Клецкія, *Kleckie*, князі. Гл. Радзівілы.

Клімантовіч Марка, *Klimątowicz Marko*, барысаўскі пратапоп, святар царквы ў г. Барысаў Аршанскага пав. 30.

Клімантовіч Марка, *Klimętowicz Marko*, святар царквы ў в. Латыгаль Мінскага пав. 16.

Клімантовіч Самуэль, *Klimętowicz Samuel*, святар царквы ў м. Барань Аршанскага пав. 32.

Клят, *Klat*, землеўладальнік. 105 адв.

Кміты, *Kmitowie*, землеўладальнікі. 60.

Кміціц, *Kmitic*, *Kmicyc*, стражнік ВКЛ, землеўладальнік. 7, 34 адв.

Князевіч, *Kniazewicz*, землеўладальнік. 5.

Корсак Рафал, *Korsak*, уніяцкі мітрапаліт (1637–1640). 79.

Корсак Ян, *Korsak Jan*, навагрудскі земскі суддзя, землеўладальнік. 52 адв., 54, 64.

Корсак, *Korsak*, мсціслаўскі войскі, землеўладальнік. 79 адв.

Корсакі, *Korsakowie*, землеўладальнікі. 64.

Коцел Самуэль-Геранім, *Kociel Heronim Samuel*, ашмянскі маршалак, землеўладальнік. 6 адв., 16.

Коцел, *Kociel*, скірстымонскі староста, землеўладальнік. 25 адв.

Кражэўскі, Krazewski, землеўладальнік. 8.

Красоўскі Тэадор, Krasowski Teodor, святар царквы ў в. Порплішча Ашмянскага пав. 25 адв.

Крывец Зміцер (Дэмэтрыян), Krzywiec Demetryan, землеўладальнік. 82 адв.

Крывецкі, Krzywiecki, землеўладальнік. 107 адв.

Крыўчовая Юравая Ганна Дарэўская, Anna Darewska Jerzyna Krzywcowa, землеўладальніца. 82 адв., 83.

Крышпін, Kryspin, аршанскі староста, землеўладальнік. 32 адв.

Крышпінаўна Апалонія Н Завішына, Apołonia Kryszpinowna Zawiszyna, браслаўская старасціна, землеўладальніца. 8 адв., 44, 44 адв.

Кулакоўскі Рыгор, Kułakowski Hrehory, святар царквы ў в. Якімава Слабада Рэчыцкага пав. 50 адв.

Кульвец, Kulwiec, землеўладальнік. 28.

Кунцэвіч Язфат, Blogosławiony Jozefat, полацкі архіепіскап, пакутнік. 2, 23.

Кянсоўскі Юры, Kęsowski Jerzy, упіцкі столынік, землеўладальнік. 8 адв.

Кярсноўскі Крыштаф, Kiersnowski Krzysztof, навагрудскі падвявода, землеўладальнік. 52 адв.

Кярсноўскія, Kiersnowscy, землеўладальнікі. 88 адв.

Лагуновіч Тарас, Łahunowicz Tarasi, святар царквы ў в. Ачыжа Мінскага пав. 38.

Ладзята Павел, Łodziata Paweł, землеўладальнік. 71 адв.

Лапінскі Захар, Łapinski Zachariasz, святар царквы ў в. Пажарышча Мінскага пав. 5 адв.

Лапушскі Ян-Васіль, Lopuski Jan Bazyli, землеўладальнік. 67.

Лаўрыновіч Ян, Lawrynowicz Jan, святар царквы ў в. Гаць Мінскага пав. 12 адв.

Левановіч Мацей сын Яна, Lewonowicz Mateusz, правіз царквы ў м. Новы Свержань Навагрудскага пав. 91.

Левановіч Цімох, Lewonowicz Tymotheus, святар царквы ў м. Валеўка Навагрудскага пав., пісар Навагрудскага уніяцкага сабору. 62 адв., 63 адв.

Левановіч Ян, Lewonowicz Jan, клецкі пратапоп, святар царквы ў м. Новы Свержань Навагрудскага пав. 90.

Ліманоўскі Лук'ян, Limanowski Łukian, святар царквы ў в. Асінагарадок Ашмянскага пав. 20 адв.

Літавор-Храптовічы гл. Храптовічы (Літавор-).

Любамірскі Геранім-Аўгусцін, Lubomierski, кіраўнік сталавіцкай камандоры малътыскага ордэна, землеўладальнік. 95 адв.

Ляцкая Ізабэла Н Хадкевічава, Izabella Lacka Chodkiewiczowa, мазырская старасціна, землеўладальніца. 60 адв.

Магільніцкія, Mogilniccy, землеўладальнікі. 104 адв.

Манкевіч Стэфан, Mankiewicz Stephan, святар царквы ў в. Быstryца Навагрудскага пав. 102.

Маркевіч Ян, Markiewicz Jan, святар царквы ў в. Малева Навагрудскага пав. 94.

Марцінёўскі Марцін, Marciniewski Marcin, святар царквы ў м. Дубровы Мінскага пав. 5 адв.

Марцінёўскі Тэадор, Marciniewski Theodor, святар царквы ў м. Турэц Навагрудскага пав. 61.

Масальская Крысціна Янавая Зяневічавая, Krystyna Masalska Janowa Zieniewiczowa, землеўладальніца. 62 адв.

Масальскі Станіслаў, Masalski Stanisław, землеўладальнік. 89.

Маскеўіч Багуслаў, Maskiewicz Bogusław, землеўладальнік. 70.

Матушэвіч Ян, Matuszewicz Jan, землеўладальнік. 4.

Мацвяевіч Лявонці, Matwiejewicz Leonti, святар царквы ў м. Ухвала Аршанскага пав. 35.

Мацюк Тэадор, Maciuk Teodor, мінскі мешчанін (нябожчык). 2.

Мелянтовіч Фёдар, Mielętewicz Fedor, святар царквы ў в. Шыпяны Мінскага пав. 40.

Мінakoўскі Ян, Minakowski Jan, святар царквы ў м. Мыш Навагрудскага пав. 76 адв.

Мокляк, Mokłok, землеўладальнік. 77 адв.

Мрайскі Васіль, Mrayski Bazyli, святар царквы ў м. Крывічы Ашмянскага пав. 18.

Мрайскі Міхал сын Фёдара, Mrayski Michał, святар (адзін з двух) царквы ў м. Радашковічы Мінскага пав. 7 адв.

Мрайскі Фёдар, Mrayski Fiedor, святар (адзін з двух) царквы ў м. Радашковічы Мінскага пав. 7 адв.

Мяццовіч Аляксандар, Miescowicz Alexander, святар царквы ў м. Старынкі Мінскага пав. 15 адв.

Навацкі, Nawacki, дзяржава. 9.

Нарніцкія, Norniccy, землеўладальнікі. 104 а.

Насановіч Дзям'ян, Nosonowicz Demian, святар царквы ў в. Жукаў Барок Мінскага пав., вікарі царквы ў м. Mip Навагрудскага пав. 99 адв.

Невяровіч Рыгор, Niewierowicz Hrehory, святар царквы ў

в. Ваўкаўічы Навагрудскага пав. 52 адв.

Нехядовіч Міхал, *Niechwiedowicz Michał*, святар царквы ў м. Вілейка Ашмянскага пав. 25.

Нехядовіч Ян, *Niechwiadowicz Jan*, святар царквы ў в. Малышкі Ашмянскага пав. 19 адв.

Нясвіжскія, князі. Гл. Радзівілы.

Павуцінка Ахрэм сын Зміцера, *Poucinka Efrem Dmitrowicz*, святар царквы Уваскрасення Божага ў г. Мінску. 3.

Пажарыцкія, *Pozaryscy*, землеўладальнікі. 5 адв.

Палубінская, княжна, маршалковая ВКЛ, землеўладальніца. *Połubinska*, *Połubińska*, 48 адв., 101.

Панкевіч Марцін, *Pankiewicz Marcin*, святар царквы ў м. Стоўбцы Мінскага пав. 91.

Папроўскі Рыгор, *Poprowski Hryhory*, святар царквы ў м. Пачапава Навагрудскага пав. 64.

Пасак Ян, *Pasek Jan*, смаленскі стольнік, землеўладальнік. 17.

Пац Канстанцін-Уладзіслаў, *Pac Konstanty*, надворны харужы ВКЛ, землеўладальнік. 28, 28 адв.

Пац Мікалай-Стэфан, *Pac Mikołai Stephan*, віленскі епіскап, землеўладальнік. 40, 40 адв.

Пачапоўскія, *Poczopowscy*, землеўладальнікі. 64.

Пашкевіч Васіль, *Paszkiewicz Bazyl*, святар царквы ў в. Астроўкі Навагрудскага пав. 87 адв.

Пашкоўскі Аляксандар, *Paszkowski Alexander*, святар царквы ў в. Цапэрка, правіз царквы ў в. Салтанаўшчына Навагрудскага пав. 95, 104 а.

Песляк Лявон, *Pieslak Lewon*, святар царквы ў м. Бягомль Мінскага пав. 28 адв.

Песляк Мікалай, *Pieslak Mikołai*, святар царквы ў в. Коргава Мінскага пав. 14 адв.

Песляк Стэфан, *Pieslak Stephan*, святар царквы Св. Тройцы ў м. Докшыцы Ашмянскага пав. 26.

Песляк Яўстах, *Pieslak Eustafi*, святар царквы ў в. Прусовічы Мінскага пав. 13 адв.

Пешка Габрыэль, *Pieszko Gabryel*, святар царквы Св. Іллі ў г. Бабруйск Рэчыцкага пав. 48 адв.

Пласкавіцкія, *Płaskowiccy*, землеўладальнікі. 104 а.

Плаўскі Аляксандар, *Pławski Alexander*, святар царквы ў м. Карэлічы Навагрудскага пав. 58 адв.

Плаўскі, *Pławski*, святар царквы ў м. Карэлічы Навагрудскага пав. (нябожчык). 59 адв.

Празмоўскі Стэфан, *Prazmowski Stephan*, пацейкаўскі дзяржаўца, землеўладальнік. 95 адв.

Празмоўскі, *Prazmowski*, польны каронны харужы, землеўладальнік. 12 адв.

Прарадоўскі (Прырадоўскі) Міхал-Станіслаў, *Prorodowski (Przyrodowski) Michał Stanisław*, землеўладальнік. 37 адв., 38.

Пратасевічы, *Protasewiczowie*, землеўладальнікі. 87 адв.

Псёёўскі Яўхім, *Pseiowski Joachim*, святар царквы ў в. Малыя Жухавічы Навагрудскага пав. 87 адв.

Пшаздзецкі Мікалай, *Przedziecki Mikołaj*, навагрудскі кашталян, землеўладальнік. 18 адв., 25 адв.

Пятровіч Апанас, *Piotrowicz Athanazy*, святар царквы ў в. Скіп'ёва Навагрудскага пав. 101.

Пятровіч Марцыян, *Petrowicz Marciyan*, слонімскі і парэцкі пратапоп. 1 адв.

Радван, *Radwan*, землеўладальнік. 103 адв.

Радзевіч Якуб, *Radziewicz Jakub*, святар царквы ў в. Вялікія Луки Навагрудскага пав. 77 адв.

Радзевіч Якуб, *Rodziewicz Jakub*, святар царквы ў в. Хатаевічы Мінскага пав. 15.

Радзівіл Альбрэхт-Станіслаў, *Radziwiłł Albrecht Stanisław*, князь, землеўладальнік. 54.

Радзівіл Міхал-Казімір, *Radziwiłł Michał*, падканцлер ВКЛ, землеўладальнік. 60.

Радзівіл Януш, *Radziwiłł Janusz*, вялікі гетман ВКЛ, землеўладальнік. 56 адв., 98.

Радзівілаўна Людовіка, *Radziwiłłowna Ludowika*, князёўна, канюшанка ВКЛ, землеўладальніца. 45 адв.

Радзівілаўна Сафія, *Radziwiłłowna Zofia*, княжна, землеўладальніца. 102.

Радзівілы, *Radziwiłłowie*, *Radziwiłłowie*, князі, землеўладальнікі. 54, 58 адв., 75 адв., 78 адв., 85 адв., 86 адв., 89 адв., 90, 92, 92 адв., 94, 94 адв., 96, 96 адв., 99, 99 адв., 104, 105, 106, 106 адв.

Раецкі Мікалай, *Raiecki Mikołay*, святар царквы ў в. Райца Навагрудскага пав. 71, 71 адв.

Раецкія, *Raieccy*, землеўладальнікі. 71.

Разгановіч Кірыла, *Rozhonowicz Kiryli*, святар царквы (адзін з двух)

у м. Лахва Навагрудскага пав. 106 адв., 107.

Райская, *Rayska*, землеўладальніца. 19.

Ракевіч Пятр, *Rakiewicz Piotr*, святар царквы Уваскрасення Божага ў г. Клецк Навагрудскага пав. 103 адв.

Ракевіч Рафал, *Rakiewicz Rafał*, святар царквы ў в. Замосце Навагрудскага пав. 98 адв.

Раманоўскі Раман, *Romanowski Roman*, святар царквы ў в. Крывічы Мінскага пав. 5.

Рахмановіч Аляксандр, *Rochmanowicz Alexander*, святар царквы ў в. Яснец Навагрудскага пав. 74 адв.

Рудаміны, *Rudominowie*, землеўладальнікі. 20.

Русакоўскі Якуб, *Rusakowski Jakub*, святар царквы ў в. Нягневічы Навагрудскага пав. 54.

Руцкі Зміцер, *Rucki Dmitr*, лагойскі пратапоп, святар цэркви ў Багаз'ёлення, Нараджэння ПМ і Ператварэння Божага ў г. Лагойск Мінскага пав. 11.

Руцкі Язэп, гл. **Велямін-Руцкі Язэп**.

Рымша Тэафіл, *Rymsza Teofili*, землеўладальнік. 16 адв.

Рынцэвіч Тамаш, *Rincewicz Tomasz*, святар царквы ў в. Дзеркаўшчына Ашмянскага пав. 22.

Рэцкі Michał, *Recki Michał*, святар царквы ў в. Мсціж Мінскага пав. 13 адв.

Савіч Антон, *Sawicz Anton*, святар царквы ў м. Дварэц Навагрудскага пав. 66, 66 адв.

Савіч Мікалай, *Sawicz Mikołaj*, святар царквы ў в. Сэрвач Навагрудскага пав. 70, 70 адв.

Савіч Рыгор, *Sawicz Hrehory*, святар царквы ў м. Сталовічы Навагрудскага пав. 75 адв., 76.

Савіч Самуэль, *Sawicz Samuel*, святар царквы ў в. Адахайшчына Навагрудскага пав. 83.

Савіч Ян, *Sawicz Jan*, святар царквы ў в. Галынка Навагрудскага пав. 107.

Самовіч Мацей, *Samowicz Matwiey*, святар царквы ў в. Забашавічы Мінскага пав. 39.

Сангушка, *Sanguszka*, князь, землеўладальнік. 4 адв., 33 адв., 34, 34 адв.

Санкевіч Ян, *Sankiewicz Jan*, святар царквы ў в. Стары Свержань Навагрудскага пав. 89, 89 адв.

Сапега Леў, *Sapieha Leon*, князь, падканцлер ВКЛ (1585–1589), віленскі ваявода (1623–1633), землеўладальнік. 68, 100.

Сапега Ян-Казімір, *Sapieha Kazimierz (Jan Kazymierz, Jan Kazimierz, Kazimier)*, князь, польны гетман ВКЛ, жамойцкі староста, землеўладальнік. 16, 30, 31 адв., 32, 33, 35.

Сапегі, *Sapiehowie*, князі, землеўладальнікі. 81, 101.

Сахневіч (Санхевіч) Мацей, *Sanchiewicz Matwiey*, святар царквы ў м. Мосар Ашмянскага пав. 21.

Сахоўскі Яўстах, *Sachowski Eustachi*, бабруйскі пратапоп, святар царквы Св. Мікалая ў г. Бабруйску Рэчыцкага пав. 47.

Сікорскі (Шакула-) Марка, *Sikorski Szakula Marko*, святар царквы ў в. Жосна Ашмянскага пав. 19 адв.

Слушка, *Sluzka*, землеўладальнік. 9.

Слушка, *Sluzka*, рэчыцкі староста, землеўладальнік. 31 адв.

Слушкі, *Sluzkowie*, землеўладальнікі. 91.

Сматровіч Пятр, *Smatowicz*, смаленскі чашнік, землеўладальнік. 17.

Спіхальскі Самуэль, *Spihalski Samuel*, святар царквы ў м. Куранец Ашмянскага пав. 24 адв.

Срадзінскі Станіслаў, *Szedzinski Stanisław*, землеўладальнік. 98 адв.

Стаброўскі, *Stabrowski*, землеўладальнік. 13 адв.

Станкевіч, *Stankiewicz*, землеўладальнік. 19.

Стасевіч Цімох, *Stasiewicz Timofey*, святар царквы ў в. Чыркавічы Рэчыцкага пав. 51.

Стэфановіч Дзям'ян, *Stephanowicz Demian*, святар царквы ў в. Выганічы Мінскага пав. 4.

Стэфановіч Пятр, *Stephanowicz Piotr*, святар царквы ў в. Трасцянец Мінскага пав. 9.

Стэфановіч Сымон, *Stephanowicz Siemion*, святар царквы ў в. Дэмітравічы Аршанскае пав. 35 адв.

Сулістроўскія, *Sulistrowscy*, землеўладальнікі. 18 адв.

Сычкоўскі Ян, *Syczkowski Jan*, святар царквы ў в. Забелы Навагрудскага пав. 96 адв., 97 адв.

Сялява Антон, *Sielawa, Selawa*, уніяцкі мітрапаліт (1641–1655). 27, 31 адв., 53 адв.

Сянчыла Адам, *Sieńczyła Adam*, возны (генерал) Навагрудскага ваяводы. 54.

Тамашэўскі Андрэй, *Tomaszewsky Andrey*, вікары царквы ў в. Райца Навагрудскага пав. 71.

Таміловіч Пракоп, *Tomilowicz Prokopiy*, святар царквы ў м. Магільна Навагрудскага пав. 91 адв.

Тамковічы, Tomkowiczowie, землеўладальнікі. 17.

Тарлецкі, Tarlecki, землеўладальнік. 5.

Тарняўскі Антон, Tarniawski Antoniy, святар царквы ў м. Лошніца Барысаўскага пав. 32.

Татарчыц Василь, Tatarczyc Wasil, святар царквы ў м. Бяларучы Мінскага пав. 8.

Татарчыц Ісак, Tatarczyc Isaak, святар царквы ў в. Каралішчавічы Мінскага пав. 9 адв.

Трахімовіч Даніэль, Trochimowicz Daniel, святар царквы ў в. Даўгіна Мінскага пав. 43.

Трахімовіч Раман, Trochimowicz Roman, святар царквы ў в. Мілавіды Слонімскага пав. 79 адв.

Трахімовіч Ян, Trochimowicz Jan, святар царквы ў в. Блонь Мінскага пав. 43 адв.

Трызна Мікалай, Tryzna Mikołay, падскарбі ВКЛ, землеўладальнік. 37 адв.

Тышкевіч Міхал, Tyszkiewicz Michal, землеўладальнік. 11.

Тышкевіч, Tyszkiewicz, землеўладальнік. 12.

Тышкевічы, Tyszkiewiczowie, землеўладальнікі. 11 адв.

Тышкоўскі Геранім, Tyszkowski Heronim, святар царквы ў в. Шэйка Аршанскае пав. 34 адв.

Тэрапантовіч. Гл. Ферапантовіч.

Уняхоўскі Кааль, Uniechowski Karol, мінскі стольнік, землеўладальнік. 50 адв.

Фалькоўскі Бенедыкт, Falkowski Benedykt, святар цэркваў Ператварэння Божага і Нараджэння ПМ у г. Нясвіж Навагрудскага пав. 92 адв.

Фалькоўскі, Falkowski, нясвіжскі пратапоп (нябожчык). 93.

Фастовіч, Fastowicz, святар царквы ў в. Прылепы Мінскага пав. 8 адв.

Федаровіч Ян, Fiedorowicz Jan, святар царквы Св. Кузьмы і Дзям'яна ў м. Нача Барысаўскага пав. 31 адв.

Ферапантовіч (Тэрапантовіч) Мікалай, Terapontowicz Mikołay, святар царквы ў в. Труханавічы Навагрудскага пав. 96.

Ферапантовіч (Тэрапантовіч) Стэфан, Terapontowicz Stephan, святар царквы ў м. Грэск Навагрудскага пав. 99.

Францкевіч Міхал-Кааль, Frąckiewicz Karol, землеўладальнік. 19 адв.

Францкевіч, Frąckiewicz, землеўладальнік. 54, 62 адв.

Францкевіч-Радзымінскі Стэфан, Frąckiewicz Radzyński Stephan, слонімскі староста, навагрудскі харужы, землеўладальнік. 55 адв.

Хадкевіч, Chotkiewicz, землеўладальнік. 3 адв.

Хадкевічава Н Ізабэла Ляцкая, Izabella Lacka Chodkiewiczowa, мазырская старасціна, землеўладальніца. 60 адв.

Хадкевічава, Chodkiewiczowa, гетманавая ВКЛ, землеўладальніца. 80.

Хадкевічы, Chodkiewiczowie, Chotkiewiczowie, князі, землеўладальнікі. 61, 76 адв., 81, 102 адв.

Халецкія, Chaleccy, землеўладальнікі. 84 адв.

Хамячыцкі Юры, Chomeczynski Jerzy, святар царквы Св. Мікалая ў г. Лагойск Мінскага пав. 11 адв.

Харлінскі Пяцро, Charlinski Piotr, землеўладальнік. 87 адв.

Харыцкі Міхал, Charicki Michal, святар царквы ў в. Аздзяцічы Аршанскае пав. 34 адв.

Хіевіч Ян, Chiiewicz Jan, правіз царквы Ператварэння Божага ў г. Нясвіж Навагрудскага пав. 94.

Хмялеўскі, Chmielewski, пробашч касцёла ў м. Сталавічы Навагрудскага пав., землеўладальнік. 14 адв.

Храптовіч, Chreptowicz, землеўладальнік. 24 адв.

Храптовічы (Літавор-), Chreptowiczowie, Chreb托wiczowie Litaworowie, землеўладальнікі. 57 адв., 68 адв.

Царыковіч Ігнат, Carykowicz Ihnaciy, святар царквы Унебаўзяцця ПМ у г. Бабруйск Рэчыцкага пав. 48.

Цітовіч Мацей, Cytowicz Mateusz, святар царквы ў в. Сітца Ашмянскага пав. 22 адв.

Цырановіч Рыгор, Cyranowicz Grzegorz, святар царквы Св. Іллі ў м. Докшыцы Ашмянскага пав. 26 адв.

Чаркоўскія, Czerkowscy, землеўладальнікі. 104 а.

Чарневіч Тамаш, Czerniewicz Tomas, святар царквы ў в. Тарасава Мінскага пав. 3 адв.

Чарнеўскі Ян, Czerniewski Jan, святар царквы ў в. Рабунь Ашмянскага пав. 25.

Чачэрскі Максім, Czeczerski Maksim, святар царквы ў м. Беразіно Мінскага пав. 28.

Чашэйка Пяцро, Czeszeyka Piotr, святар (адзін з двух) царквы ў м. Пухавічы Мінскага пав. 37 адв.

Чыж Адам-Дамінік, Czyz Adam Dominik, віленскі скарbnік, землеўладальнік. 107.

Чыж Казімір, Czyż Kazimierz, віленскі падкаморы, землеўладальнік. 15.

Шакула-Сікорскі Гл. Сікорскі (Шакула-).

Шарка, Szarzka, нясвіжскі бурмістр. 93.

Шархавецкі (?) Васіль, Bazyli, вікары царквы ў в. Вялікія Жухавічы Навагрудскага пав. 87.

Шархавецкі Рыгор, Szarchowiecki Hrehory, нясвіжскі пратапоп, святар царквы ў в. Вялікія Жухавічы Навагрудскага пав. 86 адв.

Швайкоўскі, Szwejkowski, землеўладальнік. 70 адв.

Шукаловіч Тэадор, Szukołowicz Teodor, святар царквы ў в. Карсакавічы Мінскага пав. 13.

Шчаткоўскі (Шчасоўскі) Сымон, Sczatkowski (Szczotkowski, Szczaśowski) Symon, святар царквы ў в. Чэрніхава Навагрудскага пав. 85.

Шэметы, Szemetowie, землеўладальнікі. 65 адв.

Юдка Максім, Judka Maksim, святар царквы ў м. Добасна Рэчыцкага пав. 50.

Юдыцкі Станіслаў, Judycki Stanislaw, рэчыцкі харужы, землеўладальнік. 80.

Юдыцкі Мікалай-Уладзіслаў, Judycki, кіраўнік сталавіцкай камандоры мальтыйскага ордэна, землеўладальнік (нябожчык). 95 адв.

Юрагі, Jurahowie, землеўладальнікі. 80.

Юркевіч Павел, Jurkiewicz Paweł, святар царквы ў в. Макраны Навагрудскага пав. 104 а адв.

Юркевіч Тэадор, Jurkiewicz Teodor, святар царквы ў м. Семежава Навагрудскага пав. 102 адв.

Юркевіч Ян, Jurkiewicz Jan, святар царквы ў в. Морач Навагрудскага пав. 105.

Юрэвіч Леў, Juriewicz Lew, святар царквы ў м. Холуі Мінскага пав. 37.

Язафат Блажэнны, Гл. Кунцэвіч Язафат.

Язгуневіч Панкрат, Jazguniewicz Pankrati, святар царквы ў в. Хаценчыцы Мінскага пав. 16 адв.

Якутовіч Самуэль, Jekutowicz Samuel, святар царквы ў в. Гарадзея Навагрудскага пав. 88 адв.

Якшэўскія, Jakszewscy, землеўладальнікі. 101 адв.

Яленскі Канстанцін, Jeleński Constanty, землеўладальнік. 107 адв.

Янухновіч, Januchowicz, землеўладальнік. 59 адв.

Янушкевіч Ян, Januszkiewicz Jan, святар царквы ў м. Полава Ашмянскага пав. 21 адв.

Яшлінская, Jaszlinska, землеўладальніца. 104 а адв.

3.2. Геаграфічны паказальнік

Абазок, в. (парафія Пагарэлае) Bozek. 37.

Абазок, в. (парафія Халуй) Bozek. 37.

Абелькавічы, в. (парафія Дварэц) Obielkowcy. 67.

Агаркі, в. Harki. (парафія Радашковічы) 7 адв.

Агароднікі, в. (парафія Ваўкавічы) Ogrodniki. 53.

Агароднікі, в. (парафія Дубровы) Ogrodniki. 5 адв.

Агароднікі, в. (парафія Жалезніца) Ogrodniki. 66.

Агароднікі, в. (парафія Куранец) Ogrodniki. 24 адв.

Агароднікі, в. (парафія Цімкавічы Св. Іллі) Ogrodniki. 100 адв.

Агарэвічы, в. (цп) Oharowicze. 107 адв.

Агееўшчына, засц., уласнасць царквы ў м. Даўгінава Ашмянскага пав. Aheweyszczyzna. 23 адв.

Адамоўцы, в. (парафія Верхніяе) Adamowicze. 21 адв.

Адахаўшчына, в. (цп) Odachowszczyzna. 83, 83 адв.

Аздзяцічы, в. (цп) Ozdziaczycze. 34 адв.

Азёрцы, в. (парафія Вялікае Гняздзілава) Oziercy. 27.

АЗярніца, в. (парафія Лахва) Jezernica. 107.

АЗяроды, в. (парафія Касцяневічы) Ozierodowicze. 24.

АЗярычына, в. (парафія Пярэжыры) Ozieryczne. 40 адв.

Акаловічы, в. (цп) Okolowicze. 53 адв., 54. (Гл. таксама Падгоршчына)

Алізараўшчына, в. (парафія Ясняец) Olizarowszczyzna. 75 адв.

Альсевічы, в. (парафія Адахаўшчына) Olisiewicze. 83 адв.

Альхоўцы, в. (парафія Голдавічы) Olchowcy. 81.

Амінавічы, в. (парафія Пагарэлае) Minowiczy. 37.

Амневічы, в. (парафія Ваўкавічы) Omniewicze. 53.

Андумышы, в. (парафія Магільна) Andruszy. 92 адв.

Анісімавічы, в. (парафія Вялікая Луکі) Onisimowicze. 78 адв.

Ануфравічы, в. (парафія Грэск) Onufreiewicze. 99 адв.

Апенькі, в. (парафія Даўгінава) Apieńki. 23 адв.

Апечкі, в. (парафія Стоўбцы) Opieczki. 91 адв.

Апчак, в. (парафія Карапішчавічы) Abczak, Obczak. 9 адв.

Арэшкавічы, в. (парафія Дзмітравічы) Areszkowicze. 35 адв.

Асавец, в. (парафія Рэчкі) Osowiec. 24 адв.

Асінагарадок, в. (цп) Osinowy Grodek. 20 адв., 20.

Асіпаўшчына, в. (парафія Гарадзея) Osipowszczyzna. 89.

Асіповічы, в. (парафія Вілейка) Osipowicze. 25 адв.

- Асмолава, в. (парафія Навагрудак Уваскрасення Божага) *Osmolow*. 52.
 Асова, в. (парафія Малое Гніздзілава) *Osow*. 27.
 Асокі, в. (парафія Усельюб) *Osoki*. 57.
 Асташын, в. (парафія Сэрвач) *Ostroszyn*. 70 адв.
 Астравець, грунт царквы ў в. Пажарышча Мінскага пав. *pod Ostrowcem*. 6.
 Астраўцы, в. (парафія Якімава Слабада) *Ostrowcy*. 51.
 Астровы, в. (парафія Гатава) *Ostrowy*. 10.
 Астроўкі, в. (цп) *Ostrowki*. 87 адв., 88 адв.
 Астроўчыцы, в. (парафія Лактышы) *Ostrowczyce*. 106.
 Астроўчыцы, в. (парафія Морач) *Ostroczyce*, *Ostrowczyce*. 105 адв.
 Асцюковічы, в. (парафія Ілля) *Osciechowiczy*, *Osciukowiczy*. 16 адв.
 Атрубок, в. (парафія Вальбяровічы) *Otrupki*. 27 адв.
 Аўдзеевічы, в. (парафія Нягневічы) *Owdzieiewicze*. 55.
 Аўсімавічы, в. (парафія Бабруйск Унебаўзяцця ПМ) *Owsimowicze*.
 48 адв.
 Ахонава, в. (цп) *Ochonow*, *Ochonowicze*. 68, 68 адв.
 Ачыжа, в. (цп) *Oczyzy*. 37 адв.
 Ашнары, в. (парафія Турэц) *Osznary*. 62 адв.
 Аюцавічы, в. (парафія Mip) *Aiuciewicze*. 86 адв.
 Бабаевічы, в. (парафія Клецк Уваскрасення Божага) *Babaiewicze*. 104.
 Бабічы, в. (парафія Замошша) *Babicze*. 26.
 Бабонеўка, в. (парафія Цырын) *Bobonowka*. 74.
 Бабруйка, р. *Bobruia*. 47 адв.
 Бабруйск, г. (3 цп) *Bobruysk*. 47, 48, 48 адв., 49. (Гл. таксама:
 Бабруйка, р., Дзямідкаўскі, млын.)
 Багушоўка, грунт царквы Уваскрасення Божага ў г. Мінску.
Bohuszówka. 3.
 Багуши, в. (парафія Вялікія Лукі) *Bohusze*. 78 адв.
 Багушэвічы, м. (цп) *Bohuszewicze*. 36.
 Бакшты, в. (парафія Радашковічы) *Bakszty*. 7 адв.
 Балвань, в. (сёння Загорная, в.) (парафія Морач) *Bołwanka*.
 105 адв.
 Балігуба, в. (парафія Бягомль) *Balihuba*. 28 адв.
 Балобанавічы, в. (сёння Прыазёрная, в.) *Bołobonowicze*. 77 адв.
 Балотца, в. (парафія Шчорсы) *Bołodco*. 58 адв.
 Балоча, в. (парафія Ачыжа) *Bołocza*. 38.
 Баравікі, в. (парафія Ахонава) *Borowiki*. 68 адв.
 Баравікі, в. (парафія Крывічы) *Borowiki*. 18.

- Баравікі, в. (парафія Чучавічы) *Borowiki*. 106 адв.
 Баравікі, в. (парафія Якімава Слабада) *Borowiki*. 51.
 Баранавічы, в. (парафія Валеўка) *Baranowicze*. 64.
 Барань, м. (цп) *Baranki*, *Barany*. 32.
 Бараўкі, в. (цп) *Borki*, *Borowki*. 20 адв.
 Барацін, в. (парафія Нягневічы) *Boracin*. 55.
 Бардзячы, в. (парафія Суляцічы) *Bardziacz*. 56 адв.
 Барок, сенажаць царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Borek*. 58
 Бароўцы, в. (парафія Рабунь) *Barowcy*. 25.
 Барсукі, в. (парафія Докшыцы Св. Іллі) *Borsuki*. 26 адв.
 Барчыцы, в. (парафія Добасна) *Barcicz*. 50 адв.
 Барысаў, г. (цп) *Borysow*. 30.
 Басіна, в. (парафія Суляцічы) *Basin*. 56 адв.
 Баўцічы, в. (парафія Турэц) *Bołczycy*. 62 адв.
 Баханы, в. (парафія Стоўбцы) *Bochony*. 91 адв.
 Бащевічы, в. (парафія Вілейка) *Bociewicze*. 25 адв.
 Баяры, в. (парафія Беразавец) *Boiary*. 61.
 Баяры, в. (парафія Крайск) *Boiare*. 15.
 Баяры, в. (парафія Крывічы) *Boiarowe*. 18.
 Баяры, в. (парафія Радашковічы) *Boiare*. 7 адв.
 Баяры, в. (парафія Саснова) *Boiarska*. 19 адв.
 Белалессе, в. (парафія Мыш) *Białołesie*. 77 адв.
 Белаўшчына (сёння, магчыма, Белая Лугі), грунт царквы ў
 в. Валеўка Навагрудскага пав. *Bielowszyna*. 63.
 Белева, в. (парафія Пажарышча) *Bielow*. 6.
 Белая Лугі. Гл. Белаўшчына.
 Бендры, грунт царквы ў в. Райца Навагрудскага пав. *w Biendrach*.
 71 адв.
 Беражна, в. (парафія Стары Свержань) *Berezna*. 89 адв.
 Беразавец, в. (цп) *Berezowiec*, *Berozowec*. 60, 61.
 Беразвetcha, м. *Berezwiecz*. 26.
 Беразіно, м. (цп) *Berezyn*, *Bierezyn*. 36 адв.
 Беразіно, м. (цп) *Berezyn*. 28.
 Бервякі, в. (парафія Мосар) *Borowiki*. 21.
 Бердаўка, в. (парафія Усельюб) *Berdowka*. 57.
 Бірча, в. (парафія Дваранінавічы) *Birczatowniki*. 49 адв.
 Біцавічы, в. (парафія Усельюб) *Bicewicze*. 57.
 Блеўчыцы, в. (парафія Быstryца) *Blewczycy*. 102 адв.
 Блонь, в. (цп) *Błoń*. 43 адв., 44.

Блячына, в. (парафія Брыкаўшчына) *Blaczyn, Blaszyn.* 104 адв.
 Бобр, м. (цп) *Bobr.* 33 адв., 34.
 Боркі, в. (парафія Узда) *Borki.* 44.
 Бортнікі, в. (парафія Дваранінавічы) *Bortniki.* 49 адв.
 Бортнікі, в. (парафія Дубровы) *Bortniki.* 5 адв.
 Боцкавічы, в. (парафія Ахонава) *Boczkiewicze.* 68 адв.
 Брадзец, в. (парафія Багушэвічы) *Baradec, Brodec.* 36.
 Браносава, в. (парафія Турэц) *Burnisowo.* 62.
 Браткава, в. (парафія Савічы) *Brodkowo.* 102.
 Брожа, в. (парафія Бабруйск Св. Мікалая) *Brozlice.* 48.
 Брольнікі, в. (парафія Суляцічы) *Bralniki.* 56 адв.
 Брыкаўшчына, в. (сёння Садовая, в.) (цп) *Brykowszczyzna.*
 104 адв.
 Брыксічы, в. (парафія Яснянец) *Bryksicze.* 75 адв.
 Брылі, в. (парафія Саснова) *Bryli.* 19.
 Бубны, в. (парафія Вялікае Гняздзілава) *Bubny.* 27.
 Буда, в. (парафія Крывічы) *Buda.* 18.
 Буда, в. (парафія Рэчкі) *Buda.* 24 адв.
 Будзенічы, в. (парафія Карсакавічы) *Budzienicze.* 13.
 Будзілаўка, в. (парафія Бягомль) *Budziłowka.* 28 адв.
 Будзілаўцы, в. (парафія Жалезніца) *Budziłowcy.* 66.
 Будча, в. (парафія Лактышы) *Vuszczza.* 106.
 Буйнявічы, в. (парафія Пачапава) *Buniewicze.* 65 адв.
 Булахі, в. (парафія Сітца) *Bułachi.* 22 адв.
 Бурдзейкі, в. (парафія Лактышы) *Burdzieyki.* 106.
 Буцькі, в. (парафія Лагойск Св. Мікалая) *Bucki.* 12.
 Буцэвічы, в. (парафія Бяларучы) *Vusewicze.* 8 адв.
 Бучачіна, в. (парафія Цімкавічы Св. Іллі) *Vyczacin.* 100 адв.
 Быкевічы, в. (парафія Цырын) *Bykiewicze.* 74.
 Быковічы, в. (парафія Турэц) *Bykowice.* 62.
 Быстрыца, в. (цп) *Bystrzyca.* 102.
 Бытча, в. (цп) *Vuszcze, Vycze.* 31 адв.
 Бягомль, м. (цп) *Biehoml.* 28 адв.
 Бялавічы, в. (парафія Дэмітравічы) *Bielawicze.* 35 адв.
 Бяланы, в. (парафія Лагойск Ператварэння Божага) *Bielany.* 11 адв.
 Бяларучы, м. (цп) *Bialorucze.* 8, 8 адв.
 Бялевічы, в. (парафія Хрыстова) *Bielewicze.* 22.
 Важгінты, в. (парафія Мыш) *Wozginty.* 77 адв.
 Вазгінішкі, в. (парафія Яршэвічы) *Wozginiszki.* 5.

Вайнілавічы, в. (парафія Нясвіж Ператварэння Божага) *Woynitowicze.* 94.
 Вайцяховічы, в. (парафія Ілля) *Woyciachowicz.* 16 адв.
 Вал, раён г. Лагойска. *Wal.* 11 адв.
 Валадута, в. (парафія Раванічы) *Wołoduta.* 39 адв.
 Валахва, в. (парафія Вялікія Лукі) *Wołochwa.* 78 адв.
 Валеўка, м. (цп) *Walewka, Walowka.* 62 адв., 63, 64. (Гл. таксама Белаўшчына).
 Валодзькі, в. (парафія Порплішча) *Wołucki.* 26.
 Валодзькі, в. (парафія Радашковічы) *Wołocki.* 7 адв.
 Валокі, в. (парафія Мільча) *Wołoki.* 29.
 Валосавічы, в. (парафія Паўлавічы) *Wołosowicze.* 50.
 Валоські, в. (парафія Касцяневічы) *Wołoszki.* 24.
 Вальбяровічы, м. (цп) *Olborowicze.* 27, 27 адв.
 Варанцы, в. (парафія Мосар) *Worący.* 21.
 Варанцы, в. (парафія Саснова) *Worący.* 19.
 Варатынь, в. (парафія Бабруйск Унебаўзяцця ПМ) *Worotyn.* 48 адв.
 Варашилы, в. (парафія Заслаўе) *Woroszyły.* 4.
 Варлань, в. (парафія Беразіно) *Warłyn.* 28.
 Вароніна, в. (парафія Морач) *Wirowin.* 105 адв.
 Варонічы, в. (парафія Рэчкі) *Woronicze.* 24 адв.
 Варонча, в. (парафія Цырын) *Woroncza.* 74.
 Вароны, в. (парафія Вялікае Гняздзілава) *Worony.* 27.
 Васевічы, в. (парафія Лучай) *Nasiewicze.* 20 адв.
 Васілевічы, в. (парафія Якімава Слабада) *Wasilewicze.* 51.
 Васільчицы, в. (парафія Быстрыца) *Wasilczyce.* 102 адв.
 Васькаўшчына, в. (парафія Тарасава) *Waskowcy.* 3 адв.
 Ваські, в. (парафія Асінагарадок) *Wasiuki.* 21.
 Ваўкаўчы, в. (цп) *Wolkowicze.* 52 адв., 53.
 Ваўча, в. (парафія Вілейка) *Wołcze, Wowczun.* 29.
 Ведзялева, в. (парафія Заслаўе) *Windzielew.* 4.
 Векшыцы, в. (парафія Заслаўе) *Wiekszyczy.* 4.
 Вераб’евічы, в. (парафія Быстрыца) *Worobiewicze.* 102 адв.
 Вераб’евічы, в. (парафія Суляцічы) *Worobiewicze.* 56 адв.
 Вераб’і, в. (парафія Крывічы) *Wierebi, Wereby.* 18.
 Верамеічы, в. (парафія Сітца) *Wieremieiczy.* 22 адв.
 Верамейкі, в. (парафія Радашковічы) *Weremiekki.* 7 адв.
 Верацеі, в. (парафія Асінагарадок) *Wiereciekki.* 21.
 Вербнава, в. (парафія Валеўка) *Wierbnowo, Wierzbowo.* 64.

Верхлес, в. (парафія Смілавічы) *Wiereliesie*. 44 адв.
Верхмень, в. (парафія Шыпяны) *Wierchmien*. 40.
Верхнє, м. (цп) *Wierzchnia*, *Wierchnia*. 21 адв.
Ветахмо, в. (парафія Малое Гняздзілава) *Wietochmo*. 27.
Вечатарова, в. (парафія Стары Свержань) *Witaczewo*. 89 адв.
Вешніе, в. (парафія Сітца) *Wiesznie*. 22 адв.
Відагошча, в. (цп) *Widochoszcza*. 8 адв.
Вілейка, в. (цп) *Wileyka*. 28 адв., 29.
Вілейка, м. (цп) *Wileyka*, *Wiljka*. 25, 25 адв.
Віскачы, в. (парафія Стары Свержань) *Wiskaczy*. 89 адв.
Вішнева, в. (парафія Спягla) *Wiszniew*. 18 адв.
Возера, в. (цп) *Oziero*. 45 адв., 46.
Волма, в. (парафія Дукора) *Wolna*. 42.
Волца, в. (парафія Райца) *Wolka*. 71 адв.
Волька, в. (парафія Вялікія Луکі) *Wolka*. 78 адв.
Воля, в. (парафія Лахва) *Wola*. 107.
Восава, в. (парафія Крывічы) *Osow*. 18.
Восава, в. (парафія Марозавічы) *Osowo*. 67 адв.
Востраў, в. (парафія Галынка) *Ostrow*. 107 адв.
Востраў, в. (парафія Крычына) *Ostrow*. 31.
Востраў, в. (парафія Цяхоўка) *Ostrow*. 103 адв.
Востраў, м. (цп) *Ostrow*. 78 адв., 79. (Гл. таксама Глінішча).
Востухава, в. (парафія Шчорсы) *Owstuchow*. 58 адв.
Вошкаўцы, в. (сёння Ураджайная, в.) *Woszkowcy*. 82 адв.
Бугалец, в. (парафія Ачыжа) *Uholec*. 38.
Буглы, в. (парафія Вілейка) *Uhly*. 29
Бузла, в. (парафія Мядзел) *Uzły*. 19.
Вузляны, в. (парафія Даўгінава) *Uzlanie*. 23 адв.
Вузляны, в. (парафія Пярэжыр) *Ozliana*. 40 адв.
Вусце, в. (парафія Ахонава) *Uscie*. 68 адв.
Вуша, в. (парафія Дубровы) *Usza*. 5 адв.
Вуша, в. (парафія Краснае Сяло) *Usza*. 7.
Выганічы, в. (цп) *Wyhonicze*. 4, 4 адв.
Выглавічы, в. (парафія Рабунь) *Wyhlowicze*. 25.
Выdryца, в. (парафія Нача Св. Тройцы) *Wydryca*. 33 адв.
Выкалавічы, в. (парафія Куранец) *Wykołowicze*. 24 адв.
Вынісцы, в. (парафія Замосце) *Winiscie*. 99.
Выпраты, в. (парафія Хаценчыцы) *Wieprata*. 17.
Высадавічы, в. (парафія Цырын) *Wysadowicze*. 74.

Вядрыскавічы, в. (парафія Цырын) *Wiedryskowicze*. 74.
Вязавец, в. (парафія Маладзечна) *Wiezowiec*. 6 адв.
Вязаўніца, в. (парафія Халуй) *Wiazownica*. 37.
Вяззе, в. (парафія Зборск) *Wiazy*. 45.
Вязынка, в. (парафія Заслаўе) *Wiazun*. 4.
Вязынь Да Млына. Гл. **Павязынь**.
Вязынь, м. (цп) *Wiazin*, *Wiazyn*. 15 адв., 16.
Вялетава, в. (парафія Турэц) *Wieletowo*. 62.
Вялікае Гняздзілава, в. (цп) *Hniezdzilow*, *Hniezdzilow Wielki*. 27.
Вялікае Падбор’е, в. (парафія Голдавічы) *Podborze Wielkie*. 81.
Вялікае Падлессе, в. (парафія Ляхавічы) *Podlesie Wielkie*. 82.
Вялікае Поле, в. (парафія Вілейка) *Wielikoie Pole*. 29.
Вялікае Поле, грунт царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Pole Wielkie*. 58.
Вялікае Сяло, в. (парафія Краснае Сяло) *Wielkie Siolo*. 7.
Вялікае Сяло, в. (парафія Mip) *Wielkie Siolo*. 86 адв.
Вялікае Сяло, в. (парафія Ракаў) *Wielka Wies*. 4 адв.
Вялікае Сяло, в. (парафія Яснянец) *Wielikoie*. 75 адв.
Вялікае Чэрніхава, в. (цп) *Czernichow Wielki*. 84 адв., 85.
Вялікая Вобрына, в. (парафія Турэц) *Obryna*. 62.
Вялікая Каўпеніца, в. (парафія Сталовічы) *Kolpienica Wielka*.
76 адв.
Вялікая Сітніца, в. (парафія Лахва) *Sitnica Większa*. 107.
Вялікія Астрравіты, в. (парафія Ігумен) *Astrawity Wielkie*. 38 адв.
Вялікія Бяседы, в. (цп) *Biesedy Wielkie*. 8.
Вялікія Жухавічы, в. (цп) *Zuchowicze Wielkie*. 86 адв., 87.
Вялікія Кабелі, в. (парафія Сітца) *Kabieli Wielkie*. 22 адв.
Вялікія Луکі, в. (цп) *Łuki*. 77 адв., 78 адв.
Вялікія Торчыцы, в. (парафія Сталовічы) *Torczycy Wielkie*. 76 адв.
Вялікія Чучавічы, в. (парафія Лахва) *Czuczewicze Wielkie*. 107.
Вяляцічы, в. (парафія Сморкі) *Welatycze*, *Wielatycze*. 32 адв.
Вянюціна, в. (парафія Сітца) *Janucino*. 22 адв.
Вяркалы, в. (парафія Замосце) *Wierkały*. 99.
Габруны, в. (парафія Салтанайшчына) *Gabrunki*. 95.
Габы, в. (парафія Крывічы) *Haby*. 18.
Гайбуты, в. (парафія Пачапава) *Haybty*. 65 адв.
Гайна, м. (цп) *Hayna*. 17.
Галавачы, в. (парафія Магільна) *Hollowacze*. 92 адв.
Галавачы, в. (парафія Радашковічы) *Hollowacze*. 7 адв.

Галавенчыцы, в. (парафія **Новы Свержань**) *Hołowienczycy*. 90 адв.
 Галбяя, в. (парафія **Полава**) *Olbieia*. 21 адв.
 Галоўні, в. (парафія **Магільна**) *Hołowni*. 92 адв.
 Галубы, в. (парафія **Рабунь**) *Hołupy*. 25.
 Галынка, в. (парафія **Пачапава**) *Hołyńia*. 65 адв.
 Галынка, в. (цп) *Hołyńka*. 107, 107 адв.
 Ганішэва, в. (парафія **Шэйка**) *Haniszewo*. 34 адв.
 Ганута, в. (парафія **Багушэвічы**) *Hanuta*. 36.
 Ганцавічы, в. (парафія **Прусавічы**) *Hancewicze*. 14.
 Ганчары, в. (парафія **Валеўка**) *Hanczary*. 64.
 Гара, грунт царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Gura*. 58.
 Гара, грунт царквы ў м. Даўгінава Ашмянскага пав. *Gura*. 23 адв.
 Гаравец, в. (парафія **Крайск**) *Horawiec*. 15.
 Гаравічы, в. (парафія **Ваўкавічы**) *Horowicze*. 53.
 Гарадзечна, в. (парафія **Суляцічы**) *Horodeczna*. 56 адв.
 Гарадзея, в. (цп) *Horodziey*. 88 адв.
 Гарадзішча, в. (парафія **Голдавічы**) *Horodziszcze*. 81.
 Гарадок, м. (парафія **Хоўхлава**) *Grodek*. 6.
 Гарбуноўшчына, в. (парафія **Клецк** Уваскрасення Божага)
Horbanowszczyzna. 104 адв.
 Гарбы, в. (парафія **Малышкі**) *Harby*. 19 адв.
 Гародна, в. (парафія **Нача** Св. Тройцы) *Horodna*. 33 адв.
 Гарошкі, в. (парафія **Заслаўе**) *Horoszki*. 4.
 Гарэлае, в. (парафія **Мсціж**) *Horeloie*, *Horyłe*. 13 адв.
 Гарэлец, в. (парафія **Шацк**) *Horiniec*. 42 адв.
 Гарэнічы, в. (парафія **Беразіно**) *Hareczy*, *Zaharnicze*. 36 адв.
 Гасцілавічы, в. (парафія **Голдавічы**) *Hoscilowicze*. 81.
 Гатава, в. (цп) *Hatow*, *Hatowicze*. 9 адв., 10.
 Гатоўкі, в. (парафія **Мосар**) *Hotowki*. 21.
 Гаць, в. (цп) *Haci*. 12 адв.
 Гаяны, в. (парафія **Бяларучы**) *Haiany*. 8 адв.
 Гердуцішкі, в. (парафія **Пажарышча**) *Girduciszki*. 6.
 Гібайлавічы, в. (сёня **Знамінская**, в.) (парафія **Дэмітравічы**)
Hibałowicze. 35 адв.
 Гірмантаўцы, в. (парафія **Жалезніца**) *Girmontowcy*. 66.
 Гірчыцы, в. (парафія **Сачыўкі**) *Hirczyce*. 84 адв.
 Гірэвічы, в. (парафія **Ракаў**) *Girewicze*. 4 адв.
 Глінішча, грунт царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Hliniszcze*.
 Арк. 58.

Глінішча, засц., грунт царквы ў м. Востраў Навагрудскага пав.
Gliniszcze. 79 адв.
 Глінае, в. (парафія **Вальбяровічы**) *Hlinna*. 27 адв.
 Глушаны, в. (парафія **Радашковічы**) *Hłuszana*. 7 адв.
 Глыбачаны, в. (парафія **Крайск**) *Hłybočane*. 15.
 Глыбокавічы, в. (парафія **Бабруйск** Унебаўзяцця ПМ) *Hłobokowicze*.
 48 адв.
 Гнесічы, в. (парафія **Нягневічы**) *Hniesicze*. 55.
 Гойжава, в. (парафія **Дубровы**) *Goyzowo*. 5 адв.
 Голдавічы, в. (цп) *Holdowicze*, *Oldowicze*. 80, 81.
 Голевічы, в. (парафія **Пачапава**) *Hoylewicze*. 65 адв.
 Гоманаўка, в. (парафія **Халуй**) *Hanomowiczy*. 37.
 Горбатавічы, в. (парафія **Ясянец**) *Horbatowicze*. 75 адв.
 Горка, в. (парафія **Чучавічы**) *Horka*. 106 адв.
 Горкі, в. (парафія **Багушэвічы**) *Horki*. 36.
 Горна, в. (парафія **Коргава**) *Horno*. 14 адв.
 Гоцк (Гоцкі Луг), в. (парафія **Лахва**) *Hoska Łąkq*. 107.
 Грабавец, в. (парафія **Вялікія Лукі**) *Hrabowiec*. 78 адв.
 Грабучаяе, в. (парафія **Сітца**) *Hrabuszaia*. 22 адв.
 Грава, в. (парафія **Лапічы**) *Hrawa*. 45 адв.
 Гранічы, в. (парафія **Краснае Сяло**) *Hranicz*. 7.
 Грачыхі, в. (парафія **Ясянец**) *Hreczyski*. 75 адв.
 Грыбаўшчына, в. (парафія **Салтанаўшчына**) *Hrybowszczyzna*. 95.
 Грышукі, в. (парафія **Куранец**) *Hryscuki*. 24 адв.
 Грышукі, в. (парафія **Радашковічы**) *Hricuki*. 7 адв.
 Грыцэвічы, в. (цп) *Hryscewicze*. 104 а, 104 а адв.
 Грычына, в. (парафія **Возера**) *Hryczyn*. 46.
 Грэск, м. (цп) *Hresk*. 98, 99, 99 адв.
 Губіна, в. (парафія **Асінагарадок**) *Hubin*. 21.
 Губіна, в. (парафія **Узда**) *Hubin*. 44.
 Губічы, в. (парафія **Усельюб**) *Hubicze*. 57.
 Гукова, в. (парафія **Голдавічы**) *Hukowo*. 81.
 Гулевічы, в. (парафія **Быстрыца**) *Hulewicze*. 102 адв.
 Гулі, в. (парафія **Жосна**) *Hulew*. 19 адв.
 Гулідава, в. (парафія **Асінагарадок**) *Hulidow*. 21.
 Гусакі, в. (парафія **Малева**) *Husaki*. 94 адв.
 Гусакі, в. (парафія **Малыя Жухавічы**) *Husaki*. 87 адв.
 Гута (Лінова), фальв. (парафія **Востраў**) *Huta, Linowo*. 79 адв.
 Гуя, в. (парафія **Радашковічы**) *Huiia*. 7 адв.

Гярвелі, в. (парафія Ракаў) *Gierwiele*. 4 адв.
 Дабровічы, в. (парафія Касцяневічы) *Dabrowicze*. 24.
 Даброча, сенажаць царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Dobrocza*. 58.
 Дабрэнева, в. (парафія Лагойск Ператварэння Божага) *Dobrenia*.
 11 адв.
 Дакудава, в. (парафія Барысаў) *Dokudow*. 30.
 Далёкае, в. (парафія Малое Гняздзілава) *Dalekie*. 27.
 Дальковічы, в. (парафія Прусавічы) *Dalkiewicze*. 14.
 Дамавіцк, в. (цп) *Domowicze*. 39.
 Дамашы, в. (парафія Гайна) *Damoszewicze*. 17.
 Дамашы, в. (парафія Докшыцы Св. Троіцы) *Damasze*. 26 адв.
 Дамашэвічы, в. (парафія Мыш) *Domaszewicze*. 77 адв.
 Данілавічы, в. (парафія Узда) *Daniłowicze*. 44 адв.
 Данілі, в. (парафія Саснова) *Danili*. 19.
 Дарава, в. (цп) *Darew, Darow*. 82, 82 адв.
 Даўгапалы, в. (парафія Лактышы) *Dowhopały*. 106.
 Даўгінава, в. (парафія Турэц) *Dolhinow*. 62 адв.
 Даўгінава, в. (цп) *Dolhinicze*. 43.
 Даўгінава, м. (цп) *Dolhinow*. 23. (Гл. таксама Гара)
 Дашкі, в. (парафія Бяседы) *Daszkiewicze*. 8.
 Дашкі, в. (парафія Хаценчыцы) *Daszkowicze*. 17.
 Дашкі, в. (парафія Яснянец) *Daszki*. 75 адв.
 Дваранінавічы, в. (цп) *Dworzaninowcy*. 49, 49 адв.
 Дварэц, м. (цп) *Dworzec*. 66, 67.
 Двекшынская, вул. у г. Навагрудку. *Dwiekszynska*. 52.
 Дзвінаса, в. (парафія Крайск) *Dwinosa*. 15.
 Дзевашычы, в. (парафія Эсьмоны) *Dziewoszyce*. 35 адв.
 Дзедкі, в. (парафія Сітца) *Dziatki*. 22 адв.
 Дземяшы, в. (парафія Лучай) *Dziemiesze*. 20 адв.
 Дзераўная, в. (парафія Мыш) *Derewna*. 77 адв.
 Дзеркаўшчына, в. (цп) *Dzierkowszczyzna*. 22.
 Дзетамля, в. (парафія Усюлюб) *Dziatomla*. 57.
 Дзінаравічы, в. (парафія Радашковічы) *Deynarowicze*. 7 адв.
 Дзімітравічы, в. (цп) *Dmitrowicze*. 35 адв.
 Дзюдзеў, в. (парафія Грэск) *Dziedziew*. 99 адв.
 Дзягцяняня, в. (парафія Савічы) *Dziehciany*. 102.
 Дзямідкаўскі, млын. *Młyn Dziemidkowski*. 47 адв.
 Дзянісавічы, в. (парафія Ухвалы) *Dzienisowicze*. 35.
 Дзяніскавічы, в. (цп) *Deniskowicze*. 106, 106 адв.

Дзяніскі, в. (парафія Бяседы) *Dzieniski*. 8.
 Дзяругі, в. (парафія Куранец) *Dzieruhi*. 24 адв.
 Добасна, м. (цп) *Doboszyn, Duboszyn*. 50.
 Докшыцы, м. (2 цп) *Dokszyce*. 26, 26 адв.
 Домжарыцы, в. (парафія Беразіно) *Domżerycze*. 28.
 Дорагава, в. (парафія Цырын) *Dorohowa*. 74.
 Доўгая, сенажаць царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Dolha*. 58.
 Драбаўшчына, в. (парафія Лактышы) *Drabowszyna*. 106.
 Дразы, в. (парафія Крычына) *Drazy*. 31.
 Драхча, в. (сёння Праўда, в.) (парафія Дамавіцк) *Drahcza*. 39.
 Драхча, в. (сёння Праўда, в.) (парафія Раванічы) *Drahcza*. 39 адв.
 Драчылава, в. (сёння Гагарына, в.) (парафія Марозавічы) *Draczyłowo*. 67 адв.
 Драчылава, в. (сёння Гагарына, в.) (парафія Навагрудак Уваскрасення Божага) *Droczylowo*. 52.
 Дродзіна, в. (парафія Сморкі) *Drozdzina*. 32 адв.
 Дрыла, в. (парафія Хатаевічы) *Dryła*. 15.
 Дрычын, в. (парафія Дукора) *Dreczyn, Driczyn*. 42.
 Дубава, в. (парафія Адахаўшчына) *Dubowicze*. 83 адв.
 Дубатоўка, в. (парафія Марозавічы) *Dubotowki*. 67 адв.
 Дубашы, в. (парафія Крывічы) *Dubasze*. 5.
 Дубровы, м. (цп) *Dubrowy*. 5 адв.
 Дуброўна, в. (парафія Сачыўкі) *Dubrowna*. 84 адв.
 Дуброўна, в. (парафія Сталовічы) *Dabrowna*. 76 адв.
 Дукора, м. (цп) *Dukora*. 41 адв., 42.
 Дунайчыцы, в. (цп) *Dunajsczyzce*. 107 адв.
 Дунілавічы, м. (цп) *Duniłowicze*. 20.
 Дуніншчына, в. (парафія Бабруйск Св. Іллі) *Duninszczyzna*. 49.
 Дурневічы, в. (сёння Лугавая, в.) (парафія Жалезніца) *Durniewicze*. 66.
 Дуровічы, в. (парафія Вязынь) *Durowicze*. 16.
 Душкава, в. (парафія Выганічы) *Duczycy*. 4 адв.
 Душкаўцы, в. (парафія Яснянец) *Duszkiewicze*. 75 адв.
 Дымкі, в. (парафія Барысаў) *Dymki*. 30.
 Ёдчыцы, в. (парафія Цяхоўка) *Joczyce*. 103 адв.
 Ермакі, в. (парафія Радашковічы) *Jermaki*. 7 адв.
 Ерхі, в. (парафія Касцяневічы) *Erchi*. 24.
 Еськавічы, в. (парафія Дзяніскавічы) *Jaskowicze*. 106 адв.
 Еськавічы, в. (парафія Малева) *Jeskiewicze*. 94 адв.
 Еськаўка, в. (парафія Даўгінава) *Jeskowki*. 23 адв.

Есьманаўцы, в. (парафія Вязынь) *Jeśmonowicze*. 16.
 Жабёрычы, в. (парафія Барысаў) *Zabiryczы*. 30.
 Жабічы, в. (парафія Хаценчыцы) *Zabiczy*. 17.
 Жавалкі, в. (парафія Пашейкі) *Zawolki*. 95 адв.
 Жалезніца, в. (цп) *Zeleznica*. 65 адв.
 Жамойск, в. (парафія Вілейка) *Zmuysk*. 29.
 Жарабковічы, в. (парафія Ляхавічы) *Zrzebkowicze*. 82.
 Жарабцы, в. (сёння Юр'ева, в.) (парафія Паўлавічы) *Zelebcy*. 50.
 Жардзяжжа, в. (парафія Хатаевічы) *Zadędziaze*. 15.
 Жасцінае, в. (парафія Хатаевічы) *Zescinea*. 15.
 Жомайдзь, в. (парафія Уселиуб) *Zomoydz*. 57.
 Жорнаўка, в. (парафія Пагарэлае) *Zornawka*. 37.
 Жортай, в. (парафія Крычына) *Žortay*. 31.
 Жосна, в. (цп) *Zosna*. 19 адв.
 Жукаў Барок, в. (цп) *Zukoborek*. 99 адв.
 Жукі, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Zuki*. 22.
 Жукі, в. (парафія Ракаў) *Zuki*. 4 адв.
 Жуковічы, в. (парафія Рэчкі) *Zukowicze*. 24 адв.
 Жукоўка, в. (парафія Бяларучы) *Zukowszczyzna*. 8 адв.
 Жуперкі, в. (парафія Асінагарадок) *Zuporki*. 21.
 Жураўкавічы, в. (парафія Смілавічы) *Zurawkowicze*. 44 адв.
 Журоўка, в. (парафія Беразіно) *Zurowka*. 36 адв.
 Жыдоўская, вул. у г. Навагрудку. *Zydowska*. 52.
 Жызнава, в. (парафія Даўгінава) *Zyžniew*. 23 адв.
 Жылінскія, в. (парафія Лучай) *Zylinskie*. 20 адв.
 Жыліхава, в. (парафія Семежава) *Zylichowo*. 103.
 Жылічы, в. (парафія Добасна) *Zyliczy*. 50 адв.
 Заазер'е, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Zaziere*. 22.
 Заазер'е, в. (парафія Лагойск Св. Мікалая) *Zazierze*. 12.
 Заазер'е, в. (парафія Эсьмоны) *Zazierze*. 35 адв.
 Заастравечча, в. (парафія Мораўч) *Zastrowecze*. 105 адв.
 Забалацце, в. (парафія Астроўкі) *Hale Bloto*. 88 адв.
 Забалацце, в. (парафія Ваўкавічы) *Zabłocie*. 53.
 Забалацце, в. (парафія Крайск) *Zabłocie*. 15.
 Забалацце, в. (парафія Крычына) *Zabłocie*. 31.
 Забалацце, в. (парафія Мыш) *Zabłocie*. 77 адв.
 Забалацце, в. (парафія Узда) *Zabłocie*. 44.
 Забашавічы, в. (цп) *Zabaszewie*, *Zaboszewicze*. 39, 39 адв.
 Забелы, в. (цп) *Zabieły*. 96 адв., 97 адв., 98.

Забердава, в. (парафія Райца) *Zaberdow*. 71 адв.
 Забор'е, в. (парафія Ілля) *Zabory*. 16 адв.
 Забор'е, в. (парафія Хатаевічы) *Zaborie*. 15.
 Забор'е, в. уласнасць царквы Богаз'яўлення ў г. Лагойск *Zabore*.
 11 адв.
 Заборцы, в. (парафія Сітца) *Zaborcy*. 22 адв.
 Забродззе, в. (парафія Адахаўшчына) *Zabrodzie*. 83 адв.
 Завароты, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Zaworota*. 22.
 Завінне, в. (парафія Востраў) *Zawinie*. 79.
 Загалоўе, в. (парафія Беразіно) *Załohowie*. 28.
 Загарадзь, в. (сёння, магчыма, у межах г. Лагойск, парафія Лагойск
 Ператварэння Божага) *Zahorodz*. 11 адв.
 Загор'е, в. (парафія Ілля) *Zahoro*. 16 адв.
 Загор'е, в. (парафія Сачыўкі) *Zahorze*. 84 адв.
 Загор'е, в. (парафія Турэц) *Zaborze*. 62.
 Задашчэнне, в. (парафія Шацк) *Zadoszczenia*. 42 адв.
 Задвор'е, в. (парафія Гарадзяя) *Zadworze*. 89.
 Зазер'е, в. (парафія Пачапава) *Zadzierze*. 65 адв.
 Закалодзезіцкі, абруб, грунт царквы ў в. Райца Навагрудскага пав.
Zakolodziezicki. 71 адв.
 Закамароўка, грунт Саборнай (Замкавай) царквы у г. Мінску.
Zakomorowka. 2 адв.
 Залаўкі, в. (парафія Асінагарадок) *Załawiki*. 21.
 Залеснікі, в. (парафія Асінагарадок) *Lesnicki*. 21.
 Залессе, в. (парафія Крывічы) *Zalesie*. 5.
 Залеські, в. (парафія Мосар) *Zaleski*. 21.
 Залохі, в. (парафія Касцяневічы) *Załochi*. 24.
 Залужжа, в. (парафія Стары Свержань), грунт царквы ў м. Новы
 Свержань Навагрудскага пав. *Załuze*. 89 адв., 90 адв.
 Залюбічы, в. (парафія Адахаўшчына) *Zaliubiecze*. 83 адв.
 Замак, раён г. Мінска. *Zamek*. 2, 2 адв.
 Замасточча, в. (цп) *Zamoscie*. 9.
 Замосце, в. (парафія Магільна) *Zamoscie*. 92 адв.
 Замосце, в. (цп) *Zamoscie*. 98, 98 адв., 99.
 Замошша (парафія Кімія) *Zamosze*. 12 адв.
 Замошша, в. (парафія Вялікія Лукі) *Zamosze*. 78 адв.
 Замошша, в. (цп) *Zamosze*. 26.
 Занарак, м. (парафія Мядзел) *Zanorocz*. 19.
 Занарак, в. (парафія Спягла) *Zamorocz*. 19.

- Заняведамка, в. (парафія Быстрыца) *Zaniewidow*. 102 адв.
 Запаснікі, в. (парафія Асінагарадок) *Zapasniki*. 21.
 Заполле, в. (парафія Востраў) *Zapole*. 79, 79 адв.
 Заполле, в. (парафія Карэлічы) *Zapole*. 59 адв.
 Заполле, в. (парафія Крайск) *Zapole*. 15.
 Заполле, в. (парафія Сталовічы) *Zapole*. 76 адв.
 Запрыпяцце, в. (парафія Лахва) *Zaprypiecie*. 107.
 Зарудзіе, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Zarudzie*. 22.
 Зарытава, в. (парафія Ляхавічы) *Zarytowo*. 82.
 Зарэчча, в. (парафія Гарадзяя) *Zarzecze*. 89.
 Зарэчча, в. (парафія Дарава) *Zarzecze*. 82 адв.
 Зарэчча, в. (парафія Крывічы) *Zarzecze*. 5.
 Зарэчча, в. (парафія Мыш) *Zarzecze*. 77 адв.
 Зарэчча, в. (парафія Турэц) *Zarzecze*. 62 адв.
 Зарэчыцк, в. (парафія Вальбяровічы) *Zarzeczycze*. 27 адв.
 Заслаўе, м. (цп) *Zasławie*. 3 адв., 4.
 Заслучча, в. (парафія Лахва) *Zasłucze*. 107.
 Затур'я, в. (парафія Нясвіж Ператварэння Божага) *Zaturze*. 94.
 Затыршы, в. (парафія Асінагарадок) *Zatyrzy*. 21.
 Захарычы, в. (парафія Заслаўе) *Zacharycze*. 4.
 Зацеменъ, в. (парафія Старынкі) *Zaciemienio*. 15 адв.
 Заценнне, в. уласнасць царквы Богаз'яўлення ў г. Лагойск *Zacienie*.
 11 адв.
 Зацерава, в. (парафія Стары Свержань) *Zacierow*. 89 адв.
 Зачысце, в. (парафія Барань) *Zaczyszczy*. 32.
 Заямнае, в. (парафія Стоўбы) *Zaiamna*. 91 адв.
 Збаравічы, в. (парафія Радашковічы) *Zbarawiczy*. 7 адв.
 Зборск, м. (цп) *Zborsk*. 45.
 Збыцін, в. (парафія Mip) *Zbycin*. 86 адв.
 Зверкі, в. (парафія Дварэц) *Zwierki*. 67.
 Зелянковічы, в. (парафія Бабруйск Св. Мікалая) *Zielenkowskie*. 48.
 Зелянпузкі, в. (парафія Замошча) *Zelepucki*. 26.
 Зембін, в. (парафія Кімія) *Ziebin*. 12 адв., 13.
 Зенькавічы, в. (цп) *Ziękiewicze*, *Ziękowicze*. 43 адв.
 Зублева, в. (парафія Валеўка) *Zublew*. 64.
 Зямляне, в. (парафія Труханавічы) *Ziemlanie*. 96 адв.
 Зямяне, в. (парафія Бягомль) *Ziemianie*. 28 адв.
 Іванкаўшчына, в. (парафія Каралішчавічы) *Iwankowszczyzna*.
 9 адв.

- Іванцэвічы, в. (парафія Краснае Сяло) *Iwoncewicze*. 7.
 Іванцэвічы, в. (парафія Куранец) *Iwancewicze*. 24 адв.
 Івязь, в. (парафія Дварэц) *Iwieź*. 67.
 Ігрушка, в. (цп) *Hruszka*. 34.
 Ігрышча, в. (парафія Барань) *Yhryszczy*. 32.
 Ігумен, м. (цп) *Ihumin*, *Yhumien*. 38, 38 адв.
 Ігуменская, вул. у г. Навагрудку *Ihumieńska*. 52.
 Ізва, в. (парафія Навагрудак Уваскрасення Божага) *Izwa*. 52.
 Ізенарач, в. (парафія Вілейка) *Izenorocz*. 25 адв.
 Ілля, м. (цп) *Illa*, *Illia*. 16, 16 адв.
 Ішкандзь, м. (парафія Астроўкі) *Iskole*. 88 адв.
 Кабылічы, в. (сёння Піцчанская, в.) (парафія Хатляны) *Kobylicze*. 43.
 Кабылічы, в. (сёння Піцчанская, в.) (парафія Шацк) *Kobylicze*.
 42адв.
 Кабылле, в. (парафія Крайск) *Kobyle*. 15.
 Кавалевічы, в. (парафія Хатляны) *Kowalewicze*. 43.
 Кавалі, в. (парафія Паўлавічы) *Kowale*. 50.
 Кавалі, в. (парафія Старынкі) *Kawali*. 15 адв.
 Кадлубаева, в. (парафія Скіп'ёва) *Kodlubaiowo*. 101.
 Казённыя Лычыцы, в. (парафія Нягневічы) *Lyczyce Xiążne*. 55.
 Казловічы, в. (парафія Пачапава) *Kozłowicze*. 65 адв.
 Казлы, в. (парафія Малева) *Kozły*. 94 адв.
 Казлякевічы, в. (парафія Мыш) *Kurzlekowicze*. 77 адв.
 Кайцені, в. (парафія Дубровы) *Kaycieni*. 5 адв.
 Кайшоўка, в. (парафія Сэрвач) *Kayszowki*. 70 адв.
 Какорычы, в. (парафія Скіп'ёва) *Kokoryczycy*. 101.
 Каліноўнік, грунт царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Kalinoniki*. 58.
 Калодзезнае, в. (парафія Скіп'ёва) *Kolodziezna*. 101.
 Калодчына, в. (парафія Вязынь) *Kalotczyno*. 16.
 Кальчицы, в. (парафія Грэск) *Kaliczyczy*. 99 адв.
 Кальчицы, в. (парафія Шчорсы) *Kolczyce*. 57 адв., 58, 58 адв.
 Калюдзічы, в. (парафія Усельюб) *Kaludycze*. 57.
 Камайск, в. (парафія Вялікае Гняздзілава) *Komaysk*. 27.
 Камаровічы, в. (парафія Шчорсы) *Komorowicze*. 58 адв.
 Камароўка, балота каля г. Мінска. *Komorowka*. 2 адв.
 Камена (Камень Завілейскі), в. (цп) *Kamien*. 29 адв.
 Камена (Камень Харэцкі), м. (цп) *Kamien*. 14 адв.
 Каменец, в. (парафія Радашковічы) *Kamieniec*. 7 адв.
 Каменка, в. (парафія Ахонава) *Kamionka*. 68 адв.

- Каменка**, в. (парафія Малева) *Kamionka*. 94 адв.
Каменка, в. (парафія Марозавічы) *Kamionka*. 67 адв.
Каменка, в. (парафія Навагрудак Уваскрасення Божага) *Kamionka*. 52.
Каменка, в. (парафія Узда) *Kamiqka*. 44.
Кананоўшчына, в. (парафія Бараўкі) *Kononowszczyzna*. 20 адв.
Кананоўшчына, засц. уласнасць царквы ў м. Даўгінава Ашмянскага пав. *Kononowszczyzna*. 23 адв.
Канатопы, в. (парафія Скіп'ёва) *Konotopy*. 101.
Капланавічы, в. (парафія Клецк Уваскрасення Божага) *Kapłanowicze*. 104 адв.
Капланская Сядзіба, грунт царквы ў м. Пачапава Навагрудскага пав. *Siedziba Kaplańska*. 65.
Капланцы, в. (парафія Беразіно) *Kapłancy*. 36 адв.
Караблі, в. (парафія Пажарышча) *Korable*. 6.
Караваева, в. (парафія Дукора) *Korowajew*. 42.
Каралішчавічы, в. (цп) *Koroliszewicze*, *Karoliszczewicze*. 9 адв.
Карасная, в. (парафія Ясінец) *Korosna*. 75 адв.
Карацк, в. (парафія Галынка) *Karackow dwa*. 107 адв.
Карачоўшчына, в. (парафія Забелы) *Karaczowszczyzna*. 98.
Кармілаўцы, в. (парафія Жалезніца) *Kormiłowcy*. 66.
Карнышы, в. (парафія Літоўка) *Kornyszy*. 52.
Карнюткі, в. (парафія Пажарышча) *Zakorenietka*. 6.
Кароткая, сенажаць царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Korotka*.
58.
Карпілаўка, в. (парафія Бяседы) *Karpilowka*. 8.
Карповічы, в. (парафія Лучай) *Karpowicze*. 20 адв.
Карсакавічы, в. (цп) *Korszakowicze*. 13.
Карцэвічы, в. (парафія Малева) *Karczewicze*. 94 адв.
Карчова, в. (парафія Цырын) *Korczowo*. 74.
Карытніца, в. (парафія Ілля) *Korzytnica*. 16 адв.
Карыца, в. (парафія Марозавічы) *Korydce*. 67 адв.
Карэлічы, м. (цп) *Korelicze*. 55, 58 адв.
Каспяровічы, в. (парафія Стары Свержань) *Kaspierowicze*. 89 адв.
Кастрыца, в. (парафія Неманіца) *Kostryca*. 33.
Кастрэнік, в. (парафія Бягомль) *Kostrzenik*. 28 адв.
Касцюкі, в. (парафія Стары Свержань) *Kosciuki*. 89 адв.
Касцюкі, в. (парафія Хатляны) *Kasciuki*. 43.
Касцяневічы, м. (цп) *Koscieniewicze*, *Koscieniow*. 24.
Касцяшы, в. (парафія Магільна) *Kosciesze*. 92 адв.

- Катлова**, в. (парафія Валеўка) *Kotłowo*. 64.
Катлоўцы, в. (парафія Рэчкі) *Kotłowca*. 24 адв.
Каўшэвічы, в. (парафія Ілля) *Kowrzewiczy*. 16 адв.
Качанкі, в. (парафія Куранец) *Kaczanki*. 24 адв.
Качанкі, в. (парафія Рабунь) *Kaczanki*. 25.
Качановічы, в. (парафія Нясвіж Ператварэння Божага) *Kaczanowicze*. 94.
Качаны, в. (парафія Турэц) *Kaczany*. 62.
Качына, в. (парафія Тарасава) *Kaczyn*. 3 адв.
Качэрыйчы, в. (парафія Бабруйск Унебаўзяцця ПМ) *Kaczerycze*.
48 адв.
Кашалёва, в. (парафія Марозавічы) *Koszelow*. 67 адв.
Кашэунікі, в. (парафія Маладзечна) *Kaszewniki*. 6 адв.
Квачы, в. (парафія Нясвіж Ператварэння Божага) *Kwaczy*. 94.
Кветча, в. (парафія Беразіно) *Kwiecze*. 28.
Кімія, в. (цп) *Kimieia*. 12 адв.
Кіркаўшчына, в. (парафія Брыкаўшчына) *Kirykiewicze*, *Kirykowszczyzna*. 104 адв.
Кірыкі, в. (парафія Рабунь) *Kiryki*. 25.
Кісялёўшчына, в. (парафія Новы Свержань) *Kisielewszczyzna*.
90 адв.
Кісялі, в. (парафія Радашковічы) *Kisiele*. 7 адв.
Кісялі, в. (парафія Яршэвічы) *Kisieli*. 5.
Кісялі, в. (парафія Ясінец) *Kisielewicze*. 75 адв.
Кіявец, в. (цп) *Kiiowiec*. 5.
Кіявічы, в. (парафія Макраны) *Kiowicze*. 105.
Клён, в. (парафія Лошніца) *Kloniek*. 32 адв.
Клеткі, грунт царквы ў в. Райца Навагрудскага пав. *Kletki*. 71 адв.
Клёўка, в. (парафія Эсьмоны) *Kłowka*. 35 адв.
Клецк, г. (2 цп) *Kleck*. 103 адв., 104.
Клінок, в. (парафія Дукора) *Klinek*. 42.
Клішавічы, в. (парафія Ахонава) *Kliszewicze*. 68 адв.
Клоўсі, в. (парафія Рабунь) *Klowsi*. 25.
Клюкавічы, в. (парафія Суляцічы) *Klukowicze*. 56 адв.
Клява, в. (парафія Эсьмоны) *Klewa*. 35 адв.
Княгініна, в. (парафія Крывічы) *Kniehinin*. 18.
Кобузі, в. (парафія Вязынь) *Kobyzy*. 16.
Кожава, в. (парафія Вялікія Жухавічы) *Kozowq*. 87.
Колас, в. (парафія Лучай) *Kolos*. 20 адв.
Колкі, в. (парафія Морач) *Kolek*. 105 адв.

- Комлеўшчына**, в. (парафія **Макраны**) *Komlewszczyzna*. 105.
Комсічы, в. (парафія **Савічы**) *Komsicze*. 102.
Концавічы, в. (парафія **Пачапава**) *Koncewicze*. 65 адв.
Корабы, в. (парафія **Асінагарадок**) *Koroby*. 21.
Корабы, в. (парафія **Мосар**) *Koroby*. 21.
Коргава, в. (цп) *Korhow*. 14 адв.
Косіна, в. (цп) *Kosin*. 12.
Коўбча, в. (парафія **Багушэвічы**) *Kowbcza*. 36.
Коўзаны, в. (парафія **Лучай**) *Kowzana*. 20 адв.
Коўчыцы, в. (парафія **Бабруйск Св. Мікалая**) *Kowczyche*. 48.
Краглі, в. (парафія **Дарава**) *Krahli*. 82 адв.
Крайск, м. (цп) *Kraysk*. 15.
Крамушаўка, в. (парафія **Уселиоб**) *Kremuszowszczyzna*. 57.
Крамянец, в. (парафія **Хаценчыцы**) *Krzemieniec*, *Krzmieniec*. 17.
Крапачы, в. (парафія **Жалезніца**) *Kropacz*. 66.
Крапіўна, в. (парафія **Саснова**) *Krapilno*. 19 адв.
Краснае Сяло, м. (сёння **Краснае**, в.) (цп) *Krasne Siolo*. 7.
Красная, в. (парафія **Цырын**) *Krasna*. 74.
Краснікі, в. (парафія **Вілейка**) *Krasniki*. 29.
Крацэвічы, в. (парафія **Барань**) *Krociewicze*. 32.
Крашавіца, в. (парафія **Крычына**) *Kraszewice*. 31.
Кролікі, в. (парафія **Лучай**) *Kroliki*. 20 адв.
Крошын, м., грунты царквы ў м. **Сталовічы** Навагрудскага пав.
Kroszyn. 76.
Крошынская, вул. у м. **Сталовічы**. *Kroszyńska*. 76 адв.
Круговічы, в. (парафія **Лактышы**) *Kruhowicze*. 106.
Крукі, в. (парафія **Малое Гняздзілава**) *Kruki*. 27.
Крупкі, м. (цп) *Krupka*. 33 адв.
Крупнікі, в. (парафія **Даўгінава**) *Krupniki*. 23 адв.
Крутаўцы, в. (парафія **Жалезніца**) *Krutowcy*. 66.
Круткі, в. (парафія **Лучай**) *Krutki*. 20 адв.
Круты Бераг, в. (парафія **Нясвіж Ператварэння Божага**) *Kruty Brzeg*. 94.
Крывавінкі, в. (парафія **Даўгінава**) *Kriwoznaki*. 23 адв.
Крываногава, в. (парафія **Уселиоб**) *Krywonohowo*. 57.
Крывічы, в. (парафія **Уселиоб**) *Krzywicze*. 57.
Крывічы, в. (цп) *Krzywicze*. 5.
Крывічы, м. (цп) *Krzywicze*. 18.
Крынкі, в. (парафія **Беразавец**) *Krynski*. 60 адв., 61.
Крынкі, грунт царквы ў в. Райца Навагрудскага пав. *w Krynkach*.

- 71 адв.
Крычкі, в. (парафія **Заслаё**) *Kryczki*. 4.
Крычына, в. (цп) *Kriczyn*. 31.
Крышылавічы, в. (парафія **Галынка**) *Kroszyłowicze*. 107 адв.
Крэчаўцы, в. (парафія **Крывічы**) *Kreczowcy*. 5.
Кудавічы, в. (парафія **Пачапава**) *Kudowicze*. 65 адв.
Кудзінавічы, в. (парафія **Салтанаўшчына**) *Kudzinowicze*. 95.
Кулакі, в. (парафія **Цімкавічы Св. Іллі**) *Kułaki*. 100 адв.
Кулакоўка, в. (парафія **Эсьмоны**) *Kułakowka*. 35 адв.
Кулікі, в. (парафія **Грэск**) *Kuliki*. 99 адв.
Кулікі, в. (парафія **Саснова**) *Kuliki*. 19 адв.
Куневічы, в. (парафія **Ясінец**) *Kuniewicze*. 75 адв.
Кунічнікі, вул. у м. Мыш Навагрудскага пав. *na Kunicznikach*.
77 адв.
Купа, в. (парафія **Саснова**) *Kupa*. 19.
Купіск, в. (парафія **Сенна**) *Kupick*, *xięcia Kupick*. 69 адв.
Куравічы, в. (парафія **Суляцічы**) *Kurewicze*. 56 адв.
Куранец, м. (цп) *Kurzeniec*. 24 адв.
Курочычы, в. (парафія **Цырын**) *Karyczysce*. 74.
Кутаўшчына, в. (парафія **Савічы**) *Kutowszczyzna*. 102.
Кутаўшчына, в. (парафія **Ясінец**) *Kutowszcyna*. 75 адв.
Куты, в. (парафія **Бобр Св. Мікалая**) *Kuty*. 34.
Кухальская, в. (парафія **Саснова**) *Kucholszki*. 19 адв.
Кухты, в. (парафія **Латыгаль**) *Kuchty*. 16.
Кухцічы, в. (парафія **Узда**) *Kuchcice*. 44.
Кухчыцы, в. (парафія **Клецк Уваскрасення Божага**) *Kurczyce*. 104.
Кучкуны, в. (парафія **Стоўбцы**) *Kuczkuny*. 91 адв.
Лабоцкія, в. (парафія **Магільна**) *Lobocki*. 92 адв.
Лагавіны, в. (парафія **Саснова**) *Łohwiny*. 19.
Лагойск, г. (4 цп) *Łahojsk*. 11, 11 адв., 12. (Гл. таксама **Вал**).
Лазовае, в. (парафія **Пагарэлае**) *Łozowy*. 37.
Лазовая, в. (парафія **Асінагарадок**) *Łozowa*. 21.
Лактышы, в. (цп) *Łahyhowo*, *Łahyszowo*. 105 адв., 106.
Лань, в. (парафія **Нясвіж Ператварэння Божага**) *Łan*. 94.
Лапічы, в. (цп) *Łapiczy*. 45, 45 адв.
Лапішкі, в. (парафія **Асінагарадок**) *Łapleno*. 21.
Лапкі, в. (парафія **Стоўбцы**) *Łapki*. 91 адв.
Лапуты, в. (парафія **Докшыцы Св. Іллі**) *Laputy*. 26 адв.
Лапушна, в. (парафія **Марозавічы**) *Łopuszna*. 67 адв.

Ласіца, в. (парафія Асінагарадок) *Lasicha*. 21.
 Ласькія, в. (парафія Асінагарадок) *Laski*. 21.
 Латыгаль, в. (цп) *Łatyhoła*, *Łotihola*. 16.
 Латыголь, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Latihol* 22.
 Лаўны Мост, в. (парафія Ахонава) *Ławny Most*. 68 адв.
 Лаўрынавічы, в. (парафія Адахаўшчына) *Laurynowicze*. 83 адв.
 Лаўрышава, в. *Ławryszowo*. 54.
 Лаўцэвічы, в. (парафія Хаценчыцы) *Łowcewiczy*. 17.
 Лахаўка, в. (парафія Лахва) *Łachewka*. 107.
 Лахва, м. (цп) *Łachwa*. 106 адв., 107.
 Лацэвічы, в. (парафія Магільна) *Łacewicze*. 92 адв.
 Леановічы, в. (парафія Рэчкі) *Leonowicze*. 24 адв.
 Лейлава, в. (парафія Куранец) *Lilow*. 24 адв.
 Лейчыцы, в. (парафія Дваранінавічы) *Pleuczysy*. 49 адв.
 Ленкі, в. (парафія Замосце) *Lenki*. 99.
 Лесіны, в. (парафія Бяларучы) *Lesiny*. 8 адв.
 Лёўкавічы, в. (парафія Добасна) *Lewkowiczy*. 50 адв.
 Лешніца, в. (парафія Беразіно) *Lesznica*. 36 адв.
 Лешніца, в. (парафія Пярэжыр) *Lisznica*. 40 адв.
 Лешня, в. (парафія Цімкавічы Св. Іллі) *Lesznia*. 100 адв.
 Лешчанка, в. (парафія Добасна) *Leszczynka*. 50 адв.
 Ліжэйкі, в. (парафія Марозавічы) *Lezeyki*. 67 адв.
 Лінова (Гута), фальв. (парафія Востраў) *Linowo*, *Huta*. 79 адв.
 Ліпа, в. (парафія Малева) *Lipa*. 94 адв.
 Ліпа, в. (парафія Нясвіж Ператварэння Божага) *Lipow*. 94.
 Ліпа, уроч. *Lipa*. 33 адв.
 Ліпені, в. (парафія Заслаўе) *Lipienow*. 4.
 Ліпневічы, в. (парафія Рэчкі) *Lipnowicze*. 24 адв.
 Ліпск, в. (парафія Беразіно) *Lipsk*. 28.
 Лісіна, в. (парафія Карскавічы) *Lisina*. 13.
 Лісічы, в. (парафія Вілейка) *Lisicze*. 25 адв.
 Літоўка, в. (парафія Голдавічы) *Litwa*. 81.
 Літоўка, в. (цп) *Litewka*. 52, 52 адв.
 Літоўцы, в. (парафія Порплішча) *Litowcy*. 26.
 Ліцвякі, в. (парафія Асінагарадок) *Licwiaki*. 21.
 Ліцвяны, в. (парафія Зенькавічы) *Litawiec*. 43 адв.
 Лозічы, в. (парафія Мосар) *Łozycze*. 21.
 Ломшына, в. (парафія Радашковічы) *Łomszyn*. 7 адв.
 Лосі, в. (парафія Краснае Сяло) *Łosie*. 7.

Лоцевічы, в. (парафія Касцяневічы) *Lociewicze*. 24.
 Лошніца, м. (цп) *Łosznicy*, *Łosznicy*. 32, 32 адв.
 Лошыца, в. (парафія Карапішчавічы) *Łoszyca*, *Łosznicy*. 9 адв.
 Лугі, в. (парафія Чучавічы) *Łąkq*. 106 адв.
 Лужкі, в. (парафія Мосар) *Łuzki*. 21.
 Лукавец, в. (парафія Хаценчыцы) *Łukawiec*. 17.
 Лукаўцы, в. (парафія Клецк Уваскрасення Божага) *Lukawiec*. 104.
 Лукашын, в. (парафія Райца) *Łukoszyn*. 71 адв.
 Лукі, в. (парафія Вялікія Жухавічы) *Łuki*. 87.
 Луніна, в. (парафія Магільна) *Łuniniec*. 92 адв.
 Луцк (-Казлоўск), в. (парафія Асінагарадок) *Łucka Wies*. 21.
 Луцк (-Мосарскі), в. (парафія Мосар) *Łucko*. 21.
 Лучай, в. (цп) *Łuczaie*. 20, 20 адв.
 Лучное, в. (парафія Ачыжа) *Slusc*. 38.
 Лыжычы, в. (парафія Саснова) *Lyhy*. 19.
 Лысіца, в. (парафія Астроўкі) *Łysica*. 88 адв.
 Любанічы, в. (парафія Сэрвач) *Lubonicze*. 70 адв.
 Любань, в. (парафія Лахва) *Lubion*. 107.
 Любачын, в. (парафія Лахва) *Lubaczow*. 107.
 Любейкі, в. (парафія Востраў) *Lubeyki*. 79.
 Любна, в., (парафія Стары Свержань), грунт царквы ў м. *Mir*.
Łubno. 86 адв., 89 адв.
 Любяча, в. (парафія Хатляны) *Lubiaczy*. 43.
 Лявонавічы, в. (парафія Брыкоўшчына) *Leonowicze*. 104 адв.
 Лядкі, в. (парафія Турэц) *Laski*. 62.
 Ляды, в. (парафія Смілавічы) *Liado*. 44 адв.
 Лясковічы, в. (парафія Беразіно) *Laskowicze*. 36 адв.
 Ляўкова, в. (парафія Латыгаль) *Lewkowo*. 16.
 Ляхавічы, г. (цп) *Lachowicze*. 81, 82. (Гл. таксама **Падлессе**).
 Магільна, м. (цп) *Mohilna*. 91 адв., 92 адв.
 Магільница, в. (сёння **Рошчыца**, в.) (парафія Марозавічы) *Mogilnica*. 67 адв.
 Мазурына, в. (магчыма, маецца на ўвазе в. **Мурзы**) (парафія Асінагарадок) *Mazurina*. 21.
 Макавішчы, в. (парафія Узда) *Makowiszcz*. 44.
 Макашы, в. (парафія Астроўкі) *Makasze*. 88 адв.
 Макоўе, в. (парафія Меціж) *Makowe*. 13 адв.
 Макраны, в. (цп) *Mokrany*. 104 а адв., 105.
 Макрэц, в. (парафія Усельюб) *Mokrzec*. 57.

Максімавічы, в. (парафія Багушэвічы) *Maksimowicze, Maximowicze*. 36.
Маладзечна, м. (цп) *Molodeczna, Molodeczyn*. 6 адв.
Маласельская, в. (парафія Акаловічы) *Małosielska*. 54.
Маласельцы, в. (парафія Турэц) *Małosielcy*. 62 адв.
Малая Вобрына, в. (парафія Турэц) *Druga Obryna*. 62 адв.
Малая Каўпеніца, в. (парафія Сталовічы) *Kołpienica Mała*. 76 адв.
Малая Сітца, в. (парафія Сітца) *Male Sicco*. 22 адв.
Малая Цапра, в. Гл. *Цапэрка*.
Малева, в. (цп) *Malew*. 94, 94 адв.
Малевічы, в. (парафія Ілля) *Molewiczy*. 16 адв.
Малое Гняздзілава, в. (цп) *Hniezdzilow*. 26 адв., 27.
Малое Падбор’е, в. (парафія Голдавічы) *Podborze Małe*. 81.
Малое Сяло, в. (парафія Суляцічы) *Male Siolo*. 56 адв.
Малое Чэрніхава, в. (парафія Вялікае Чэрніхава) *Czernichow Mały*. 85.
Малышкі, в. (парафія Касцяневічы) *Małyszki*. 24.
Малышкі, в. (цп) *Małyszki*. 19 адв.
Малыя Астравіты, в. (парафія Ігумен) *Astrowity Male*. 38 адв.
Малыя Бяседы, в. (цп) *Besiedy*. 8.
Малыя Жухавічы, в. (цп) *Małozuchowice, Małozuchowicze*. 87 адв.
Малыя Кабелі, в. (парафія Сітца) *Kabieli Male*. 22 адв.
Малыя Торчыцы, в. (парафія Сталовічы) *Torczycy Male*. 76 адв.
Малыя Чучавічы, в. (парафія Лахва) *Czuczewicze Male*. 107.
Малюшычы, в. (парафія Райца) *Maluszyce*. 71 адв.
Маляры, в. (парафія Замошша) *Malary*. 26.
Маляўка, в. (цп) *Malewica*. 34 адв.
Манцуکі, в. (парафія Бяседы) *Mancuki*. 8.
Маркоўшчына, в. (парафія Бяларучы) *Markowicze*. 8 адв.
Марозавічы, в. (цп) *Morozowicze*. 67, 67 адв.
Марозы, в. (парафія Труханавічы) *Morozy*. 96 адв.
Мархелеўцы, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Marchelewcy*. 22.
Маскалік, в. (парафія Лучай) *Moskalik*. 20 адв.
Масленка, в. (парафія Шэйка) *Maslonka*. 34 адв.
Мастаўляны, в. (парафія Жалезніца) *Mosztowlanie*. 66.
Мастытычы, в. (парафія Ясянец) *Mostitycze*. 75 адв.
Масцішча, в. (парафія Усэлюб) *Mosciszcze*. 57.
Матыкі, в. (парафія Крывічы) *Motyki*. 18.
Мацеевічы, в. (парафія Беразіно) *Matwiejewicze*. 36 адв.
Мацеевічы, в. (парафія Лапічы) *Macieiewicze*. 45 адв.
Мацкевічы, в. (парафія Семежава) *Mackiewicze*. 103.

Мацкевічы, в. (парафія Цяхоўка) *Mankiewicze*. 103 адв.
Мацуркі, в. (парафія Лучай) *Maciure*. 20 адв.
Мацькоўцы, в. (парафія Старынкі) *Mackowcy*. 15 адв.
Мацэвічы, в. (парафія Карапішчавічы) *Macewicze*. 9 адв.
Мацэвічы, в. (парафія Ракаў) *Macewicze*. 4 адв.
Мачулішчы, в. (парафія Гатава) *Maczuliszzcze*. 10.
Маштаркі, в. (парафія Асінагараdock) *Masztarki*. 21.
Машукі, в. (парафія Дунайчыцы) *Maszyki*. 107 адв.
Машэвічы, в. (парафія Валеўка) *Moszewicze*. 64.
Мгле, в. (парафія Лагойск Ператварэння Божага) *Mhło*. 11 адв.
Медухова, в. (парафія Лагойск Ператварэння Божага) *Mieduchow*. 11 адв.
Мінск, г. (10 цп) *Minsk*. 2, 3, 17. (Гл. таксама: **Багушоўка**, **Закамароўка**, **Замак**, **Камароўка**, **Свілач**, р., **Татарская**, вул., **Траецкая Гара**, **Цагельня**, **Чорны Бераг**).
Мервіны, в. (парафія Морач) *Mierwiny*. 105 адв.
Мётча, в. (парафія Лошніца) *Miotcze*. 32 адв.
Мікольцы, в. (парафія Саснова) *Mikolska Wies*. 19.
Мікулічы, в. (парафія Паўлавічы) *Mikulicze*. 50.
Мікулічы, в. (парафія Юравічы) *Mikuliczy*. 39.
Мікулічы, в. (парафія Ясянец) *Mikulicze*. 75 адв.
Мілавіды, в. (цп) *Mołowick*. 79 адв., 80.
Мілушава, в. (парафія Нягневічы) *Miluszow*. 55.
Мількавічы, в. (парафія Навагрудак Уваскрасення Божага) *Milkowicze*. 52.
Мількунь, в. (парафія Бягомль) *Milkun*. 28 адв.
Мільча, м. (цп) *Milcze*. 29.
Мінакі, в. (парафія Ясянец) *Minaki*. 75 адв.
Мір, м. (цп) *Mir*. 85 адв., 86 адв., 89, 99 адв. (Гл. таксама **Любна**).
Мір, маёнт. (парафія Пачапава) *Mir*. 65.
Міратычы, в. (парафія Валеўка) *Miraczyczy, Miratycze, Miratyczny*. 63, 64.
Міхалёва, в. (парафія Паўлавічы) *Michalew*. 50.
Міханавічы, в. (парафія Гатава) *Michonowicze*. 10.
Міхеевічы, в. (парафія Дэмітравічы) *Michiewicze*. 35 адв.
Міхнаўшчына, в. (парафія Цырын) *Miechowszczyzna*. 74.
Міхнічы, в. (парафія Рэчкі) *Michnicze*. 24 адв.
Міцкавічы, в. (парафія Лактышы) *Mitkiewicze*. 106.
Млёхава, в. (парафія Барысаў) *Mlochow*. 30.

Морач, в. (цп) *Morocz*. 105, 105 адв.
Мордычы, в. (парафія Жалезніца) *Mordziczy*. 66.
Морына, в. (парафія Усельюб) *Moryn*. 56 адв., 57.
Мосар, м. (цп) *Mosarz* 21.
Мотча, в. (парафія Суляцічы) *Moczcza*. 56 адв.
Меціж, в. (цп) *Mszczyze*, *Mscize*. 13 адв.
Мукінічы, в. (парафія Марозавічы) *Mukiewicze*. 67 адв.
Мукінічы, в. (парафія Навагрудак, г. Уваскрасення Божага) *Mukiewicze*. 52.
Муляры, в. (парафія Дварэц) *Mulary*. 67.
Мурзы, в. Гл. **Мазурына**, в.
Муцкавічы, в. (сёння Зорная, в.) (парафія Мыш) *Muckiewicze*. 77 адв.
Мыслабаж, в. (парафія Ляхавічы) *Mysłoboz*. 82.
Мыш, м. (цп) (Гл. таксама Кунічнікі, вул. і Слонімская, вул.) *Mysz*. 76 адв., 77 адв.
Мядзведзеўка, в. (парафія Крычына) *Niedzwiedziewka*. 31.
Мядзвядка 1-я і 2-я, в. (парафія Астроўкі) *Niedzwiatkow dwoie*. 88 адв.
Мядзел, г. (цп) *Miedziel*. 19.
Мясата, в. (парафія Маладзечна) *Miesota*, *Mysota*. 6 адв., 7.
Навагрудак, г. (цп) *Nowogródek*. 52, 52 адв. (Гл. таксама Двекшынская, вул., Жыдоўская, вул., Ігуменская, вул., Папкоўская, вул.)
Навагрудскае, ваяв. 52 адв., 54.
Наваельня, м. *Nowo Jelnia*. 67 адв.
Навасады, в. (парафія Мілавідлы) *Nowo Sady*. 80.
Навасёлкі, в. (парафія Брыкоўшчына) *Nowosiółki*. 104 адв.
Навасёлкі, в. (парафія Верхніяе) *Nowa Wies*. 21 адв.
Навасёлкі, в. (парафія Дарава) *Nowosiółki*. 82 адв.
Навасёлкі, в. (парафія Дубровы) *Nowosiółki*. 5 адв.
Навасёлкі, в. (парафія Дукора) *Nowosiółki*. 42.
Навасёлкі, в. (парафія Лошиціца) *Nowosiółki*. 32 адв.
Навасёлкі, в. (парафія Лучай) *Nowosiółki*. 20 адв.
Навасёлкі, в. (парафія Марозавічы) *Nowosiółki*. 67 адв.
Навасёлкі, в. (парафія Нягневічы) *Nowa Wieś*. 55.
Навасёлкі, в. (парафія Пацейкі) *Nowosiółki*. 95 адв.
Навасёлкі, в. (парафія Семежава) *Nowosiółki*. 103.
Навасёлкі, в. (парафія Сенна) *Siolo Nowe*. 69 адв.
Навасёлкі, в. (парафія Халуй) *Nawasiołki*. 37.

Навасёлкі, в. (парафія Цяхоўка) *Nowosiółki*. 103 адв.
Навіны, в. (парафія Ахонава) *Nowiny*. 68 адв.
Навозы, в. (парафія Лактышы) *Nawoz*. 106.
Надзейкавічы, в. (парафія Добасна) *Nadzieykowiczy*. 50 адв.
Налібакі, в. (парафія Усельюб) *Naliboki*. 57.
Нарач, м. (парафія Вілейка) *Norocz*. 25 адв.
Насейкі, в. (парафія Ясінец) *Nosieykowicze*. 75 адв.
Наўры, в. (парафія Крывічы) *Nawry*. 18.
Нач, в. (парафія Лактышы) *Nacza*. 106.
Нача, м. (2 цп) *Nacza*. 31 адв., 33, 33 адв.
Невіняны, в. (парафія Даўгінава) *Nawiniany*. 23 адв.
Негнавічы, в. (парафія Лошніца) *Niehnovicze*. 32 адв.
Негрымава, в. (парафія Навагрудак Уваскрасення Божага) *Niehrymow*. 52.
Нежаўка, в. (парафія Ігумен) *Nizywka*. 38 адв.
Некрашэвічы, в. (парафія Беразавец) *Niekraszy*. 61.
Нёман, р. *Niemien*. 58.
Неманіца, в. (цп) *Niemonica*. 33.
Несутычы, в. (парафія Суляцічы) *Nesutycze*. 56 адв.
Несцеркі, в. (парафія Рабунь) *Niesciorki*. 25.
Несцяры, в. (парафія Ясінец) *Niesterowicze*. 75 адв.
Нізок, в. (парафія Узда) *Niz*. 44.
Новае Сяло, в. (парафія Турэц) *Wieś Nowa*. 62.
Новая Вёска, в. (парафія Гарадзэя) *Nowa Wieś*. 89.
Новая Вёска, в. (парафія Замошша) *Nowa Wies*. 26.
Новая Вёска, в. (парафія Сітца) *Nowo Siło*. 22 адв.
Новікі, в. (парафія Асінагарадок) *Nowiki*. 21.
Новікі, в. (парафія Рэчкі) *Nowiki*. 24 адв.
Новы Двор, в. (парафія Радашковічы) *Nowy Dwor*. 7 адв.
Новы Свержань, м. (цп) *Nowo Swierzno*. 90, 90 адв. (Гл. таксама Залужжа).
Новыя Селівонкі, в. (парафія Марозавічы) *Sielionki Nowe*. 67.
Нябышына, в. (парафія Вялікае Гняздзілава) *Niebyszy*. 27.
Нягневічы, в. (цп) *Niehniewicze*. 54, 55.
Нядашавічы, в. (парафія Суляцічы) *Niedaszewicze*. 56 адв.
Нязнанава, в. (парафія Валеўка) *Nieznanowo*. 64.
Нянькава, в. (парафія Сенна) *Niankow*. 69 адв.
Нясвіж, г. (2 цп) *Nieswież*, *Nieswiż*. 92 адв., 94. (Гл. таксама Падвалле).

- Ольса**, в. (парафія Бабруйск Св. Іллі) *Olsa*. 49.
Онкі, в. (парафія Голдавічы) *Onki*. 81.
П'янны Лес, в. (сёння Сасновая, в.) (парафія Бягомль) *Piany Las*.
 28 адв.
Паваркі, в. (парафія Докшыцы Св. Іллі) *Powarki*. 26 адв.
Павязынь, в. (парафія Радашковічы) *Wiazyn po mlyn*. 7 адв.
Пагадзіца, в. (парафія Неманіца) *Pohodzica*. 33.
Пагарэлае, в. (цп) *Pohorele*, *Poharyło*. 36 адв., 37.
Пагарэлка, в. (парафія Турэц) *Pohorelka*. 62.
Пагор'е, в. (парафія Шчорсы) *Pohorze*. 58 адв.
Пагост, в. (парафія Даўгінава) *Pohost*. 23 адв.
Пад'язаўля, в. (парафія Голдавічы) *Podiazowlo*. 81.
Падбярэззе, в. (парафія Куранец) *Podbierzie*. 24 адв.
Падвалле, раён г. Нясвіжа. *Na Podwalu*. 93 адв.
Падвесці, в. (парафія Гарадзяя) *Podwiesci*. 89.
Падгалле, в. (парафія Голдавічы) *Podhale*. 81.
Падгоршчына, грунт царквы ў в. Акаловічы Навагрудскага пав. *Podhorszczyzna*. 54.
Падлессе, грунт царквы ў г. Ляхавічы. *Podlesie*. 82.
Падлужжа, в. (парафія Труханавічы) *Podluze*. 96 адв.
Падмажжа, в. (парафія Макраны) *Podmaze*. 105.
Падомхі, в. (парафія Докшыцы Св. Іллі) *Podonki*. 26 адв.
Падонкі, в. (парафія Лагойск Св. Мікалая) *Podonki*. 12.
Падречча, в. (парафія Бабруйск Св. Іллі) *Podrece*. 49.
Пажарышча, в. (цп) *Pozarysze*. 5 адв. (Гл. таксама Астравец).
Пазнякоўшчына, в. (парафія Стоўбыцы) *Pozniekowszczyzna*. 91 адв.
Паланая, в. (парафія Карэлічы) *Połonna*. 59 адв.
Паланэчка, в. (парафія Малыя Жухавічы) *Polonka*. 87 адв.
Палонка, в. (парафія Дварэц) *Połonka*. 67.
Палужжа, в. (парафія Карэлічы) *Połuze*. 59 адв.
Пальчык, в. (парафія Ачыжа) *Palczyk*. 38.
Палядкі, в. (парафія Пагарэлае) *Lada*. 37.
Палянічычы, в. (парафія Сталовічы) *Poleniczyczy*. 76 адв.
Панізоўе, в. (парафія Лагойск Св. Мікалая) *Ponizowie*. 12.
Панікарты, в. (парафія Марозавічы) *Ponikarty*. 67 адв.
Панскае, в. (сёння Майскае, в.) (парафія Шэйка) *Panskie*. 34 адв.
Пантусавічы, в. (парафія Сенна) *Puntasewicze*. 69 адв.
Панышы, в. (парафія Хаценчыцы) *Panyszy*. 17.
Паняцічы, в. (парафія Латыгаль) *Paniatyczek*, *Poniatycze*. 16.

- Папкоўская**, вул. у г. Навагрудку. *Popkowska*. 52.
Папоўшчына, засц. уласнасць царквы ў м. Даўгінава Ашмянскага пав. *Popowszczyzna*. 23 адв.
Папшычы, в. (парафія Мосар) *Popszyce*. 21.
Парабкі, в. (парафія Клецк Уваскрасення Божага) *Parobki*. 104 адв.
Парубкі, в. (парафія Крывічы) *Parubki*. 18.
Паручын, в. (парафія Ясянец) *Poroczyno*. 75 адв.
Пархімкавічы, в. (парафія Добасна) *Parchimowiczy*. 50 адв.
Пастарынне, в. (парафія Мыш) *Podstarynie*. 77 адв.
Пасынкі, в. (парафія Саснова) *Pasynky*. 19.
Паўлавічы, в. (цп) *Pawłowicze*. 50.
Паўляніяты, в. (парафія Бяседы) *Pawleniata*. 8.
Паўсаты, в. (парафія Марозавічы) *Pułsaty*. 67 адв.
Пахабаўшчына, в. (сёння Альбянка, в.) (парафія Нясвіж) Ператварэння Божага) *Pochopowszczyzna*. 94.
Пацейкі, в. (цп) *Pocieyki*. 95, 95 адв.
Пачапава, м. (цп) *Roczarow*, *Roczorow*. 64, 65, 65 адв. (Гл. таксама Капланская Сядзіба).
Пашковічы, в. (парафія Гатава) *Paszkowszczyzna*. 10.
Перажыры, в. (парафія Выганічы) *Pierezor*. 4 адв.
Пералое, в. (парафія Порплішча) *Pereloe*. 26.
Ператокі, в. (парафія Стары Свержань) *Peretoki*. 89 адв.
Петкавічы, в. (парафія Астроўкі) *Pieckowicze*. 88 адв.
Пецюкі, в. (парафія Краснае Сяло) *Piecuki*. 7.
Печураны, в. (парафія Пацейкі) *Peczterany*. 95 адв.
Печышча, в. (парафія Лагойск Св. Мікалая) *Pieczyszcza*. 12.
Піліпавічы, в. (парафія Макраны) *Filipowicze*. 105.
Піліпкі, в. (парафія Крывічы) *Filipki*. 18.
Пісараўшчына, в. (парафія Маладзечна) *Pisarowszczyzna*. 6 адв.
Пласкавічы, в. (парафія Грыцэвічы) *Plaskowicze*, *Plaskowicze*.
 104 адв.
Плёсы, в. (парафія Бабруйск Св. Іллі) *Plosa*. 49.
Плёсы, в. (парафія Бабруйск Унебаўзяцця ПМ) *Ploso*. 48 адв.
Плікавічы, в. (парафія Куранец) *Pliwki*. 24 адв.
Пліса, в. (парафія Бобр Св. Мікалая) *Plisa*. 34.
Пліскі, в. (парафія Сітца) *Pliski*. 22 адв.
Плітчанка, в. (парафія Крычына) *Pliczanka*. 31.
Плужыны, в. (парафія Райца) *Pluzyny*. 71 адв.
Плябанская, в. (парафія Сачыўкі) *Plebańska*. 84 адв.

Пнішча, сенажаць царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Pniszcze*. 58.
Покрашава, в. (парафія **Забелы**) *Pokraszew*. 98.
Полава, м. (цп) *Połów*. 21 адв.
Порплішча, в. (цп) *Porpliszcze*. 25 адв., 26.
Прадмесце, в. (сёння, магчыма, у межах г. Маладзечна, парафія **Маладзечна**) *Przedmieście*. 6 адв.
Праснакі, в. (парафія **Труханавічы**) *Praśniki*. 96 адв.
Прасці, в. (парафія **Астроўкі**) *Proste*. 88 адв.
Праходы, в. (парафія **Дзеркаўшчына**) *Prochody*. 22.
Працяневічы, в. (парафія **Карэлічы**) *Przecieniewicze*. 59 адв.
Прачылы, в. (парафія **Саснова**) *Preczyły*. 19.
Прудзіны, в. (парафія **Бобр** Св. Мікалая) *Prudziny*. 34.
Прудзішча, в. (парафія **Заслаўе**) *Prudziszcz*. 4.
Пруднікі, в. (парафія **Лучай**) *Prudniki*. 20 адв.
Пруднікі, в. (парафія **Саснова**) *Prudniki*. 19 адв.
Пруды, в. (парафія **Ясінец**) *Prudy*. 75 адв.
Прусавічы, в. (цп) *Prusewicze*, *Prusowicze*. 13 адв., 14.
Прусінава, в. (парафія **Магільня**) *Prusinowo*. 92 адв.
Прусы, в. (парафія **Скіп’ёва**) *Pruski*. 101.
Прылепы, в. (цп) *Przylepy*. 8 адв.
Прысынак, в. (парафія **Узда**) *Prisinek*. 44.
Пугачы, в. (парафія **Дубровы**) *Puhacze*. 5 адв.
Пугачы, в. (парафія **Малышкі**) *Puhacze*. 19 адв.
Пудзіцк, в. (парафія **Дукора**) *Pudzicek*. 42.
Пузава, в. (сёння **Вясёлая**, в.) (парафія **Савічы**) *Puzowo*. 102.
Пузаны, в. (парафія **Порплішча**) *Pozany*. 26.
Пузічы, в. (парафія **Хорастаў**) *Puzicze*. 106 адв.
Пузыры, в. (парафія **Крывічы**) *Puzury*. 18.
Пукава, в. (цп) *Puchow*, *Pukow*. 98 адв., 100.
Пупелічы, в. (сёння **Крынічка**, в.) (парафія **Барань**) *Pupielicz*. 32.
Пупса, в. (сёння **Майск**, в.) (парафія **Эсьмоны**) *Pupsa*. 35 адв.
Пурневічы, в. (парафія **Пачапава**) *Burniewicze*. 65 адв.
Пустаселле, в. (парафія **Беразіно**) *Pustosiele*. 28.
Путнікі, в. (парафія **Радашковічы**) *Putniki*. 7 адв.
Путрычы, в. (парафія **Рэчкі**) *Putrycze*. 24 адв.
Пухавічы, в. (цп) *Puchowiczy*. 37 адв.
Пуцэвічы, в. (парафія **Навагрудак** Уваскрасення Божага) *Pucewicze*. 52.
Пышачы, в. (парафія **Ухвалы**) *Pyszacz*. 35.
Пялікшты, в. (парафія **Ракаў**) *Palikszty*. 4 адв.

Пянчын, в. (парафія **Цырын**) *Pienczynowo*. 74.
Пярэвалака, в. (парафія **Ясінец**) *Perewołoka*. 75 адв.
Пярэжыр, в. (цп) *Pieredzyr*, *Pierydziło*. 40 адв.
Пясоchnая, в. (парафія **Mip**) *Pieseczna*. 86 адв.
Пятровічы, в. (парафія **Порплішча**) *Piotrowicze*. 26.
Пятушкі, в. (парафія **Жалезніца**) *Pietruszki*. 66.
Пятышкі, в. (парафія **Заслаўе**) *Pietryszki*. 4.
Пячное, в. (парафія **Коргава**) *Piecznoie*. 14 адв.
Рабунь, в. (цп) *Rabunio*. 25.
Рабчына, в. (парафія **Вязынь**) *Rabczyna*. 16.
Раванічы, в. (цп) *Rawaniczy*, *Rowaniczy*. 39 адв.
Равіны, в. (парафія **Ясінец**) *Rowiny*. 75 адв.
Равошніца, в. (парафія **Карэлічы**) *Rowosze*. 59 адв.
Равякі, в. (парафія **Краснае Сяло**) *Rowiaki*. 7.
Равяцічы, в. (парафія **Сенна**) *Rowiatycze*. 69 адв.
Рагатка, в. (парафія **Крычына**) *Rohatka*. 31.
Рагачы, в. (парафія **Востраў**) *Rohacze*. 79.
Раговічы, в. (парафія **Латыгаль**) *Rohowicze*. 16.
Рагозіна, в. (парафія **Крайск**) *Rahozyn*. 15.
Радагошча, в. (парафія **Валеўка**) *Radohoszcz*. 64.
Радашковічы, м. (цп) *Radoszkiewicze*. 7 адв.
Радзіца, м. (парафія **Барысаў**) *Radzica*. 30.
Радунь, в. (парафія **Mip**) *Raduń*. 86 адв.
Раёўка, в. (парафія **Скіп’ёва**) *Raiowka*. 101.
Райца, в. (цп) *Raiowiec*, *Rayca*. 71, 71 адв. (Гл. таксама **Бендры**, **Закалодзеўскі**, **Клеткі**, **Крынкі**, **Хвалава**).
Ракаў, м. (цп) *Rakow*. 4 адв.
Ракаўцы, в. (парафія **Верхнія**) *Rakowcy*. 21 адв.
Ракаўцы, в. (парафія **Крычына**) *Rakowcy*. 31.
Раковічы, в. (парафія **Салтанаўшчына**) *Rakowicze*. 95.
Ракшицы, в. (парафія **Крайск**) *Radszyce*. 15.
Раманаўшчына, засц. уласнасць царквы ў м. Даўгінава Ашмянскага пав. *Romanowszczyzna*. 23 адв.
Рамейкі, в. (парафія **Райца**) *Romeyki*. 71 адв.
Раннае, в. (парафія **Лошніца**) *Ranne*. 32 адв.
Рап’ёва, в. (парафія **Турэн**) *Repiowo*. 62.
Рапехі, в. (парафія **Сітца**) *Rapiechi*. 22 адв.
Ратамка, в. (парафія **Тарасава**) *Ratomka*. 3 адв.
Раўкуцевічы, в. (парафія **Радашковічы**) *Rewkuciewicze*. 7 адв.

Рачкевічы, в. (парафія Цімкавічы Св. Іллі) *Raczkiewicze*. 100 адв.
 Рашкоўка, в. (парафія Вялікае Гняздзілава) *Razkowka*. 27.
 Рубеж, в. (парафія Морач) *Rubiez*. 105 адв.
 Рудашы, в. (парафія Цырын) *Rudasze*. 74.
 Рудзевічы, в. (парафія Лучай) *Rudziewicze*. 20 адв.
 Рудзькоўшчына, в. (парафія Яснянец) *Rudzkowszczyza*. 75 адв.
 Руднае, в. (парафія Скіп'ёва) *Rudne*. 101.
 Руднікі, в. (парафія Валеўка) *Rudniki*. 64.
 Руднікі, в. (парафія Магільна) *Rudniki*. 92 адв.
 Рудня, в. (парафія Дамавіцк) *Rudnia*. 39.
 Рудня, в. (парафія Замосце) *Rudnia*. 99.
 Рудое, в. (парафія Асінагарадок) *Ruda*. 21.
 Русакі, в. (парафія Асінагарадок) *Rusaki*. 21.
 Русацін, в. (парафія Райца) *Rusacin*. 71 адв.
 Русіны, в. (парафія Вялікія Лукі) *Rusinow*. 78 адв.
 Рута, в. (парафія Ваўкавічы) *Ruta*. 53.
 Рутка, в. (парафія Ваўкавічы) *Rutka*. 53.
 Руткавічы, в. (парафія Карэлічы) *Rutkiewicze*. 59 адв.
 Рушыцы, в. (парафія Старынкі) *Ruszczycy*. 15 адв.
 Рыбакі, в. (парафія Ахонава) *Rybaki*. 68 адв.
 Рыбалава, в. (парафія Дварэн) *Rybołowce*. 67.
 Рэдзькавічы, в. (парафія Вязынь) *Rackowicze*. 16.
 Рэпічы, в. (парафія Малыя Жухавічы) *Rzepicze*. 87 адв.
 Речкі, м. (цп) *Reczki*, *Rzeczki*. 24, 24 адв.
 Савічы, в. (цп) *Sawicze*. 101 адв., 102.
 Садоўнікі, в. (парафія Марозавічы) *Sadowniki*. 67 адв.
 Сазонаўшчына, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Zazanowszczyzna*. 22.
 Сакаловічы, в. (парафія Бобр Св. Мікалая) *Sokołowicze*. 34.
 Сакаловічы, в. (парафія Жалезніца) *Sokołowicz*. 66.
 Саковічы, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Sakowicze*. 22.
 Саковічы, в. (парафія Куранец) *Sakowicze*. 24 адв.
 Саковічы, в. (парафія Сітца) *Sakowicze*. 22 адв.
 Сакол, в. (парафія Ухвала) *Sokol*. 35.
 Саленікі, в. (парафія Валеўка) *Solaniki*. 64.
 Салтанаўшчына, в. (цп) *Soltonohać*, *Soltonohacie*. 94 адв., 95, 104 а.
 Сапатніца, в. (парафія Ваўкавічы) *Sapotniki*. 53.
 Сапліцы, в. (парафія Яснянец) *Saplicy*. 75 адв.
 Сарокі, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Soroki*. 22.
 Саснова, в. (цп) *Sosnow*, *Sosnowa*. 19

Сасноўцы, в. (парафія Крывічы) *Sosnowcy*. 5.
 Сачыўкі, в. (цп) *Saczewki*. 83 адв., 84 адв.
 Сваротва, в. (парафія Пачапава) *Sworotwa*. 65 адв.
 Сверынава, в. (парафія Магільна) *Swiernowo*. 92 адв.
 Свідава, сенажаць царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Swidow*.
 58 адв.
 Свіднер'е, сенажаць царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Swidnerz*. 58.
 Свініца, в. (парафія Лучай) *Synicy*. 20 адв.
 Свіслач, р. *Swisłocz*. 3.
 Світалаўка, в. (парафія Узда) *Switalowka*. 44.
 Свіцязь, в. (парафія Малева) *Swiciez*. 94 адв.
 Свяцілавічы, в. (парафія Вялікія Лукі) *Swieciliowicze*. 78 адв.
 Сейлавічы, в. (парафія Нясвіж Ператварэння Божага) *Szczyłowicze*. 94.
 Селішча, в. (парафія Акаловічы) *Sieliszcz*. 54.
 Селішча, в. (парафія Лошніца) *Sieliszcz*. 32 адв.
 Селішча, в. (парафія Суляцічы) *Sieliszcz*. 56 адв.
 Семежава, м. (цп) *Siemiezow*. 102 адв., 103.
 Семіровічы (?), в. (парафія Халуй) *Szaromornica*. 37.
 Семкава, в. (парафія Бяларучы) *Simkowo*. 8 адв.
 Сенічаняты, в. (парафія Пачапава) *Sienna Dolina*. 65 адв.
 Сенна, в. (цп) *Sienna*. 57 адв., 68 адв.
 Сенненскае Загор'е, в. (парафія Сенна) *Zahorze*. 69 адв.
 Сестраноўшчына, в. (парафія Новы Свержань) *Siestrenowszczyzna*.
 90 адв.
 Сідараўцы, в. (парафія Выганічы) *Sidorowka*. 4 адв.
 Сімакава, в. (парафія Mip) *Siemakow*. 86 адв.
 Сімановічы, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Simonowicze*. 22.
 Сініла, в. (парафія Карапішчавічы) *Siniło*. 9 адв.
 Сінкевічы, в. (парафія Лахва) *Synekowicze*. 107.
 Сітна, в. (парафія Панецкі) *Sitna*. 95 адв.
 Сітца, в. (цп) *Sicco*. 22 адв.
 Скакоўка, в. (парафія Ухвала) *Skokowka*. 35.
 Скамарошкі, в. (парафія Стары Свержань) *Skomoroszki*. 89 адв.
 Скарынкі, в. (сёння ў межах м. Мілавіды) (парафія Мілавіды)
Skorzenki. 80.
 Скіп'ёва, в. (цп) *Skipowo*, *Skopiowo*. 101.
 Скоры, в. (парафія Саснова) *Skory*. 19 адв.
 Скорычы, в. (парафія Турэн) *Skoryczy*. 62 адв.

- Скробава**, в. (парафія Цырын) *Skrobowo*. 74.
Скрышава, в. (парафія Райца) *Skryszow*. 71 адв.
Скудці, в. (парафія Порплішча) *Szkuduci*. 26.
Скупліна, в. (парафія Карсакавічы) *Skuplina*. 13.
Слабада, в. (парафія Беразавец) *Sloboda*. 61.
Слабада, в. (парафія Вялікае Гняздзілава) *Sloboda*. 27.
Слабада, в. (парафія Жосна) *Sloboda*. 19 адв.
Слабада, в. (парафія Заслаўе) *Slobotka*. 4.
Слабада, в. (парафія Малое Гняздзілава) *Sloboda*. 27.
Слабада, в. (парафія Стоўбцы) *Sloboda*. 91 адв.
Слабада, в. (парафія Шэйка) *Sloboda*. 34 адв.
Слабодка, в. (парафія Выганічы) *Slobotka*. 4 адв.
Слабодка, в. (парафія Забашавічы) *Slobodka*. 39 адв.
Слабодка, в. (парафія Макраны) *Slobodka*. 105.
Слабодка, в. (парафія Маладзечна) *Slobotka*. 6 адв.
Слабодка, в. (парафія Пухавічы) *Slobodka*. 37 адв.
Слабодка, в. (парафія Раванічы) *Slobodka*. 39 адв.
Слабодка, в. (парафія Стары Свержань) *Sloboda Woynilowska*.
 89 адв.
Слабодка, в. (парафія Узда) *Slobotka*. 44.
Слабодка, в. (парафія Шыпяны) *Slobodka*. 40.
Слаўкава, в. (парафія Салтанаўшчына) *Slawkowo*. 95.
Слачва, в. (парафія Усельюб) *Sloczwa*. 57.
Сліжына, а. (парафія Гайна) *Slizyn*. 17.
Сліпкі, в. (парафія Куранец) *Slepki*. 24 адв.
Слонімская, вул. у м. Мыш Навагрудскага пав. *Slonimska*. 77 адв.
Смагілаўка, в. (парафія Эсьмоны) *Smolehowka*. 35 адв.
Смалічы, в. (парафія Морач) *Smolicze*. 105 адв.
Смілавічы, м. (цп) *Smilowiczy*. 44 адв.
Смольчыцы, в. (парафія Ваўкавічы) *Smolczyce*. 53.
Сморкі, в. (сёння Зорычы, в.) (цп) *Smorki*. 32 адв.
Смыч, в. (парафія Лучай) *Smucz*. 20 адв.
Сомры, в. (парафія Дэмітравічы) *Somry*. 35 адв.
Соргавічы, в. (парафія Пачапава) *Sorgowicze*. 65 адв.
Спягла, в. (цп) *Spiahlo*. 18 адв.
Стайкі, в. (парафія Сталовічы) *Stayki*. 76 адв.
Стайкі, в. (парафія Старынкі) *Stayki*. 15 адв.
Сталовічы, м. (цп) *Stwołowicze*. 75 адв., 76, 76 адв. (Гл. таксама
 Крошын).

- Стараселле**, в. (парафія Лактышы) *Stare*. 106.
Стараселле, в. (парафія Труханавічы) *Starosiele*. 96 адв.
Стараселле, в. (парафія Тумілавічы) *Starosielia*. 27 адв.
Старое Сяло, в. (парафія Сітца) *Stare Siło*. 22 адв.
Стары Бобр, в. (парафія Бобр Св. Мікалая) *Bobr Stary*. 34.
Стары Свержань, в. (цп) *Stare Swierzno*. 89, 89 адв.
Старына, в. (парафія Грэск) *Staryna*. 99 адв.
Старына, в. (парафія Дварэц) *Staryna*. 67.
Старына, в. (парафія Смілавічы) *Staryna*. 44 адв.
Старына, в. (парафія Тумілавічы) *Starzyna*. 27 адв.
Старына, в. (парафія Цімкавічы Св. Іллі) *Starzyna*. 100 адв.
Старынкі, в. (парафія Крывічы) *Starzynki*. 18.
Старынкі, в. (парафія Крычына) *Starzynki*. 31.
Старынкі, м. (цп) *Starzynki*. 15 адв.
Старыя Селівонкі, в. (парафія Марозавічы) *Sieliwonki Stare*.
 67 адв.
Стаўпішчы, в. (парафія Бабруйск Св. Іллі) *Stołpiszczka*. 49.
Стахава, в. (парафія Бытча) *Stachow*. 31 адв.
Стахі, в. (парафія Даўгінава) *Stachi*. 23 адв.
Стомы, в. (парафія Марозавічы) *Stomy*. 67 адв.
Стоўбцы, м. (цп) *Stolpcy*. 91. (Гл. таксама Сцяцкі).
Стражы, в. (парафія Рэчкі) *Strzeże*. 24 адв.
Стражэнкі, в. (парафія Сэрвач) *Strażeniki*. 70 адв.
Стральцы, в. (парафія Востраў) *Strzelce*. 79.
Страплеўцы, в. (парафія Крывічы) *Straplewiecze*. 5.
Строхава, в. (парафія Замосце) *Strochow*. 99.
Стружанкі, в. (парафія Цырын) *Strużeniki*. 74.
Студзёнка, в. (парафія Бытча) *Studziąka*. 31 адв.
Студзёнка, в. (парафія Шыпяны) *Sciudziąnka*. 40.
Студзёнкі, в. (парафія Гарадзея) *Studzionki*. 89.
Стэцкі, в. (парафія Дубровы) *Sciecki*. 5 адв.
Субачы, в. (парафія Крывічы) *Subacze*. 18.
Суднікі, в. (парафія Вязынь) *Sudniki*. 16.
Суднікі, в. (парафія Саснова) *Sudniki*. 19 адв.
Сукавічы, в. (парафія Заслаўе) *Sukowicze*. 4.
Сукневічы, в. (парафія Хатаевічы) *Sukniewicze*. 15.
Суляцічы, в. (цп) *Sulatycze*. 55, 56 адв.
Сунай, в. (парафія Труханавічы) *Swinoie*. 96 адв.
Супрасль, м. *Cuprasl*. 1 адв.

- Сутокі**, в. (парафія Касцяневічы) *Sutoki*. 24.
Сутокі, в. (парафія Лагойск Св. Мікалая) *Sutoki*. 12.
Сухлічы, в. (парафія Клецк Уваскрасення Божага) *Suchlicze*.
 104 адв.
Сучавічы, в. (парафія Лагойск Св. Мікалая) *Suczewicze*. 12.
Сушкі, в. (парафія Асінагараадок) *Suszki*. 21.
Сцяпкова, в. (парафія Забелы) *Sciepkow*. 98.
Сцяпуры, в. (парафія Скіп'ёва) *Stepury*. 101.
Сцяцкі, в. (парафія Стоўбцы), ґрунт царквы ў м. Стоўбцы. *Stecki*.
 91 адв.
Сычэвічы, в. (парафія Радашковічы) *Syczewice*. 7 адв.
Сэрвач, в. (цп) *Serwecz*. 70, 70 адв., 74.
Сіканавішчына, в. (парафія Брыкаўшчына) *Siekanowszczyzna*.
 104 адв.
Сікерычы, в. (парафія Клецк Уваскрасення Божага) *Siekirycze*. 104.
Сілец, в. (парафія Гайна) *Sielec*. 17.
Сілец, в. (парафія Заслаўе) *Sieleczyki*. 4.
Сільцы, в. (парафія Мір) *Sielce*. 86 адв.
Сіляне, в. (парафія Бягомль) *Sielane*. 28 адв.
Сімёнавічы, в. (парафія Дварэц) *Siemienowicze*. 67.
Сімёнавічы, в. (парафія Магільна) *Siemienowicze*. 92 адв.
Сіменькавічы, в. (парафія Забашавічы) *Simiekiewicze*. 39 адв.
Сімкова, в. (парафія Марозавічы) *Siemkowo*. 67 адв.
Сінежычы, в. (парафія Ваўкавічы) *Sienieżycze*. 53.
Сінюцін Пацяроб, сенажаць царквы ў м. Мілавіды Слонімскага пав.
Sieniutin Poterob. 80.
Сиргеевічы, в. (парафія Хатляны) *Sierhiewicze*. 43.
Сирмонічы, в. (парафія Малыя Жухавічы) *Sermonicze*. 87 адв.
Тажылавічы, в. (парафія Бабруйск Унебаўзяцця ПМ) *Tozyłowicze*.
 48 адв.
Такарня, в. (парафія Пярэжыр) *Tokarnia*. 40 адв.
Тарасава, в. (цп) *Tarasow*. 3 адв.
Таргуны, в. (парафія Докшыцы Св. Тройцы) *Tarkudu*. 26 адв.
Татарская, вул. у г. Мінску. *Tatarska ulica*. 2 адв.
Татарскія, в. (парафія Дубровы) *Tatarskie Siolo*. 5 адв.
Таўкачэвічы, в. (парафія Хатляны) *Towkaczewiczy*. 43.
Тоўшчы, в. (парафія Вілейка) *Tolsczy*. 29.
Траецкая Гара, раён г. Мінска. *Troiecka Gura*. 3.
Трасейкі, в. (парафія Ясінец) *Traszeyki*. 75 адв.

- Трасцянец**, в. (цп) *Trescieniec*. 9.
Трасцянка, в. (парафія Усельюб) *Troscianka*. 57.
Трахімаўцы, в. (парафія Бягомль) *Trohimowcy*. 28 адв.
Трацавічы, в. (парафія Цырын) *Tracewicze*. 74.
Траццякоўцы, в. (парафія Востраў) *Trzeciakowce*. 79.
Трашчычы, в. (парафія Турэц) *Troszczycy*. 62 адв.
Траянава, в. (парафія Пацейкі) *Troianow*. 95 адв.
Трубачы, в. (парафія Куранец) *Trubaczy*. 24 адв.
Труднава, в. (парафія Ясінец) *Trudnowo*. 75 адв.
Труханавічы, в. (цп) *Truchonowicze*. 96, 96 адв.
Трыбухі, в. (парафія Дарава) *Trybuchi*. 82 адв.
Трыгузі, в. (парафія Латыгаль) *Trihuzy*. 16.
Туганавічы, в. (парафія Цырын) *Tuhanowicze*. 74.
Тудараўва, в. (парафія Карэлічы) *Fiedorow*. 59 адв.
Тулічава, в. (парафія Валеўка) *Tuliczowo*. 64.
Тулуць, в. (парафія Вілейка) *Tuluc*. 25 адв.
Тумілавічы, м. (цп) *Toniłowicze*. 27 адв.
Тупалы, в. (парафія Ваўкавічы) *Tupały*. 53.
Турчына, в. (парафія Дзеркаўшчына) *Turczyno*. 22.
Турын, в. (парафія Пухавічы) *Turyt*. 37 адв.
Турэц, в. (парафія Дукора) *Turzec*. 42.
Турэц, м. (цп) *Turzec*. 61, 62.
Туча, в. (парафія Галынка) *Tuczka*. 107 адв.
Убалоцце, в. (парафія Хатаевічы) *Ubołocie*. 15.
Узда, м. (цп) *Uzda*. 44.
Узнога, в. (парафія Дваранінавічы) *Wznoha*. 49 адв.
Узнога, в. (парафія Морач) *Uznoha*. 105 адв.
Улазавічы, в. (парафія Дарава) *Ułazowicze*. 82 адв.
Уласаўшчына, ґрунт царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав. *Pole Ułasowszczyzna*. 58.
Урведзь, в. (парафія Макраны) *Urwiedz*. 105.
Уса, в. (парафія Узда) *Usa*. 44.
Усельюб, м. (цп) *Wsielub*. 56 адв., 57.
Усліянне, в. (парафія Голдавічы) *Usilanie*. 81.
Усохі, в. (парафія Ачыжа) *Usocha*. 38.
Усцінавічы, в. (парафія Рэчкі) *Uscinowicze*. 24 адв.
Ухалода, в. (парафія Барысаў) *Ucholoda*. 30.
Уцёс, в. (парафія Востраў) *Ucios*. 79.
Уша, маёнт. (парафія Турэц) *Usza*. 62 адв.

- Феркі**, в. (парафія Лучай) *Fierkowicze*. 20 адв.
Філіпкавічы, в. (парафія Добасна) *Filipkowiczy*. 50 адв.
Філіпкі, Гл. Піліпкі.
Хадакі, в. (парафія Крайск) *Chodaki*. 15.
Хадатавічы, в. (парафія Малева) *Chodatoiewicze*. 94 адв.
Халаімаўшчына, в. (парафія Новы Свержань) *Chołaymowszczyzna*.
 90 адв.
Халмоўка, в. (парафія Мсціж) *Chołmowka*. 13 адв.
Халуі, в. (парафія Халуі) *Choluy*. 37.
Халуі, м. (сёння Ліпень, в.) (цп) *Choluy*. 37.
Хамічы, в. (парафія Бабруйск Унебаўзяцця ПМ) *Cholmicze*. 48 адв.
Харкі, в. (парафія Крайск) *Charki*. 15.
Харлапавічы, в. (парафія Добасна) *Charłapowicze*. 50 адв.
Харосіца, в. (парафія Нягневічы) *Choroscica*. 55.
Харошае, в. (парафія Коргава) *Choroszeie*. 14 адв.
Харчычы, в. (парафія Дэмітравічы) *Choczycze*. 35 адв.
Хатаевічы, в. (цп) *Chotaiewicze*. 15.
Хатляны, в. (цп) *Chotlany*. 42 адв., 43.
Хаўхоліца, в. (парафія Крычына) *Chawcholic*. 31.
Хаценчыцы, в. (цп) *Chocięczyscy*. 16 адв., 17.
Хацянова, в. (парафія Лагойск Ператварэння Божага) *Chocienow*.
 11 адв.
Хвалава, грунт царквы ў в. Райца Навагрудскага пав. *pod Chwałowiem*.
 71 адв.
Хвойнікі, в. (парафія Ігумен) *Chwoynik*. 38 адв.
Хідра, в. (парафія Пухавічы) *Chidra*. 37 адв.
Хімное, в. (парафія Зборск) *Chimny*. 45.
Хлюпічы, в. (парафія Малая Жухавічы) *Chlupicze*. 87 адв.
Хмялеўшчына, в. (парафія Вальбяровічы) *Chmielewszczyzna*.
 27 адв.
Хорастаў, в. (цп) *Chorostow*. 106 адв.
Хоўхлава, м. (цп) *Cholchlów*. 6.
Хоцькі, в. (парафія Верхніе) *Chocki*. 21 адв.
Хрольчыцы, в. (парафія Марозавічы) *Chrulczyce*. 67 адв.
Хрыстова, в. (цп) *Christowo*. 22.
Цагельня, грунт царквы Уваскрасення Божага ў г. Мінску. *w Cegelni*. 3.
Цапра, в. Гл. Цапэрка.
Цапэрка (Малая Цапра), в. (цп) *Cepra, Mala Cepra*. 95, 104 а.
Цвіркі, засц. (парафія Стары Свержань) *Cwirki*. 89 адв.

- Церабель**, в. (парафія Хатляны) *Cierebieli*. 43.
Церабостынь, в. (парафія Турэц) *Cierebostyn*. 62 адв.
Церхавічы, в. (парафія Лагойск Ператварэння Божага) *Cierochothewcy*.
 11 адв.
Цешаўля, в. (парафія Мыш) *Czeszewla*. 77 адв.
Цівунцы, в. (парафія Лучай) *Ciunowicze*, 20 адв.
Цімкавічы, м. (2 цп) *Cimkowicze*. 100, 100 адв.
Цінявічы, в. (парафія Ясінец) *Cyniewicze*. 75 адв.
Ціткаўшчына, в. (парафія Дарава) *Ciszkowszczyzna*. 82 адв.
Цыкі, в. (парафія Марозавічы) *Cyki*. 67 адв.
Цынцавічы, в. (парафія Рабунь) *Cinciewicze*. 25.
Цырын, м. (цп) *Cugup*. 72, 73 адв., 74.
Цыцкавічы, в. (сёння Рассветная, в.) (парафія Клецк Уваскрасення
Божага) *Cuckiewicze*. 104 адв.
Цыцкі, в. (парафія Даўгінава) *Cicki*. 23 адв.
Цюкантавічы, в. (парафія Сталовічы) *Ciukontowiczy*. 76 адв.
Цяплухі, в. (парафія Зборск) *Ciepluchi*. 45.
Цяравічы, в. (парафія Цырын) *Taraiewicze*. 74.
Цярэшкі, в. (парафія Крывічы) *Cereszki*. 18.
Цясноўка, в. (парафія Грыцэвічы) *Ciesnowka*. 104 а адв.
Цяхоўка, в. (парафія Савічы) *Ciechowo*. 102.
Цяхоўка, в. (цп) *Cechowo*. 103 адв.
Чабаданы, в. (парафія Докшыцы Св. Іллі) *Czobodany*. 26 адв.
Чамяроўшчына, в. (парафія Ілля) *Czemiereszczyzna*. 16 адв.
Чанавічы, в. (парафія Нясвіж Ператварэння Божага) *Czanowicze*. 94.
Чаравач, в. (парафія Халуі) *Czarawacz*. 37.
Чарапкі, в. (парафія Латыгаль) *Cerepki*. 16.
Чараўкі, в. (парафія Саснова) *Cerwiaki*. 19.
Чарвякі, в. (парафія Хаценчыцы) *Czerwiaki*. 17.
Чаркасы, в. (парафія Сітца) *Czarkasy*. 22 адв.
Чарнагубава, в. (парафія Цімкавічы Св. Іллі) *Czarnohubow*.
 100 адв.
Чарнаручча, в. (парафія Крайск) *Czarnorucie*. 15.
Чашкоўшчына, в. (парафія Лучай) *Szaskowszczyzna*. 20 адв.
Чмялевічы, в. (парафія Коргава) уласнасць царквы Богаз'яўлення ў
г. Лагойск. *Czmielew, Szczmielewicze*. 11 адв., 14 адв.
Чорны Бераг, сенажаць над р. Свіслаччу ў г. Мінску. *Czarny Brzeg*. 3.
Чудзін, в. (парафія Лактышы) *Czudzin*. 106.
Чурылава, в. (парафія Узда) *Czuryłow*. 44.

Чучавічы, в. (цп) *Czuczowice*. 106 адв.
Чыжыноўцы, в. (парафія Түрэц) *Czudzinowcy*. 62 адв.
Чыркавічы, в. (цп) *Czirkowicze*. 51.
Чыровічы, в. (парафія Радашковічы) *Czyrewicze*. 7 адв.
Чысці, (-Мільчанская) в. (парафія Мільча) *Czysci*. 29.
Чэрвічы, в. (парафія Докшыцы Св. Тройцы) *Czerwicze*. 26 адв.
Чэхі, в. (парафія Латыгаль) *Czechi*. 16.
Шавялі, в. (парафія Ляхавічы) *Szeweli*. 82.
Шавярнічы, в. (парафія Дзмітравічы) *Szewiernicze*. 35 адв.
Шалавіца, сенажаць царквы ў в. Шчорсы Навагрудскага пав.
Szałowica. 58.
Шалагіры, в. (парафія Вальбяровічы) *Szałohiry*. 27 адв.
Шамяткі, в. (парафія Асінагарадок) *Szemetki*. 21.
Шараёўшчына, в. (парафія Бабруйск Св. Іллі) *Szereiewszczyzna*. 49.
Шарнева, в. (парафія Шэйка) *Szarniewo*. 34 адв.
Шаршуны, в. (парафія Радашковічы) *Szarszuny*. 7 адв.
Шацк, м. (цп) *Szack*, *Szacko*. 42, 42 адв.
Шашкі, в. (парафія Дзяніскавічы) *Szaszki*. 106 адв.
Шмаркова, в. (парафія Крайск) *Szmarkow*. 15.
Шчонава, в. (парафія Райца) *Szczanow*, *Szczonow*. 71 адв.
Шчорсы, в. (цп) *Szczorsy*. 57 адв., 58 адв. (Гл. таксама Барок, Вялікае
Поле, Гара, Глінішча, Даброча, Доўгая, Каліноўнік, Кароткая,
Пнішча, Свідава, Свіднер'е, Уласаўшчына, Шалавіца).
Шчоткі, в. (парафія Асінагарадок) *Szczotki*. 21.
Шымкі, в. (парафія Саснова) *Szymkowicze*. 19 адв.
Шыпкі, в. (парафія Ілля) *Szybki*. 16 адв.
Шыпяны, в. (цп) *Szypiany*. 40.
Шырневічы, в. (парафія Нача Св. Тройцы) *Szyrniewicze*. 33 адв.
Шышчыцы, в. (парафія Забелы) *Szyszycze*. 98.
Шэйка, в. (цп) *Szyka*. 34 адв.
Эпімахі, в. (парафія Дубровы) *Apimachi*. 5 адв.
Эсьмоны, м. (цп) *Iesmien*, *Jesmien*. 35 адв.
Юнцэвічы, в. (парафія Крайск) *Juncewicze*. 15.
Юр'ева, в. (парафія Косіна) *Juriewo*. 12.
Юравічы, в. (парафія Ігумен) *Jurowicze*. 38 адв.
Юравічы, в. (цп) *Jurewiczy*. 39.
Юржышкі, в. (парафія Выганічы) *Worzyki*. 4 адв.
Юркавічы, в. (парафія Узда) *Jurkowicze*. 44.
Юхавічы, в. (парафія Вілейка) *Juchowicze*. 25 адв.

Юхнаўка, в. (парафія Бягомль) *Juchnowicze*. 28 адв.
Юшавічы, в. (парафія Салтанаўшчына) *Juszewicze*. 95.
Яблонаўшчына, в. (парафія Астроўкі) *Jabłonowszczyzna*. 88 адв.
Язвіны, в. (парафія Магільна) *Jazwiny*. 92 адв.
Язні, в. (парафія Крывічы) *Jazni*. 18.
Якімава Слабада, в. (цп) *Słobodka Jakiwowska*. 50 адв., 51.
Якімавічы, в. (парафія Адахаўшчына) *Jakimowicze*. 83 адв.
Якімавічы, в. (парафія Асінагарадок) *Jakimowicze*. 21.
Якушы, в. (парафія Дварэц) *Jakuszy*. 67.
Ялёнка, в. (парафія Дубровы) *Gelonka*. 5 адв.
Ялуцавічы, в. (парафія Пачапава) *Jalucowicze*. 65 адв.
Янкі, в. (парафія Малое Гняздзілава) *Janki*. 27.
Янушкі, в. (парафія Семежава) *Januszki*. 103.
Янушковічы, в. (парафія Гайна) *Januszkiewicze*. 17.
Янчына, в. (парафія Барань) *Yanczyn*. 32.
Янчыцы, в. (парафія Астроўкі) *Jenczyce*. 88 адв.
Ярмолічы, в. (парафія Вязынь) *Jermalicze*. 16.
Яруга, в. (парафія Ваўкавічы) *Jeruha*. 53.
Ярышы, в. (парафія Магільна) *Jersze*. 92 адв.
Яршэвічы, м. (цп) *Ierszewicze*. 5.
Ярэмічы, в. (парафія Түрэц) *Jeromicze*. 62.
Ястрамбель, в. (парафія Мыш) *Jastrzębel*. 77 адв.
Ясянец, в. (цп) *Jesieniec*. 74 адв., 75.
Ятвэзь, в. (парафія Валеўка) *Jatwiez*. 64.
Яўладавічы, в. (парафія Забелы) *Jewładowicze*, *Ywładowicze*. 98.
Яцковічы, в. (парафія Крывічы) *Jackiewicze*. 18.
Яцукі, в. (парафія Ахонава) *Jacuki*. 68 адв.
Ячнае, в. (парафія Стоўбцы) *Jacznaia*. 91 адв.

3.3. Прадметны паказальнік

Абрэзы:

Маці Божай Жыровіцкай. 59.

Цудоўныя:

Дварэц, м., у царкве. 66 адв.

Забелы, в., у царкве. 97, 97 адв.

Карэлічы, м., у царкве. 58 адв.

Мір, м., у царкве. 86.

Трасцянец, в., у царкве. 9.

Цырын, м., у царкве. 72 адв.

Агароднікі. 3, 76 адв., 82, 86, 102 адв., 106.

Архіў уніяцкіх мітрапалітаў, «мітрапаліцкі архіў». 73 адв., 74 адв., 79 адв., 86 адв., 87 адв., 91, 92 адв., 98, 98 адв., 101 адв., 102, 104 адв., 106 адв.

Вайна Маскоўскай дзяржавы з Рэччу Паспалітай 1654–1667 гг., «Масква», «Маскоўская навала», «Маскоўшчына». 2 адв., 3, 14, 52 адв., 58, 66, 68, 71, 76 адв., 77 адв., 82, 88 адв., 89 адв., 90, 92, 94, 94 адв., 96, 99, 100, 100 адв., 101, 102 адв., 103 адв., 106.

Галоўны Трыбунал ВКЛ. 82 адв.

Гасцінец да Карэлічаў. 55.

Грэцкая рэлігія, грэцкі абраад. 55 адв., 91 адв.

Гуты:

Лінова, фальв.

Жыды. Гл. Яўрэй.

Капітулы, саборы:

Віленская каталіцкая, землеўладальнік. 28 адв., 43, 50 адв., 78.

Жамойцкая каталіцкая, землеўладальнік. 26.

Мінская уніяцкая (Мінскі уніяцкі сабор). 2 адв.

Навагрудская уніяцкая (Навагрудскі уніяцкі сабор). 52 адв., 62 адв., 68 адв.

Касцёлы:

Халуі, в. Мінскага пав., пабудова на месцы уніяцкай царквы.

Масква, Маскоўская навала, Маскоўшчына. Гл. Вайна

Маскоўской дзяржавы з Рэччу Паспалітай 1654–1667 гг.

Меры вагі:

Віленская бочка. 6.

Навагрудская мера. 58.

Мітрапаліцкі архіў. Гл. Архіў уніяцкіх мітрапалітаў.

Мяшчане:

Валеўка, м. 63.

Мінск, г. 2.

Нясвіж, г. 93 адв.

Цырын, м. 73 адв.

Незгасальная лямпада:

Ваўкавічы, в. у царкве. 53.

Ордэны манаскія:

Базыльяне:

Мінск, г., канвент. 2 адв.

Супрасль, м., кляштар. 1 адв.

Бенедыкцінікі:

Мінск, г., кляштар, землеўладальнік. 15 адв., 43 адв.

Бернардынікі:

Вільня, г., кляштар, землеўладальнік. 25.

Мінск, г., кляштар, землеўладальнік. 9 адв.

Дамінікане:

Дамінікане, землеўладальнікі. 19 адв., 27 адв.

Ракаў, м. 4 адв.

Стоўбцы, м. Мінскага пав., кляштар. 91 адв.

Езуіты:

Вільня, г., кляштар, землеўладальнік. 24, 43 адв.,

49 адв.

Езуіты, землеўладальнікі. 12 адв., 13 адв., 59 адв., 65.

Кармеліты босыя:

Глыбокое, м. Ашмянскага пав., канвент,

землеўладальнік. 26 адв., 27.

Падданыя. Гл. Прыйгонныя сяляне.

Праваслаўе, праваслаўныя, «схізма», «схізматыкі». 30, 107 адв.

Прыйгонныя сяляне, «падданыя», «хлопы». 4, 4 адв., 7, 13 адв., 16, 20, 20 адв., 23 адв., 24, 24 адв., 25 адв., 26, 28, 28 адв., 29, 30, 33 адв., 52, 52 адв., 54, 55, 57, 58 адв., 60 адв., 63, 64, 65, 66, 66 адв., 68 адв., 69 адв., 70 адв., 75, 78 адв., 82 адв., 83, 83 адв., 84 адв., 91 адв., 93 адв., 96, 102. Гл. таксама Агароднікі, Слугі царкоўныя, Юрыдычане.

Устаў, тып кірылічнага пісьма. 53, 57 адв., 60.

Саборы. Гл. Капітулы.

Слугі царкоўныя. 69 адв.

Схізма, схізматыкі. Гл. Праваслаўе, праваслаўныя.

Трыбунал. Гл. Галоўны Трыбунал ВКЛ.

Тэстаменты:

Война Аляксандр, навагрудскі гараднічы. 75.

Фундуши:

Валеўка, м., царква. 20 ліпеня 1620 г. 62 адв. – 63 адв.

Хлопы. Гл. Прыгонныя сяляне.**Цвінтары:**

Востраў, м., пры царкве. 79.

Беразавец, в., пры царкве. 60.

Дварэц, м., пры царкве. 66 адв.

Карэлічы, м., пры царкве. 58 адв.

Ляхавічы, г., пры царкве. 82.

Магільна, м., пры царкве. 92 адв.

Мінск, г., пры царкве Св. Троіцы. 2.

Mір, м., пры царкве. 86.

Мыш, м., пры царкве. 77.

Смілавічы, м., пры царкве. 44 адв.

Цырын, м., пры царкве. 72 адв., 73 адв.

Шчорсы, в. пры царкве. 58 адв.

Школы²⁰³:

Ляхавічы, г., пры царкве (на цвінтары). 82.

Мінск, г., пры царкве Св. Троіцы (на цвінтары). 2.

Mір, м., мураваная, пры царкве (на цвінтары). 86.

Нясвіж, г., пры царкве Ператварэння Божага. 93 адв.

Турэц, м., пры царкве. 62.

Шляхта. 54.**Шпіталі:**

Ракаў, м., пры царкве. 4 адв.

Сталовічы, м., пры царкве. 76 адв.

Турэц, м., пры царкве. 62.

Цырын, м., пры царкве. 73 адв.

Юрыдычане. 66 адв.**Яўрэі, «жыды».** 3, 78, 78 адв.**4. СЛОЎНІК ТЭРМІНАЎ**

Adamaszek. Шаўковая тканіна з двумя добрымі бакамі. Называлася ад г. Дамаска, дзе першапачаткова выраблялася.

Agnusek. Традыцыйна, крыжык з выявай ягняці. У дадзеных тэкстах так называюцца і іншыя прадметы з выявай ягняці.

Alba. Альба. Доўгая сподняя літургічная вопратка з тканіны белага колеру.

Ampulka. Посуд для захавання вады і віна для Святой Еўхарыстыі.

Analoy, naloy. Аналой. Столік з накрыўкой, на які кладуць абразы, крыж, літургічныя кнігі ў час іх чытання ў храме.

Antependium, antepedium. Пярэдняя заслона алтара.

Antimins, antimis. Антымінс. Палотнішча з зашытымі рэліквіямі, на якім можна адпраўляць набажэнства. Можа замяніць прастол. На палотнішчы змяшчаецца выява палажэння Хрыста ў труну. Спачатку рабіліся ўручную, пасля з'явіліся А. друкаваныя. Бываюць двух тыпу: рухомыя інерухомыя. Рухомыя А. знаходзяцца ў непастаянных цэрквях (з надпісам «для адпраўлення набажэнства на любым месцы»). Нерухомыя А. захоўваюцца ў цэрквях з моманту асвячэння. Падлягаюць замене ў выпадку змены тытула храма, пры апаганенні царквы і ў сувязі зношваннем матэрыялу.

Aparamenta, aparameta. Царкоўнае начынне.

Apparat, aparat, aperat, apperat. Царкоўныя прадметы і вопратка. У вузкім сэнсе –толькі царкоўная вопратка. Тэрмін пераважна выкарыстоўваўся ў традыцыі Заходняй царквы. Запазычаны уніятамі ў другой палове XVII ст. Магчымы адпаведнік – рызы. Пад апаратам разумелі найперш фелонь (у традыцыі Заходняй царквы – ornat).

Apenagia. Гл. Penagia.

Beczka. Бочкa. Мера сыпкіх рэчываў у ВКЛ. Велічыня Б. у розных мясцовасцях была рознай. Найбольш распаўсюджанай была віленская Б. У XVIII ст. раўнялася 406,54 л. Адпавядала прыблізна 19 пудам пшаніцы, 18 – жыта, 15 – ячменю, 10 – аўса.

Blawat. Шоўк. Атрымаў сваю назыву ад того, што першапачаткова шаўковая тканіна быўлі блакітнага колеру (blaue).

Buracikowy. Пашибы з шаўковай узорыстай тканіны.

Bursa. Гл. Puszka.

Carskie Drzwi. Царскія Вароты. Знаходзяцца ў сярэдзіне іканастаса. Праз іх выносяцца Святыя Дары для прычашчэння (Еўхарыстыі).

Collatio, collacysa. Распаўсюджанае ў ВКЛ права спадчынных

²⁰³ Трэба мець на ўвазе, што да пачатку XVIII ст. пад тэрмінам «школа» часта мелася на ўвазе перадусім памяшканне для дыякана, а не ўласна школа ў сённяшнім разуменні.

землеўладальнікаў абіраць і прадстаўляць святара на вакантную парафію ў сваім маёнтку.

Collator, kolator. *Калятар.* Уладальнік права *collatio* (гл. адпаведны артыкул).

Constitucya soborna (soborowa, synodowa). Друкаваныя альбо рукапісныя пастановы епархіяльных сабораў святарства.

Ciborium, cimbolium, cymboryum, cyboryum. (Ад лацінск. *cibus* – ежа). *Даразахавальница.* Драўляная альбо металічная скрынка пасярэдзіне прастолу, у якой захоўваецца дараносіца (Гл. *Puszka*) з запаснымі Святымі Дарамі.

Crucifix, crucifix, rasyfikall. Укрыжаванне, фігура укрыжаванага Хрыста.

Czamlot, czamlet Гл. *Kamlot*.

Deisus, deusus. *Дэісус.* Шэраг аброзоў, размешчаных у пэўнай паслядоўнасці, з абавязковай прысутнасцю трох постацей: Ісуса Хрыста, Панны Марыі і Св. Яна Хрысціцеля альбо адзін аброз, які змяшчае ўсе тры гэтыя постацы. У дадзеных тэкстах пад Д. разумеецца ўвесь іканастас.

Fialkowy. Фіялетавы, колеру фіялкі.

Fundusz, fundus. *Фундуши.* 1) ворыва, зямельная ўласнасць; 2) фундацыя, заснаванне чаго-небудзь, нерухомая маёmacь альбо прыбыток з яе.

Gwiazda. *Звяздзіца.* Дзве перакрыжаваныя палоскі металу альбо тканіны, змацаваныя крыжыкам, каб пазбегнуць перамешвання складзеных на дыскасе часцін у час іх накрывання пакроўцамі.

Harus. Тонкая тканіна з воўны.

Humeral, umeral. (Ад лацінск. *Humus* – плячо). У традыцыі Заходняй царквы белая ільняная доўгая тканіна, падчас з капюшонам, якая апраналася пад стыхар і прыкрывала шию і плечы святара.

Inwestytura. Стаяленая грамата. Гл. *Listy*.

Kaczarowy, sielezniowy. Зменлівы, з пералівамі колер.

Kadzilnica. Прыстасаванне для курэння (кадзення) ладана – духмянай смалы. Уяўляе з сябе металічную ёмістасць з крышкай, што вісіць на ланцужках, у якую кладзецца гарачае вуголле і ладан.

Kamelowy. (Скажонае ад *kamelowy*). *Kamelor* – від гаруса (гл. таксама *Harus*), які вырабляўся з вярбллюжай воўны.

Kamlot, czamlot. Ваўняная тканіна, падчас выраблялася з дамешкам шоўка альбо паперы.

Kanak, kanaczek. Каралі.

Karmazyn. Тканіна цёмна-чырвонага колеру.

Karwasz. Адварат на рукаве.

Kielich. *Пацір.* Посуд для еўхарыстыйнага віна, выкарыстоўваемы падчас прычащэння вернікаў. Паводле канонаў павінны быць залатым, срэбным альбо пазалочанным.

Kindiak. Від баваўнянай тканіны.

Kitayka. Тонкая шаўковая альбо баваўняная тканіна. Адзін з відаў – *tabin*.

Klawzura, klauzura. Защпілька на кнізе.

Klepadło. Картоктая металічная труба, якой білі ў дошку (альбо бляху) для склікання вернікаў на набажэнства.

Komża, komza. Белая кашуля.

Kontrifalowy. Зроблены са сплаву медзі з золатам.

Korporał. Гл. *Obrus*.

Kwit, quit. Пасведчанне аб унісенні святаром асноўнага царкоўнага падатка на карысць епіскапскай кафедры – «катэдратыка». Сярод белага святарства ад гэтага падатку былі вызвалены дэканы (якімі і кантраліваўся збор «катэдратыка») і члены капітула (сабора).

Lama. Гл. *Złotoglow*.

Listy. У шырокім сэнсе – увесь царкоўны архіў. У дадзеных візітах пад гэтым тэрмінам разумеюцца перш за ёсё: *стаўленая грамата* – епіскапскае прызначэнне да парошкі, *прэзента* – дазвол калятара на атрыманне святаром пасады пароха, і ў некаторых выпадках *падаўчы інвентар* – вопіс маёmacі і стану царквы і плябаніі, што засталіся ад папярэдняга пароха. Калі пасада пароха пераходзіла ў спадчыну ад бацькі да сына *падаўчы інвентар*, як правіла, не складаўся.

Liton. Гл. *Obrus*.

Lundysz. Від звычайнага сукна нізкага кошту.

Lyzeczka. *Лыжачка.* Выкарыстоўваецца падчас літургіі для падачы вернікам Святої Еўхарыстыі.

Manela, manelka. Бранзалет.

Manipularz. Элемент вопраткі святара заходняга абрада. Від рушніка, які надзяяўся святаром у часе набажэнства на левую руку.

Mirnica. Дзве невялікія ёмістасці з накрыўкамі, аб’яднаныя паміж сабой. У адной захоўваецца Святы Алей для здзяйснення Сакраманту Хрышчэння, а ў другой – Святое Mіра для здзяйснення Сакраманту Мірапамазання.

Monstracya Гл. *Puszka*.

Muchaier. Від турэцкіх альбо венецыянскіх тканін.

Musolbas, musalbas, musulbas. Від тканіны, вырабленай з воўны.

Nakrzywka. Тканіна, якой накрываюць дараносіцу.

Naloy, гл. *Analoj*.

Naręczaki. Гл. *Porucze*.

Naswiętszy Sakrament. Гл. *Venerabile*.

Obrus, liton. Абрусы на прастоле сімвалізуюць вопратку Хрыста.

Верхні абрус у форме белай хусткі мае грэцкую назыву «ілітон» (у традыцыях Заходняй царквы **korporal**) і сімвалізуе тканіну, якой была абаўта галава Хрыста ў момант, калі яго клалі ў труну.

Ogrodnik. *Агароднік*. Тып прыгоннага селяніна. Карыстаўся з моргамі агарода, за якія быў абавязаны несці пешую службу адзін дзень на тыдзень, а яго жонка – адслужыць 6 дзён на год на жніве альбо праполцы.

Ołtarz Wielki. Вялікі, галоўны алтар – частка царквы з прастолам, аддзеленая ад вернікаў іканастасам.

Ornat. *Фелонь*. Верхняя вопратка святара без рукавоў, якая апранаецца паверх стыхара. Гл. таксама **Apparat**.

Pacyfikal Гл. *Crucifix*.

Panagia, Panaheyka, Penagia, Penagica. *Панагія*. Невялікі аздоблены аброзок Панны Марыі.

Paroch. *Парох*. Парафіяльны святар.

Patyna, patena. *Дыскас*. Посуд у форме талеркі (на падстаўцы ў выглядзе кнігі) для еўхарыстыйнага хлеба. На ім падчас літургіі адбываецца ператварэнне хлеба ў Цела Хрыста.

Plac. *Пляц*. Надзел зямлі пад паселішча, сядзібу.

Pokrowiec, wozduszek. *Пакровец*. Тканіна, якой накрываюць пацір і дыскас паасобку. Вялікая тканіна, якой накрываюць пацір з дыскасам разам носіць назыву воздуха (гл. таксама **Wozduch**).

Portatet, portatyl, portable. У традыцыях Заходняй царквы – невялікі ахвярнік з аброзом. Выкарystоўваецца падчас працэсій.

Porucze, naręczaki. *Поручы* альбо *нарукаўнікі*. Элемент вопраткі святара і дыякана. Кароткія рукавы, якія апранаюцца толькі на запясце.

Possessor. 1) уладальнік, уласнік; 2) арандатар альбо часовы ўладальнік маёнтка.

Potrachil, potrachyl, petracil. *Eniptraxiľ*. Адзін з найважнейшых элементаў святарскай вопраткі ў выглядзе доўгага фартуха з крыжамі. Апранаўся на шыю і спадаў паўз грудзі ўніз. Сімвал духоўнай улады святара. Без яго парох не меў права адпраўляць свяшчэннадзеянне.

Praesbiter, praezbiter. *Прэзвітер*. Адна з называў парафіяльнага

святара ў традыцыі Ўсходняй і Заходняй цэркваў (гл. таксама **Paroch**). Пачынаючы з сярэдзіны XVII ст. гэтым тэрмінам у Вялікім княстве Літоўскім называўся выключна святар усходняга абраду (уніяцкі альбо праваслаўны).

Praesenta, praezenta. *Прэзента*. Гл. *Listy*.

Proskura. *Прасфора*. Кавалачкі еўхарыстыйнага хлеба. Гл. таксама **Venerabile**.

Przystawka. Посуд у выглядзе місікі накшталт салатніцы.

Pukla. Падстаўка-ножка на ніжнай дошцы абкладкі кнігі.

Puszka, Bursa, Monstracya. *Дараносіца*. Спецыяльны посуд для Святых Дароў (гл. **Venerabile**), якую выкарystoўваюць для перанясення запасных Святых Дароў, каб здзейсніць Сакрамант сабаравання цяжкаворым.

Quit. Гл. *Kwit*.

Rąbek. Тонкая баваўняная тканіна.

Rzyzy. Гл. *Apparat*.

Saia. Від тонкай і лёгкай італьянской тканіны.

Sceptrum. *Ckinemp*.

Sewierskie Drzwi. Царскія Вароты, якія знаходзяцца ў бакавым, у дадзеным выпадку паўночным, іканастасе. Гл. таксама **Carskie Drzwi**.

Siatka. Ажураная тканіна.

Sielezniowy. Гл. *Kaczarowy*.

Srebrogłow. Гл. *Złotoglow*.

Stula. Пояс святара заходняга абраду. У дадзеных тэкстах ужываецца як адпаведнік грэцкага тэрміна епітрахіль (гл. **Potrachil**).

Stychar. *Стыхар*. Элемент вопраткі дыякана. Доўгая вопратка з шырокімі рукавамі.

Szachownica. *Церазпалосіца*.

Szarza. Грубае, нефарбаванае сукно шэрата колеру, выраблене ў хатніх умовах.

Szkaplerz. Шынае ўпрыгожанне – два кавалкі асвячонай тканіны, перавязаныя лентай з выявай імені Хрыста і Панны Марыі.

Szkorlatny. Пурпурны.

Szmelc. Паліва, эмаль.

Sztamet. Від тканіны з воўны.

Sztuczka. Зборная назва дробных дэталяў аздаблення.

Tabernaculum. Гл. *Ciborium*.

Tabin. Гл. *Kitayka*.

Taiemnice Panskie. Гл. *Venerabile*.

Tercianela. Від тканіны.

Tuwalnia. *Руинік*. Часам так называлі шырокія італьянскія рушнікі для адрознення ад звычайных.

Umerał. Гл. **Humeral**.

Venerabile, Naswiętszy Sakrament, Taiemnice Panskie. (Скажонае лацінск. *venerabilae*) – Святая Еўхарыстыя, Найсвяцейшыя Таямніцы, Святые Дары. У традыцыйных Усходніх царквы – дражджавы хлеб (прасфоры) і віно, якія падчас літургіі ператвараюцца ў Цела і Кроў Хрыста. Адрозніваюць раней асвечаныя Святые Дары і запасныя Святые Дары.

Widymus, vidimus. Копія.

Włoka. *Валока*. Адзінка вымярэння плошчы ў ВКЛ. Адпавядае 21,36 га. Складалася з 30 моргаў альбо 900 прutoў.

Wotywa. Ахвяра паводле абету (звычайна – невялікія срэбныя вырабы, якія мацуоцца на абраз: крыжыкі, ланцужкі, ножкі, ручкі, сардэчкі).

Wozduch. *Воздух*. Вялікая тканіна, якой накрываюцца пацір і дыскас разам. (Гл. таксама **Pokrowiec**).

Zaponka. Заслона, фіранка.

Złotoglow (srebroglow), lama. Тканіна з тонкага залатога альбо срэбнага дроту на шаўковай аснове.

Zoltogorący. Вогненна-жоўты.

5. СЛОЎНІК ЛІТУРГІЧНАЙ ЛІТАРАТУРЫ²⁰⁴

Akafist, Akafist Na Wszytką Niedzielą = *Акафіст*: уніфікованая назва кнігі, у якой змешчаны збор акафістаў – хвалебна-дагматычных песнапенняў Усходніх царквы ў гонар Хрыста, Божай Маці і святых. Бытуючы ў рукапісным выглядзе, асобна акафісты амаль не друкаваліся – часцей яны ўключаліся у склад іншых выданняў, напр. *Малой падарожнай кніжкі* Ф. Скарыны, паўуставу і інш.

Apostol, Apostoli = *Апостал*: уніфікованая назва кнігі, у якой змяшчаюцца *Дзеі і лісты апосталаў*, а часам таксама *Адкрыццё Св. Яна (Anakalincic)*. Бытаваў часцей у рукапісным выглядзе. Друкам быў выдадзены ў Вільні – Ф. Скарынам (1525), К. і Л. Мамонічамі (1591), С. Собалем у Күцейне і Магілёве ў 1630-х гг. (абодва разы – з азначэннем: «Кіеў, 1630»).

Biblia ruska pisana = *Біблія альбо Кнігі Святога Пісьма* ў перакладзе на царкоўнаславянскую мову. Магчыма, рукапісная копія *Бібліі рускай*, выдадзенай Ф. Скарынам.

Braszna = «Брашно духовное». Варыант *Следаванага псалтыру*. «Б. д.» было ўкладзена С. Собалем; выдавалася некалькі разоў. У прыватнасці, у друкарні Күцейнаўскага праваслаўнага манастыра ў 1639 г. і ў 1640-х гг. у Магілёве.

Brewiarz. Запазычаная з лацінскай мовы праз польскую назва, якая ўжывалася для азначэння *Часаслова*. (Гл. **Czasoslow**).

Czasoslow, Czasownik, Czesownik = *Часаслоў* (рымска-каталіцкі адпаведнік – **Brewiarz**): уніфікованая назва кнігі, у якой змешчаны нязменныя часткі штодзённых царкоўных службаў. Ч. нярэдка дапаўняўся і зменнымі, але часта паўтараемымі на працягу дня тэкстамі, напр. трапарамі, кандакамі і інш. Склад тэкстаў Ч. мог змяняцца ў залежнасці ад задач, якія ставіліся перад тымі ці іншым выданнем альбо манускриптам. У Беларусі Ч. упершыню быў выдадзены П. Мсціслаўцам у 1574–1576 гг., неаднаразова друкаваўся і пазней.

Ewangelia, Ewanelia, Ewangelyka, Ewangelicka. 1) *Евангелле-тэрт*, *Чацвёра-Евангелле* – книга, якая змяшчае тэксты чатырох кананічных Евангелляў. У Беларусі ўпершыню было выдадзена П. Мсціслаўцам у 1575 г., неаднаразова публіковалася і пазней; 2) *Евангелле-апракас* – зборнік евангельскіх урэйкаў для чытання ў на літургії. У XVII ст. часцей бытавала у рукапіснай форме; 3) зборнік казанняў на літургічныя

²⁰⁴ Сумесна з супрацоўнікамі навукова-фондавага аддзела пісьмовых і выяўленчых крыніц Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Беларусі Ю.М. Лайрыкам.

читанні з Евангелля. У XVII – XVIII стст. пад гэтай назвой у дакументах могуць фігураваць разнастайныя друкаваныя зборнікі польскамоўных аўтараў.

Ewangelia Uczytelna, Ewanelia Uczytelna = «Евангелие учительное» (*Павучальнае Евангелле*). Зборнік казанняў, складзеных, паводле падання, канстанцінопальскім патрыярхам Калістам на падставе нядзельных чытанняў з Евангелля. Да 80-х гг. XVII ст. гэтая кніга выходзіла ў Заблудаве (1569), у Вільні (1580, 1595), і ў Еўі (1616).

Jermoloy, Jarmoloy, Jarmaloy, Iermaloy, Iermoloy, Jermalejczyk, Jermalojczyk = *Ірмалой*: уніфікованая назва кнігі, у якой змешчаны ірмасы, спяваныя ў час набажэнства. Можа таксама змяшчаць натацыю мелодіі для спеваў – лінейную ці кутовую (*Jermoloy notowany* = *нотны Ірмалой*). Да канца XVII ст. найчасцей бытаваў у рукапісным выглядзе.

Klucz = «Ключ разуменія» Іяніка Галятоўскага. Кніга выходзіла ў Кіеве (1659, 1663, 1665).

Minia = *Мінея*: уніфікованая назва кнігі, у якой змешчаны службы на асобныя дні гадавога цыклу. М. бываюць: 1) службовыя – на кожны з 12 месяцаў; 2) святочныя (**Praznieia, Praznicyka, Prazniczna xiąszka**) – скарочаныя, са службамі на нядзелі і святы (Гасподнія, Багародзічныя і святых), 3) агульныя (**Minia Obszcza**) – якія змяшчаюць фармуляры службаў святым; 4) чэцці – якія змяшчалі, у прыватнасці, жыцці святых і былі прызначаны для чытання. Да канца XVII ст. у Беларусі друкам найчасцей выдаваліся святочныя Мінеі пад назвой *Трыфалагіён* альбо *Анфалагіён* (**Trafoloy, Trafałoyczyk, Trefaloy, Trefałoyczyk**) (Еўе, 1613; Күцейна, 1647), астатнія віды бытавалі ў рукапісным выглядзе альбо ў замежных (перадусім, маскоўскіх) выданнях.

Ochtaik, Ochtoj, Achtay, Ochtaik, Ochtaik = *Aktoix* (славянскі варыянт назвы *Асмагласнік*): уніфікованая назва кнігі, у якой змешчаны спевы на кожны дзень тыдня (стыхіры, каноны), размеркаваныя паводле восьмі напеваў альбо галасоў. Шырока бытаваў у рукапісным выглядзе, але пачынаючы з канца XVI ст. неаднаразова выходзіў друкам: у Вільні (1582), Магілёве (па 1638 г.), Күцейне (1646).

Osmohlasnik, Osmohlasniczek = *Асмагласнік*. Гл. **Ochtaik**.

Polustaw, Polustawiec = *Паўстаў*: уніфікованая назва кнігі, у якой змяшчаліся службы, малітвы, акафісты, каноны і інш. Дакладна вызначанага складу гэтая кніга не мела, найчасцей у яе ўваходзілі паўночніца (штодзённая, суботнія і нядзельная), паследаванні да ютрані, абедні і вячэрні, малітвы на гадзіны дня і інш. Маглі таксама ўключачацца і інш. тэксты, патрэбныя для клеру і вернікаў, напр. *Правіла манаскае*,

Навука пра споведзь і да т. п. П. неаднаразова выдаваўся ў Вільні (1622, 1640-я гг.) і Еўі (1643–1644 гг. і 1646).

Postylka, Postylla polska. 1) *Пастыла*: зборнік казанняў на евангельская чытанні; 2) запазычаная з лацінскай мовы праз польскую назва, якая ўжывалася для азначэння *Павучальнага евангеля*. Гл. **Ewangelia Uczytelna**.

Praznieia, Praznicyka, Prazniczna xiąszka. Гл. **Minia**.

Prelah, Proloh = *Пралог*: зборнік, які змяшчаў чытанні з жыццяў святых, казанні, настаўленні, павучальныя аповеды і да т.п. У Беларусі П. да кан. XVIII ст. бытаваў у рукапісах або замежных (перадусім, маскоўскіх) выданнях.

Psalterz, Psalter, Psaltyr, Psaltryz = *Псалтыр*: уніфікованая назва адной з кніг Св. Пісьма, якая змяшчала псалмы. Дапасаваны да малітвы П. меў падзел на кафізмы і сядальны. Разам з *Часасловам* быў найчасцей выдаваемай кнігай. Неаднаразова выходзіў як асобным выданнем (упершыню выдаў Ф. Скарына ў Празе ў 1517 г.), так і ў складзе іншых кніг – напр. разам з Новым Запаветам: у Вільні (1596, 1623), Еўі (1611) і Күцейне (1652).

Služebnik = *Службоўнік* (варыяnty: *Літургікон*, *Літургіярыён*): уніфікованая назва кнігі, у якой змешчаны парадкі літургій Св. Яна Златавуснага, Васіля Вялікага, а таксама іншыя тэксты, неабходныя для адпраўлення нядзельнага і святочнага набажэнства.

Trafoloy, Trafałoyczyk, Trefaloy, Trefałoyczyk = *Трыфалагіён*. Гл. **Minia**.

Trebnik, Trebniczek = *Трэбнік*: уніфікованая назва кнігі, у якой змешчаны парадак удзеляння Сакрамантаў (за выключэннем Сакраманту Літургіі і Сакраманту Святарства), а таксама трэбаў (г. зн. службаў, што адпраўляюцца на патрэбу вернікаў, як, напрыклад, паніхіда альбо малебен).

Treod, Trewod = *Трыёдз*: уніфікованая назва кнігі, якая змяшчае ў сабе фармуляры рухомых святаў. Т. бываюць: 1) *T. Posnaya* (**Treod Postna, Treod Posnaia**), ужываная ў час Вялікага Посту; 2) *T. Kvietnaya* (**Treod Cwietna**), ужываная у час Вялікодніх святаў. Т. была адной з першых друкаваных кірылічных кніг (выданне Ш. Фіёля ў Кракаве, 1492–1493 гг.). Пазней выдавалася К. і Л. Мамонічамі ў Вільні (1609).

Ustaw = *Тыпікон*: уніфікованая назва кнігі, у якой змешчана сістэматычна ўкладзеная прадстаўленне ладу і чыну справавання царкоўных службаў. Складаецца з поўнага апісання нядзельных усяночных чуванняў, а таксама з указанняў, як спалучаць між сабой

зменныя часткі набажэнства ды службы святочныя і святым.

Zlatoust, Xięga Złotoustego = «Златоуст». Зборнік казанняў Яна Златавуснага, які нярэдка ўжываўся пры нядзельным навучанні ў царкве.

Пры складанні слоўніка тэрмінаў і літургічнай літаратуры была выкарыстана наступная літаратура:

1. Гістарычны слоўнік беларускай мовы. Вып. 1–28. Мн., 1982–2008.

2. Закон Божій. Вторая книга о православной вере. М.: Терра, 1991.

3. Зернова А.С. Книги кирилловской печати, изданные в Москве в XVI – XVII веках: Свод. каталог / ГБЛ СССР, Отд. Редких книг; Под ред. Н. П. Киселева. – М., 1958.

4. Католическая энциклопедия. Т. 1–2. – М.: Издательство францисканцев, 2002–2005.

5. Кніга Беларусі. 1517–1917: зводны каталог. Склад Г.Я. Галенчанка і інш. – Мн.: БелСЭ, 1986.

6. Лаўрык Ю.М. Базыльянская бібліятэкі // Наша вера. – 2008. – № 2. – С. 57–63.

7. Лаўрык Ю.М. Касцёльныя кнігазборы // Наша вера. – 2008. – № 4. – (У друку).

8. Лаўрык Ю.М. Кнігазборы пінскага Лешчынскага манастыру // Наша вера. – 2007. – № 4. – С. 58–62.

9. Лаўрык Ю.М. Кніжныя зборы пры грэка-каталіцкіх святынях // Наша вера. – 2007. – № 3. – С. 46–51.

10. Полный православный богословский энциклопедический словарь. Т. 1–2. – М.: Издательство П.П. Сойкина, (Год выдання не пазначаны, каля 1912).

11. Прыводзіч М.Р., Цівунова Г.К. Старабеларускі лексікон: Падручны перакладны слоўнік. – Мн.: Беларускае выдавецтва Таварыства «Хата», 1997.

12. Рэлігія і царква на Беларусі: Энцыкл. давед. / Рэдкал.: Г.П. Пашкоў і інш. – Мн.: БелЭн, 2001.

13. Рабаданава Л.І. Назвы адзення і галаўных убораў спецыяльнага прызначэння ў беларускай пісьменнасці XV – пач. XVIII ст. // Беларуская лінгвістыка. Вып. 41 / АН Беларусі. Ін-т мовазнаўства імя Якуба Коласа; Рэдкал.: А.І. Падлужны (адк. рэд.) і інш. – Мн.: Навука і тэхніка, 1993. – С. 19–25.

14. Скочиляс І. Протоколи генеральных візитаций церков Кіевської уніяцкай митрополіі XVIII століття (на прикладі недатованай епіскопскай ревізіі Щирецкага намісництва) // Записки научного товариства имени Шевченко. Т. CCXXXVIII. Праці Історично-філософської секції. Львів, 1999. – С. 434–514.

15. Словарь древняго актаваго языка Северо-Западнага края и Царства Польскага. Составлен архивариусом Центрального архива древних актовых книг губерний: Виленской, Гродненской, Минской и Ковенской, членом Виленской Археографической Комиссии Н. Горбачевским. – Вильна: Типография А.И. Зака, 1874.

16. Словарь книжников и книжности Древней Руси. Вып. I: XI – пер. пол. XIV в. / АН СССР, Ин-т рус. лит-ры; Отв. ред. Д.С. Лихачев. – Л.: Наука, 1987.

17. Українськіє книги кирилловской печати XVI – XVIII вв.: Каталог изданий, хранящ. в ГБЛ СССР. Вып. I, II / ГБЛ СССР; Сост. А.А. Гусева, Т.Н. Каменева, И.М. Полонская. – М., 1975, 1981.

18. Христианство: Энциклопедический словарь. В 3 т. – М.: Науч. изд-во «Большая Российская энциклопедия», 1995.

19. Pokorzyna E. Słownik terminologiczny wyposażenia świątyń obrządku wschodniego z przydatkiem ikon maryjnych. – Warszawa: Wydawnictwo DiG, 2001.

6. ДАДАТКІ

6.1. Пералік візітаваных храмаў

БАБРУЙСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. Бабруйск, г. Св. Іллі, Рэч. др. дз.
2. Бабруйск, г. Св. Мікалая, Рэч. др. дз.
3. Бабруйск, г. Унебаўзяцця ПМ, Рэч. др. дз.
4. Добасна, м. Св. Іллі, Рэч. др. ш.
5. Дваранінавічы, в. Св. Юр'я, Рэч. др. кц.
6. Паўлавічы, в. Св. Мікалая, Рэч. др. ш.
7. Чыркавічы, в. Нараджэння ПМ, Рэч. др. ш.
8. Якімава Слабада, в. Св. Мікалая, Рэч. др. кц.

БАРЫСАЎСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. Аздзяцічы, в. Нараджэння ПМ, Арш. др. ш.
2. Барань, м. Св. Тройцы, Арш. др. ш.
3. Барысаў, г. Ператварэння Божага, Арш. др. дз.
4. Бобр, м. Св. Мікалая, Арш. др. ш.
5. Бытча, в. Св. Тройцы, Арш. др. ш.
6. Дзмітравічы, в. Св. Іллі, Арш. др. ш.
7. Ігрушка, в. Св. Кузьмы і Дзям'яна, Арш. др. ш.
8. Крупкі, м. Ператварэння Божага, Арш. др. ш.
9. Крычына, в. Апекі ПМ, Арш. др. ш.
10. Лошніца, м. Міхала Арханёла, Арш. др. ш.
11. Маляўка, в. Міхала Арханёла, Арш. др. ш.
12. Нача, м. Св. Кузьмы і Дзям'яна, Арш. др. ш.
13. Нача, м. Св. Тройцы, Арш. др. ш.
14. Неманіца, в. Св. Пятра і Паўла, Арш. др. ш.
15. Сморкі, в. Унебаўзяцця ПМ, Арш. др. ш.
16. Ухвалы, м. Унебаўзяцця ПМ, Арш. др. ш.
17. Шэйка, в. Св. Юр'я, Арш. др. ш.
18. Эсьмоны, м. Св. Тройцы, Арш. др. ш.

Капліцы

1. Барань, м. Св. Юр'я (Барань, м.)
2. Барысаў, г. Нараджэння ПМ (пустка) (Барысаў, г.)
3. Барысаў, г. Св. Мікалая (пустка) (Барысаў, г.)
4. Барысаў, г. Св. Тройцы (пустка) (Барысаў, г.)

5. Барысаў, г. Св. Юр'я (пустка) (Барысаў, г.)
6. Бобр, м. (за мястэчкам) Св. Параскевы (Бобр, м.)
7. Бобр, м. Тытул невядомы (Бобр, м.)
8. Вяляцічы, в. Апекі ПМ (Сморкі, в.)
9. Гібайлавічы, в. Апекі ПМ (Дзмітравічы, в.)
10. Дзевашычы, в. Апекі ПМ (Эсьмоны, м.)
11. Крупкі, м. Нараджэння ПМ (Крупкі, м.)
12. Крычына, в. Св. Мікалая (Крычына, в.)
13. Рагатка, в. Св. Духа (Крычына, в.)
14. Радзіца, м. Св. Іллі (Барысаў, г.)
15. Сакол, в. Апекі ПМ (Ухвала, м.)
16. Ухвала, м. Св. Мікалая (Ухвала, м.)

БЛОНСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. Блонь, в. Св. Тройцы, Мін. др. кц.
2. Возера, в. Ператварэння Божага, Мін. др. ш.
3. Даўгінава, в. Св. Юр'я, Мін. др. кц.
4. Дукора, м. Св. Іллі, Мін. др. ш.
5. Зборск, м. Унебаўзяцця ПМ, Мін. др. ш.
6. Зен'кавічы, в. Ператварэння Божага, Мін. др. кц.
7. Лапічы, в. Св. Пятра, Мін. др. ш.
8. Смілавічы, м. Ператварэння Божага, Мін. др. ш.
9. Узда, м. Св. Тройцы, Мін. др. ш.
10. Хатляны, в. Нараджэння ПМ, Мін. др. ш.
11. Шацк, м. Св. Мікалая, Мін. др. ш.

Капліцы

1. Данілавічы, в. Св. Дзмітрыя (Узда, м.)
2. Дрычын, в. Св. Яна (Дукора, м.)
3. Мацеевічы, в. Св. Іллі (Лапічы, в.)
4. Навасёлкі, в. Унебаўзяцця ПМ (Дукора, м.)
5. Смілавічы, м. Св. Юр'я (Смілавічы, м.)
6. Узда, м. Св. Яна (Узда, м.)
7. Уса, в. Св. Юр'я (Узда, м.)
8. Шацк, м. Св. Іллі (Шацк, м.)

ДАЎГІНАЎСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. Беразіно, м. Св. Духа, Мін. др. ш.
2. Бягомль, м. Нараджэння ПМ, Мін. др. кц.

3. Вальбяровічы, в. Св. Мікалая, Ашм. др. кц.
4. Вілейка, в. Нараджэння Божага, Мін. др. ш.
5. Вілейка, м. Св. Юр'я, Ашм. др. дз.
6. Вялікае Гняздзілава, в. Св. Пятра і Паўла, Ашм. др. ш.
7. Даўгінава, м. Св. Духа, Ашм. др. ш.
8. Докшыцы, м. Св. Іллі, Ашм. др. кц.
9. Докшыцы, м. Св. Тройцы, Ашм. др. кц.
10. Замошша, в. Св. Юр'я, Ашм. др. ш.
11. Камена (Камень Завілескі), в. Нараджэння Божага, Ашм. др.
12. Касцяневічы, м. Св. Юр'я, Ашм. др. кц.
13. Куранец, м. Нараджэння ПМ, Ашм. др. ш.
14. Малое Гняздзілава, в. Св. Рыгора, Ашм. др. кц.
15. Мільча, м. Нараджэння ПМ, Ашм. др. ш.
16. Порплішка, в. Пратварэння Божага, Ашм. др. ш.
17. Рабунь, в. Св. Мікалая, Ашм. др. кц.
18. Рэчкі, м. Св. Тройцы, Ашм. др. ш.
19. Тумілавічы, в. Св. Юр'я, Ашм. др. кц

Капліцы

1. Бягомль, м. Св. Мікалая (Бягомль, м.)
2. Ваўча, в. Нараджэння ПМ (Вілейка, в.)
3. Домжарыцы, в. Св. Юр'я (Беразіно, м.)
4. Жызнава, в. Св. Юр'я (Даўгінава, м.)
5. Камайск, в. Тытул невядомы (Вялікае Гняздзілава, в.)
6. Кветча, в. Апекі ПМ (Беразіно, м.)
7. Куранец, м. Ператварэння Божага (Куранец, м.)
8. Нарац, м. Тытул невядомы (Вілейка, м.)
9. Сліпкі, в. Тытул невядомы (Куранец, м.)

ІГУМЕНСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. Дамавіцк, в. Ператварэння Божага, Мін. др. кц.
2. Забашавічы, в. Апекі ПМ, Мін. др. ш.
3. Ігумен, м. Нараджэння ПМ, Мін. др. кц.
4. Пярэжыр, в. Св. Мікалая, Мін. др. кц.
5. Раванічы, в. Св. Тройцы, Мін. др. ш.
6. Шыпяны, в. Міхала Арханёла, Мін. др. кц.
7. Юравічы, в. Св. Рыгора, Мін. др. кц.

Капліцы

1. Ігумен, м. (за мястэчкам) Нараджэння ПМ (Ігумен, м.)

2. Ігумен, м. Св. Мікалая (Ігумен, м.)
3. Слабодка, в. Св. Тройцы (Забашавічы, в.)
4. Слабодка, в. Унебаўзяцця ПМ (Шыпяны, в.)
5. Сяменькавічы, в. Унебаўзяцця ПМ (Забашавічы, в.)
6. Юравічы, в. Св. Параскевы (Ігумен, м.)

КЛЕЦКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. Агарэвічы, в. Тытул невядомы. (Перайшла ў праваслаўе) Нав. др. ш.
2. Брыкаўшчына, в. Нараджэння Божага, Нав. др. ш.
3. Быстрыца, в. Нараджэння Божага, Нав. др. ш.
4. Галынка, в. Св. Пятра і Паўла, Нав. др. ш.
5. Грыцэвічы, в. Св. Пятра і Паўла, Нав. др. ш.
6. Дзяніскавічы, в. Св. Тройцы, Нав. др. ш.
7. Дунайчыцы, в. Апекі ПМ, Нав. др. ш.
8. Клецк, г. Уваскрасення Божага, Нав. др. ш.
9. Клецк, г. Ушэсця Божага, Нав. др. ш.
10. Лактышы, в. Нараджэння ПМ, Нав. др. ш.
11. Лахва, м. Нараджэння ПМ, Нав. др. ш.
12. Макраны, в. Нараджэння ПМ, Нав. др. ш.
13. Морач, в. Ушэсця Божага, Нав. др. ш.
14. Савічы, в. Св. Тройцы, Нав. др. ш.
15. Семежава, м. Св. Тройцы, Нав. др. ш.
16. Скіп'ёва, в. Нараджэння Божага, Нав. др. ш.
17. Хорастаў, в. Тытул невядомы (царква згарэла). Нав. др. ш.
18. Цапэрка (Малая Цапра), в. Св. Тройцы, Нав. др. ш.
19. Цімкавічы, м. Св. Іллі, Нав. др. ш.
20. Цімкавічы, м. Св. Мікалая, Нав. др. ш.
21. Цяхоўка, в. Св. Пятра і Паўла, Нав. др. ш.
22. Чучавічы, в. Св. Тройцы, Нав. др. ш.

Капліцы

1. Астроўчыцы, в. Міхала Арханёла (Морач, в.)
2. Ганцавічы, в. Тытул невядомы. (Агарэвічы, в.)
3. Круговічы, в. Св. Юр'я (Лактышы, в.)
4. Машукі, в. Тытул невядомы (Дунайчыцы, в.)
5. Пласкавічы, в. Тытул невядомы (Грыцэвічы, в.)
6. Хорастаў, в. Тытул невядомы (Хорастаў, в.)
7. Чучавічы, в. Апекі ПМ (Чучавічы, в.)

ЛАГОЙСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. **Вязынь, м.** Міхала Арханёла, Мін. др. кц.
2. **Гайна, м.** Міхала Арханёла, Мін. др. дз.
3. **Гаць, в.** Нараджэння ПМ, Мін. др. кц.
4. **Ілля, м.** Св. Іллі, Мін. др. ш.
5. **Камена (Камень Харэцкі), м.** Св. Тройцы, Мін. др. ш.
6. **Карсакавічы, в.** Св. Мікалая, Мін. др. ш.
7. **Кімія, в.** Унебаўзяцця ПМ, Мін. др. ш.
8. **Коргава, в.** Унебаўзяцця ПМ, Мін. др. ш.
9. **Косіна, в.** Св. Юр'я, Мін. др. ш.
10. **Крайск, м.** Св. Мікалая, Мін. др. ш.
11. **Лагойск, г.** Богаз'яўлення, «Саборная», Мін. др. ш.
12. **Лагойск, г.** Нараджэння ПМ, Мін. др. ш.
13. **Лагойск, г.** Ператварэння Божага, Мін. др. ш.
14. **Лагойск, г.** Св. Мікалая, Мін. др. ш.
15. **Латыгаль, в.** Св. Мікалая, Мін. др. ш.
16. **Меціж, в.** Ператварэння Божага, Мін. др. ш.
17. **Прусавічы, в.** Св. Мікалая, Мін. др. кц./ш.
18. **Старынкі, м.** Св. Юр'я, Мін. др. ш.
19. **Хатаевічы, в.** Нараджэння ПМ, Мін. др. ш.
20. **Хаценчыцы, в.** Нараджэння ПМ, Мін. др. ш.

Капліцы

1. Асцюковічы, в. Тытул невядомы (Ілля, м.)
2. Біліна, в. Тытул невядомы (Коргава, в.)
3. Будзенічы, в. Крыжаўзвіжання (Карсакавічы, в.)
4. Ганцавічы, в. Апекі ПМ (Прусавічы, в.)
5. Гарэлае, в. Св. Тройцы (Меціж, в.)
6. Горна, в. Тытул невядомы (Коргава, в.)
7. Дальковічы, в. Ператварэння Божага (Прусавічы, в.)
8. Дамашы, в. Апекі ПМ (Гайна, в.)
9. Зембін, в. Ушэсця Божага (Кімія, в.)
10. Карсакавічы, в. Нараджэння ПМ (Карсакавічы, в.)
11. Крайск, в. 1-я, тытул невядомы (Крайск, в.)
12. Крайск, в. 2-я, тытул невядомы (Крайск, в.)
13. Крамянец, в. Тытул невядомы. (Хаценчыцы, в.)
14. Меціж, в. Нараджэння ПМ (Меціж, в.)
15. Паняцічы, в. Тытул невядомы (Латыгаль, в.)
16. Сліжына, в. Нараджэння ПМ (Гайна, м.)
17. Сялец, в. Апекі ПМ і Ушэсця Божага (Гайна, м.)

18. Хаценчыцы, в. Тытул невядомы (Хаценчыцы, в.)
19. Чмялевічы, в. Тытул невядомы (Коргава, в.)
20. Юр'ева, в. Св. Юр'я (Косіна, в.)

МІНСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. **Бяларучы, м.** Св. Мікалая, Мін. др. ш.
2. **Бяседы, в.** Св. Мікалая, Мін. др. ш.
3. **Відагошча, в.** Крыжаўзвіжання, Мін. др. ш.
4. **Выганічы, в.** Звеставання ПМ, Мін. др. ш.
5. **Вялікія Бяседы, в.** Тытул невядомы, Мін. др. ш.
6. **Гатава, в.** Св. Тройцы, Мін. др. кц.
7. **Дубровы, м.** Нараджэння ПМ, Мін. др. ш.
8. **Замасточча, в.** Св. Мікалая, Мін. др. ш.
9. **Заслаўе, м.** Ператварэння Божага, Мін. др. ш.
10. **Каралішчавічы, в.** Апекі ПМ, Мін. др. ш.
11. **Кіявец, в.** Ператварэння Божага, Мін. др. ш.
12. **Краснае Сяло, м.** Св. Іллі, Мін. др. ш.
13. **Крывічы, в.** Св. Мікалая, Мін. др. ш.
14. **Маладзечна, м.** Св. Духа, Мін. др. ш.
15. **Мінск, г.** «Саборная» (на Замку), Мін. др. дз.
16. **Мінск, г.** Міхала Арханёла, Мін. др. дз.
17. **Мінск, г.** Ператварэння Божага (на Замку), Мін. др. дз.
18. **Мінск, г.** Св. Барыса і Глеба (на Траецкай Гары), Мін. др. дз.
19. **Мінск, г.** Св. Мікалая (на мітрапаліцкай юрыдыцы), Мін. др. уц.
20. **Мінск, г.** Св. Параскевы (на Татарскай вул.), Мін. др. дз.
21. **Мінск, г.** Св. Тройцы, Мін. др. дз.
22. **Мінск, г.** Св. Юр'я, Мін. др. дз.
23. **Мінск, г.** Уваскрасення Божага, Мін. др. дз.
24. **Мінск, г.** Ушэсця Божага (базыльянская), Мін. мур. дз.
25. **Пажарышча в.** Св. Мікалая, Мін. др. ш.
26. **Прылепы, в.** Св. Юр'я, Мін. др. уц.
27. **Радашковічы, м.** Св. Тройцы, Мін. др. дз.
28. **Ракаў, м.** Ператварэння Божага, Мін. др. ш.
29. **Тарасава, в.** Св. Пятра, Мін. др. ш.
30. **Трасцянец, в.** Звеставання ПМ, Мін. др. ш.
31. **Хоўхлава, м.** Св. Пятра і Паўла, Мін. др. ш.
32. **Яршэвічы, м.** Унебаўзяцця ПМ, Мін. др. ш.

Капліцы

1. Апчак, в. Тытул невядомы (Каралішчавічы, в.)

2. Вязынка, в. Св. Юр'я (Заслаўе, м.)
3. Гарадок, м. Ператварэння Божага (Хоўхлава, м.)
4. Жукоўка, в. Тытул невядомы (Бяларучы, в.)
5. Краснае Сяло, м. Апекі ПМ (Краснае Сяло, м.)
6. Краснае Сяло, м. Св. Юр'я (Краснае Сяло, м.)
7. Лошыца, в. Тытул невядомы (Каралішчавічы, в.)
8. Маладзечна, м. Нараджэння ПМ (Маладзечна, м.)
9. Маладзечна, м. Св. Параскевы (Маладзечна, м.)
10. Мясата, в. Тытул невядомы (Маладзечна, м.)
11. Пашковічы, в. Нараджэння ПМ (Гатава, в.)

МЯДЗЕЛЬСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. Асінагарадок, в. Апекі ПМ, Ашм. др. ш.
2. Бараўкі, в. Св. Пятра і Паўла, Ашм. др. ш.
3. Верхніе, м. Ператварэння Божага, Ашм. др. ш.
4. Дзеркаўшчына, в. Унебаўзяцця ПМ, Ашм. др. ш.
5. Дунілавічы, м. Нараджэння ПМ, Ашм. др. ш.
6. Жосна, в. Міхала Арханёла, Ашм. др. ш.
7. Крывічы, м. Св. Тройцы, Ашм. др. ш.
8. Лучай, в. Св. Пятра і Паўла, Ашм. др. ш.
9. Малышкі, в. Св. Юр'я, Ашм. др. кц.
10. Мосар, м. Св. Мікалая, Ашм. др. ш.
11. Мядзел, г. Будынка царквы няма. Ашм.
12. Полава, м. Тытул невядомы, Ашм. др. ш.
13. Саснова, в. Св. Юр'я, Ашм. др. ш.
14. Сітца, в. Св. Юр'я, Ашм. др. ш.
15. Спягla, в. Унебаўзяцця ПМ, Ашм. др. ш.
16. Хрыстова, в. Звеставання ПМ, Ашм. др. ш.

Капліцы

1. Буда, в. тытул невядомы (Крывічы м.)
2. Вішнева, в. Св. Пятра і Паўла (Спягla, в.)
3. Вузла, в. Апекі ПМ (Мядзел, г.)
4. Галбяя, м. (Полава, м.)
5. Занарач, м. Ператварэння Божага, (Мядзел, г.)
6. Занарач, в. Св. Пятра і Паўла (Спягla, в.)

НАВАГРУДСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. Акаловічы, в. Апекі ПМ, Нав. др. ш.

2. Ахонава, в. Св. Мікалая, Нав. др. ш.
3. Беразавец, в. Св. Тройцы і Св. Параскевы, Нав. др. ш.
4. Валеўка, м. Тытул невядомы, Нав. др. ш.
5. Ваўкавічы, в. Унебаўзяцця ПМ, Нав. др. ш.
6. Дварэц, м. Св. Параскевы, Нав. др. ш.
7. Жалезніца, в. Апекі ПМ, Нав. др. ш.
8. Карэлічы, м. Нараджэння ПМ, Нав. др. ш.
9. Літоўка, в. Св. Пятра і Паўла, Нав. др. уц.
10. Марозавічы, в. Св. Духа, Нав. др. ш.
11. Навагрудак, г. Уваскрасення Божага, Нав. др. дз.
12. Нягневічы, в. Св. Мікалая, Нав. др. ш.
13. Пачапава, м. Св. Мікалая, Нав. др. ш.
14. Сенна, в. Св. Тройцы і Нараджэння Божага, Нав. др. ш.
15. Суляцічы, в. Св. Барбары, Нав. др. ш.
16. Турэц, м. Апекі ПМ, Нав. др. ш.
17. Усюлюб, м. Св. Яна, Нав. др. ш.
18. Шчорсы, в. Св. Дзмітрыя, Нав. др. ш.

Капліцы

1. Кальчычы, в. «Нерукотвореннага образа» (Шчорсы, в.)
2. Карэлічы, м. Тытул невядомы (Карэлічы, м.)
3. Крынкі, в. ПМ (?) (Беразавец, в.)
4. Купіск, в. Тытул невядомы (Сенна, в.)
5. Мір, маёнт. Св. Юр'я (Пачапава, м.)
6. Морына, в. Нараджэння ПМ (Усюлюб, м.)
7. Нягневічы, в. Св. Юр'я (Нягневічы, в.)
8. Нянькава, в. Тытул невядомы (Сенна, в.)
9. Паланая, в. Тытул невядомы (Карэлічы, м.)
10. Палужжа, в. Тытул невядомы (Карэлічы, м.)
11. Ярэмічы, м. Ушэсця Божага (Турэц, м.)

НЯСВІЖСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. Астроўкі, в. Нараджэння ПМ, Нав. др. ш.
2. Вялікія Жухавічы, в. Унебаўзяцця ПМ, Нав. др. ш.
3. Гарадзея, в. Нараджэння Божага, Нав. др. ш.
4. Грэск, м. Нараджэння ПМ, Нав. др. ш.
5. Жукаў Барок, в. Унебаўзяцця ПМ, Мін. др. ш.
6. Забелы, в. Унебаўзяцця ПМ, Нав. др. ш.
7. Замосце, в. Апекі ПМ, Нав. др. ш.
8. Магільна, м. Св. Мікалая, Нав. др. ш.

9. **Малева, в.** Св. Мікалая, Нав. др. ш.
10. **Малыя Жухавічы, в.** Нараджэння ПМ, Нав. др. ш.
11. **Мір, м.** Св. Тройцы, Нав. мур. ш.
12. **Новы Свержань, м.** Унебаўзяцця ПМ, Нав. мур. ш.
13. **Нясвіж, г.** (за горадам) Нараджэння ПМ, Нав. др. ш.
14. **Нясвіж, г.** Ператварэння Божага, Нав. др. ш.
15. **Пацейкі, в.** Св. Юр'я, Нав. др. ш.
16. **Пукава, в.** (пустка) Св. Юр'я, Нав.
17. **Салтанаўшчына, в.** Св. Тройцы, Нав. др. ш.
18. **Стары Свержань, в.** Св. Параскевы, Нав. др. ш.
19. **Стоўбцы, м.** Нараджэння Божага, Нав. др. ш.
20. **Труханавічы, в.** Св. Пятра і Паўла, Нав. др. ш.

Капліцы

1. Гарадзея, в. Св. Барбары (Гарадзея, в.)
2. Залужжа, в. Нараджэння Божага (Стары Свержань, в.)

ПУХАВІЦКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. **Ачыжа, в.** Св. Кузьмы і Дзям'яна, Мін. др. ш.
2. **Багушэвічы, м.** Св. Кузьмы і Дзям'яна, Мін. др. ш.
3. **Беразіно, м.** Ператварэння Божага, Мін. др. дз.
4. **Пагарэлае, в.** Апекі ПМ, Мін. др. кц.
5. **Пухавічы, м.** Нараджэння ПМ, Мін. др. ш.
6. **Халуі, м.** Нараджэння ПМ, Мін. др. ш.

Капліцы

1. Брадзец, в. Унебаўзяцця ПМ (Багушэвічы, м.)
2. Гарэнічы, в. Св. Яна (Багушэвічы, м.)
3. Горкі, в. Св. Мікалая (Багушэвічы, м.)
4. Максімавічы, в. Нараджэння ПМ (Багушэвічы, м.)
5. Мацеевічы, в. Св. Мікалая (Беразіно, м.)
6. Халуі, м. Св. Тройцы (Халуі, м.)

ЦЫРЫНСКАЯ ПРАТАПОПІЯ

1. **Адахаўшчына, в.** Св. Іллі, Нав. др. ш.
2. **Востраў, м.** Св. Іллі, Нав. др. ш.
3. **Вялікія Лукі, в.** Св. Юр'я, Нав. др. дз.
4. **Голдавічы, в.** Апекі ПМ, Нав. др. ш.
5. **Дарава, в.** Св. Мікалая, Нав. др. ш.
6. **Ляхавічы, г.** Св. Юр'я, Нав. др. ш.
7. **Мілавіды, в.** Св. Барыса і Глеба, Сл. др. ш.

8. **Мыш, м.** Ператварэння Божага, Нав. др. ш.
9. **Райца, в.** Нараджэння Божага, Нав. др. ш.
10. **Сачыўкі, в.** Нараджэння Божага, Нав. др. ш.
11. **Сталовічы, в.** Унебаўзяцця ПМ, Нав. др. ш.
12. **Сэрвач, в.** Унебаўзяцця ПМ, Нав. др. ш.
13. **Цырын, м.** Ператварэння Божага, Нав. др. дз.
14. **Чэрніхава, в.** Св. Параскевы, Нав. др. ш.
15. **Ясянец, в.** Св. Мікалая, Нав. др. ш.

Капліцы

1. Дарава, в. (алтарыя) Тытул невядомы (Дарава, в.)
2. Ястрамбель, в. Св. Мікалая (Мыш, м.)

6.2. Колькасць цэркваў, капліц і душ вернікаў²⁰⁵

Пратапопія	Цэркваў	Капліц	Душ			
			У час візітацыі	Паводле пазнейшых надлікаў ¹	Колькасць парафій, у якіх адсутнічаюць звесткі аб лічбе душ	Сарэдняя лічба душ на 1 парафію
Бабруйская	8	0	2133	–	1	304,7
Барысаўская	18	16	1585	–	7	144,1
Блонская	11	8	2904	–	0	264,0
Даўгінаўская	19	9	4103	–	1	227,9
Ігуменская	7	6	513	–	1	85,5
Клецкая	22	7	8310	–	6	519,4
Лагойская	20	20	2261	–	4	141,3
Мінская	32	11	1605	–	19	123,5
Мядзельская	16	6	8075	–	1	538,3
Навагрудская	18	11	12681	14301	0	704,5
Нясвіжская	20	2	13517	13305	0	665,3
Пухавіцкая	6	6	943	–	0	157,2
Цырынская	15	2	8430	9043	0	562,0
УСЯГО:	212	104	67060	40	341,4	

²⁰⁵ Неабходна памятаць, што падлікі ўмоўныя. Часцей за ёсё ў візітах падаецца круглая лічба душ – 300, 500, 1000. Калі ж падаюцца прастыя лічбы, то і яны ў суме часта даюць круглы лік – напрыклад, 777 і 323 (разам 1100) і г.д. У канцы візітаў кожнай з пратапопій Навагрудскага сабору (акрамя Клецкай) маецца падлік агульнай колькасці цэркваў, капліц і душ парафіянаў. Але лічба душ разыходзіцца з дадзенымі ў самой візіце. Магчыма, падлікі праводзіліся пазней паводле новай інфармацыі (інскрыпцыі на палях візітаў датуюцца 1684 годам).

6.3. Тытулы цэркваў і капліц

Тытул	Колькасць	Тытул	Колькасць
Св. Мікалая	36	Св. Кузьмы і Дзям'яна	4
Нараджэння ПМ	34	Св. Яна	4
Св. Юр'я	30	Звеставання ПМ	3
Св. Тройцы	25	Уваскрасення Божага	3
Апекі ПМ	22	Св. Барбары	2
Ператварэння Божага	21	Св. Барыса і Глеба	2
Унебаўзяцця ПМ	20	Св. Дзмітрыя	2
Св. Іллі	13	Крыжаўзвіжання	2
Св. Пятра і Паўла	12	Св. Пятра	2
Нараджэння Божага	10	Св. Рыгора	2
Св. Параскевы	8	Богаз'яўлення	1
Міхала Арханёла	8	Апекі ПМ і Ушэсця Божага	1
Ушэсця Божага	6	Св. Тройцы і Нараджэння Божага	1
Св. Духа	5	Тытул невядомы	37
		УСЯГО:	316

6.4. Парафії, у яких налічувалася 1000 і болей душ

Душ	Царква	Пратапопія	Калятары
3000	Спягла, в.	Мядзельская	Пшаздзецкія
2000	Мір, м.	Нясвіжская	Радзівілы
2000	Малева, в.	Нясвіжская	Радзівілы
1600	Турэц, м.	Навагрудская	Радзівілы
1500	Стары Свержань, в.	Нясвіжская	Радзівілы
1500	Нясвіж, г.	Нясвіжская	Радзівілы
1300	Нягнівічы, в.	Навагрудская	Радзівілы
1200	Сянно, в.	Навагрудская	Храптовічы
1200	Ляхавічы, г.	Цырынская	Сапегі
1064	Дукора, м.	Блонская	Завіши
1032	Дунілавічы, м.	Мядзельская	Белазоры
1000	Усююб, м.	Навагрудская	Радзівілы
1000	Сталовічы, м.	Цырынская	Радзівілы
1000	Марозавічы, в.	Навагрудская	Агіnskія
1000	Магільна, м.	Нясвіжская	Радзівілы
1000	Жалезніца, в.	Навагрудская	Шэметы
1000	Астраўкі, в..	Нясвіжская	Пратасевічы

6.5. Уладальнікі зямлі, на якой размяшчаліся уніяцкія парапії

Калятары	Колькасць парапій
Радзівілы	26
Сапегі	13
Белазоры	5
Завіши	5
Тышкевічы	5
Хадкевічы	5
Друцкія-Горскія	4
Сангушкі	4
Агіnskія	3
Бяганская	3
Пацы	3
Храптовічы	3

Акрамя гэтага: на землях іншых свецкіх шляхціцаў – 87,5 парапій, каталіцкай царквы – 23,5 парапій, дзяржаўных – 19 парапій, уніяцкай царквы – 3 парапій.

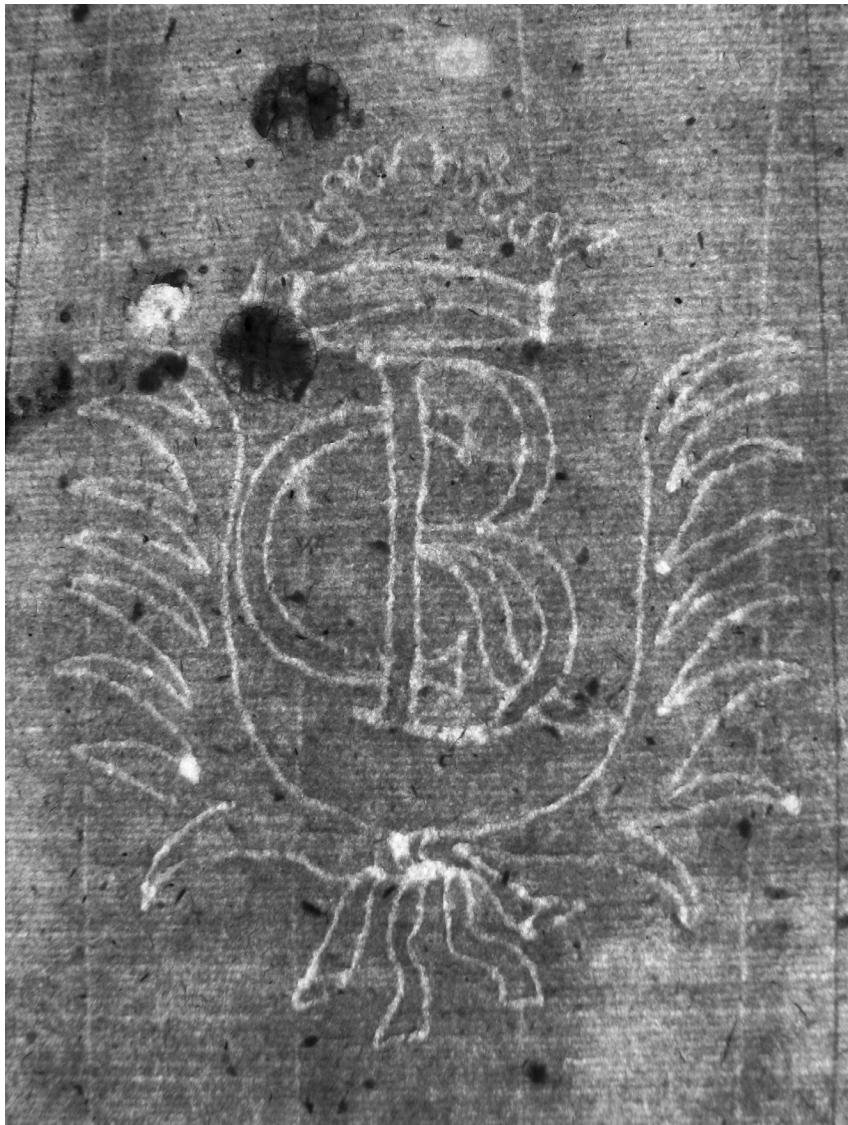
7. ІЛЮСТРАЦЫІ

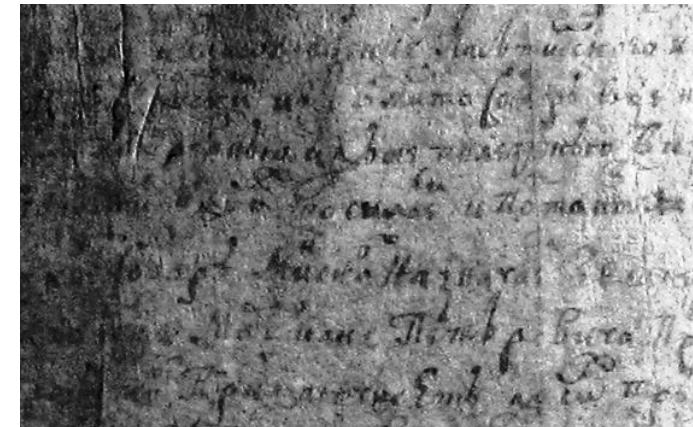
Ілюстрацыя 1. Мітрапаліт Цыпрыян Жахоўскі. (Партрэт невядомага мастака). 1681 г.

		Назвы кніг																							
		У тым ліку:																							
		Цэркваў																							
		Евангелле																							
		Службоўнік																							
		Трэбнік																							
		Актоіх																							
		Апостал																							
		Паўстаў																							
		Псалтыр																							
		Мінея, Трыфалаґіён																							
		Ірмалой																							
		Трыёдзь Посная																							
		Трыёдзь Кветная																							
		Павучальнае Евангелле																							
		Часаслоў																							
		Тыпікон																							
		Пralог																							
		Біблія																							
		Акафіст																							
		Брашна Духоўнае																							
		Ключ Разумення																							
		Златавуст																							
		УСЯГО:																							
		Пісаных																							
		Друкаваных																							
		Тэхніка																							
		выканання не																							
		пазначана																							
Барысцкая	8	-	-	4	1	-	-	5	1	1	3	1	-	1	-	-	-	-	19	6	2	11			
Барысцкая	18	13	4	1	7	7	2	8	4	3	-	-	1	-	-	-	-	-	1	52	6	2	44		
Блонская	11	10	5	6	6	2	2	3	4	3	2	1	1	-	-	-	-	-	45	5	3	37			
Даўгінаўская	19	15	5	4	4	6	2	1	6	3	7	4	-	-	1	-	-	-	58	4	3	51			
Ігуменская	7	4	2	1	2	2	2	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	20	4	1	15			
Кіевская	22	15	12	11	5	9	12	7	2	3	2	1	3	-	-	-	-	-	83	13	53	17			
Лагойская	20	5	4	9	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22	1	-	21			
Мінская	32	4	2	1	5	3	2	4	1	1	-	1	2	1	1	-	-	-	30	4	6	20			
Мозырская	16	8	-	3	2	3	2	3	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	24	4	1	19			
Навагрудская	18	28	16	14	12	9	11	6	9	4	6	6	3	-	5	2	-	1	-	-	132	32	46	54	
Нясвіжская	20	18	17	16	13	10	14	10	6	9	4	6	2	2	-	1	-	-	-	128	35	52	41		
Пухавіцкая	6	5	2	1	5	2	-	3	4	2	2	1	2	2	-	-	-	-	31	1	2	28			
Пінськая	15	19	15	14	11	9	10	12	11	6	4	3	-	5	-	-	-	-	119	37	55	27			
УСДГО:	212	146	84	81	77	64	60	59	57	35	29	26	14	13	8	3	2	2	1	1	1	763	152	226	385

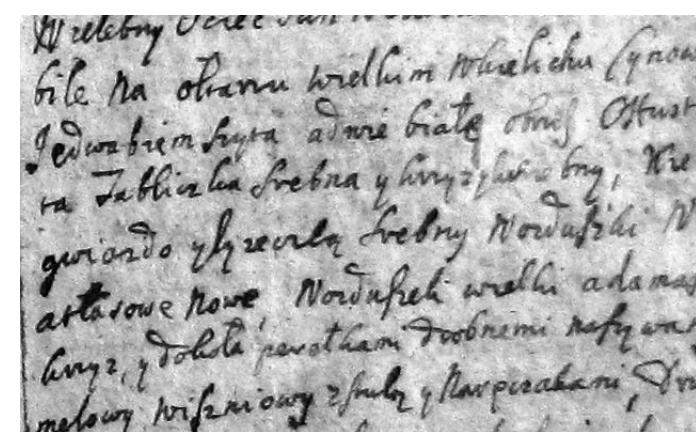
6.6. Аб'ём паркоўных кнігабораў

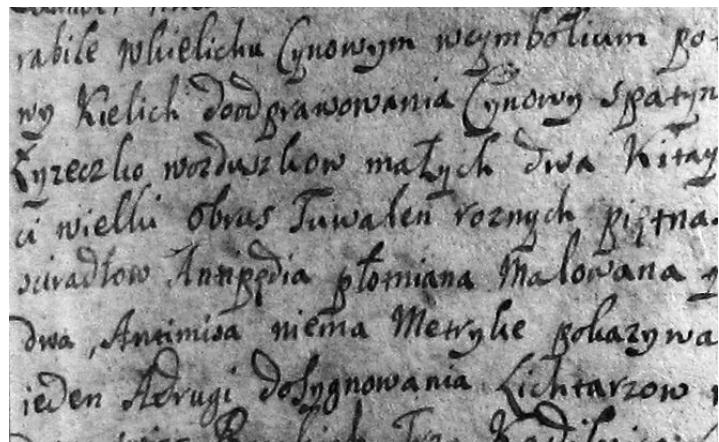
Ілюстрацыя 2. Філігрань Слонімскай паперні. 1677 г.

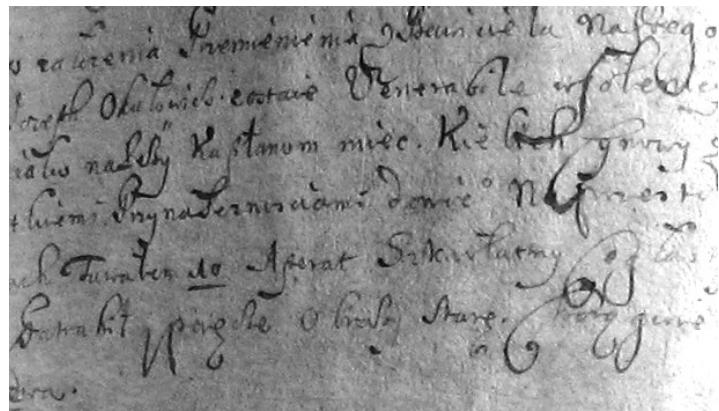
Ілюстрацыя 3.1. Узор почырку № 1.

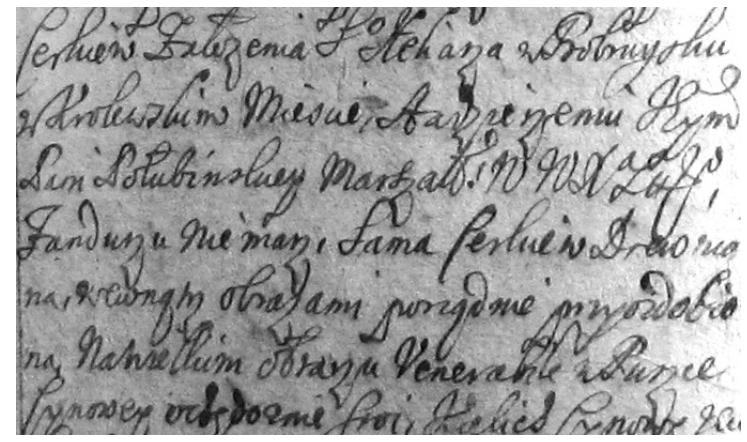
Ілюстрацыя 3.2. Узор почырку № 2.

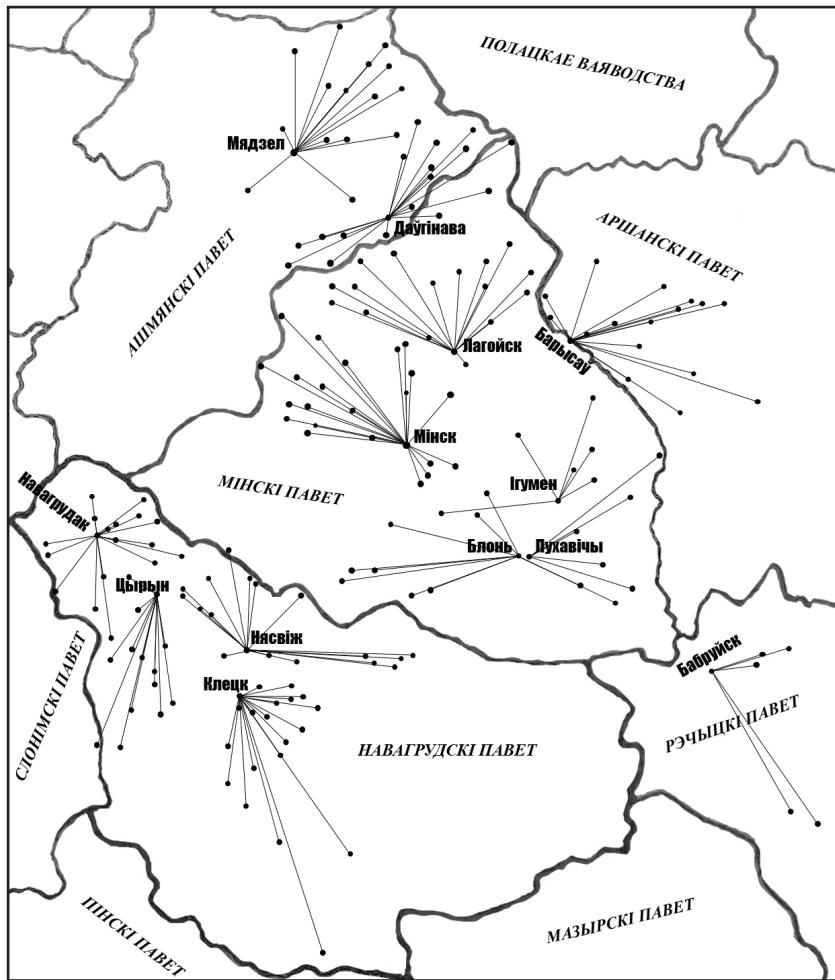
Ілюстрацыя 3.3. Узор почырку № 3.

Ілюстрацыя 3.4. Узор почырку № 4.

Ілюстрацыя 3.5. Узор почырку № 5.

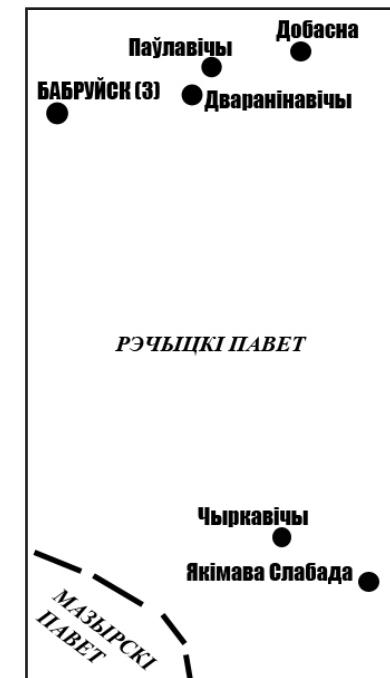

Ілюстрацыя 4.1. Агульная схема візітаваных цэрквяў.

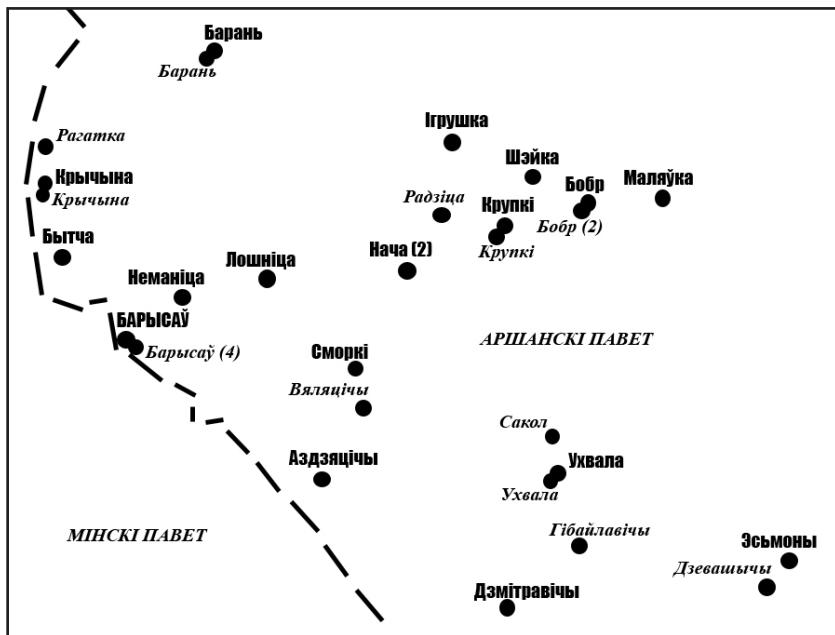
Умоўныя пазначэнні:

Аздзяцічы - парафіяльная царква

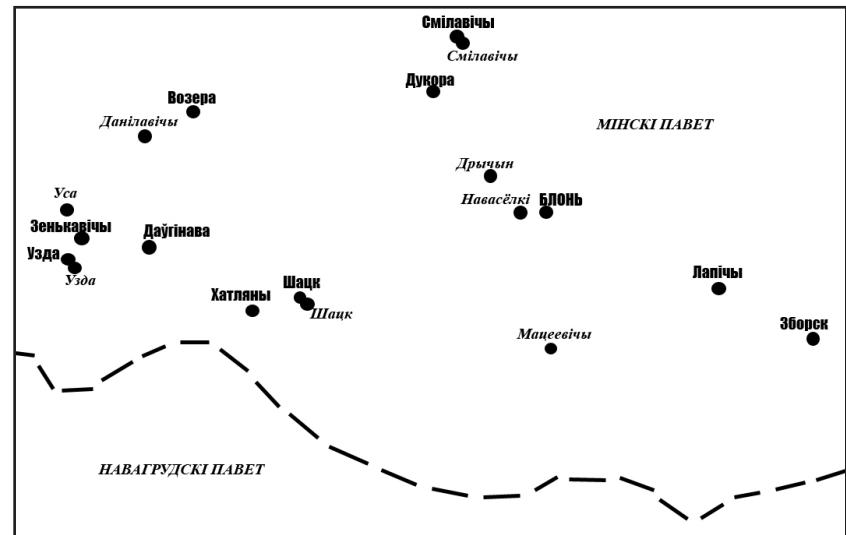
Вяляцічы - капліца

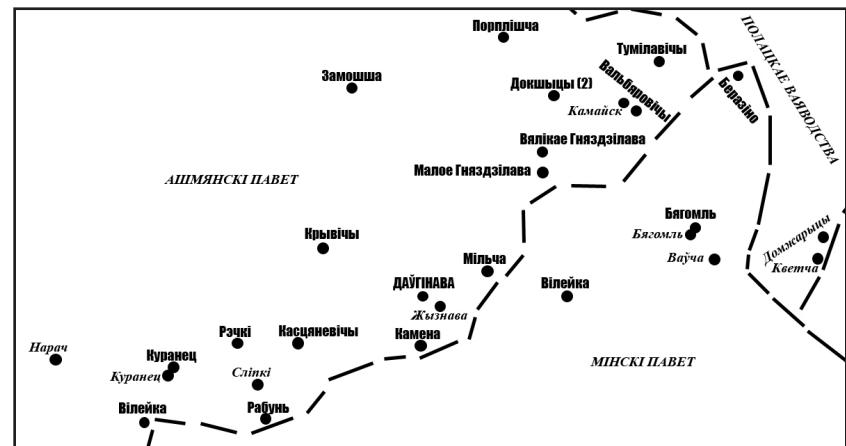
Ілюстрацыя 4.2. Цэрквы Бабруйскай прамапонії.

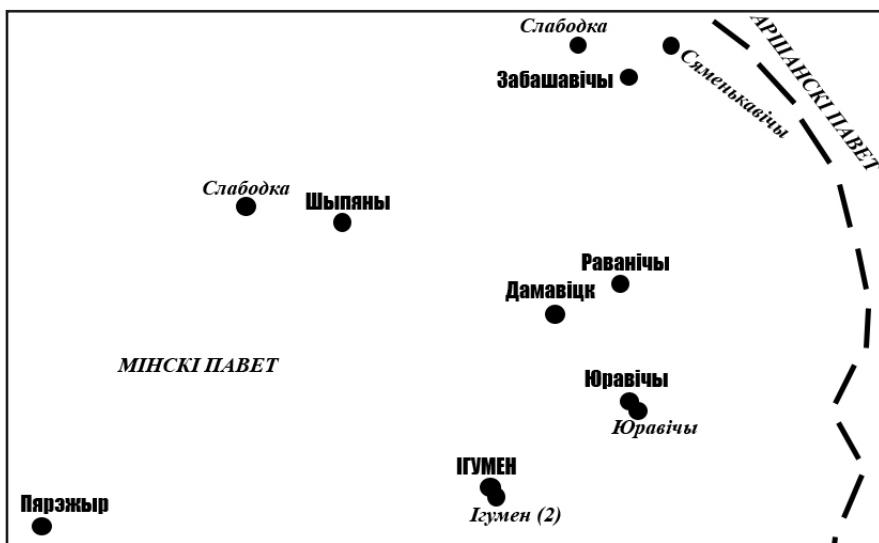
Ілюстрацыя 4.3. Цэрквы Барысаўскай пратапоніі.

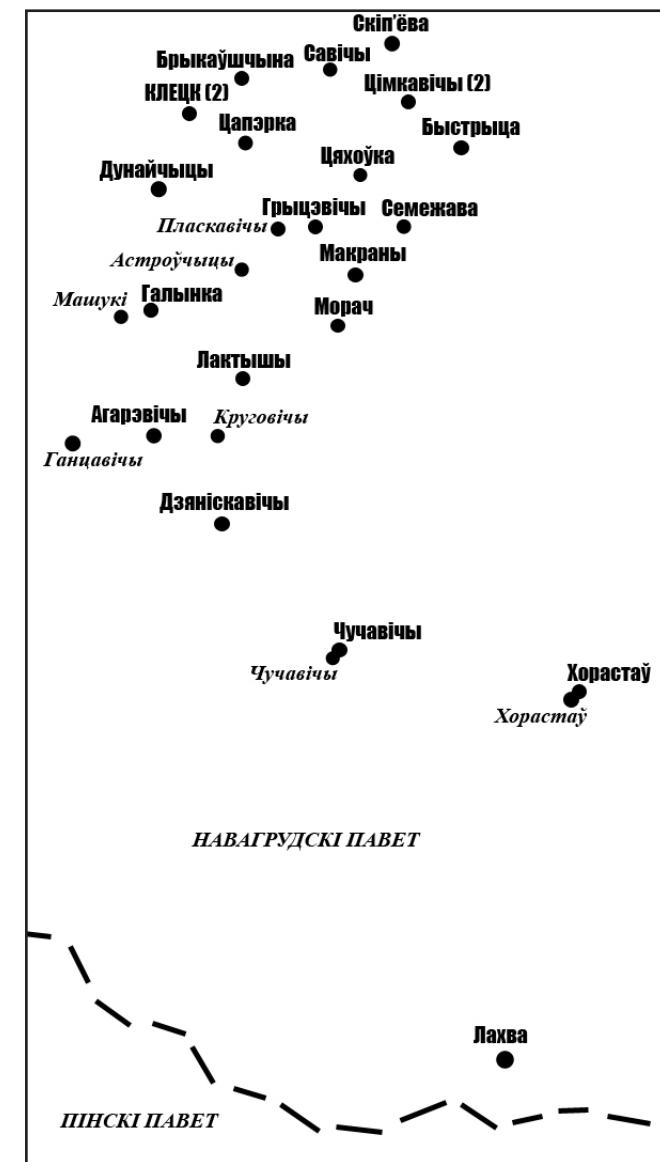
Ілюстрацыя 4.4. Цэрквы Блонскай пратапонії.

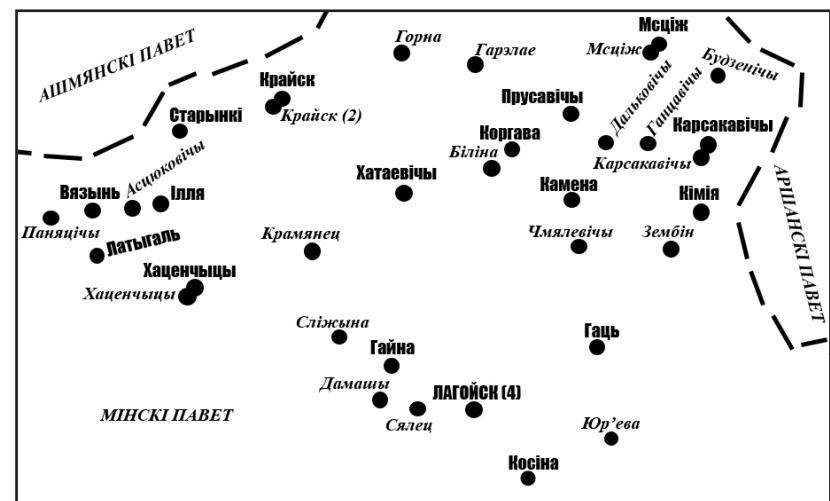
Ілюстрацыя 4.5. Цэрквы Даўгінаўскай пратапоніі.

Ілюстрацыя 4.6. Цэрквы Ігуменскай пратапонії.

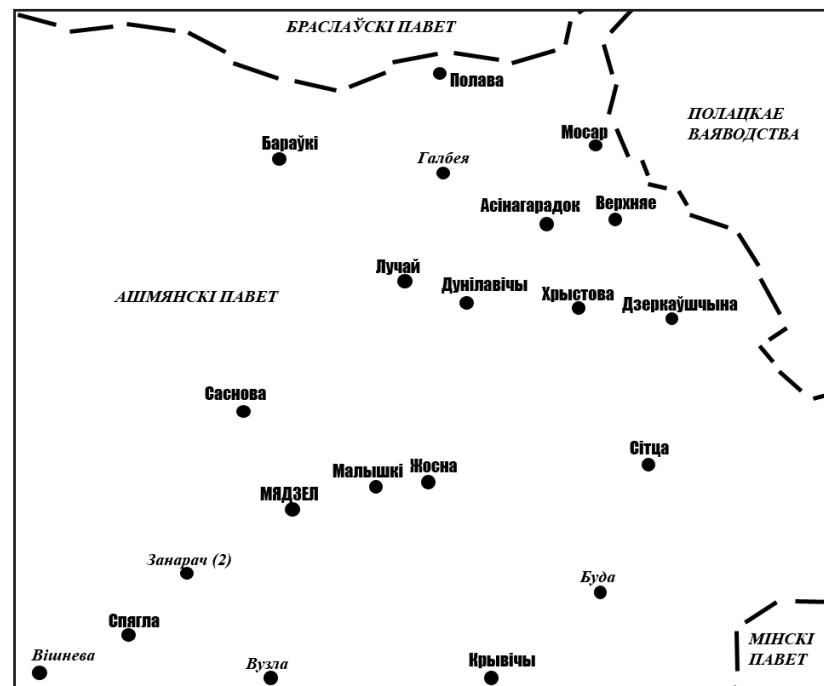
Ілюстрацыя 4.7. Цэрквы Клецкай пратапонії.

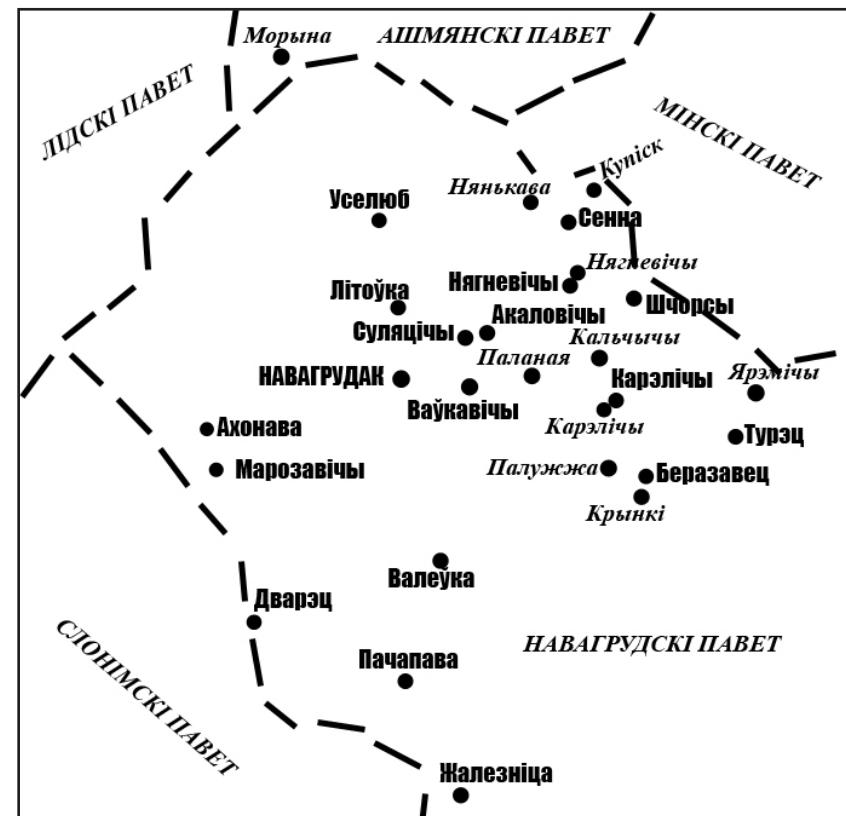
Ілюстрацыя 4.8. Цэрквы Лагойскай пратапонії.

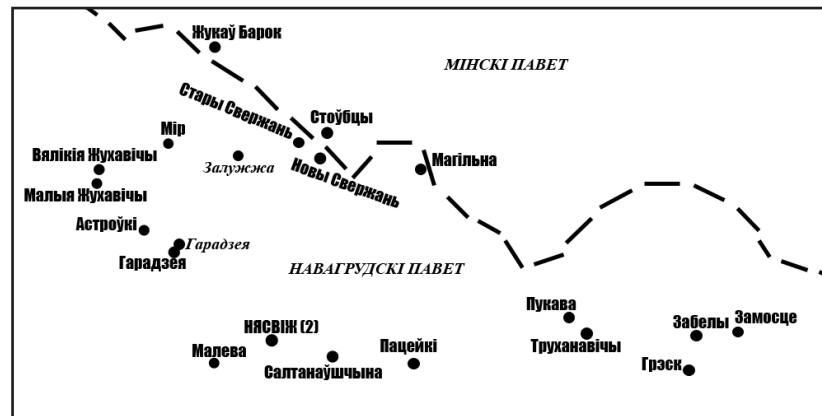
Ілюстрацыя 4.9. Цэрквы Мінскай пратапонії.

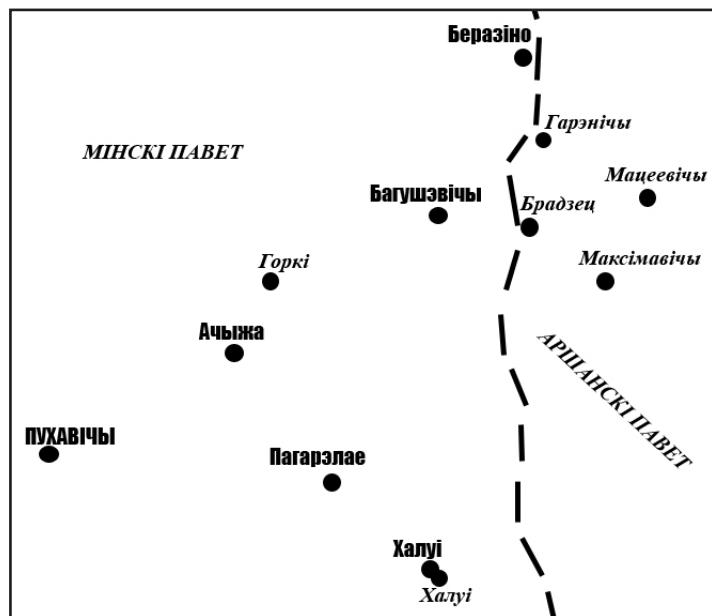
Ілюстрацыя 4.10. Цэрквы Мядзельскай пратапонії.

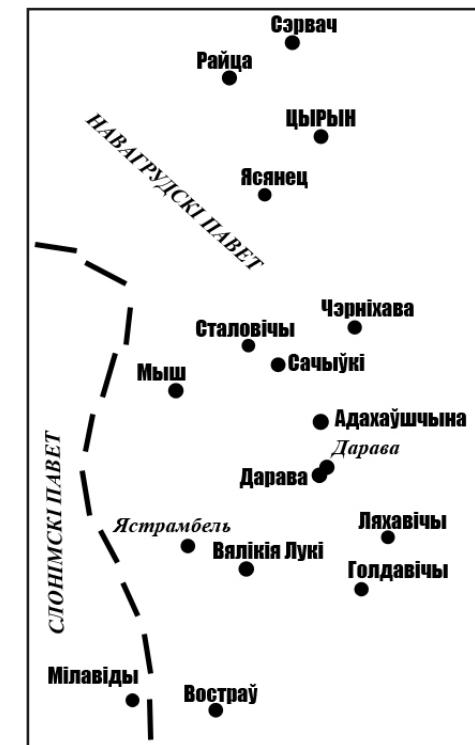
Ілюстрацыя 4.11. Цэрквы Навагрудскай пратапонії.

Ілюстрацыя 4.12. Цэрквы Нясвіжскай пратапоніі.

Ілюстрацыя 4.13. Цэрквы Пухавіцкай пратапоніі.

Ілюстрацыя 4.14. Цэрквы Цырынскай пратапоніі.

8. СПІС СКАРАЧЭННЯЎ І ЎМОЎНЫХ ПАЗНАЧЭННЯЎ

- адв.** – адварот;
арк. – аркуш;
Арш. – Аршанская павет;
Ашм. – Ашмянский павет;
в. – вёска;
ваяв. – ваяводства;
ВКЛ – Вялікае княства Літоўскае;
г. – год, горад;
дз. – дзяржаўная ўласнасць;
др. – драўляная;
засц. – засценак;
кц. – уласнасць каталіцкай царквы;
м. – мястэчка;
маёнт. – маёнтак;
Мін. – Мінскі павет;
мур. – мураваная;
Нав. – Навагрудскі павет;
НГАБ – Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі;
пав. – павет;
ПМ – Панна Марыя;
Рэч. – Рэчыцкі павет;
Св. – Святы;
- Сл.** – Слонімскі павет;
уц. – уласнасць уніяцкай царквы;
фальв. – фальварак;
цп – цэнтр парофіі;
ш. – шляхецкая ўласнасць.